

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

ΣΤΗ ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗ

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΣΥΓΧΡΟΝΟΙ ΤΕΛΩΝΕΙΑΚΟΙ ΕΛΕΓΧΟΙ, ΜΕΣΑ ΚΑΙ ΜΕΘΟΔΟΙ ΠΟΥ
ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΟΥΝΤΑΙ ΣΤΗΝ Ε.Ε. ΚΑΙ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΚΑΙ Η ΕΠΙΠΤΩΣΗ ΤΟΥ ΒΡΕΧΙΤ
ΣΤΟΝ ΡΟΛΟ ΤΩΝ ΤΕΛΩΝΕΙΑΚΩΝ ΑΡΧΩΝ

της

ΖΑΧΑΡΑΚΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΑΣ

του Αθανασίου

Επιβλέπων Καθηγητής : Καραγιώργος Θεοφάνης

Υποβλήθηκε ως απαιτούμενο για την απόκτηση του μεταπτυχιακού διπλώματος ειδίκευσης στη Δημόσια
Διοίκηση

Ιανουάριος 2021

Αφιερώνεται στην οικογένεια μου,
που σε κάθε νέο μου εγχείρημα βρίσκεται πάντα δίπλα,
για να με στηρίζει και να με ενθαρρύνει.

Ευχαριστίες

Θα ήθελα να ευχαριστήσω θερμά τον επιβλέποντα καθηγητή μου κ. Θεοφάνη Καραγιώργο, για τη θετική του στάση, την υποστήριξη και τις συμβουλές για την εκπόνηση της παρούσας διπλωματικής εργασίας, όπως επίσης και όλους τους καθηγητές του μεταπτυχιακού τμήματος για τις γνώσεις που μου μεταλαμπάδευσαν, ώστε να μπορέσω με τη σειρά μου να τις μετασχηματίσω σε εργασιακή εμπειρία.

Συντομογραφίες

AEO	Authorized Economic Operator - Εγκεκριμένος οικονομικός φορέας
AEOC	Authorised Economic Operator – Customs Simplifications
AEOS	Authorised Economic Operator – Security & Safety
AES	Automated Export System
ATA	Admission Temporaire Admission
B2C	Επιχείρηση προς καταναλωτή (Business-to-Consumer)
B2B	Επιχείρηση προς Επιχείρηση (Business-to-Business)
CELBET	Customs Eastern and South-Eastern Land Border Expert
CESOP	Central Electronic System of Payment information
CFTA	Continental Free Trade Area
CRMF	Customs Risk Management Framework
CRMS	Κοινό Σύστημα Διαχείρισης Τελωνειακών Κινδύνων
DG TAXUD	DG for Taxation and Customs Union
ECOFIN	Economic and Financial Affairs Council-Συμβούλιο Οικονομικών και Δημοσιονομικών Θεμάτων
EIDR	Entertainment Identifier Registry Association-Εγγραφή στις Λογιστικές Καταχωρίσεις του Διασφαιστή
EIS	European Information Systems
EMCS	Excise Movement and Control System
ENS	Entry Summary Declaration
EORI	Economic Operator Registration and Identification
EURODA C	Ευρωπαϊκό Σύστημα Δακτυλοσκόπησης
EUSS	EU Settlement Scheme
FRONTEX	European Boarder and Coast Guard Agency
FTA	FreeTradeAgreement
GATT	General Agreement on Tariffs and Trade-Γενική Συμφωνία Δασμών και Εμπορίου
GFCF	Gross fixed capital formation - Ακαθάριστες Επενδύσεις Παγίου Κεφαλαίου
GRECA	Ελληνικός Συνδέσμος Ηλεκτρονικού Εμπορίου
HMRC	Αρχή φορολογίας και τελωνείων του Ηνωμένου Βασιλείου
ICS	Import Control System
INTOSAI	International Organization of Supreme Audit Institutions-Ευρωπαϊκός Οργανισμός των Ανωτάτων Οργάνων Ελέγχου
LPC	Local Clearance Procedure
MASP	Multi-Annual Strategic Plan
MOSS	Mini One Stop Shop
NCTS	New Computerised Transit System
OBR	Office for Budget Responsibility
OLAF	European Anti-Fraud Office-Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Καταπολέμησης της Απάτης
PCA	Priority Control Areas
SD	Simplified Declaration-Απλουστευμένη Διασάφηση
SEED	System of Exchange of Excise Data
TARIC	Integrated Tariff of the European Union-Ενοποιημένο Δασμολόγιο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων
TIR	International Road Transports

UCC	Union Customs Code
UKGT	UK Global Tariff
VIES	Vat Information Exchange System
VTTL	VAT Total Tax Liability - Συνολική Φορολογική Υποχρέωση σε ΦΠΑ
ΑΑ	Αυτοαξιολόγηση
ΑΑΔΕ	Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Εσόδων
ΑΕΜ	Αυτόνομα Εμπορικά Μέτρα
ΑΕΠ	Ακαθάριστο εθνικό προϊόν
ΑΤΥ	Αυτοτελές Τμήμα Υποστήριξης
ΑΦΜ	Αριθμός Φορολογικού Μητρώου
ΓΓΔΕ	Γενική Γραμματεία Δημοσίων Εσόδων
ΓΓΠΣ	Γενική Γραμματεία Πληροφοριακών Συστημάτων
ΓΔ BUDG	Γενική Διεύθυνση Προϋπολογισμού
ΓΔ TAXUD	Γενική Διεύθυνση Φορολογίας και Τελωνειακής Ένωσης
ΓΔΠ	Γενική Διεύθυνση Προϋπολογισμού
ΓΔΤ & ΕΦΚ	Γενική Διεύθυνση Τελωνείων και Ειδικών Φόρων Κατανάλωσης
ΓΔΦ&ΤΕ	Γενική Διεύθυνση Φορολογίας και Τελωνειακής Ένωσης
ΓΕΜΗ	Γενικό Εμπορικό Μητρώο
ΓΧΚ	Γενικό Χημείο του Κράτους
ΔΑΔ	Διαδικασία απλουστευμένης διασάφησης
ΔΔΠ	Δεσμεντική δασμολογική πληροφορία
ΔΔΠ	Δεσμεντικές Δασμολογικές Πληροφορίες»
ΔΕΤΚ	Διατάξεις εφαρμογής του τελωνειακού κώδικα
ΔΙΑΔΥ	Διεύθυνση Διαχείρισης Δημοσίου Υλικού
ΔΣΤΕΠ	Διεύθυνση Στρατηγικής Τελωνειακών Ελέγχων και Παραβάσεων
ΔΤΑ	Διεύθυνση Τελωνειακών Διαδικασιών
ΔΤΕ	Διαδικασία εκτελωνισμού στον οριζόμενο από τον εισαγωγέα τόπο – Διαδικασία τοπικού εκτελωνισμού
Ε.Ο.Κ.	Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα
ΕΔΕ	Ενιαίο διοικητικό έγγραφο
ΕΕ	Ευρωπαϊκή Ένωση
ΕΖΕΣ	Ευρωπαϊκή Ζώνη Ελεύθερων Συναλλαγών
ΕΛΣΤΑΤ	Ελληνική Στατιστική Αρχής
ΕΛΥΤ	Ελεγκτικές Υπηρεσίες Τελωνείων
ΕΟΦ	Εγκεκριμένος Οικονομικός Φορέας
ΕΣ	Επιχειρησιακό Σχέδιο
ΕΣΠΑ	Εταιρικό Σύμφωνο για το Πλαίσιο Ανάπτυξης
ΕΤΚ	Ενωσιακός τελωνειακός κώδικας
ΕΥΤΕ	Επιτελική Υπηρεσία Τελωνειακών Ελέγχων
ΕΦΚ	Ειδικός Φόρος Κατανάλωσης
ΗΒ	Ηνωμένο Βασίλειο
ΘΟΑ	Θαλάσσια Οικονομική Αστυνομία
ΘΟΕ	Τμήμα θαλασσίων ελέγχων
ΙΟSS	Import One Stop Shop
ΚΑΕ	Κωδικός Αριθμός Εσόδων

ΚΒΣ	Κώδικας Βιβλίων και Στοιχείων
ΚΕΔΕ	Κώδικας Είσπραξης Δημοσίων Εσόδων
ΚΟΕ	Κινητές Ομάδες Ελέγχου
ΚΠ ΔΚ	Κοινό πλαίσιο διαχείρισης κινδύνων
ΚΠΔ	Κώδικας Ποινικής Δικονομίας
ΚΤ	Κεντρικός Τελωνισμός
ΚΥΑ	Κοινή Υπουργική Απόφαση
ΟΟΣΑ	Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης
ΟΠΕ	Ελληνικός Οργανισμός Εξωτερικού Εμπορίου
ΟΠΣ	Ολοκληρωμένο Πληροφοριακό Σύστημα
ΟΠΣΤ	Ολοκληρωμένο Πληροφοριακό Σύστημα Τελωνείων
ΠΔ	Προεδρικό Διάταγμα
ΠΔΔ	Πλοία Δίωξης Λαθρεμπορίου
ΠΠΠ	Παραδοσιακοί ίδιοι πόροι
ΠΟΛ	Πολυγραφημένη Υπουργική Απόφαση
ΠΟΤ	Παγκόσμιος Οργανισμός Τελωνείων
ΣΛΑ	Συμφωνία Αμοιβαίας Αναγνώρισης
ΣΑΣ	Συμφωνίες Αμοιβαίας Συνδρομής
ΣΔΔΠ	Σύστημα Δεσμευτικών Δασμολογικών Πληροφοριών
ΣΔΕ	Συνοπτική διασάφηση εισόδου
ΣΔΟΕ	Σώμα Δίωξης Οικονομικού Εγκλήματος
ΣΕΒ	Σύνδεσμος Επιχειρήσεων και Βιομηχανιών
ΣΕΕ	Σύστημα εισόδου/εξόδου
ΣΕΕ	Συνθήκη της ΕΕ
ΣΕΣ	Συμφωνία Ελευθέρων Συναλλαγών
ΣΟ	Συνδυασμένη Ονοματολογία
ΤΠ	Τεχνολογίες της Πληροφορίας
ΤΠΕ	Τεχνολογία πληροφοριών και επικοινωνίας
ΤτΕ	Τράπεζα της Ελλάδος
ΥΠΟΙΟ	Υπουργείο Οικονομικών
ΥΧΕ	Υπερπόντιες Χώρες και Εδάφη
ΦΚ	Φόρος Κατανάλωσης
ΦΠΑ	Φόρος Προστιθέμενης Αξίας

-Περίληψη

Οι τελωνειακές αρχές διαχειρίζονται παραδοσιακά ένα τεράστιο φάσμα εποπτικών δραστηριοτήτων σε πολύ διαφορετικούς τομείς, που μπορούν να αφορούν την εισπραξη δασμών και φόρων, την υπεράσπιση της ασφάλειας και της δημόσιας υγείας, την συμμόρφωση των οικονομικών φορέων με τους εμπορικούς κανονισμούς, τα περιβαλλοντικά πρότυπα και τους υγειονομικούς κανόνες. Τα τελωνεία αντιμετωπίζουν επίσης πολλές άλλες σύγχρονες προκλήσεις, όπως η εμφάνιση του ηλεκτρονικού εμπορίου, το αυξανόμενο φορολογικό κενό από την αύξηση του διεθνούς εμπορίου, τα πρωτοφανή επίπεδα της τρομοκρατίας και άλλων απειλών κατά της ασφάλειας, καθώς και έκτακτα ή πρωτοφανή γεγονότα, όπως η πανδημία του κορονοϊού και η αποχώρηση του Ηνωμένου Βασιλείου από την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Ιδίως το τελευταίο γεγονός, αποτέλεσε τη μεγαλύτερη πρόκληση για τις κυβερνήσεις των χωρών της Ευρώπης, καθώς θα αλλάξει τη φυσιογνωμία και την λειτουργία της Ένωσης και θα έχει σημαντικές συνέπειες για τους πολίτες, τις επιχειρήσεις, τις οικονομίες και τις διοικήσεις των κρατών-μελών της. Αναλυτικότερα για τις τελωνειακές αρχές, το Brexit επιφέρει την επαναφορά τελωνειακών ελέγχων, πιστοποιητικών και γενικά μια σειρά γραφειοκρατικών ρυθμίσεων, με αναπόφευκτη απώλεια χρόνου και αύξηση κόστους, που θα μετακυλίσει στον τελικό καταναλωτή.

Οι τελωνειακές αρχές οφείλουν να προλαμβάνουν τις συνέπειες αυτών των προκλήσεων με δρομολόγηση πολιτικών και μέτρων αντιμετώπισής τους, όπως και σύγχρονων εργαλείων που βασίζονται σε συνεχώς εξελισσόμενα πληροφοριακά συστήματα και μεθόδους.

(Λέξεις κλειδιά): Τελωνεία, Τελωνειακός Έλεγχος, Ανάλυση Κινδύνου, Φορολογικό Κενό, Τελωνειακή Ένωση, ΦΠΑ, ΕΦΚ, Ηλεκτρονικό Εμπόριο, Brexit, Ηνωμένο Βασίλειο, Επιπτώσεις Αποχώρησης, Ευρωπαϊκές Πολιτικές.

- Abstract

Customs authorities traditionally manage a huge range of supervisory activities in very different areas, which may include the collection of duties and taxes, the protection of safety and public health, the compliance of economic operators with commercial regulations, environmental standards and health rules. Customs also face many other contemporary challenges, such as the rise of e-commerce, the growing tax gap from rising international trade, unprecedented levels of terrorism and other security threats, and emergencies such as the pandemic of coronavirus and the withdrawal of the United Kingdom from the European Union.

The latest event in particular has been the biggest challenge for the governments of European countries, as it will change the face and functioning of the Union and will have significant consequences for citizens, businesses, economies and the administrations of its Member States. More specifically for the customs authorities, Brexit brings about the reinstatement of customs controls, certificates and generally a series of bureaucratic regulations, with inevitable loss of time and increase in costs, which will be passed on to the final consumer.

Customs authorities must anticipate the consequences of these challenges by launching policies and measures to address them, as well as modern tools based on ever-evolving information systems and methods.

(Key words): Customs, Customs Control, Risk Analysis, Tax Gap, Customs Union, VAT, VAT, E-Commerce, Brexit, United Kingdom, Consequences of Withdrawal, European Policies.

Πίνακας περιεχομένων

ΜΕΡΟΣ Α	13
1 ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1 - ΕΙΣΑΓΩΓΗ	13
2 ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2 – Η ΤΕΛΩΝΕΙΑΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ.....	16
2.1. Ιστορική Αναδρομή	16
2.2. Η Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Εσόδων (ΑΑΔΕ) ως ευρύτερο οργανωτικό πλαίσιο της Τελωνειακής Υπηρεσίας	18
2.3. Το Οργανόγραμμα της Ελληνικής Τελωνειακής Υπηρεσίας στα πλαίσια της ΑΑΔΕ.....	19
2.4. Όραμα και Αποστολή της Ελληνικής Τελωνειακής Υπηρεσίας	23
2.5. Αρμοδιότητες της Ελληνικής Τελωνειακής Υπηρεσίας.....	24
2.6. Στρατηγικά και επιχειρησιακά σχέδια της ΑΑΔΕ σχετικά με τις Τελωνειακές Υπηρεσίες	25
3 ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3 – ΕΙΔΗ, ΜΕΣΑ ΚΑΙ ΠΕΔΙΑ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΕΛΩΝΕΙΑΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ	32
3.1. Εισαγωγικά περί της Ελεγκτικής Επιστήμης και Διακρίσεις Ελέγχου	32
3.2. Οι τελωνειακοί έλεγχοι και ο ρόλος τους	36
3.3. Είδη τελωνειακών ελέγχων.....	37
3.4. Ανάλυση Κινδύνου	44
3.5. Μέσα τελωνειακών ελέγχων	47
3.6. Απολογισμός δράσης Τελωνειακών Ελέγχων και Είσπραξης Τελωνειακών Εσόδων από την σύσταση της ΑΑΔΕ.....	50
4 ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4 –Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΤΕΛΩΝΕΙΑΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ	62
4.1 Αρμοδιότητες, Πολιτικές, Διαδικασίες της Τελωνειακής Υπηρεσίας στα πλαίσια της Ευρωπαϊκής Ένωσης.....	62
4.1.1 Πεδίο Πολιτικής 1 ^ο : Τελωνειακές διαδικασίες και Τεκμηρίωση τους.....	63
4.1.2 Πεδίο Πολιτικής 2 ^ο : Υπολογισμός δασμών	73
4.1.3 Πεδίο Πολιτικής 3 ^ο : Ασφάλεια στα τελωνεία	75
4.1.4 Πεδίο Πολιτικής 4 ^ο : Ηλεκτρονικά τελωνεία	81
4.1.5 Πεδίο Πολιτικής 5 ^ο : Διεθνείς εμπορικές διαδικασίες.....	84
4.1.6 Πεδίο Πολιτικής 6 ^ο : Προγράμματα τελωνειακής συνεργασίας.....	85
4.2. Νέες Τάσεις και εξελίξεις στα πλαίσια του ηλεκτρονικού εμπορίου και του ψηφιακού μετασχηματισμού του ιδιωτικού και του δημοσίου τομέα.....	86

4.2.1.	Το ηλεκτρονικό εμπόριο και ο ψηφιακός μετασχηματισμός της Δημόσιας Διοίκησης.....	87
4.2.2.	Πολυετής Στρατηγικός Σχεδιασμός (MASP – Multiannual Strategic Plan).....	95
4.2.3.	Νέο σχέδιο δράσης για την περαιτέρω στήριξη των τελωνείων της ΕΕ στον ζωτικό ρόλο που διαδραματίζουν για την προστασία των εσόδων, της ευημερίας και της ασφάλειας της ΕΕ.	98
	ΜΕΡΟΣ Β	100
5.	ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5 – Η ΑΠΟΧΩΡΗΣΗ ΤΟΥ ΗΒ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΕ.....	100
5.1.	Η Διαδικασία Αποχώρησης της Μεγάλης Βρετανίας.....	100
5.1.1.	Ιστορική Αναδρομή της διαδικασίας αποχώρησης της Μεγάλης Βρετανίας	100
5.1.2.	Η προετοιμασία της ΕΕ για την αποχώρηση του ΗΒ.....	104
5.1.3.	Η προετοιμασία της Ελληνικής Δημόσιας Διοίκησης για το BREXIT.....	107
5.1.4.	Η οικονομία και το εξωτερικό - εσωτερικό εμπόριο της ΕΕ, της Ελλάδας και του ΗΒ	108
5.1.5.	Ανασκόπηση από έρευνες του εξωτερικού για τον αντίκτυπο του BREXIT	118
5.2.	Η μελλοντική σχέση μεταξύ Ευρωπαϊκής Ένωσης και Ηνωμένου Βασιλείου.....	122
5.2.1.	Οι Έλληνες Πολίτες στο Ηνωμένο Βασίλειο	122
5.2.2.	Οι Πολίτες Ηνωμένου Βασιλείου στην Ελλάδα.....	123
5.2.3.	Οι επιχειρήσεις μετά το BREXIT	124
5.2.4.	Αλλαγές στις τελωνειακές διαδικασίες λόγω του BREXIT	126
5.2.5.	Αλλαγές σε θέματα του ΦΠΑ Αγαθών	128
5.2.6.	Αλλαγές σε θέματα του ΦΠΑ Υπηρεσιών	130
5.2.7.	Αλλαγές σε θέματα του ΕΦΚ	131
5.2.8.	Τι ισχύει για το Δασμολόγιο και οι επιπτώσεις που αποφεύχθηκαν.....	132
6.	ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6 – ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	135

Πίνακας Πινάκων:

Πίνακας 1: Εξέλιξη Ελέγχων και Διαπιστώσεις παραβάσεων 2017-2019, Πηγή : ΑΑΔΕ	52
Πίνακας 2: Κατανομή τελωνειακών Εσόδων ανά είδος για το διάστημα 2015-2019, Πηγή: ΑΑΔΕ	60
Πίνακας 3: Τελωνειακά Έσοδα ανά είδος για το διάστημα 2015-2019, Πηγή: ΑΑΔΕ	60
Πίνακας 4: Στατιστικές για το εμπόριο αγαθών στο Ηνωμένο Βασίλειο: Οκτώβριος 2020, Πηγή : Υπηρεσία Εσόδων και Τελωνείων του ΗΒ (HM Revenue & Customs).....	110
Πίνακας 5: Στατιστικές για το εμπόριο αγαθών στο Ηνωμένο Βασίλειο: Οκτώβριος 2020, Πηγή : Υπηρεσία Εσόδων και Τελωνείων του ΗΒ (HM Revenue & Customs).....	111
Πίνακας 6: Στατιστικές για το εμπόριο αγαθών στο Ηνωμένο Βασίλειο: Οκτώβριος 2020, Πηγή : Υπηρεσία Εσόδων και Τελωνείων του ΗΒ (HM Revenue & Customs).....	111
Πίνακας 7:Στατιστικές για το εμπόριο αγαθών στο Ηνωμένο Βασίλειο: Οκτώβριος 2020, Πηγή : Υπηρεσία Εσόδων και Τελωνείων του ΗΒ (HM Revenue & Customs).....	112
Πίνακας 8: Οι 20 κυριότερες χώρες προμηθευτές στις Ελλάδας, ΕΛΣΤΑΤ, https://www.statistics.gr	115
Πίνακας 9: Ελληνικές Εξαγωγές στο ΗΒ 2018-2019, Πηγή: UK Trade Info & Ελληνική Πρεσβεία στο Λονδίνο	116

Πίνακας Εικόνων:

Εικόνα 1: Οι 6 Γενικές Διευθύνσεις της ΑΑΔΕ,, Πηγή: https://www.aade.gr	20
Εικόνα 2: Οργανόγραμμα Τελωνειακής Υπηρεσίας, Πηγή: https://www.aade.gr	22
Εικόνα 3: Στρατηγικό Σχέδιο ΑΑΔΕ 2017-2020, Πηγή Επεξεργασίας www.aade.gr	26
Εικόνα 4: Στρατηγικό Σχέδιο ΑΑΔΕ 2020-2024, Πηγή Επεξεργασίας www.aade.gr	29
Εικόνα 5: Στοιχεία αίτησης για χορήγηση άδειας χρήσης απλουστεύσεων , Πηγή ΑΑΔΕ	39
Εικόνα 6: Έσοδα ΦΠΑ, VTTL, Σύνθεση Συνολικής φορολογικής υποχρέωσης ΦΠΑ (VTTL) και Έλλειμμα ΦΠΑ, Πηγή: https://ec.europa.eu/taxation_customs/sites/taxation/files/vat-gap-full-report-2020_en.pdf	51
Εικόνα 7: Εξέλιξη ανά Είδος και Έτος των Βεβαιωθέντων Τελωνειακών Εσόδων, Πηγή: ΑΑΔΕ	54
Εικόνα 8: Εξέλιξη ανά Είδος και Έτος των Εισπραχθέντων Τελωνειακών Εσόδων, Πηγή: ΑΑΔΕ	54
Εικόνα 9: Εξέλιξη ανά Είδος και Έτος των Υπολοίπων Προς Είσπραξη Τελωνειακών Εσόδων, Πηγή: ΑΑΔΕ.....	55
Εικόνα 10: Διαχρονική εξέλιξη εσόδων από φόρους Οκτωβρίου κατά την τελευταία 5ετία (2016-2020) σε εκ. €,	55
Εικόνα 11: Συνολικά έσοδα από φόρους περιόδου Ιανουαρίου - Οκτωβρίου 2020/2019 σε εκ. €, Πηγή : ΑΑΔΕ ..	56
Εικόνα 12: Έσοδα από φόρους επί αγαθών και υπηρεσιών σε εκ. € (4ος βαθμός ανάλυσης), Πηγή: ΑΑΔΕ	57
Εικόνα 13: Εξέλιξη Τελωνειακών Εισπράξεων ανά Είδος για το διάστημα 2015-2019, Πηγή: ΑΑΔΕ.....	61
Εικόνα 14: Τυποποιημένη Διαδικασία Θέσης Εμπορευμάτων σε Ελεύθερη Κυκλοφορία, Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή	66
Εικόνα 15: Τυποποιημένη διαδικασία διαμετακόμισης, Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή	67
Εικόνα 16: Τυποποιημένη διαδικασία εξαγωγής, Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή	70
Εικόνα 17 : EU Single Window Environment for Customs	83

Εικόνα 18: Ηλεκτρονικές πωλήσεις και κύκλος εργασιών από ηλεκτρονικές πωλήσεις, κατά κατηγορία μεγέθους, EU-28, 2018 (% επιχειρήσεις,% συνολικού κύκλου εργασιών) Πηγή : Eurostat	88
Εικόνα 19: Κατανομή ηλεκτρονικών πωλήσεων κατά πωλήσεις τύπου Web και EDI, 2018 (% επιχειρήσεις) Πηγή: Eurostat	89
Εικόνα 20: Ηλεκτρονικές πωλήσεις και κύκλος εργασιών από τις ηλεκτρονικές πωλήσεις, EU-28, 2008-2018 (% επιχειρήσεις,% συνολικού κύκλου εργασιών), Πηγή: Eurostat.....	89
Εικόνα 21: Παροχή υπηρεσιών ηλεκτρονικού εμπορίου B2C από εμπόρους εγγεγραμμένους στο σύστημα MOSS σε πελάτες σε διάφορα κράτη μέλη, Πηγή: Ευρωπαϊκό Ελεγκτικό Συνέδριο.....	92
Εικόνα 22: Κατώτατα όρια ΦΠΑ, Πηγή: https://ec.europa.eu/taxation_customs/sites/taxation/files/resources/documents/taxation/vat/traders/vat_community/vat_in_ec_annexi.pdf	92
Εικόνα 23: List of VAT rates applied in the Member States (in %), Πηγή: https://ec.europa.eu/taxation_customs/business/vat_en	93
Εικόνα 24: EU-UK RELATIONS: From the UK referendum to a new Trade and Cooperation Agreement , Πηγή Ευρωπαϊκή Επιτροπή.....	104
Εικόνα 25: Gross domestic product, volumes).....	109
Εικόνα 26: Ζήτηση και ΑΕΠ Ελλάδος περιόδου 2014 – 2020 , Πηγές: ΤτΕ , ΕΛΣΤΑΤ	113
Εικόνα 27: Βασικά μεγέθη του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών ως % του ΑΕΠ (2016-2020) , Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ. ΤτΕ.....	114
Εικόνα 28: Εμπορικές συμφωνίες του ΗΒ που τέθηκαν σε ισχύ από την 1η Ιανουαρίου 2021, Πηγή: https://www.gov.uk/guidance/uk-trade-agreements-with-non-eu-countries	134

ΜΕΡΟΣ Α

1 ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1 - ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Οι τελωνειακές αρχές διαχειρίζονται σήμερα ένα τεράστιο φάσμα εποπτικών δραστηριοτήτων σε πολύ διαφορετικούς τομείς, που μπορούν να αφορούν την είσπραξη δασμών και φόρων, την υπεράσπιση της ασφάλειας και της δημόσιας υγείας, την συμμόρφωση των οικονομικών φορέων με τους εμπορικούς κανονισμούς, τα περιβαλλοντικά πρότυπα και τους υγειονομικούς κανόνες.

Το κυριότερο πρόβλημα που διαχρονικά αντιμετωπίζουν τα τελωνεία είναι το λαθρεμπόριο, δηλαδή η παράνομη εισαγωγή και εξαγωγή αγαθών, ή η φοροδιαφυγή με παράκαμψη των τελωνειακών ελέγχων και γενικά οποιαδήποτε ενέργεια που αποβλέπει να στερήσει το Κράτος από δασμούς, φόρους, τέλη και δικαιώματα επί εισερχόμενων ή εξερχόμενων εμπορευμάτων. Συνέπεια αυτού είναι η δημιουργία και διατήρηση ενός υψηλού φορολογικού κενού ετησίως, που δυστυχώς εξαιτίας της πανδημίας του κορονοϊού αναμένεται να διευρυνθεί τα επόμενα χρόνια, παρά την εντατικοποίηση των τελωνειακών ελέγχων, καθώς ενδέχεται να εμποδίσει τις αρμόδιες αρχές να επιτύχουν το πλήρες δυναμικό της απόδοσής τους.

Τα τελωνεία αντιμετωπίζουν επίσης πολλές άλλες σύγχρονες προκλήσεις, όπως η εμφάνιση του ηλεκτρονικού εμπορίου και το φαινόμενο της υποτίμησης της δασμολογητέας αξίας των εμπορευμάτων που συνδέεται με αυτό. Επίσης, μια άλλη κατηγορία προκλήσεων συνδέεται με τα πρωτοφανή επίπεδα της τρομοκρατίας και άλλων απειλών κατά της ασφάλειας. Δεδομένης της αύξησης του διασυνοριακού εμπορίου, οι τελωνειακές αρχές οφείλουν αφενός, να εντοπίζουν τις απειλές που αφορούν την απάτη, τη δημόσια υγεία και την ασφάλεια των πολιτών, με τη χρήση αναβαθμισμένων εργαλείων ανάλυσης κινδύνου και σύγχρονων πληροφοριακών συστημάτων, και αφετέρου να συνεργάζονται στενά μεταξύ τους, αλλά και με άλλους φορείς, για την άμεση ανταλλαγή πληροφοριών και τεχνογνωσίας.

Μια ακόμη πρωτόγνωρη πρόκληση στην ιστορία της τελωνειακής ένωσης, αποτελεί η πρόσφατη αποχώρηση του Ηνωμένου Βασιλείου από την ΕΕ μετά από 47 χρόνια, η οποία έχει υπονομεύσει τα θεμέλιά της, δεδομένου ότι δημιούργησε ένα παράδειγμα απόσχισης που ίσως μελλοντικά ακολουθούσαν περισσότερες χώρες. Οι πιθανές επιπτώσεις της αποχώρησης έχουν προσεγγιστεί μέσα από πολυάριθμες μελέτες και έρευνες και περιλαμβάνουν το άμεσο και έμμεσο χρηματικό κόστος, την ανατροπή των εμπορικών συμφωνιών, τον περιορισμό στην ελευθερία μετακινήσεων των ατόμων, των προϊόντων και των υπηρεσιών, την αναδιάταξη των πολιτικών των κρατών και των διπλωματικών συνεργασιών. Το Ηνωμένο Βασίλειο από την 1^η Ιανουαρίου 2021 έγινε «τρίτη χώρα» για τα κράτη μέλη της ΕΕ και ως εκ τούτου δεν υφίσταται πλέον η ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων μεταξύ του Ηνωμένου Βασιλείου και των κρατών μελών της ΕΕ27, ενώ απαιτούνται τελωνειακές διατυπώσεις για τη διακίνησή τους. Όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ, συμπεριλαμβανομένης της Ελλάδας, έχουν ήδη προχωρήσει στις απαραίτητες ρυθμίσεις, ώστε να αντιμετωπιστούν οι φραγμοί στο εμπόριο και τις διασυνοριακές συναλλαγές όσο το δυνατόν πιο ανώδυνα.

Στόχος της παρούσας εργασίας είναι η συνοπτική, αλλά περιεκτική παρουσίαση της δομής, των πολιτικών και των αρμοδιοτήτων της τελωνειακής Υπηρεσίας σε ευρωπαϊκό και εγχώριο επίπεδο, όπως επίσης και η διερεύνηση του αντίκτυπου των νέων προκλήσεων και έκτακτων καταστάσεων που έχουν αναδυθεί και επιτάσσουν την εφαρμογή περισσότερο έξυπνων και καινοτόμων τελωνειακών κανόνων και την αντιμετώπισή τους με μεγαλύτερη διορατικότητα. Επίσης, σε δεύτερο χρόνο διερευνάται ιδιαίτερα η διαδικασία και οι συνθήκες αποχώρησης του Ηνωμένου Βασιλείου, ο πρωτόγνωρος αντίκτυπος στον ευρύτερο ευρωπαϊκό χώρο, με εμβάθυνση στην οικονομία, τις οικονομικές συναλλαγές και την τελωνειακή προσαρμογή της Ελλάδας.

Στο πρώτο κεφάλαιο της παρούσας διατριβής επιχειρείται μια εισαγωγική τοποθέτηση πάνω στο τεράστιο φάσμα ευθυνών των τελωνειακών αρχών, καθώς και στις νεότερες εξελίξεις στο οικονομικό και πολιτικό περιβάλλον που επιφέρουν συνέπειες στις δημόσιες διοικήσεις, στις επιχειρήσεις και τους πολίτες των κρατών μελών της ΕΕ.

Στο δεύτερο κεφάλαιο παρουσιάζεται εκτενέστερα η εξέλιξη της Ελληνικής Τελωνειακής Υπηρεσίας στο χρόνο και η τρέχουσα δομή και αρμοδιότητες, μετά την ένταξή της στη νεοσυσταθείσα Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Εσόδων από την 1^η Ιανουαρίου 2017. Αναλυτικότερα παρουσιάζονται οι στρατηγικοί σκοποί και τα στρατηγικά σχέδια της Γενικής Διεύθυνσης Τελωνείων και ΕΦΚ, που μαζί με τις Επιτελικές Διευθύνσεις και τις Ειδικές Αποκεντρωμένες και Περιφερειακές Μονάδες, αποτελούν την νέα «Τελωνειακή Υπηρεσία» στην Ελλάδα, έχοντας σαν βάση τόσο τις ευρύτερες ευρωπαϊκές πολιτικές, όσο και τις ανάγκες που προκύπτουν από το σύγχρονο οικονομικό περιβάλλον.

Το τρίτο κεφάλαιο διακρίνεται σε δύο τμήματα. Το πρώτο τμήμα αρχικά πραγματεύεται την έννοια και το περιεχόμενο της ελεγκτικής επιστήμης και σε δεύτερο χρόνο γίνεται μια εξειδίκευση στον τελωνειακό έλεγχο. Συγκεκριμένα, παρουσιάζεται ο ρόλος του τελωνειακού ελέγχου, τα είδη του με βάση τον χρονικό προσδιορισμό εφαρμογής του, τα μέσα τελωνειακών ελέγχων που χρησιμοποιούνται από τις Υπηρεσίες, ενώ γίνεται ειδική αναφορά στην ανάλυση κινδύνου, που αποτελεί απαραίτητο εργαλείο, καθώς η εξέλιξη στις οικονομικές συναλλαγές κατέστησε αδύνατη τη φυσική εξέταση όλων των εμπορευμάτων και επιτακτική τη χρήση αυτοματοποιημένων μεθόδων επιλεξιμότητας και στόχευσης κινδύνου. Στο δεύτερο τμήμα, ως συνέχεια του συνδυασμού των στρατηγικών και επιχειρησιακών σχεδίων της ΑΑΔΕ και των τελωνειακών ελέγχων και μέσων που χρησιμοποιούνται, παρουσιάζεται ο απολογισμός δράσης των τελωνειακών Υπηρεσιών για την τελευταία πενταετία, στα κυριότερα σημεία του. Εξετάζεται η αποτελεσματικότητα των τελωνειακών δραστηριοτήτων σε σχέση με την μείωση του φορολογικού κενού, με τον εντοπισμό των λαθρεμπορικών παραβάσεων και με την βεβαίωση και είσπραξη των τελωνειακών εσόδων.

Το τέταρτο κεφάλαιο είναι αφιερωμένο στην Ευρωπαϊκή Τελωνειακή Υπηρεσία και επίσης διακρίνεται σε δύο τμήματα. Στο πρώτο τμήμα γίνεται μια αναλυτική αναφορά στις αρμοδιότητες, τις πολιτικές και τις διαδικασίες που έχουν δρομολογηθεί από τη Γενική Διεύθυνση Φορολογίας και Τελωνειακής Ένωσης (DG for Taxation and Customs Union - DG TAXUD) την τελευταία δεκαετία προκειμένου να εξασφαλιστεί η καλύτερη διακυβέρνηση των τελωνειακών αρχών της ΕΕ. Είναι γνωστό ότι σήμερα ο θεσμός των τελωνειακών αρχών συμβάλει στην εξασφάλιση της ακεραιότητας

της αλυσίδας εφοδιασμού, στην αντιμετώπιση των δραστηριοτήτων του οργανωμένου εγκλήματος, στη διευκόλυνση και προστασία του νόμιμου εμπορίου και των οικονομικών συμφερόντων των κρατών μελών της και στη διασφάλιση της κατάλληλης τελωνειακής προστασίας στα εξωτερικά σύνορά της ΕΕ. Ταυτόχρονα όμως, από την έως και σήμερα εξέλιξη της τελωνειακής ένωσης, αναγνωρίστηκε η ανάγκη επίτευξης ισοδύναμων αποτελεσμάτων στις διαφορετικά οργανωμένες χώρες της Ένωσης και η συνεργασία με μεγαλύτερη σύμπνοια μεταξύ των κρατών μελών, γεγονός που αποτυπώθηκε στο στρατηγικό όραμα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την τελωνειακή ένωση για την περίοδο 2016 - 2020. Στο πλαίσιο αυτό περιγράφονται τα πεδία πολιτικής που αφορούν τις κλασσικές τελωνειακές διαδικασίες και την τεκμηρίωσή τους για ομοιόμορφη χρήση, τις σύγχρονες διαδικασίες όπως το «ηλεκτρονικό τελωνείο», το ενιαίο δασμολόγιο, την ασφάλεια στα τελωνεία και τα προγράμματα τελωνειακής συνεργασίας σε ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο.

Στο δεύτερο τμήμα αυτού του κεφαλαίου επιχειρείται μια εκτενής αναφορά στις νέες τάσεις του ψηφιακού μετασχηματισμού του ιδιωτικού και δημοσίου τομέα και δίνεται έμφαση στην ραγδαία αύξηση του ηλεκτρονικού εμπορίου η οποία ενθαρρύνεται και από την Ευρωπαϊκή Ένωση. Όμως από την άλλη πλευρά, οι ηλεκτρονικές υπηρεσίες που παρέχονται από τρίτες χώρες στην ΕΕ ενέχουν ιδιαίτερο κίνδυνο, επειδή δεν υποβάλλονται στους ίδιους ελέγχους με τα αγαθά που εισέρχονται από τα φυσικά σημεία εισόδου. Κατά συνέπεια, το ηλεκτρονικό εμπόριο δημιουργεί δυνατότητες κατάχρησης από προμηθευτές εγκατεστημένους εκτός της ΕΕ, σε βάρος των εγκατεστημένων στην ΕΕ εμπόρων. Επιπλέον, οι ενδοενοσιακές ηλεκτρονικές συναλλαγές υπόκεινται μεν σε ΦΠΑ, αλλά οι αρμόδιες υπηρεσίες των κρατών μελών δεν γνωρίζουν πάντα την ύπαρξη των εν λόγω συναλλαγών, προκειμένου να μπορούν να τις φορολογούν, οπότε εμφανίζονται φορολογικά «κενά» και επιζήμια ελλείμματα για τους κρατικούς προϋπολογισμούς. Το 2016 η διασυνοριακή απάτη εκτιμήθηκε ότι δημιούργησε εισπρακτικό «κενό» στο ΦΠΑ ύψους 150 δισεκατομμυρίων ευρώ ετησίως, ενώ το 2020 εκτιμάται από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή μια πιθανή απώλεια των 164 δισεκατομμυρίων ευρώ λόγω των επιπτώσεων της πανδημίας του κορονοϊού. Ταυτόχρονα το φορολογικό κενό ανάμεσα στις χώρες της ΕΕ παρουσιάζει τεράστιες διακυμάνσεις, γεγονός που αντικατοπτρίζει τις διαφορές των χωρών στη φορολογική συμμόρφωση, στην απάτη, στην αφερεγγυότητα και την ελλιπή φορολογική διοίκηση. Για τους παραπάνω λόγους το Συμβούλιο Οικονομικών και Δημοσιονομικών Θεμάτων (ECOFIN) δρομολόγησε νέα μέτρα και επέκτεινε μέτρα που αποφασίστηκαν ήδη από το 2015 σε ευρύτερο πεδίο διασυνοριακών συναλλαγών, με σκοπό τη δημιουργία ισότιμων όρων ανταγωνισμού, απλοποίηση των διατυπώσεων, μείωση του κόστους και αντιμετώπιση της απάτης στο ΦΠΑ.

Το πέμπτο κεφάλαιο αναφέρεται στην πρόσφατη αποχώρηση του Ηνωμένου Βασιλείου από την ΕΕ η οποία επιφέρει πολλαπλές επιπτώσεις. Αρχικά γίνεται μια σύντομη και περιεκτική αναδρομή γύρω από τη διαδικασία και τις συνθήκες που ώθησαν την δρομολόγησή της, καθώς και στις ενέργειες των χωρών της ΕΕ και του ΗΒ για την προετοιμασία της αποχώρησης. Επίσης, γίνεται μια βιβλιογραφική επισκόπηση σχετικά με τις επιπτώσεις των διαπραγματευτικών θέσεων του ΗΒ, κάτω από τα διαφορετικά σενάρια εξόδου και δασμολόγησης, κυρίως στο διασυνοριακό εμπόριο και στους παραγωγικούς κλάδους. Στη συνέχεια επιχειρείται μια εκτενής παρουσίαση των βασικών οικονομικών

μεγεθών και του εμπορικού ισοζυγίου της ΕΕ και ιδιαίτερα του ΗΒ και της Ελλάδας, ώστε να υπάρξει μια καλύτερη εικόνα των συνθηκών με τις οποίες υποδέχονται το Brexit τα δύο μέρη, ιδίως μετά την έλευση της πανδημίας του κορονοϊού. Γνωρίζοντας τους σημαντικότερους οικονομικούς εταίρους του ΗΒ και της Ελλάδας, όπως επίσης και τη βαρύτητα της κάθε χώρας στο εξαγωγικό και εισαγωγικό εμπόριο της άλλης χώρας, μπορούμε να εξάγουμε κάποια συμπεράσματα σχετικά με το μέγεθος των επιπτώσεων του Brexit στις δύο πλευρές. Τέλος, γίνεται μια σύντομη αναφορά στην μελλοντική σχέση μεταξύ της ΕΕ και του ΗΒ σε επίπεδο πολιτών, επιχειρήσεων και διοικήσεων. Η προσέγγιση περιορίζεται βέβαια σε θέματα που αφορούν διασυνοριακές συναλλαγές και τελωνειακούς κανόνες και διατυπώσεις. Επίσης, ειδικότερα για το δασμολόγιο, που είναι το μόνο που δεν μεταβλήθηκε, γίνεται μια αναφορά στις επιπτώσεις που θα υπήρχαν, αν εφαρμοζόταν το νέο παγκόσμιο δασμολόγιο που είχε αποφασιστεί από το ΗΒ κατά τη μεταβατική περίοδο αποχώρησης.

2 ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2 – Η ΤΕΛΩΝΕΙΑΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

2.1. Ιστορική Αναδρομή

Το επάγγελμα του «τελώνη» συναντάται σε αναφορές στους αρχαίους, προχριστιανικούς χρόνους και κυρίως σε περιοχές που αναπτύχθηκε το εμπόριο μέσω θαλάσσης και δημιουργήθηκαν λιμάνια και αποθήκες για την φύλαξη και φορτοεκφόρτωση των εμπορευμάτων. Επίσης, ιδιαίτερα γνωστή είναι η ιδιότητα του Ευαγγελιστή Ματθαίου, μαθητή του Ιησού Χριστού, ο οποίος εργαζόταν ως «τελώνης», δηλαδή φοροεισπράκτορας για λογαριασμό της Ρώμης. Αργότερα, κατά την περίοδο της Βυζαντινής Αυτοκρατορίας, υπήρχαν τελωνεία στην Κωνσταντινούπολη, καθώς και σε μεγάλες παραλιακές πόλεις, με διορισμένους από τον Αυτοκράτορα επικεφαλής τελώνες, που επέβλεπαν την λειτουργία των λιμανιών και την διεξαγωγή του εμπορίου στις αποβάθρες. Κατά τα χρόνια της Αναγέννησης, η συγκρότηση των τελωνείων έγινε συστηματικότερη, κυρίως στην Βενετία και την Αγγλία, όπου οργανώθηκαν σε δημόσιες φοροτεχνικές υπηρεσίες. (Πανελλήνια Ένωση Συνταξιούχων Τελωνειακών Υπαλλήλων, 2016)¹

Στην Ελλάδα, επί Τουρκοκρατίας η τελωνειακή Υπηρεσία ονομαζόταν «Ντογάνα», στην οποία διέμενε ο Τούρκος τελωνοφύλακας και διεξαγόταν η επιστασία των συναλλαγών, αλλά συναντάται και ως δασμός επί των εμπορευμάτων που εξάγονταν από τα λιμάνια, ίδιας κλίμακας με την «δεκάτη». Μάλιστα, κατά την περίοδο 1793-1821, οι δασμοί αυτοί ήταν μικρότεροι από ότι τον 18^ο αιώνα και είχαν διαμορφωθεί στο 3% για όλα τα εμπορεύσιμα έθνη. (Βασίλης Κρεμμυδάς, 1980)².

Μετά την σύσταση του Ελληνικού Κράτους από τον Ιωάννη Καποδίστρια με ψήφισμα την 25^η Μαρτίου 1830, διοργανώνεται η Τελωνειακή Υπηρεσία, μαζί με τον Ελληνικό Στρατό και το Πολεμικό Ναυτικό, ως οι πρώτες δημόσιες Υπηρεσίες του νεοσυσταθέντος Κράτους. (Πανελλήνια

¹ <https://www.pesty.gr/index.php/istoria>

² Συγκυρία και εμπόριο στην προεπαναστατική Πελοπόννησο 1793-1821.

Ένωση Συνταξιούχων Τελωνειακών Υπαλλήλων, 2016). Παράλληλα, κυρώνεται το πρώτο τελωνειακό Δασμολόγιο με την ονομασία «Tarifa», καθώς και ο «Τελωνειακός Σύνδεσμος» που συμπεριλαμβάνει το σύνολο των Τελωνείων που μέχρι τότε τελούσαν υπό τουρκική Διοίκηση. Μετά από τρία χρόνια, συστήνεται στη Σύρο το πρώτο Τελωνείο της Ελλάδας και δύο χρόνια αργότερα, ακολουθεί η σύσταση των Τελωνείων Πειραιά, Ύδρας, Πάτρας και Ναυπλίου. Το 1931, η Τελωνειακή Υπηρεσία αποκτά πρώτη φορά πολεμικά πλοία, που υπάγονται στη νέα Υπηρεσία με την ονομασία «Θαλάσσια Οικονομική Αστυνομία» (Θ.Ο.Α.) και διενεργούν ελέγχους επί των πλοίων και φορτίων, καθώς και δίωξη λαθρεμπορίου κατά θάλασσα. Στη συνέχεια, αποκτά και άλλα πλοία με την ονομασία «Πλοία Δίωξης Λαθρεμπορίου» (Π.Δ.Λ.), τα οποία το 2004 παραχωρήθηκαν στο Λιμενικό Σώμα για την κάλυψη των αναγκών των Ολυμπιακών Αγώνων που πραγματοποιήθηκαν το ίδιο έτος στην Ελλάδα. (ΑΑΔΕ - ICISNET, 2020a)³.

Στις 9 Ιουλίου του 1961, υπογράφεται η οριστική συμφωνία για τη Σύνδεση της Ελλάδας με την Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα (Ε.Ο.Κ.) υπό τη μορφή τελωνειακής ένωσης, σε συνδυασμό με την ειδική πρόβλεψη μεταβατικής περιόδου κατάργησης στην Ελλάδα των εισαγωγικών δασμών και όλων των περιοριστικών μέτρων σε βάρος της ελεύθερης κυκλοφορίας βιομηχανικών προϊόντων των Κοινοτικών χωρών, έως την 1η Ιανουαρίου 1981, γεγονός που επηρεάζει ραγδαία την οργάνωση και λειτουργία της Τελωνειακής Υπηρεσίας.

Το 1993 σηματοδοτείται από την ενοποίηση του ευρωπαϊκού χώρου και αποτελεί το σημαντικότερο γεγονός στην ιστορία της Τελωνειακής Υπηρεσίας. Η σχετική Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση που υπεγράφη στο Μάαστριχτ, τίθεται σε ισχύ την 1η Νοεμβρίου του 1993. Με αυτή τη συνθήκη αλλάζει η ονομασία της Κοινότητας από «Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα» (Ε.Ο.Κ.) σε «Ευρωπαϊκή Ένωση» (ΕΕ). Την ίδια χρονιά, ανατίθεται στην Τελωνειακή Υπηρεσία η αρμοδιότητα βεβαίωσης και είσπραξης των Ειδικών Φόρων Κατανάλωσης (Ε.Φ.Κ.), καθώς και η αρμοδιότητα για την παρακολούθηση της ενδοκοινοτικής κυκλοφορίας και ο έλεγχος των προϊόντων που υπόκεινται στο φόρο αυτό (αλκοολούχα, καπνικά, πετρελαιοειδή). Έτσι, η «Γενική Διεύθυνση Τελωνείων» – που είχε συσταθεί προηγουμένως ως ανεξάρτητη Γενική Διεύθυνση το 1977 – μετονομάζεται σε «Γενική Διεύθυνση Τελωνείων και Ειδικών Φόρων Κατανάλωσης» (ΑΑΔΕ - ICISNET, 2020a).

Σήμερα, η Γενική Διεύθυνση Τελωνείων και Ε.Φ.Κ. με τις επί μέρους επιτελικές Τελωνειακές Διευθύνσεις, τις Ειδικές Αποκεντρωμένες και Περιφερειακές Τελωνειακές Αρχές, απαρτίζουν ένα σύνολο οργανικών μονάδων της Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων Α.Α.Δ.Ε. που αποτελούν την «Τελωνειακή Υπηρεσία». Οι διατάξεις του Υπαλληλικού Κώδικα ισχύουν για τους τελωνειακούς υπαλλήλους, οι οποίοι όμως λόγω των ειδικών καθηκόντων τους, φέρουν στολή και έχουν δικαίωμα οπλοφορίας. Έχουν, επίσης, τις αρμοδιότητες και δικαιώματα των ειδικών ανακριτικών υπαλλήλων όσον αφορά στη διαπίστωση των αδικημάτων λαθρεμπορίας, δασμοφοροδιαφυγής ή οποιασδήποτε άλλης τελωνειακής παράβασης.

³ <https://portal.gsis.gr/portal/page/portal/ICISnet/authority/history>

2.2. Η Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Εσόδων (ΑΑΔΕ) ως ευρύτερο οργανωτικό πλαίσιο της Τελωνειακής Υπηρεσίας

Η Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Εσόδων (ΑΑΔΕ) συστάθηκε με τον Ν.4389/ΦΕΚ 94/τ. Α\27.5.2016, με σκοπό να διασφαλισθεί η συνέχεια και αποτελεσματικότητα της δημόσιας διοίκησης στον κρίσιμο τομέα των δημοσίων εσόδων και η απαλλαγή της από κάθε είδους πολιτικές παρεμβάσεις. Η ανεξάρτητη αυτή Αρχή συστάθηκε χωρίς νομική προσωπικότητα, σύμφωνα με τα διεθνή πρότυπα περί αυτονομίας στη Φορολογική Διοίκηση, με αποστολή τον προσδιορισμό, τη βεβαίωση και την είσπραξη των φορολογικών, τελωνειακών και λοιπών δημοσίων εσόδων. Λόγω όμως της έλλειψης νομικής προσωπικότητας, παρέμειναν όλες οι λειτουργίες της στον στενό πυρήνα του Κράτους. Η ΑΑΔΕ απολαμβάνει λειτουργικής, οικονομικής και διοικητικής αυτοτέλειας και δεν υπόκειται σε ελέγχους από κυβερνητικά όργανα – παρά μόνο σε κοινοβουλευτικό έλεγχο – ούτε σε ιεραρχικό έλεγχο από τον Υπουργό Οικονομικών, όμως δέχεται στρατηγικές προτάσεις και οδηγίες από αυτόν, σχετικά με τον σχεδιασμό και την υλοποίηση της κυβερνητικής πολιτικής. Τα όργανα διοίκησης της ΑΑΔΕ αποτελούνται από τον Διοικητή και το πενταμελές Συμβούλιο της Διοίκησης, ενώ κατά τα πέντε πρώτα χρόνια λειτουργίας το Συμβούλιο δέχεται συμβουλευτικές υπηρεσίες από έναν εμπειρογνώμονα σε θέματα φορολογικής διοίκησης, ο οποίος συμμετέχει σε συνεδριάσεις χωρίς δικαίωμα ψήφου.

Οι αρχές και αξίες που πρεσβεύει και από τις οποίες διέπεται η ΑΑΔΕ είναι η διαφάνεια, η δικαιοσύνη, η αξιοκρατία, η λογοδοσία, η διαρκής βελτίωση και η εξωστρέφεια⁴. Βάσει αυτών των αρχών - οι οποίες σηματοδοτούν το έργο που προσφέρει ο οργανισμός - καθορίζονται και οι παρακάτω έξι κεντρικοί στόχοι , που στη συνέχεια εξειδικεύονται σε επιμέρους στρατηγικές, πολιτικές και κατευθυντήριες γραμμές προς εφαρμογή από το σύνολο των οργανωτικών μονάδων της και ως εκ τούτου για τις τελωνειακές της Υπηρεσίες:

- ↳ τη φορολογική συμμόρφωση,
- ↳ τη δίωξη της φοροδιαφυγής και του λαθρεμπορίου,
- ↳ τη διευκόλυνση της επιχειρηματικής δραστηριότητας,
- ↳ την παροχή ποιοτικών υπηρεσιών προς τον πολίτη,
- ↳ την προστασία της δημόσιας υγείας και
- ↳ την οικοδόμηση σχέσης εμπιστοσύνης

Κάποιες από τις αρμοδιότητες της Αρχής που αφενός προκύπτουν από την αποστολή, το όραμα και τις αρχές της, και αφετέρου που άπτονται των αρμοδιοτήτων της τελωνειακής υπηρεσίας, παρατίθενται στην επόμενη λίστα (ΑΑΔΕ, 2020b)⁵:

- ✓ Η παρακολούθηση και ο έλεγχος της πορείας της βεβαίωσης και της είσπραξης των δημοσίων εσόδων και της εφαρμογής της κείμενης νομοθεσίας για την είσπραξή τους.

⁴ <https://www.aade.gr/menoy/aade/logotypo-arhis>

⁵ <https://www.aade.gr/menoy/aade/apostoli-armodiotites>

- ✓ Η λήψη και η εφαρμογή των αναγκαίων μέτρων για την αποτελεσματική και αποδοτική λειτουργία των φορολογικών, τελωνειακών και λοιπών υπηρεσιών της, στους τομείς της καταπολέμησης της φοροδιαφυγής, του λαθρεμπορίου, της φορολογικής απάτης και της παραοικονομίας, της εφαρμογής των διατάξεων της φορολογικής και τελωνειακής νομοθεσίας, της βεβαίωσης και είσπραξης και της βελτίωσης της εισπραξιμότητας των δημοσίων εσόδων
- ✓ Η έκδοση κανονιστικών αποφάσεων, εγκυκλίων, οδηγιών και λοιπών διοικητικών εγγράφων, που αφορούν εν γένει στην ερμηνεία και στην εφαρμογή των διατάξεων της φορολογικής, τελωνειακής και λοιπής νομοθεσίας, η οποία σχετίζεται με τους τομείς αρμοδιότητάς της.
- ✓ Η λήψη και η εφαρμογή των αναγκαίων μέτρων για την προστασία της δημόσιας υγείας, του περιβάλλοντος και των συμφερόντων των καταναλωτών, καθώς και για τη συμβολή στην υγιή λειτουργία της αγοράς, στην ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και καινοτομίας της χημικής βιομηχανίας και την παροχή σχετικής επιστημονικής υποστήριξης σε δικαστικές, αστυνομικές και λοιπές κρατικές Αρχές και υπηρεσίες.
- ✓ Ο στρατηγικός και επιχειρησιακός σχεδιασμός των δράσεων όλων των υπηρεσιών της και η κατάρτιση στοχοθεσίας και δεικτών απόδοσης.
- ✓ Η κατάρτιση των επιμέρους επιχειρησιακών σχεδίων φορολογικών, τελωνειακών και λοιπών ελέγχων αρμοδιότητάς της και ο προγραμματισμός ελέγχων για τη διαπίστωση της εφαρμογής της φορολογικής, τελωνειακής και λοιπής νομοθεσίας αρμοδιότητάς της. Επίσης, η αξιολόγηση και η ιεράρχηση των αιτημάτων ελέγχου που υποβάλλονται από άλλους φορείς.
- ✓ Ο εντοπισμός φαινομένων φοροδιαφυγής, λαθρεμπορίου, φορολογικής απάτης, παραεμπορίου και παραοικονομίας και τον καταλογισμό της διαφεύγουσας φορολογητέας ύλης.
- ✓ Ο εντοπισμός φαινομένων διαφθοράς, αδιαφανών διαδικασιών, αναποτελεσματικότητας, χαμηλής παραγωγικότητας και ποιότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών και μη τήρησης της νομιμότητας, που τυχόν παρατηρούνται στη λειτουργία και στη δράση των φορολογικών, τελωνειακών και λοιπών υπηρεσιών της.
- ✓ Η εποπτεία και ο συντονισμός των ελεγκτικών φορολογικών, τελωνειακών και λοιπών υπηρεσιών που υπάγονται σε αυτήν, καθώς και η αξιολόγηση και η έλεγχος των αποτελεσμάτων της δράσης τους σε σχέση με την επίτευξη των στόχων, που έχουν τεθεί με βάση τον επιχειρησιακό σχεδιασμό ελέγχων και τα προγράμματα επιχειρησιακής δράσης που έχει καταρτίσει η Αρχή,
- ✓ Η εισήγηση νομοθετικών διατάξεων και μέτρων για την ενίσχυση της φορολογικής και τελωνειακής συμμόρφωσης και η υποβολή προτάσεων για τη βελτίωση και την επιτάχυνση της εισπραξιμότητας των δημοσίων εσόδων.

2.3. Το Οργανόγραμμα της Ελληνικής Τελωνειακής Υπηρεσίας στα πλαίσια της ΑΑΔΕ

Η τρέχουσα δομή της ΑΑΔΕ σύμφωνα με την αριθ. Δ. ΟΡΓ. Α 1036960 (ΦΕΚ 698/τΒ`/22.3.2017) Απόφαση, όπως ισχύει, διαρθρώνεται σε: α) Κεντρικές Υπηρεσίες – Γενικές Διευθύνσεις, σε β) σε Ειδικές Αποκεντρωμένες Υπηρεσίες υπαγόμενες απευθείας στον Διοικητή της Αρχής και Ειδικές Αποκεντρωμένες Υπηρεσίες υπαγόμενες απευθείας στις Γενικές Διευθύνσεις, και σε γ) Περιφερειακές

Υπηρεσίες υπαγόμενες απευθείας στον Διοικητή και Περιφερειακές Υπηρεσίες υπαγόμενες στις Γενικές Διευθύνσεις.

Εικόνα 1: Οι 6 Γενικές Διευθύνσεις της ΑΑΔΕ,, Πηγή: <https://www.aade.gr>

Μια από τις έξι Γενικές Διευθύνσεις της ΑΑΔΕ σε κεντρικό επίπεδο οργάνωσης, είναι και η Γενική Διεύθυνση Τελωνείων και Ειδικών Φόρων Κατανάλωσης (Γ.Δ.Τ. & Ε.Φ.Κ.), η οποία απαρτίζεται από ένα Αυτοτελές Τμήμα Κεντρικής Υπηρεσίας και τέσσερις Κεντρικές Διευθύνσεις, οι οποίες ασκούν επιτελικό έργο ως προς την παρακολούθηση και τη διαμόρφωση της ενωσιακής και εθνικής τελωνειακής νομοθεσίας και των αντίστοιχων πολιτικών που εφαρμόζονται σε θέματα δημοσίων εσόδων, ελέγχων, καταπολέμησης της απάτης και του λαθρεμπορίου, καθώς και σε θέματα διευκόλυνσης του εμπορίου και ανάπτυξης του ηλεκτρονικού τελωνειακού περιβάλλοντος. Αυτές αναλυτικά είναι :

- Η Διεύθυνση Δασμολογικών Θεμάτων, Ειδικών Καθεστώτων και Απαλλαγών
- Η Διεύθυνση Τελωνειακών Διαδικασιών (ΔΤΔ)
- Η Διεύθυνση Στρατηγικής Τελωνειακών Ελέγχων και Παραβάσεων (ΔΣΤΕΠ)
- Η Διεύθυνση Ειδικών Φόρων Κατανάλωσης (ΕΦΚ) και Φόρου Προστιθέμενης Αξίας (ΦΠΑ)
- Το Αυτοτελές Τμήμα Υποστήριξης (ΑΤΥ)

Σε επίπεδο Ειδικών Αποκεντρωμένων Υπηρεσιών, η Γενική Διεύθυνση Τελωνείων & ΕΦΚ αποτελείται από (ΑΑΔΕ, 2017b)⁶:

- Τρεις Τελωνειακές Περιφέρειες (Αττικής, Θεσσαλονίκης, Αχαΐας), με ρόλο τον συντονισμό του δικτύου των Τελωνειακών Αρχών σε περιφερειακό επίπεδο. Έχουν την αρμοδιότητα εποπτείας των Τελωνείων για την ορθή εφαρμογή της τελωνειακής νομοθεσίας, την ανάλυση και τον προσδιορισμό των αναγκών τους σε υποδομές, σε μέσα ελέγχου και σε ανθρώπινους πόρους, καθώς και την παρακολούθηση της επίτευξης των ποσοτικών και ποιοτικών στόχων αυτών.
- Μια Επιτελική Υπηρεσία Τελωνειακών Ελέγχων (ΕΥΤΕ), που συστάθηκε με την Απόφαση Δ.ΟΡΓ.Α. 1091257 ΕΞ 2019 - ΦΕΚ 2650/Β/1-7-2019 και στην αρμοδιότητα της οποίας εμπίπτουν η διοικητική υποστήριξη, η παρακολούθηση και ο επιχειρησιακός σχεδιασμός δράσης των ΕΛΥΤ

⁶ <https://www.hellenicparliament.gr/UserFiles/c8827c35-4399-4fbb-8ea6-aebdc768f4f7/11137266.pdf>

Αττικής και Θεσσαλονίκης, που αφορά σε εκ των υστέρων λογιστικούς ελέγχους επιχειρήσεων και ελέγχους δώξης, στην άμεση επέμβαση βάσει καταγγελιών ή πληροφοριών και στον σχεδιασμό τοπικών και εθνικών ασκήσεων ή επιχειρήσεων ελέγχου.

- Δύο Ελεγκτικές Υπηρεσίες Τελωνείων (ΕΛΥΤ Αττικής και Θεσσαλονίκης), με αρμοδιότητα:
  - τους εκ των υστέρων λογιστικούς ελέγχους στις επιχειρήσεις και τους ελέγχους δώξης για την πάταξη της δασμοφοροδιαφυγής και του λαθρεμπορίου,
  - τον εσωτερικό έλεγχο των Τελωνείων,
  - καθώς και την εποπτεία και την συνδρομή στον επιχειρησιακό συντονισμό των διενεργούμενων από τα Τελωνεία εκ των υστέρων ελέγχων, με την παροχή πληροφόρησης μέσω αξιολόγησης και ανάλυσης κινδύνου.

Με τη ίδια απόφαση (Δ.ΟΡΓ.Α. 1091257 ΕΞ 2019) συστάθηκαν Υποδιευθύνσεις στις ΕΛΥΤ Αττικής και Θεσσαλονίκης - Ελέγχου Δώξης Κινητών και Θαλάσσιων Ομάδων Ελέγχου - και μεταφέρθηκαν σε αυτές τα γραφεία των Κινητών Ομάδων Ελέγχου (ΚΟΕ) των Τελωνείων, τα οποία μετατράπηκαν σε Τμήματα. Έτσι εμπλουτίστηκε ο ρόλος τους και ως προς τον προσανατολισμό και συντονισμό των διενεργούμενων ελέγχων των Κινητών Ομάδων Ελέγχου (ΚΟΕ). Οι ΚΟΕ δραστηριοποιούνται κυρίως στους ελέγχους δώξης του λαθρεμπορίου και λειτουργούν όλο το εικοσιτετράωρο με αρμοδιότητα σε όλη την επικράτεια. Τέλος, η ΕΛΥΤ Αττικής περιλαμβάνει ένα τμήμα θαλασσιών ελέγχων (ΘΟΕ), στο οποίο ανήκει η επιχειρησιακή λειτουργία των αντιλαθρεμπορικών σκαφών της Τελωνειακής Υπηρεσίας.

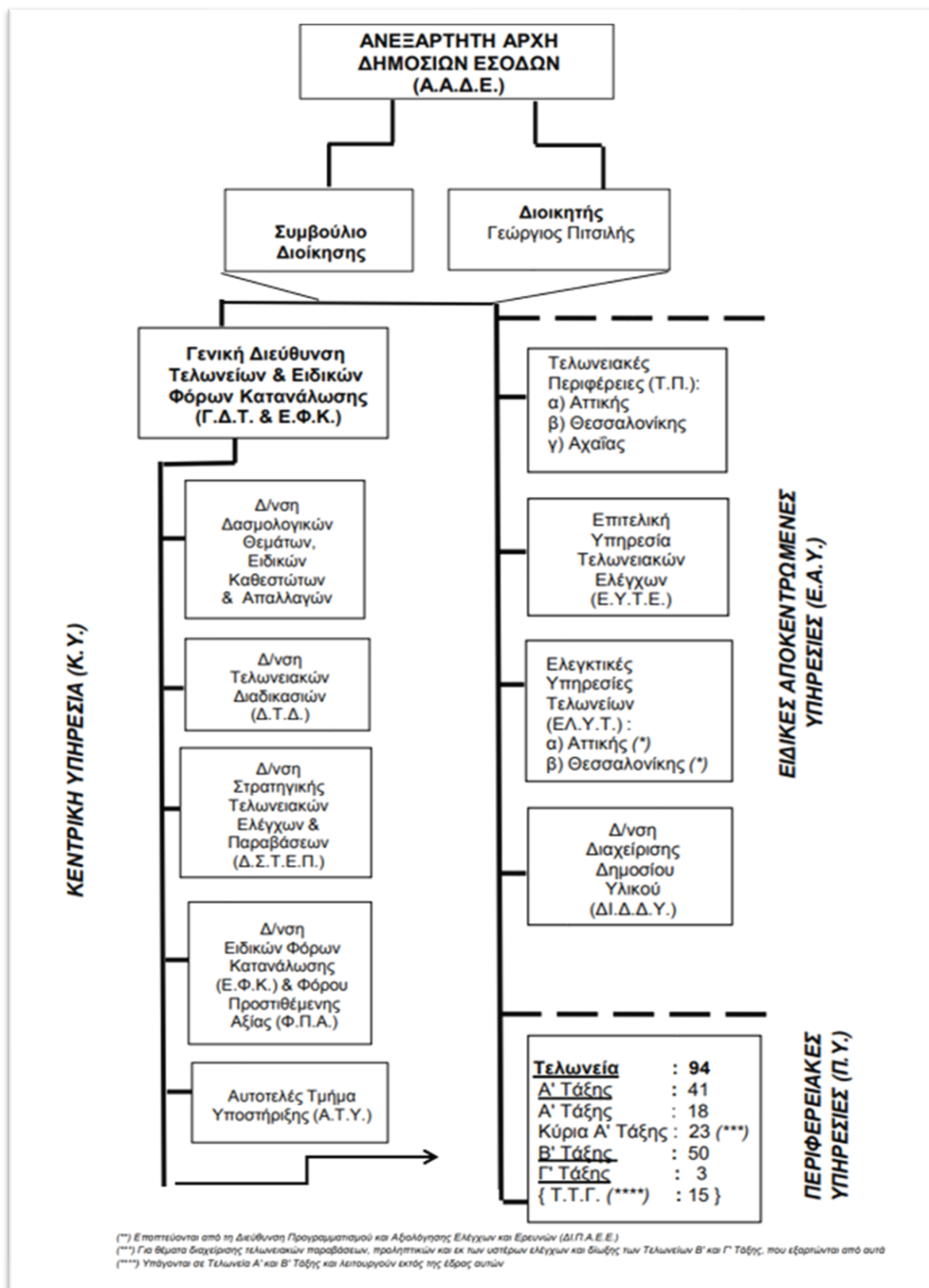
- Μια Διεύθυνση Διαχείρισης Δημοσίου Υλικού (ΔΙΔΔΥ) με αρμοδιότητα τη διασφάλιση της ορθής και αποτελεσματικής διαχείρισης του δημοσίου υλικού προς όφελος του Δημοσίου και των πολιτών.

Σε επίπεδο Περιφερειακών Υπηρεσιών, η Γενική Διεύθυνση Τελωνείων & ΕΦΚ αποτελείται από 94 τελωνεία τα οποία βρίσκονται στα σημεία εισόδου - εξόδου της ΕΕ και στο εσωτερικό της χώρας και κατανέμονται ως εξής:

- 41 Τελωνεία Α΄ τάξης (επιπέδου Διεύθυνσης)
- 50 εξαρτημένα Τελωνεία Β΄ τάξης (επιπέδου Τμήματος)
- 3 εξαρτημένα Τελωνεία Γ΄ τάξης (επιπέδου Γραφείου)

Τα εξαρτημένα τελωνεία δημιουργήθηκαν στο πλαίσιο της αναδιοργάνωσης για την ενίσχυση της αποτελεσματικότητας των Τελωνείων σε θέματα προληπτικών και εκ των υστέρων ελέγχων, και σε θέματα διαχείρισης των τελωνειακών παραβάσεων και της εφαρμογής των μέτρων αναγκαστικής είσπραξης, ήτοι των οφειλών που καθίστανται ληξιπρόθεσμα, καθώς τα κύρια τελωνεία έχουν ευρύτερη χωρική αρμοδιότητα στον τομέα αυτό.

Στην συνέχεια παρατίθεται το αναλυτικό οργανόγραμμα της Γενικής Διεύθυνσης Τελωνείων και Ειδικών Φόρων Κατανάλωσης (Γ.Δ.Τ. & Ε.Φ.Κ.), όπως υπάγεται στην συνολική οργανωτική δομή της ΑΑΔΕ:

Εικόνα 2: Οργανόγραμμα Τελωνειακής Υπηρεσίας, Πηγή: <https://www.aade.gr>

2.4. Όραμα και Αποστολή της Ελληνικής Τελωνειακής Υπηρεσίας

Σήμερα το Όραμα της Τελωνειακής Υπηρεσίας είναι η δημιουργία των Τελωνείων του μέλλοντος, (ΑΑΔΕ - ICISNET, 2020b)⁷:

- ↪ με την παροχή νέων, ταχύτερων και ασφαλέστερων υπηρεσιών προς τις επιχειρήσεις, σε ένα σύγχρονο ηλεκτρονικό περιβάλλον για τα Τελωνεία και το εμπόριο,
- ↪ με τη διαρκή βελτίωση των παρεχόμενων προς τους πολίτες υπηρεσιών συνδυάζοντας την ευαισθησία απέναντι στις ανάγκες της κοινωνίας με τη διασφάλιση των δημοσιονομικών συμφερόντων,
- ↪ με την εμπέδωση κλίματος αμοιβαίας εμπιστοσύνης μεταξύ της Διοίκησης και του πολίτη,
- ↪ με τη διαρκή εκπαίδευση και επιμόρφωση των υπαλλήλων αλλά και τη διεύρυνση των δεξιοτήτων τους,
- ↪ με την περαιτέρω ενίσχυση της διαφάνειας και η θωράκισή της με την τυποποίηση των διαδικασιών,
- ↪ με την ουσιαστική συμβολή στην περιστολή των παθογενειών του εμπορίου,
- ↪ με την καταπολέμηση φαινομένων που οδηγούν σε Εκτροπές, που εγκυμονούν κινδύνους για την υγεία και την ασφάλεια των πολιτών και προκαλούν πλήγματα στην οικονομία και το νόμιμο εμπόριο.

Η Αποστολή της Τελωνειακής Υπηρεσίας στα πλαίσια της παγκοσμιοποίησης του εμπορίου – που αφενός προωθεί την οικονομική μεγέθυνση και ευημερία και αφετέρου υποθάλλει την αδιαφάνεια και την στρέβλωση των συνθηκών του υγιούς ανταγωνισμού – ωθείται να ξεφύγει πλέον από τα στενά παραδοσιακά όρια του ρόλου της ως απλού δημοσιονομικού μηχανισμού, επικεντρώνοντας τις προσπάθειες της στη διευκόλυνση των εμπορικών συναλλαγών, αλλά και στην προστασία του κοινωνικού συνόλου (ΑΑΔΕ - ICISNET, 2020b). Συνοπτικά, η Γενική Διεύθυνση Τελωνείων & ΕΦΚ έχει ως αποστολή:

- ↪ την άσκηση της τελωνειακής πολιτικής,
- ↪ την εφαρμογή της δημοσιονομικής πολιτικής όσον αφορά τη βεβαίωση και είσπραξη των εθνικών και κοινοτικών τελωνειακών εσόδων,
- ↪ τον έλεγχο της τήρησης των απαγορεύσεων και περιορισμών στα εισαγόμενα / εξαγόμενα και υπό οποιοδήποτε τελωνειακό καθεστώς ευρισκόμενα εμπορεύματα,
- ↪ την προστασία του οικονομικοκοινωνικού χώρου συμπεριλαμβανομένης της προστασίας της εσωτερικής αγοράς και του τελωνειακού εδάφους της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ.) σε συνεργασία στην περίπτωση αυτή με τις αντίστοιχες τελωνειακές διοικήσεις των κρατών-μελών αυτής.

Ειδικότερα, είναι επιφορτισμένη με την εφαρμογή και την τήρηση των ρυθμιστικών και κανονιστικών διατάξεων που αφορούν την κυκλοφορία προσώπων, εμπορευμάτων και οχημάτων

⁷ <https://portal.gsis.gr/portal/page/portal/ICISnet/authority/vision>

κατά την είσοδο και έξοδο από το ελληνικό τελωνειακό έδαφος που ταυτόχρονα αποτελεί κοινοτικό τελωνειακό έδαφος. Η δράση της Τελωνειακής Υπηρεσίας ασκείται σε ποικίλους τομείς, ασκώντας δύο βασικότερους ρόλους, τον Δημοσιονομικό - Οικονομικό και τον Κοινωνικό.

2.5. Αρμοδιότητες της Ελληνικής Τελωνειακής Υπηρεσίας

Οι αρμοδιότητες της Ελληνικής Τελωνειακής Υπηρεσίας πηγάζουν από το άρθρο 3 του Ν.2960/2001, του Εθνικού Τελωνειακού Κώδικα, ο οποίος είχε αντικαταστήσει τον αναχρονιστικό τρέχοντα Κώδικα, που ίσχυε από το 1918 (Ν.1165/1918). Σύμφωνα με τον ανωτέρω νόμο, στην αποκλειστική αρμοδιότητα της Τελωνειακής Υπηρεσίας εμπίπτουν (Υπουργεία Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών και Δικαιοσύνης, 2001)⁸:

- ↪ η εφαρμογή των διατάξεων του παρόντα Κώδικα, του Κοινοτικού Τελωνειακού Κώδικα, της Εθνικής και Κοινοτικής Νομοθεσίας για την παρακολούθηση των προϊόντων που υπόκεινται σε Ειδικούς Φόρους Κατανάλωσης (Ε.Φ.Κ.) και των προδρόμων ουσιών, η βεβαίωση και είσπραξη δασμών, φόρων και λοιπών επιβαρύνσεων επιβαλλόμενων σύμφωνα με την ανωτέρω Νομοθεσία, η διαχείριση του Ολοκληρωμένου Πληροφοριακού Συστήματος Τελωνείων (Ο.Π.Σ.Τ.), καθώς και η ανταλλαγή και διαχείριση πληροφοριών που περιέρχονται σε αυτή, μέσω πληροφοριακών συστημάτων ή με οποιονδήποτε άλλο τρόπο και αφορούν θέματα αρμοδιότητάς της.
- ↪ η προάσπιση της δημόσιας υγείας και η προστασία του κοινωνικού συνόλου, δια των οργάνων της στα σημεία εισόδου εξόδου, σε τελωνειακούς περιβόλους και στο εν γένει τελωνειακό έδαφος, μέσω ελέγχων σε πρόσωπα, αποσκευές, εμπορεύματα και μεταφορικά, για τον εντοπισμό αφενός οποιασδήποτε παράνομης διακίνησης ναρκωτικών, ψυχοτρόπων ή τοξικών ουσιών, όπλων, εκρηκτικών, πυρηνικών υλικών, κεφαλαίων προερχόμενων από οικονομικές εγκληματικές δραστηριότητες, πολιτιστικών αγαθών, πειρατικών προϊόντων, προϊόντων παραποίησης ή απομίμησης, ασέμνων ειδών, και αφετέρου παρατυπιών που αφορούν μεταφορές, αλιεία, λαθρομετανάστευση, προστασία περιβάλλοντος, διακίνηση ειδών πνευματικής ιδιοκτησίας, άγριας πανίδας και χλωρίδας, προδρόμων ουσιών, καθώς και λοιπών παρατυπιών που προκύπτουν από Ειδικές Κοινοτικές Εθνικές Διατάξεις, Διεθνείς Συνθήκες και συμφωνίες για την προστασία των εθνικών συμφερόντων και των συμφερόντων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ). Με τις διατάξεις του άρθρου 14 του Ν.3610/2007, στις αρμοδιότητες της τελωνειακής υπηρεσίας προστέθηκε και ο έλεγχος των ρευστών διαθεσίμων που κομίζονται από πρόσωπα τα οποία εισέρχονται ή εξέρχονται από την Κοινότητα στα πλαίσια της εφαρμογής κοινοτικών ρυθμίσεων.
- ↪ η εποπτεία, ο έλεγχος και η φύλαξη, όπου απαιτείται, των χώρων που έχουν αναγνωρισθεί ως τελωνειακοί περίβολοι και αποθήκες προσωρινής εναπόθεσης ή έχουν εγκριθεί ως Ελεύθερες Ζώνες. Οι τελωνειακοί υπάλληλοι έχουν την δικαιοδοσία να ελέγχουν την ταυτότητα των προσώπων που εισέρχονται, εξέρχονται ή κυκλοφορούν στους τελωνειακούς περιβόλους, καθώς και στο τελωνειακό έδαφος της χώρας, σε συνδυασμό με τους διενεργούμενους τελωνειακούς

⁸ Ν.2960/2001 "Εθνικός Τελωνειακός Κώδικας"

ελέγχους, να επισκέπτονται κάθε χώρο υποκείμενο σε τελωνειακή επιτήρηση, όπως αποθήκες τελωνειακής αποταμίευσης, αποθήκες προσωρινής εναπόθεσης, Ελεύθερες Ζώνες και πάσης φύσεως εγκαταστάσεις, για επιθεώρηση και να ελέγχουν τα ευρισκόμενα σε αυτές εμπορεύματα και των συνοδευτικά έγγραφα και στοιχεία.

- ↪ η οποιαδήποτε εξέταση ή έρευνα από τελωνειακούς υπαλλήλους προς διαπίστωση των αδικημάτων λαθρεμπορίας, δασμοφοροδιαφυγής ή οποιασδήποτε άλλης τελωνειακής παράβασης, έχοντας τα καθήκοντα και δικαιώματα των ειδικών προανακριτικών υπαλλήλων, σύμφωνα με τις διατάξεις του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας (Κ.Π.Δ.).
- ↪ Η συνεργασία με άλλες Υπηρεσίες του εσωτερικού ή του εξωτερικού στον τομέα της αρμοδιότητάς της, ώστε να ενισχύονται οι δράσεις και να διευκολύνεται το ελεγκτικό του έργο. Ιδιαίτερα για την εξυπηρέτηση των στόχων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ) και του εξαγωγικού της εμπορίου, η Τελωνειακή Υπηρεσία, δια των οργάνων της συνεργάζεται με τους οικονομικούς παράγοντες της χώρας και τους Διεθνείς Φορείς Εμπορίου και Διακίνησης Εμπορευμάτων, προκειμένου να διασφαλίζεται η πληροφόρηση και ενημέρωση του πολίτη και των παραγωγικών, εισαγωγικών και εξαγωγικών φορέων και τάξεων και το δικαίωμα ίσης μεταχείρισης και προσφυγής.

2.6. Στρατηγικά και επιχειρησιακά σχέδια της ΑΑΔΕ σχετικά με τις Τελωνειακές Υπηρεσίες

Μετά την σύσταση της Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων την 1^η Ιανουαρίου 2017, καταστρώθηκε και το Στρατηγικό Σχέδιο της Αρχής για την πρώτη τετραετία 2017-2020. Το Σχέδιο αυτό καταρτίστηκε τον Μάρτιο του 2017, αλλά τον Ιούνιο υποβλήθηκε το αναθεωρημένο (ΦΕΚ Β' 2040/13.06.2017), συμπεριλαμβάνοντας βασικούς δείκτες απόδοσης ανά στρατηγικό στόχο. Σε αυτό καθορίστηκαν οι στρατηγικοί στόχοι, οι ενδιάμεσοι άξονες παρέμβασης και οι επιμέρους προτεραιότητες, που εντάσσονται στα γενικότερα πλαίσια των αξιών, της αποστολής και του οράματος του Οργανισμού. Για την λήψη των συγκεκριμένων μέτρων λήφθηκαν υπόψη τόσο οι ανάγκες της κοινωνίας και οι προκλήσεις της αγοράς, όσο οι προτάσεις που δέχθηκε η Υπηρεσία από την εμπειρία των στελεχών της, καθώς και των συνεργαζόμενων οικονομικών φορέων (ΑΑΔΕ, 2017c)⁹.

Το όραμα της ΑΑΔΕ για τη συγκεκριμένη τετραετία υπήρξε η θεμελίωση μιας σχέσης εμπιστοσύνης με τους πολίτες και η εξέλιξή της σε έναν οργανισμό «πρότυπο» διασφάλισης δημοσίων εσόδων.

Με βάση τα παραπάνω, ο πρώτος σε σειρά προτεραιότητας στόχος της ΑΑΔΕ ήταν η ενίσχυση της φορολογικής συμμόρφωσης, που αποτελεί και διαχρονικά ένα από τα βασικά ζητούμενα των φορολογικών διοικήσεων παγκοσμίως, ώστε να εκπληρώνονται οι δημοσιονομικοί στόχοι και να χρηματοδοτούνται οι κοινωνικές πολιτικές του κράτους. Η επίτευξη του συγκεκριμένου στόχου δρομολογήθηκε μέσα από την βελτίωση των διαδικασιών της οικειοθελούς συμμόρφωσης των

⁹ https://aade.gr/sites/default/files/2017-06/strateg_anath_2017.pdf

φορολογουμένων και από την βελτίωση των μεθόδων αναγκαστικής είσπραξης σε συνδυασμό με στοχευμένες δράσεις είσπραξης. Συγκεκριμένα, κατευθύνθηκε σε στοχευμένους ελέγχους σε επιχειρήσεις κλάδων με μεγάλο «φορολογικό κενό» στο εισόδημα και στο ΦΠΑ και υψηλή παραβατική συμπεριφορά. Είναι εμφανές ότι αποτελεί αντικείμενο ενεργειών περισσότερο της Γενικής Διεύθυνσης Φορολογικής Διοίκησης της ΑΑΔΕ, παρά της Γενικής Διεύθυνσης Τελωνείων και ΕΦΚ.

Εικόνα 3: Στρατηγικό Σχέδιο ΑΑΔΕ 2017-2020, Πηγή Επεξεργασίας www.aade.gr

Ο δεύτερος στρατηγικός στόχος της ΑΑΔΕ σχετίζεται με την καταπολέμηση της φοροδιαφυγής και του λαθρεμπορίου, καθώς η μη καταβολή φόρων και δασμών, επίσης οδηγεί σε απώλεια δημοσίων εσόδων και αποτελεί τροχοπέδη για την οικονομία. Για την καταπολέμηση των φαινομένων φοροδιαφυγής και λαθρεμπορίου, η ΑΑΔΕ στόχευσε στην εντατικοποίηση των προληπτικών και κατασταλτικών ελέγχων, στην συνεργασία των Υπηρεσιών μεταξύ τους, αλλά και με τρίτους φορείς μέσω συντονισμένων δράσεων και στη βελτίωση των τεχνολογικών υποδομών και των συστημάτων πληροφόρησης και ελέγχου για τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας των ελέγχων. Ο στόχος εξειδικεύτηκε για την τελωνειακή Υπηρεσία στις παρακάτω δράσεις, ώστε έως το τέλος του 2020 να έχει μειωθεί το φορολογικό κενό από έσοδα ΦΠΑ κατά 7 ποσοστιαίες μονάδες, να αυξηθεί ο εντοπισμός των λαθρεμπορικών παραβάσεων κατά 50% σε σχέση με το 2016 και να τεθούν σε λειτουργία 15 X-Ray μηχανήματα για τη σάρωση των εμπορευματοκιβωτίων:

- Σε προληπτικές και κατασταλτικές δράσεις για την καταπολέμηση του λαθρεμπορίου
- Σε ενίσχυση των ελέγχων σε προϊόντα που υπόκεινται σε ΕΦΚ
- Σε εκσυγχρονισμό των Υπηρεσιών Ελέγχου και βελτίωση της αποτελεσματικότητας και αποδοτικότητάς τους

- Σε βελτίωση των συστημάτων πληροφόρησης, ελέγχου και ανάλυσης κινδύνου
- Σε ενδυνάμωση κοινών επιχειρησιακών δράσεων και συνεργασιών

Ο τρίτος στρατηγικός στόχος για την τετραετία 2017-2020, αποτελεί η διευκόλυνση του «επιχειρείν» και του εμπορίου, δεδομένης της δυσμενούς οικονομικής συγκυρίας που βρισκόταν η χώρα μας μετά την κρίση χρέους και που συνεχίζει έως και σήμερα με συρρίκνωση του επιχειρηματικού γίνεσθαι, μετά την εξάπλωση του κορονοϊού παγκοσμίως. Ο στόχος εξειδικεύεται για την τελωνειακή Υπηρεσία, ώστε σε βάθος τετραετίας να έχει αυξηθεί το ποσοστό των διασαφήσεων που εκκαθαρίζονται σε μια ώρα, στο 50% στις εισαγωγές και στο 75% στις εξαγωγές, ενώ κατά το ίδιο χρονικό διάστημα ο αριθμός των κατόχων πιστοποιητικού Εγκεκριμένου Οικονομικού Φορέα (ΑΕΟ) να αυξηθεί κατά 30% :

- σε δράσεις επιτάχυνσης των διαδικασιών απελευθέρωσης και τελωνισμού των εμπορευμάτων – πιστοποιητικά, άδειες και εγκρίσεις που συνοδεύουν το εμπόρευμα στο στάδιο του τελωνισμού - συμπεριλαμβανομένων και αυτών που βρίσκονται σε καθεστώς διαμετακόμισης.
- Στην καθιέρωση και την ανάπτυξη της «Ενιαίας Εθνικής Θυρίδας» ώστε οι οικονομικοί φορείς να υποβάλουν τα απαιτούμενα δικαιολογητικά μόνο από ένα σημείο, μια φορά, γεγονός που καθιστά τις διαδικασίες αποδοτικότερες και με μειωμένα κόστη.

Τον Μάρτιο του 2020, δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ Β' 680/03-03-2020, η απόφαση Δ.Σ.Σ. Α 1026207 ΕΞ 21-02-2020 με το πρόσφατο Στρατηγικό Σχέδιο της ΑΑΔΕ για την πενταετία 2020-2024. Με αυτό καθορίζονται η αποστολή και οι αξίες της ΑΑΔΕ που παραμένουν αμετάβλητες, το όραμα και οι στρατηγικοί στόχοι που έχουν μεταβληθεί και προσαρμόστηκαν στα νέα οικονομικά, κοινωνικά, πολιτικά και ιδίως δημογραφικά (μεταναστευτικό ζήτημα) και υγειονομικά δεδομένα (COVIT-19), που αλλάξαν ραγδαία τα αναμενόμενα αποτελέσματα του στρατηγικού σχεδιασμού όλου του κρατικού μηχανισμού. Ως εκ τούτου, η Αρχή θα πρέπει στα επόμενα χρόνια να ενισχύσει ακόμη περισσότερο την επιχειρηματικότητα με απλοποιήσεις διαδικασιών, ηλεκτρονικά μέσα, διαφάνεια και γρήγορη επίλυση των φορολογικών διαφορών, αλλά και από την άλλη πλευρά να εντείνει τους ελέγχους με νέες τεχνικές ελέγχου και σύγχρονα μέσα, ώστε να εξασφαλιστούν οι ιδιαίτερα αυξημένοι πόροι που διατίθενται σε φοροελαφρύνσεις και ενισχύσεις.

Το όραμα της ΑΑΔΕ για την επόμενη πενταετία, διαμορφώνεται στην εξέλιξη της σε έναν οργανισμό «εφάμιλλο» των κορυφαίων φορολογικών και τελωνειακών διοικήσεων διεθνώς, λειτουργώντας με βάση τις ίδιες πάντα αρχές και αξίες, με σκοπό την ακόμα καλύτερη εξυπηρέτηση του πολίτη, του δημοσίου συμφέροντος και του κοινωνικού συνόλου (ΑΑΔΕ, 2019ε)¹⁰.

Με γνώμονα τα παραπάνω, ο πρώτος στρατηγικός στόχος της ΑΑΔΕ σε βάθος πενταετίας είναι η μεγιστοποίηση των δημοσίων εσόδων και ο περιορισμός των φαινομένων μη συμμόρφωσης. Για την

¹⁰<https://aade.gr/sites/default/files/202003/%CE%A3%CE%A4%CE%A1%CE%91%CE%A4%CE%97%CE%93%CE%99%CE%9A%CE%9F%20%CE%A3%CE%A7%CE%95%CE%94%CE%99%CE%9F%20%CE%91%CE%91%CE%94%CE%95%202020-2024.pdf>

ενίσχυση της οικειοθελούς συμμόρφωσης υλοποιούνται δράσεις ενημέρωσης των φορολογουμένων για καλλιέργεια της φορολογικής συνείδησης και απλοποίησης των διαδικασιών, ώστε να αυξηθούν οι εμπρόθεσμες υποβολές δηλώσεων και η αντίστοιχη πληρωμή φόρων. Για την αντιμετώπιση των φαινομένων μη συμμόρφωσης, στόχος είναι η πρόληψη και καταστολή της φοροδιαφυγής, της φοροαποφυγής και του λαθρεμπορίου, με χρήση σύγχρονων τεχνικών διαχείρισης κινδύνων και μοντέλων συμπεριφορικής ανάλυσης. Επίσης να σημειωθεί ότι η μεγιστοποίηση των δημοσίων εσόδων επιτυγχάνεται και με την μείωση του διοικητικού κόστους και του κόστους συμμόρφωσης, για αυτό και προτρέπουν τις Υπηρεσίες να διαχειρίζονται αποτελεσματικότερα τις φορολογικές και τελωνειακές υποχρεώσεις, με τη χρήση κεντροποιημένων διαδικασιών και μεθόδων και εργαλείων είσπραξης. Τελική επιδίωξη της Αρχής είναι να μειωθεί διαχρονικά το «νέο» ληξιπρόθεσμο υπόλοιπο που παρουσιάζεται στα βιβλία της φορολογικής Διοίκησης, να αυξηθεί σταδιακά ο δείκτης του ποσοστού εισπράξεων έναντι των πραγματικών ληξιπρόθεσμων οφειλών, να μειωθεί σταδιακά το φορολογικό κενό στα φορολογικά και τελωνειακά έσοδα και να αυξηθεί ο ανά έτος αριθμός των καταλογιστικών πράξεων από λαθρεμπορικές παραβάσεις.

Ο δεύτερος στρατηγικός στόχος της ΑΑΔΕ για την επόμενη πενταετία αφορά στην **εξυπηρέτηση των συναλλασσόμενων και την προστασία του κοινωνικού συνόλου**. Ο στόχος αυτός εξειδικεύεται σε δύο άξονες προτεραιότητας:

Στη συνεχή βελτίωση της εξυπηρέτησης των πολιτών και των επιχειρήσεων, κυρίως μέσα από τον ανασχεδιασμό και την απλοποίηση των διαδικασιών και την επέκταση της διαλειτουργικότητας των πληροφοριακών συστημάτων με τρίτους φορείς.

- Στην προστασία της δημόσιας υγείας και του περιβάλλοντος, με τη διεξαγωγή έγκαιρων και αξιόπιστων χημικών εργαστηριακών ελέγχων και επιθεωρήσεων, την επιστημονική και τεχνική υποστήριξη άλλων αρχών και την ευαισθητοποίηση του κοινωνικού συνόλου.

Τελικός στόχος είναι η διαχρονική μείωση των περιπτώσεων άσκησης ενδικοφανούς προσφυγής από συναλλασσόμενους, η μείωση των περιπτώσεων φυσικής παρουσίας τους στις συναλλαγές με την Αρχή, η βελτίωση του χρόνου εξυπηρέτησης των πολιτών και του χρόνου εκκαθάρισης των εισαγωγών και εξαγωγών και τέλος η ευαισθητοποίηση των πολιτών σε θέματα υγείας.

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΑΑΔΕ 2020 - 2024

Εικόνα 4: Στρατηγικό Σχέδιο ΑΑΔΕ 2020-2024, Πηγή Επεξεργασίας www.aade.gr

Ο τρίτος στρατηγικός στόχος είναι περισσότερο συνυφασμένος με το όραμα της ΑΑΔΕ ως έναν εφάμιλλο οργανισμό με τις κορυφαίες διοικήσεις διεθνώς, προσδίδοντας σε αυτόν τα χαρακτηριστικά της αποτελεσματικότητας, της δυναμικότητας και της καινοτομίας. Ο στρατηγικός της σχεδιασμός δίνει έμφαση στην υιοθέτηση καινοτόμων πρακτικών, με αντίστοιχη εκπαίδευση και ανάπτυξη του προσωπικού και αλλαγή του τρόπου λειτουργίας των οργανικών μονάδων. Ταυτόχρονα, συμμετέχοντας στον ψηφιακό μετασχηματισμό του Δημόσιου τομέα, επιτυγχάνεται η απλούστευση των διαδικασιών, η μείωση του κόστους και η βελτίωση της αποδοτικότητας και αποτελεσματικότητας των εργαζομένων. Η στόχευση στην αποτελεσματικότητα αποτυπώνεται και από την έμφαση που δίνεται στην ορθολογική αξιοποίηση των παγίων, των υποδομών, των δαπανών, καθώς και στη αντιστοίχιση του κατάλληλα εκπαιδευμένου προσωπικού με τις αντίστοιχες θέσεις εργασίας. Τέλος, συνεχής επιδίωξη της ΑΑΔΕ παραμένει από την σύστασή της, η ενίσχυση της διαφάνειας και η λογοδοσία, καθώς αποτελεί βασικό μέσο για τη θεμελίωση και τη διατήρηση της σχέσης εμπιστοσύνης με τους πολίτες.

Βάσει αυτού του στόχου η ΑΑΔΕ επιδιώκει στο τέλος της πενταετίας:

- Να έχει δημιουργήσει ένα υψηλού επιπέδου ανθρώπινο δυναμικό το οποίο θα διαχειρίζεται αποτελεσματικότερα
- Να έχει αυξήσει το ελεγκτικό προσωπικό ως ποσοστό επί του συνόλου των εργαζομένων
- Να έχει αυξηθεί το δυναμικό που ασχολείται σε δράσεις ενίσχυσης της συμμόρφωσης
- Να αυξηθεί διαχρονικά η αποδοτικότητα των δαπανών
- Να αναπτυχθεί το αίσθημα ικανοποίησης του προσωπικού σε σύγκριση με αντίστοιχες υπηρεσίες του εξωτερικού και να μειωθεί το φαινόμενο της υποστελέχωσης απαιτητικών θέσεων

Στο πλαίσιο επίτευξης των παραπάνω μακροχρόνιων στρατηγικών στόχων, η ΑΑΔΕ προγραμματίζει κάθε έτος ένα πλήθος από επιμέρους στόχους, προγράμματα και δραστηριότητες, που αποτυπώνονται σε ένα ετήσιο Επιχειρησιακό Σχέδιο. Το τελευταίο Επιχειρησιακό Σχέδιο του 2019 (ΑΑΔΕ, 2019d)¹¹, που δημοσιεύτηκε στο ΦΕΚ 1110/τ Β`/3.4.2019, βασίστηκε αφενός στους στρατηγικούς στόχους και των δύο περιόδων - 2017-2020 και 2020-2024 και αφετέρου, στις αξιολογήσεις των αποτελεσμάτων του 2018 και σε συστάσεις όλων των εμπλεκόμενων φορέων, όπου εντοπίστηκαν προβλήματα και αδυναμίες που χρήζουν βελτιώσεων, καθώς και ευκαιρίες για αξιοποίηση. Στο παραπάνω πλαίσιο, αναφέρουμε επιγραμματικά την στοχοθεσία – εξειδικευμένα για την τελωνειακή Υπηρεσία - ανά στρατηγικό στόχο (ΑΑΔΕ, 2019d):

- Στρατηγικός Στόχος 1^{ος}: Ενίσχυση της φορολογικής συμμόρφωσης με σκοπό την διασφάλιση των απαραίτητων δημοσίων εσόδων και τη διαμόρφωση ενός υγιούς ανταγωνιστικού περιβάλλοντος που υποστηρίζει την επιχειρηματικότητα. Δόθηκε έμφαση στη βελτίωση των διαδικασιών εισπραξης των φόρων, στην παράλληλη αξιοποίηση των διαθέσιμων στοιχείων για διεξαγωγή διασταυρώσεων και στη μεγαλύτερη χρήση αυτοματοποιημένων εργαλείων για τη διαχείριση των ληξιπρόθεσμων υποχρεώσεων και την μείωση του διοικητικού κόστους. Τέθηκε ο στόχος της συγκέντρωσης 13.681 δισεκατομμυρίων € συνολικών εσόδων της Τελωνειακής Διοίκησης, εκ των οποίων οι εισπράξεις των Τελωνειακών Υπηρεσιών από ληξιπρόθεσμες οφειλές να ανέλθουν τουλάχιστον στα 30 εκατομμύρια €.
- Στρατηγικός Στόχος 2^{ος}: Καταπολέμηση της φοροδιαφυγής, που αποτελεί ως επί των πλείστων στόχος των φορολογικών Αρχών, παρά των τελωνειακών και δίνει έμφαση στη βελτίωση των κριτηρίων ανάλυσης κινδύνων για ποιοτικότερη στόχευση υποθέσεων ελέγχου, στην αύξηση των στοχευμένων ελέγχων από τις ΔΟΥ και τα ελεγκτικά κέντρα στο εισόδημα και στο ΦΠΑ, καθώς και των επιτόπιων προληπτικών ελέγχων.
- Στρατηγικός Στόχος 3^{ος}: Καταπολέμηση του λαθρεμπορίου και του παραεμπορίου, που προτάσσει πολιτικές που δίνουν έμφαση στην εντατικοποίηση των τελωνειακών ελέγχων δίωξης και των εκ των υστέρων ελέγχων και στην ενίσχυση και αναδιοργάνωση των Κινητών Μονάδων Ελέγχου (ΚΟΕ). Στόχος αποτελεί η διενέργεια τουλάχιστον 34.000 ελέγχων δίωξης από τα Τελωνεία και τις ΚΟΕ σε προϊόντα που υπόκειται σε ειδικό φόρο κατανάλωσης, τουλάχιστον 3.000 ελέγχων δίωξης παραποιημένων προϊόντων από τα Τελωνεία για τον περιορισμό του παραεμπορίου, τουλάχιστον 8.000 ελέγχων διακίνησης ρευστών διαθέσιμων για την καταπολέμηση του ξεπλύματος μαύρου χρήματος, επιπλέον 12.000 ελέγχων δίωξης στο λοιπό εμπόριο – όπως οχήματα, ταχυδρομικά δέματα, διέλευση επιβατών- και τέλος, τουλάχιστον 15.850 εκ των υστέρων ελέγχων από τα Τελωνεία και τις ΕΛΥΤ, σε όλο το εύρος των κατηγοριών ελέγχων, με ιδιαίτερη έμφαση στον έλεγχο της δασμολογητέας και φορολογητέας αξίας, των φορολογικών αποθηκών, των απαλλαγών ΦΠΑ, κλπ.

---

¹¹ www.aade.gr

- Στρατηγικός Στόχος 4^{ος} : Διευκόλυνση του επιχειρείν και του εμπορίου, μέσω της διευκόλυνσης των συναλλαγών, της μείωσης της γραφειοκρατίας και της απλούστευσης των διαδικασιών, ώστε να επιτευχθεί αναπτυγμένη επιχειρηματικότητα, φορολογική δικαιοσύνη και διαφάνεια. Ο στόχος αυτός περιλαμβάνει μια δέσμη ενεργειών από τη Γενική Διεύθυνση Τελωνείων και ΕΦΚ, που περιλαμβάνει την έκδοση τουλάχιστον 15 νέων αδειών ΑΕΟ και 7 νέων αδειών απλουστευμένων διαδικασιών, την ενημέρωση τουλάχιστον 20 επιχειρήσεων για τον θεσμό των ΑΕΟ, την διατήρηση του επιπέδου των ελέγχων των εξαγωγών στο 5% και των εισαγωγών στο 15%, την απλούστευση των διαδικασιών, την κωδικοποίηση του νομοθετικού και κανονιστικού πλαισίου και την σύνταξη εγχειριδίων και οδηγιών για τη διευκόλυνση των επιχειρήσεων και των πολιτών.
- Στρατηγικός Στόχος 5^{ος} : Εξωστρεφής, αποτελεσματική και αποδοτική διοίκηση, με σεβασμό προς τον πολίτη, η οποία αποτυπώνεται στη βελτίωση της αποδοτικότητας σε όλα τα επίπεδα οργανωτικής δομής της ΑΑΔΕ, μέσα από βελτίωση και ηλεκτρονικοποίηση διαδικασιών, την καλύτερη διαχείριση των πόρων, την καταπολέμηση της διαφθοράς και την ανάπτυξη του ανθρωπίνου δυναμικού. Συγκεκριμένα, δρομολογήθηκε η διενέργεια 115 ελέγχων περιουσιακής κατάστασης κυρίως Προϊσταμένων Υπηρεσιών, η διενέργεια 29 εσωτερικών ελέγχων – που αποτελεί αντικείμενο των ΚΟΕ στις τελωνειακές Υπηρεσίες, η εκπαίδευση του προσωπικού κατά 25% μέσω της Φορολογικής και Τελωνειακής Ακαδημίας , η διενέργεια 20 ελέγχων από τις ΕΛΥΤ για την αξιολόγηση των προβλεπόμενων διαδικασιών, όπως προβλέπονται από το άρθρο 47 του Οργανισμού της ΑΑΔΕ και η υποβολή αντίστοιχων προτάσεων για την απλούστευσή τους.
- Στρατηγικός Στόχος 6^{ος} : Προστασία του Κοινωνικού Συνόλου και ειδικότερα προστασία της δημόσιας υγείας, του περιβάλλοντος και αλληλοϋποστήριξη των τελωνειακών Αρχών με άλλες Υπηρεσίες. Προς αυτό το σκοπό έχει δρομολογηθεί η διενέργεια 600 στοχευμένων επιθεωρήσεων σε χώρους παρασκευής, χρήσης και διακίνησης χημικών ουσιών, η διεξαγωγή τουλάχιστον 65.000 εργασιών σχετικών με τη διασφάλιση της είσπραξης ΕΦΚ στον τομέα των καυσίμων, της αλκοόλης και των παραγώγων ποτών της και η υλοποίηση τουλάχιστον 24.500 δειγματοληπτικών ελέγχων επί των παραπάνω προϊόντων, με εμπλεκόμενες Υπηρεσίες τις Χημικές Υπηρεσίες Πειραιά και Κεντρικής Μακεδονίας, τις ΕΛΥΤ Αττικής και Θεσσαλονίκης και των Τμημάτων Δίωξης Λαθρεμπορίου των Τελωνείων, Διαδικασιών, Λοιπών Φορολογιών και Εκ των Υστέρων Ελέγχων.

3 ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3 – ΕΙΔΗ, ΜΕΣΑ ΚΑΙ ΠΕΔΙΑ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΕΛΩΝΕΙΑΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ

3.1. Εισαγωγικά περί της Ελεγκτικής Επιστήμης και Διακρίσεις Ελέγχου

Η καταγραφή των οικονομικών δοσοληψιών με συστηματικό τρόπο χάνεται στα βάθη της ιστορίας και η εξέλιξη της συνδέεται στενά με την ανάπτυξη της ανθρώπινης κοινωνίας και του εμπορίου. Η ανάγκη παρακολούθησης των συναλλαγών οδήγησε και στην εφαρμογή αντίστοιχων συστημάτων παρακολούθησης και ελέγχου, με αποδεικτικά στοιχεία καταγραφών σε πολλούς αρχαίους πολιτισμούς, όπως των Αιγυπτίων, των Βαβυλωνίων, των Σουμέριων, των Ελλήνων και μεταγενέστερα των Ρωμαίων. Κατά τον Μεσαίωνα παρατηρήθηκε μια στασιμότητα στην εξέλιξη της λογιστικής και της ελεγκτικής διαδικασίας, καθώς περιορίστηκε το εμπόριο μετά την πτώση της Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας, ενώ επανεμφανίζονται οι κατάλληλες συνθήκες για εξέλιξη των ελεγκτικών μηχανισμών στη Αγγλία και την Ιταλία του 15^{ου} και 16^{ου} αιώνα.

Στην Ελλάδα η πρώτη προσπάθεια νομοθετικής καθιέρωσης της ιδιότητας του Ελεγκτή Ανωνόμων Εταιριών, πραγματοποιήθηκε με το κείμενο νόμου 2190 του 1920 «Περί Ανωνόμων Εταιρειών» και συγκεκριμένα με το άρθρο 36: «Τακτικός έλεγχος της εταιρείας από ορκωτούς ελεγκτές – λογιστές». Όμως, εξαιτίας της απουσίας των κατάλληλων οργανωτικών δομών για τη σύσταση ενός ελεγκτικού σώματος και του ρητού προσδιορισμού των επαγγελματικών προσόντων του ελεγκτή, υποβιβάστηκε η διενέργεια εξωτερικού ελέγχου σε μια τυπική διαδικασία, χωρίς ουσιαστική παρέμβαση από τα πρόσωπα που τον ασκούσαν. (Χρήστος Ι. Νεγκάκης και Παναγιώτης Δ. Ταχυνάκης., 2017)

Η οικονομική ανάπτυξη της Ελλάδας κατά την δεκαετία του 1950, απαιτούσε την ύπαρξη εταιριών ισχυρής κεφαλαιακής δομής και οργανωμένης κεφαλαιαγοράς, διότι έπρεπε να δημιουργηθεί ένα κλίμα εμπιστοσύνης μεταξύ των επενδυτών, να στραφούν οι αποταμιεύσεις σε παραγωγικές επενδύσεις και να καλλιεργηθεί η έννοια της απρόσωπης επένδυσης. Οι παραπάνω συνθήκες μεταξύ άλλων, δημιούργησαν την ανάγκη ενός εξειδικευμένου ελεγκτικού οργάνου, του Σώματος Ορκωτών Λογιστών (ΣΟΛ) που ιδρύθηκε με το ν. 3329/1955, ενώ για την υποβοήθηση στη συστηματική λειτουργία του σώματος, ζητήθηκε αρχικά η συνδρομή δύο βρετανών ορκωτών λογιστών, όπως παρακάτω αναγράφεται: «Ως πρώτον βήμα προς αντιμετώπιση των αναγκών της ελληνικής οικονομίας μετεκλήθησαν βρετανοί ορκωτοί λογισταί» (Μ. Τσιμάρας «Αρχαί Γενικής Λογιστικής», έκδοση β', σελ. 683)¹². Σήμερα, η λειτουργία του Σώματος Ορκωτών Λογιστών και οι όροι εγγραφής στο μητρώο και άσκησης του επαγγέλματος, καθορίζονται από το ΠΔ 226 (ΦΕΚ 120/τ `Α/10.07.1992). Με το συγκεκριμένο νομοθέτημα απελευθερώθηκε το επάγγελμα του ορκωτού λογιστή, εκσυγχρονίστηκε ο Κώδικας Δεοντολογίας και εισήχθησαν πρότυπα για την ομοιόμορφη απεικόνιση των αποτελεσμάτων ελέγχου και του τρόπου ελέγχου των λογαριασμών και των διαδικασιών.

Σήμερα η Ελεγκτική αποτελεί πλέον έναν από τους σημαντικότερους κλάδους της λογιστικής επιστήμης, καθώς συνδέεται με την ύπαρξη εταιρικών μορφών στις οποίες η ιδιότητα του κεφαλαιούχου δεν συνεπάγεται υποχρεωτικά και την ενεργό συμμετοχή στη διοίκηση της εταιρίας.

¹² <https://www.accountancygreece.gr/ta-prota-chronia-toy-somatos-orkoton-lo/>

Αποτελεί το σύνολο των κανόνων, αρχών και εργαλείων, με βάση τις οποίες διενεργείται κάθε λογιστικό-διαχειριστικός έλεγχος, με σκοπό τη διατύπωση αιτιολογημένων συμπερασμάτων σχετικά με κάποια οικονομική διαχείριση. (Τσακλάγκανος Α., 2005) Συνεπώς η Ελεγκτική απάντησε στην ανάγκη τόσο για την ύπαρξη ενός ολοκληρωμένου συστήματος λογιστικής παρακολούθησης, όσο και για την υποχρέωση ελέγχου των διενεργούμενων διαδικασιών στα πλαίσια άσκησης της επιχειρηματικής δραστηριότητας.

Σύμφωνα με την Αμερικανική Ένωση Λογιστικής (American accounting Association), η «Ελεγκτική» ορίζεται ως μια «*συστηματική διαδικασία αντικειμενικής συγκέντρωσης και αξιολόγησης ελεγκτικών τεκμηρίων, που αφορούν σε πιστοποιήσεις οικονομικών ενεργειών και γεγονότων, με σκοπό την εξακρίβωση του βαθμού ανταπόκρισης μεταξύ αυτών των πιστοποιήσεων και των προκαθορισμένων κριτηρίων, για τη γνωστοποίηση των αποτελεσμάτων σε ενδιαφερόμενους χρήστες*». (Τσακλάγκανος Α., 2005)

Η ελεγκτική εξετάζει τρία βασικά θέματα τα οποία αφορούν τόσο τον εσωτερικό όσο και τον εξωτερικό έλεγχο:

- το υποκείμενο του ελέγχου που είναι ο ελεγκτής, είτε ανήκει στον οργανισμό (εσωτερικός), είτε είναι ανεξάρτητος και αδέσμευτος της επιχείρησης (εξωτερικός).
- το αντικείμενο του ελέγχου, που κατά κανόνα είναι οι οικονομικές καταστάσεις που έχουν καταρτιστεί σύμφωνα με τις αποδεκτές λογιστικές αρχές, αλλά με την ευρύτερη έννοια είναι η οικονομική διαχείριση της ξένης περιουσίας, οπότε ελέγχεται η διοίκηση και η διεύθυνση του οργανισμού για τον τρόπο που την διαχειρίζονται, ώστε να αποδοθούν τα αποτελέσματα του ελέγχου στους ιδιοκτήτες του οργανισμού.
- οι ελεγκτικές διαδικασίες που στην ουσία περιλαμβάνουν όλες τις μεθόδους και τεχνικές που χρησιμοποιούνται κάθε φορά κατά την διενέργεια του ελέγχου και προγραμματίζονται και αποτυπώνονται λεπτομερώς στο πλάνο εργασίας κατά τη φάση του σχεδιασμού του ελέγχου, ενώ ακολουθούνται πιστά κατά το στάδιο διενέργειας του ελέγχου. (Γενικός Επιθεωρητής ΔΔ, 2007)

Ο έλεγχος στα πλαίσια της Ελεγκτικής Επιστήμης διακρίνεται σε διάφορες κατηγορίες, ανάλογα με το χρόνο, το αντικείμενο, τον τόπο διενέργειας, την έκταση και τα όργανα που τον διενεργούν, (Χρήστος Ι. Νεγκάκης και Παναγιώτης Δ. Ταχυνάκης., 2017) :

1. ανάλογα με την περιοδικότητα διακρίνεται σε μόνιμος, τακτικός και έκτακτος έλεγχος, δηλαδή διενεργείται καθ' όλη τη διάρκεια της χρήσης, ή σε τακτά χρονικά διαστήματα ή σε τυχαία χρονική στιγμή.

2. ανάλογα με το εύρος του, ο έλεγχος χαρακτηρίζεται ως γενικός ή ειδικός και αφορά είτε στο γενικό σύνολο των δραστηριοτήτων, είτε σε συγκεκριμένους τομείς ή δραστηριότητες.

3. ανάλογα με το σκοπό του, ο έλεγχος είναι είτε προληπτικός είτε κατασταλτικός.

4. ανάλογα με το νομοθετικό πλαίσιο που τον επιβάλλει, ο έλεγχος μπορεί να είναι υποχρεωτικός, στις περιπτώσεις που επιβάλλεται από δικαστικές Αρχές, νομοθετικές Αρχές και άλλες Υπηρεσίες του Δημοσίου ή προαιρετικός όταν επιβάλλεται από τη διοίκηση ή τους μετόχους του οργανισμού.

5. ανάλογα με το πρόσωπο που διενεργεί τον έλεγχο ή την εξάρτησή του με τον ελεγχόμενο, αυτός χαρακτηρίζεται ως εσωτερικός ή εξωτερικός έλεγχος, δηλαδή που πραγματοποιείται, είτε από επιστημονικά και επαγγελματικά καταρτισμένο υπάλληλο του οργανισμού τον οποίο και ελέγχει, είτε από φυσικό ή νομικό πρόσωπο που δεν έχει εξαρτημένη σχέση εργασίας ή οποιαδήποτε οικονομική εξάρτηση από τον οργανισμό που ελέγχει ή τους μετόχους του. Σε αυτό το σημείο θα πρέπει να αναλύσουμε εκτενέστερα τις έννοιες του εξωτερικού και εσωτερικού ελέγχου, διότι αναφέρονται σε εκ διαμέτρου αντίθετα όρια, λειτουργίες και αντικείμενα εποπτείας.

Ο εξωτερικός έλεγχος είναι μια εξωτερική και ανεξάρτητη δραστηριότητα που στοχεύει στην παροχή γνώμης για τη συμμόρφωση των οικονομικών καταστάσεων σύμφωνα με τους λογιστικούς κανόνες και κανονισμούς και στην πραγματικότητα, παρέχει πιστή και ακριβοδίκαιη απεικόνιση της πραγματικότητας. Στον δημόσιο τομέα, ο εξωτερικός έλεγχος συνήθως πραγματοποιείται από τα Ανώτατα Όργανα Ελέγχου.(ΟΟΣΑ, 2017) Επίσης, στα Τελωνεία εφαρμόζεται εξωτερικός τελωνειακός έλεγχος, μέσα από τη διενέργεια εκ των υστέρων λογιστικών ελέγχων σε επιχειρήσεις, από τις Ελεγκτικές Υπηρεσίες Τελωνείων (ΕΛΥΤ) και σε συνεργασία με άλλες ελεγκτικές Υπηρεσίες, όπως το Σώμα Δίωξης Οικονομικού Εγκλήματος (ΣΔΟΕ), κλπ.

Αντιθέτως, ο εσωτερικός έλεγχος είναι μια ανεξάρτητη δραστηριότητα αντικειμενικής διασφάλισης και παροχής συμβουλών με στόχο να προσδώσει αξία και να βελτιώσει τις λειτουργίες ενός οργανισμού. Βοηθά κάθε οργανισμό στην εκπλήρωση των στόχων του μέσω της συστηματικής και πειθαρχημένης προσέγγισης προκειμένου να αξιολογηθεί και να βελτιωθεί η αποτελεσματικότητα της διαχείρισης κινδύνου, των διαδικασιών ελέγχου και των διαδικασιών διακυβέρνησης. Τέλος, είναι σημαντικό να αναφερθεί η διάκριση ανάμεσα στις έννοιες του «εσωτερικού ελέγχου» (internal audit), που αναφέρεται στον λογιστικό ή οικονομικό έλεγχο ή στην επαλήθευση ενός λογαριασμού και του «συστήματος εσωτερικού ελέγχου» (internal control system / framework) που αναφέρεται ως ένα σύνολο οργανωτικών πολιτικών και διαδικασιών, που πραγματοποιείται από τη διοίκηση της οντότητας με στόχο την παροχή εύλογης διασφάλισης όσον αφορά την επίτευξη των στόχων στις παρακάτω κατηγορίες (ΟΟΣΑ, 2017) ¹³:

- Αποτελεσματικότητα και αποδοτικότητα των λειτουργιών,
- Αξιοπιστία της χρηματοοικονομικής κατάστασης
- Συμμόρφωση με τους ισχύοντες νόμους και κανονισμούς»

Σύμφωνα με τη Διεθνή Οργάνωση των Ανωτάτων Φορέων Ελέγχου (INTOSAI), «ο έλεγχος δεν αφορά ένα γεγονός ή περίπτωση, αλλά μια σειρά από δράσεις που διαπερνούν τις δραστηριότητες ενός φορέα. Οι δράσεις αυτές διατρέχουν όλες τις λειτουργίες του οργανισμού σε συνεχή βάση».¹⁴ Η έλλειψη αυτών των οργανωτικών πολιτικών και διαδικασιών, δηλαδή των δικλίδων εσωτερικού ελέγχου, μπορεί να οδηγήσει σε προβλήματα όπως ανήθικες, μη αποδοτικές και

¹³ Το σύστημα εσωτερικού ελέγχου έχει ευρέως οριστεί από την επιτροπή COSO (Committee of the Sponsoring Organizations of the Treadway Commission των ΗΠΑ) στο έγγραφο «Σύστημα Εσωτερικού Ελέγχου - Ολοκληρωμένο Πλαίσιο» με τον ορισμό που αναγράφεται παραπάνω.

¹⁴ According to the International Organization of Supreme Audit Institutions (INTOSAI), it is not about “one event or circumstance, but a series of actions that permeate an entity’s activities. These actions occur throughout an entity’s operations on an ongoing basis.” INTOSAI GOV 9150, Co-ordination and Co-operation between SAIs and Internal Auditors in the Public Sector

αναποτελεσματικές λειτουργίες, αδύναμη λογοδοσία, παράνομες ενέργειες, και έλλειψη μέτρων προστασίας κατά της σπατάλης, της κατάχρησης, της κακοδιαχείρισης, των λαθών, της απάτης και των παρατυπιών.(INTOSAI, 2014)¹⁵

Υπό τον παραπάνω διαχωρισμό, θα λέγαμε ότι στις **τελωνειακές Υπηρεσίες**, το σύστημα εσωτερικού ελέγχου ως μηχανισμός ή διαδικασία, εφαρμόζεται σε όλα τα σημεία ελέγχου κάθε τελωνειακής διαδικασίας σύμφωνα με τις προδιαγραφές που έχουν συστηματοποιημένα τεθεί, ενώ ο εσωτερικός έλεγχος έχει ευρύτερη έννοια και είναι στην ουσία ο έλεγχος των συστημάτων αυτών. Σύμφωνα με εγχειρίδιο διενέργειας εσωτερικών ελέγχων του Υπουργείου Οικονομικών, ως εσωτερικοί ελεγκτές του Υπουργείου Οικονομικών δύναται – μεταξύ άλλων – να λειτουργούν οι Οικονομικοί Επιθεωρητές που υπηρετούν στη Διεύθυνση Εποπτείας Εσωτερικού Ελέγχου και στην Υπηρεσία Εσωτερικού Ελέγχου (μετά τη σύσταση της ΑΑΔΕ έχουν μετατραπεί σε Διευθύνσεις / Ειδικές Αποκεντρωμένες Υπηρεσίες που απευθύνονται οργανωτικά στον Διοικητή), καθώς και υπάλληλοι του κλάδου ΠΕ Τελωνειακών που υπηρετούν στις Ελεγκτικές Υπηρεσίες Τελωνείων (ΕΛΥΤ), για τον έλεγχο της αποτελεσματικότητας των εφαρμοζόμενων τελωνειακών διαδικασιών. (ΥΠΟΙΟ, 2012), (ΑΑΔΕ, 2019f).

Στην κατηγοριοποίηση του ελέγχου ως προς το **πρόσωπο** που τον διενεργεί, προστίθεται και η περίπτωση του **κρατικού ελέγχου**, ο οποίος διενεργείται από πρόσωπο που ανήκει σε κρατικό φορέα ή εποπτευόμενο πρόσωπο του δημοσίου. Στην περίπτωση αυτή εντάσσεται ο **φορολογικός έλεγχος** που αφορά στην αναζήτηση ή επαλήθευση του φορολογητέου εισοδήματος, ο **τελωνειακός έλεγχος** για τον εντοπισμό φαινομένων λαθρεμπορίου, φοροαποφυγής και φοροδιαφυγής από δασμούς και ΕΦΚ, ο έλεγχος από την τράπεζα της Ελλάδος (ΤτΕ) που αφορά σε νομισματικά και πιστωτικά θέματα, ο έλεγχος από το **Ελεγκτικό Συνέδριο** του κράτους που αφορά σε λογαριασμούς του δημοσίου τομέα, στον ειδικό λογαριασμό εγγυήσεων γεωργικών προϊόντων και στις δαπάνες που πραγματοποιούνται με ενίσχυση από τους πόρους της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ο **δημοσιονομικός έλεγχος** του ΓΛΚ και των ΓΔΟΥ των Δημοσίων Υπηρεσιών που έχει προληπτικό χαρακτήρα και αφορά στην νομιμότητα και την κανονικότητα των ενταλμάτων πληρωμής των δαπανών τους, και τέλος ο έλεγχος που πραγματοποιείται όλα τα **Ελεγκτικά Σώματα** (ΓΕΔΔ , ΣΕΕΔΔ, ΣΕΥΥΠ, ΣΕΔΕ, ΣΕΕΜΕ) που εποπτεύονται από την Εθνική Αρχή Διαφάνειας που ιδρύθηκε με το ν. 4622/2019.

6. ανάλογα με το **τόπο** διενέργειας του ελέγχου, αυτός είναι είτε **συγκεντρωτικός / διερευνητικός**, όπου ο έλεγχος διεξάγεται στην έδρα του ελεγκτικού οργάνου (inspection without on-site visits), είτε **επιτόπιος**, που περιλαμβάνει επί τόπου επίσκεψη και αυτοψία στην έδρα του ελεγχόμενου φορέα (on-site visit inspection).(Γενικός Επιθεωρητής ΔΔ, 2007)

7. ανάλογα με τον **τρόπο** διενέργειας του ελέγχου, αυτός είναι είτε **καθολικός** όταν ελέγχεται διεξοδικά κάθε ενέργεια ή στοιχείο του ελεγχόμενου φορέα, είτε **δειγματοληπτικός** που πραγματοποιείται στη βάση δείγματος και αυτή η κατηγοριοποίηση είναι αντίστοιχη του διαχωρισμού του ελέγχου ανάλογα με το **εύρος** ελέγχου.

¹⁵ INTOSAI (2014), INTOSAI GOV 9150, Co-ordination and Co-operation between SAIs and Internal Auditors in the Public Sector

8. ανάλογα με τον τομέα διερεύνησης, ο έλεγχος χωρίζεται σε διαχειριστικό όπου έχει ως αντικείμενο τη διαχείριση των οικονομικών ενός οργανισμού, σε διοικητικό όπου ασχολείται με τη διαπίστωση της ορθής και πιστής εφαρμογής των προβλεπόμενων διαδικασιών και τέλος, σε φορολογικό που αποβλέπει στην ορθή τήρηση της φορολογικής νομοθεσίας και των υποχρεώσεων που απορρέουν από αυτή.

3.2. Οι τελωνειακοί έλεγχοι και ο ρόλος τους

Τα τελωνεία των χωρών της ΕΕ συμμετέχουν στην εφαρμογή και την επιβολή της ενωσιακής νομοθεσίας για τις εισαγωγές και τις εξαγωγές, με προέλευση ή και προορισμό σε χώρες εκτός ΕΕ. Από την ενωσιακή νομοθεσία και την εφαρμογή της εκπορεύεται και το βασικό αντικείμενο εργασιών των τελωνειακών Αρχών, το οποίο αναφέρεται επιγραμματικά και στο άρθρο 5 παρ.3 του τελωνειακού κώδικα: *«οι τελωνειακοί έλεγχοι αποτελούν συγκεκριμένες πράξεις των τελωνειακών αρχών με σκοπό την εξασφάλιση της συμμόρφωσης προς την τελωνειακή και λοιπή νομοθεσία που διέπει την είσοδο, την έξοδο, τη διαμετακόμιση, τη διακίνηση, την αποθήκευση και τον ειδικό προορισμό εμπορευμάτων που μεταφέρονται μεταξύ του τελωνειακού εδάφους της Ένωσης και χωρών ή εδαφών εκτός αυτού του εδάφους, καθώς και την προσκόμιση και διακίνηση εντός του τελωνειακού εδάφους της Ένωσης μη ενωσιακών εμπορευμάτων και εμπορευμάτων υπό το καθεστώς του ειδικού προορισμού»*.(Επιτροπή, 2016)¹⁶ Παλαιότερα οι τελωνειακοί έλεγχοι επικεντρώνονταν περισσότερο στις φορολογικές πτυχές του τελωνειακού αντικείμενου, όμως τα τελευταία χρόνια υπήρξε μια μεταστροφή στο αντικείμενο των τελωνειακών εργασιών και στους στόχους τους οποίους εκπληρώνουν. Υπήρξε μια αυξανόμενη έμφαση στη σημασία των τελωνειακών ελέγχων για σκοπούς όπως η ασφάλεια, η υγεία και η προστασία του περιβάλλοντος. Κάτω από αυτό το πρίσμα, οι τελωνειακοί έλεγχοι των ευρωπαϊκών χωρών πραγματοποιούνται έτσι ώστε ¹⁷:

- ✓ οι δασμοί που καταβάλλονται, η περιγραφή, η καταγωγή και η αξία των εμπορευμάτων να ανταποκρίνονται στην πραγματικότητα,
- ✓ να τηρούνται αυστηρά μέτρα ασφαλείας για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας, του λαθρεμπορίου, της διακίνησης ναρκωτικών και όπλων, παράνομων τσιγάρων και παραποιημένων προϊόντων,
- ✓ οι οικονομικοί φορείς να συμμορφώνονται με την περιβαλλοντική νομοθεσία,
- ✓ οι οικονομικοί φορείς να συμμορφώνονται με τους κανόνες της Κοινής Γεωργικής Πολιτικής
- ✓ οι οικονομικοί φορείς να συμμορφώνονται με κανονισμούς περί προτύπων ποιότητας, δημόσιας υγείας, κτηνιατρικής και υγειονομικής συμμόρφωσης.

¹⁶ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:02013R0952-20200101&from=EN>

¹⁷ https://ec.europa.eu/taxation_customs/business/customs-controls/general_en

Κατά το άρθρο 46 του Ενωσιακού Τελωνειακού Κώδικα, οι τελωνειακές αρχές έχουν την ευχέρεια να διεξάγουν οποιονδήποτε τελωνειακό έλεγχο θεωρούν απαραίτητο για την διασφάλιση των παραπάνω σκοπών. Έτσι οι *ενέργειες* των τελωνειακών υπαλλήλων περιλαμβάνουν:

- ✓ την εξέταση εμπορευμάτων δειγματοληπτικά,
- ✓ την επαλήθευση της ακρίβειας και της πληρότητας των πληροφοριών που περιέχονται στις διασαφήσεις,
- ✓ την εξέταση της ύπαρξης, της γνησιότητας, της ακρίβειας και της ισχύος των συνοδευτικών εγγράφων,
- ✓ την εξέταση των λογαριασμών των οικονομικών φορέων,
- ✓ τον έλεγχο των μεταφορικών μέσων,
- ✓ την επιθεώρηση των αποσκευών και άλλων εμπορευμάτων που μεταφέρονται ή φέρονται από πρόσωπα και
- ✓ τη διενέργεια επίσημων ερευνών και άλλων παρεμφερών πράξεων.

Επίσης, εκτός από τους δειγματοληπτικούς ελέγχους, διεξάγεται και ανάλυση κινδύνων με εξελιγμένες τεχνικές και εργαλεία πληροφορικής, προκειμένου να διαφοροποιηθούν τα επίπεδα κινδύνου που συνδέονται με τα εκάστοτε ελεγχόμενα εμπορεύματα και να καθοριστεί εάν αυτά θα αποτελέσουν αντικείμενο επιπλέον ειδικών τελωνειακών ελέγχων. Τέλος, τα τελωνεία συνεργάζονται με άλλες Υπηρεσίες για ανταλλαγή πληροφοριών, ιδίως όσον αφορά τα στοιχεία που λαμβάνουν από την ανάλυση κινδύνου, ώστε να μετριαστούν τα επίπεδα επικινδυνότητας και να προληφθούν καταστάσεις στο σύνολο των χωρών της ΕΕ.

3.3. Είδη τελωνειακών ελέγχων

Στόχος των τελωνειακών ελέγχων είναι η διασφάλιση της ορθής εφαρμογής των τελωνειακών κανονιστικών ρυθμίσεων και η εξάλειψη των πιθανών κινδύνων που υποθάλλουν τα οικονομικά συμφέροντα της ΕΕ και των κρατών μελών της ή συνιστούν απειλή για την ασφάλεια και προστασία της ΕΕ, τη δημόσια υγεία, το περιβάλλον ή τους καταναλωτές.

Αναλόγως του χαρακτήρα των κινδύνων, άλλοι είναι δυνατό να αντιμετωπιστούν πριν από τη φόρτωση των εμπορευμάτων στη χώρα εξαγωγής, άλλοι πριν από την άφιξη σε έδαφος της ΕΕ ή στο σημείο εκφόρτωσης, άλλοι κατά τον χρόνο εισαγωγής ή αφότου τα εμπορεύματα έχουν τεθεί σε ελεύθερη κυκλοφορία.

Με βάση λοιπόν τον χρονικό προσδιορισμό της εφαρμογής τους, οι τελωνειακοί έλεγχοι διαχωρίζονται σε:

- ↳ Εκ των προτέρων τελωνειακοί έλεγχοι
- ↳ Έλεγχοι κατά το στάδιο του τελωνισμού
- ↳ Εκ των υστέρων τελωνειακοί έλεγχοι

↳ Εκ των προτέρων Τελωνειακοί Έλεγχοι

Οι εκ των προτέρων τελωνειακοί έλεγχοι διενεργούνται από τις τελωνειακές Αρχές πριν την είσοδο των εμπορευμάτων στον τελωνειακό χώρο και αφορούν κάθε είδος τελωνειακής άδειας ή απόφασης ή πιστοποίησης, που προβλέπεται από τις διατάξεις περί απλουστευμένων διαδικασιών και από άλλες διατάξεις, όπως για τα ειδικά τελωνειακά καθεστάτα και για τους Εγκεκριμένους Οικονομικούς Φορείς (ΑΕΟ).

Σε προηγούμενο κεφάλαιο που αφορά στις «Τελωνειακές διαδικασίες και Τεκμηρίωση τους», αναφέρθηκε ο διαχωρισμός ανάμεσα στην συνήθη και την απλουστευμένη διασάφηση. Είναι σημαντικό να γίνει εκτενέστερη αναφορά στη διαδικασία των **τελωνειακών απλουστεύσεων** και στους εκ των προτέρων ελέγχους που πραγματοποιούνται στα πλαίσιά τους, καθώς τα τελευταία χρόνια χρησιμοποιούνται όλο και περισσότερες απλουστεύσεις που σχετίζονται με την υπαγωγή των εμπορευμάτων σε κάποιο τελωνειακό καθεστώς. Οι κάτοχοι των αδειών για τελωνειακές απλουστεύσεις μπορούν να είναι είτε: οι εισαγωγείς/εξαγωγείς που συνεργάζονται με αντιπρόσωπο ο οποίος διεκπεραιώνει τις τελωνειακές διατυπώσεις, είτε οι τελωνειακοί αντιπρόσωποι που ενεργούν για λογαριασμό πελατών τους, θυγατρικών ή συνεργαζόμενων επιχειρήσεων. Οι αρμόδιες Αρχές για την αξιολόγηση των κριτηρίων και την έκδοση των αδειών είναι οι Τελωνειακές Περιφέρειες της Γενικής Διεύθυνσης Τελωνείων & ΕΦΚ (ΑΑΔΕ, 2018b)(Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2017)

Οι απλουστεύσεις που σχετίζονται με την υπαγωγή των εμπορευμάτων στα τελωνειακά καθεστάτα της εξαγωγής και της εισαγωγής/θέσης σε ελεύθερη κυκλοφορία, περιλαμβάνουν:

- ✓ Την **Απλουστευμένη Διασάφηση (SD -Simplified Declaration)**¹⁸ που επιτρέπει την υπαγωγή εμπορευμάτων που προσκομίζονται στο τελωνείο σε συγκεκριμένο τελωνειακό καθεστώς, με λιγότερα δικαιολογητικά και τη μεταγενέστερη προσκόμιση συμπληρωματικής διασάφησης (την 1^η – 10^η μέρα του επόμενου μήνα), η οποία μπορεί να έχει ενδεχομένως συνολικό, περιοδικό ή ανακεφαλαιωτικό χαρακτήρα.
- ✓ Την **Εγγραφή στις Λογιστικές Καταχωρίσεις του Διασαφιστή (EIDR - Entry In Declarant's Records)**¹⁹ που αντιστοιχεί στην προηγούμενη διαδικασία του τελωνισμού στις εγκαταστάσεις του εξαγωγέα (LPC – Local Clearance Procedure) και παρέχει την άδεια στον κάτοχο της να καταθέσει τελωνειακή διασάφηση υπό μορφή εγγραφής στις λογιστικές καταχωρίσεις του διασαφιστή, υπό την προϋπόθεση ότι τα στοιχεία της εν λόγω διασάφησης θα βρίσκονται στη διάθεση των τελωνειακών αρχών μέσω του συστήματος του διασαφιστή κατά τη στιγμή της υποβολής της διασάφησης.
- ✓ Τον **Κεντρικό Τελωνισμό (KT)**²⁰ που παρέχει την άδεια σε κάτοχο ΑΕΟΚ, να υποβάλει, ή να καταστήσει διαθέσιμη, στο τελωνείο που είναι αρμόδιο για τον τόπο στον οποίο είναι εγκατεστημένος ο εν λόγω κάτοχος, τελωνειακή διασάφηση για εμπορεύματα που προσκομίζονται σε άλλο τελωνείο, εντός του τελωνειακού εδάφους της Ένωσης. Με αυτό τον τρόπο αποσυνδέεται

¹⁸ (άρθρο 166 του UCC, άρθρο 145 της DA- Delegated Act και άρθρα 223-224 της ΙΑ)

¹⁹ (άρθρο 182 του UCC, άρθρο 150 της DA - Delegated Act και άρθρα 233-235 της ΙΑ)

²⁰ (άρθρο 179 του UCC, άρθρο 149 της DA - Delegated Act και άρθρα 229-232 της ΙΑ)

ο τόπος υποβολής της διασάφησης από τον τόπο που βρίσκονται τα εμπορεύματα. Ισχύει για τα καθεστώτα της θέσης σε ελεύθερη κυκλοφορία, της εξαγωγής, της επανεξαγωγής και για τα ειδικά καθεστώτα εκτός της ελεύθερης ζώνης και της διαμετακόμισης. Το τελωνείο στο οποίο υποβάλλεται η τελωνειακή διασάφηση, επιτηρεί την υπαγωγή των εμπορευμάτων στο σχετικό τελωνειακό καθεστώς, διεξάγει τους τελωνειακούς ελέγχους, ζητεί από το τελωνείο στο οποίο προσκομίστηκαν τα εμπορεύματα να διεξαγάγει τους δικούς του τελωνειακούς ελέγχους και διεκπεραιώνει τις διατυπώσεις για την είσπραξη του ποσού του εισαγωγικού ή εξαγωγικού δασμού που αντιστοιχεί σε ενδεχόμενη τελωνειακή οφειλή. Από τη άλλη πλευρά, το τελωνείο στο οποίο προσκομίζονται τα εμπορεύματα, διενεργεί, τους δικούς του ελέγχους στα εμπορεύματα και ανταλλάσσει τις πληροφορίες που είναι απαραίτητες για την επαλήθευση της τελωνειακής διασάφησης και της παράδοσης των εμπορευμάτων.

✓ Την Αυτοαξιολόγηση (AA)²¹ που παρέχει την άδεια σε κάτοχο ΑΕΟC, να διεκπεραιώνει ορισμένες τελωνειακές διατυπώσεις τις οποίες πρέπει να διεκπεραιώνουν οι τελωνειακές αρχές, να καθορίζει το καταβλητέο ποσό του εισαγωγικού και εξαγωγικού δασμού και να προβαίνει σε ορισμένους ελέγχους υπό τελωνειακή επιτήρηση. Ο αιτών πρέπει να διαθέτει άδεια για εγγραφή στις λογιστικές καταχωρήσεις (EIDR).

Οι οικονομικοί φορείς υποβάλουν σχετικές αιτήσεις για τη χρήση των εν λόγω απλουστεύσεων, μέσα από το πληροφοριακό σύστημα του ICISnet, με επιλογή, όπως παρουσιάζεται στην παρακάτω εικόνα:

2. Απλουστεύσεις		
α. ☐ Εγγραφή στις λογιστικές καταχωρήσεις του διασαφιστή (ΕΛΚΔ)	β. ☐ Απλουστευμένη διασάφηση	γ. ☐ Κεντρικός τελωνισμός
		☐ συνήθης διασάφηση ☐ απλουστ. διασάφηση ☐ ΕΛΚΔ
☐ Εισαγωγή	☐ Εισαγωγή	☐ Εισαγωγή
☐ ελεύθερη κυκλοφορία	☐ ελεύθερη κυκλοφορία	☐ ελεύθερη κυκλοφορία
☐ τελωνειακή αποταμίευση	☐ τελωνειακή	☐ τελωνειακή αποταμίευση
τελειοποίηση προς	τελειοποίηση προς	τελειοποίηση προς
☐ επανεξαγωγή	☐ επανεξαγωγή	☐ επανεξαγωγή
☐ προσωρινή εισαγωγή	☐ προσωρινή εισαγωγή	☐ προσωρινή εισαγωγή
☐ ειδικός προορισμός	☐ ειδικός προορισμός	☐ ειδικός προορισμός
☐ Εξαγωγή	☐ Εξαγωγή	☐ Εξαγωγή
☐ εξαγωγή	☐ εξαγωγή	☐ εξαγωγή
☐ επανεξαγωγή	☐ επανεξαγωγή	☐ επανεξαγωγή
☐ τελειοποίηση προς επανεισαγωγή	☐ τελειοποίηση προς επανεισαγωγή	☐ τελειοποίηση προς επανεισαγωγή

Εικόνα 5: Στοιχεία αίτησης για χορήγηση άδειας χρήσης απλουστεύσεων, Πηγή ΑΑΔΕ

²¹ (άρθρο 185 του UCC, άρθρα 151-152 της DA - Delegated Act και άρθρο 237 της ΙΑ)

Ο προέλεγχος διενεργείται από τις τελωνειακές αρχές προτού χορηγήσουν απλούστευση για την οποία απαιτείται άδεια. Ο προέλεγχος διενεργείται κάθε φορά, εκτός εάν μπορούν να χρησιμοποιηθούν τα αποτελέσματα προηγούμενου ελέγχου που έχει διενεργηθεί έως 3 έτη πριν, εφόσον συνεχίζουν οι ίδιες διατάξεις και ο συναλλασσόμενος δεν έχει αλλάξει δραστηριότητες. Εν συνεχεία, εκδίδεται μία έκθεση Ελέγχου που είναι παρόμοια με την έκθεση για τη λήψη άδειας ΑΕΟ, και συμπεριλαμβάνεται γραπτή αξιολόγηση σχετικά με το εάν ο αιτών πληροί καθένα από τα κριτήρια, καθώς και σαφής σύσταση σχετικά με το εάν η άδεια πρέπει να χορηγηθεί, με βάση το αποτέλεσμα των δραστηριοτήτων ελέγχου. Σύμφωνα με τις οδηγίες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τις απλουστεύσεις προς τα κράτη μέλη και τους συναλλασσόμενους²², «οι εργασίες που εκτελεί το τελωνείο προκειμένου να αποφασίσει εάν θα χορηγήσει αυτού του είδους την άδεια πρέπει να είναι τεκμηριωμένες στο σύνολό τους και να περιλαμβάνουν αναλυτικά στοιχεία σχετικά με τους ελέγχους που διενήργησε το τελωνείο, τα αποτελέσματα της επίσκεψης στις εγκαταστάσεις, τις διαδικασίες που ακολουθούσε ο οικονομικός φορέας, την οργάνωση της επιχείρησης, πληροφορίες σχετικά με το υπό εξέταση προϊόν, κ.λπ.». Τέλος, μετά την περάτωση της διαδικασίας, οι αρμόδιες Αρχές εκδίδουν είτε «ευνοϊκή απόφαση», που θεωρείται ως ρητή δέσμευση μεταξύ των τελωνειακών αρχών και του οικονομικού φορέα βάσει της οποίας καθορίζονται τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις του κατόχου της άδειας, είτε «δυσμενή απόφαση», αφού όμως προηγουμένως ενημερώσουν τον ενδιαφερόμενο και του δώσουν το «δικαίωμα ακρόασης» προκειμένου να υποβάλλει συμπληρωματικές πληροφορίες και να εκφράσει την άποψή του προς αποφυγή της δυσμενούς απόφασης.

Εκτός από τις παραπάνω υπάρχουν και άλλες άδειες απλουστευμένης διασάφησης που σχετίζονται και με άλλα καθεστώτα, όπως η χορήγηση άδειας «εγκεκριμένου αποστολέα ή εγκεκριμένου παραλήπτη» στα πλαίσια του καθεστώτος κοινής/ενωσιακής/εθνικής διαμετακόμισης και «εγκεκριμένου παραλήπτη στα πλαίσια του καθεστώτος TIR»²³, η άδεια λειτουργίας εγκαταστάσεων προσωρινής εναπόθεσης εμπορευμάτων υπό την διαχείριση άλλων, πλην των Τελωνειακών Αρχών φυσικών ή νομικών προσώπων²⁴, η άδεια φορολογικής αποθήκης σε προϊόντα που υπάγονται σε ΕΦΚ και Φ.Π.Α και αναφέρονται στη παράγραφο 1 του άρθρου 53Α του ν.2960/2001,²⁵ η άδεια «Εγκεκριμένου Αποθηκευτή» σε επιτηδευματία προκειμένου αυτός να παράγει, μεταποιεί, κατέχει, παραλαμβάνει, αποστέλλει, εξάγει, στα πλαίσια της άσκησης του επιτηδεύματός του, προϊόντα που υπάγονται σε ΕΦΚ, τελούν υπό καθεστώς αναστολής του φόρου και βρίσκονται σε φορολογική αποθήκη, την οποία ο ίδιος κατέχει ή χρησιμοποιεί. (ΑΑΔΕ, 2017a)²⁶.

Σε όλες τις παραπάνω περιπτώσεις οι Τελωνειακές Υπηρεσίες προχωρούν στους προβλεπόμενους ελέγχους δικαιολογητικών και αυτοψίας των χώρων και στη συνέχεια εκδίδονται οι προβλεπόμενες άδειες, εφόσον πληρούνται οι προϋποθέσεις και έχουν καταβληθεί οι προβλεπόμενες εγγυήσεις από τους οικονομικούς φορείς. Τα αναμενόμενα οφέλη για τις επιχειρήσεις σχετίζονται με την απλούστευση των διαδικασιών, την εξοικονόμηση ρευστότητας και κόστους από απαλλαγή σε ΦΠΑ

²² https://www.aade.gr/sites/default/files/2020-02/Egxeiridio_odigion_gia_tis_aplousteumenes_diadikasies.pdf

²³ <https://www.taxheaven.gr/circulars/30646/a-1098-2019>

²⁴ <https://www.forin.gr/articles/article/17759/dtd-a-1068514-eks-2016>

²⁵ <https://www.taxheaven.gr/circulars/25280/ario-defkf-b-1182030-ex-2016>

²⁶ <https://www.taxheaven.gr/circulars/26767/ariom-defkf-1116601-ex-2017>

, την δυνατότητα αποθεματοποίησης μεγάλου όγκου εμπορευμάτων, τη δυνατότητα συνδυασμού καθεστώτος τελωνειακής αποθήκευσης και απλουστευμένων τελωνειακών διαδικασιών και γενικότερα την ενίσχυση της επιχειρηματικής τους δραστηριότητας.

↳ Τελωνειακοί Έλεγχοι κατά το στάδιο της διαδικασίας Τελωνισμού

Όλα τα εμπορεύματα που εισέρχονται στο ενωσιακό έδαφος είναι υποχρεωμένα να υπαχθούν σε κάποιο τελωνειακό καθεστώς και να καλυφθούν από την κατάλληλη τελωνειακή διασάφηση, εκτός από την περίπτωση του καθεστώτος της ελεύθερης ζώνης. Οι έλεγχοι που διενεργούνται, έχουν σκοπό τη διασφάλιση της ορθής εφαρμογής της τελωνειακής κανονιστικής ρύθμισης και περιλαμβάνουν την εξέταση των εμπορευμάτων, την επαλήθευση των δεδομένων της διασάφησης, καθώς και της υπόστασης και της γνησιότητας των ηλεκτρονικών ή γραπτών εγγράφων, τον έλεγχο των λογιστικών και άλλων στοιχείων των επιχειρήσεων, την επιθεώρηση των μεταφορικών μέσων, τον έλεγχο των αποσκευών και άλλες παρόμοιες πράξεις. Ανάλογα με το τελωνειακό καθεστώς, αναφέρονται επιγραμματικά οι έλεγχοι που πραγματοποιούνται από τις Τελωνειακές Αρχές, κατά την εισαγωγή των αγαθών σε τελωνειακό έδαφος:

Οι σχετικοί τελωνειακοί έλεγχοι που διενεργούνται επί των προϊόντων που τίθενται σε ελεύθερη κυκλοφορία, έχουν σκοπό την ορθή επιβολή των δασμολογικών και φορολογικών επιβαρύνσεων για την προάσπιση των δημοσίων εσόδων, καθώς και τη διασφάλιση της δημόσιας υγείας και ασφάλειας του κοινωνικού συνόλου.

Ο ρόλος των τελωνειακών ελέγχων στις περιπτώσεις της **διαμετακόμισης**, είναι η παρακολούθηση των εμπορευμάτων μέχρι τον τελικό τους προορισμό, χωρίς να εκτραπούν προς την εγχώρια αγορά και διαφύγουν της καταβολής των οφειλόμενων δασμών και φόρων. Οι διαδικασίες ελέγχου στα εμπλεκόμενα τελωνεία γίνεται ως εξής: στο τελωνείο αναχώρησης, γίνεται η δήλωση της διαμετακόμισης και η διενέργεια πιθανών ελέγχων και ανάλυσης κινδύνου, στο τελωνείο προορισμού διενεργούνται έλεγχοι κατά την άφιξη των εμπορευμάτων και αποστολή των αποτελεσμάτων στο τελωνείο αναχώρησης και στο τελωνείο διέλευσης, εφόσον υπάρχει, πιστοποιείται η είσοδος ή έξοδος των εμπορευμάτων από το τελωνειακό έδαφος υπό το καθεστώς της διαμετακόμισης.

Στην περίπτωση των εμπορευμάτων που εισέρχονται ή εξέρχονται από ελεύθερες ζώνες, αυτά υπόκεινται σε τελωνειακούς ελέγχους, αλλά κυρίως η φύση των ελέγχων των τελωνειακών αρχών σχετίζεται με την επιτήρηση των εμπορευμάτων, την τήρηση των όρων χορήγησης άδειας για χρήση των σχετικών χώρων και τις διαδικασίες λειτουργίας τους. Επίσης, στην περίπτωση της τελωνειακής αποταμίευσης, τα μη ενωσιακά εμπορεύματα που αποθηκεύονται στις τελωνειακές ή άλλες εγκεκριμένες εγκαταστάσεις, υπόκεινται σε τελωνειακή επιτήρηση μέχρι να τους δοθεί προορισμός σε ένα από τα τελωνειακά καθεστώτα.

Οι έλεγχοι που διενεργούνται στην περίπτωση του ειδικού προορισμού, δηλαδή της θέσης σε ελεύθερη κυκλοφορία εισαγόμενων αγαθών με μηδενικούς ή μειωμένους δασμούς, σχετίζονται με την πληρότητα των προϋποθέσεων για την ευνοϊκή δασμολογική μεταχείριση βάση του TARIC και του ETK.

Η περίπτωση της τελειοποίησης προς επανεξαγωγή αφορά την εισαγωγή μη ενωσιακών εμπορευμάτων στο τελωνειακό έδαφος και μετά από μεταποίηση, είτε την επανεξαγωγή τους με αποφυγή δασμών, είτε τη θέση των μεταποιημένων προϊόντων σε ελεύθερη κυκλοφορία με καταβολή χαμηλότερων δασμών, είτε τη διάθεση των απορριμμάτων των μεταποιημένων προϊόντων με καταβολή χαμηλότερων δασμών. Αντίθετα, η τελειοποίηση προς επανεισαγωγή αφορά την απομάκρυνση ενωσιακών εμπορευμάτων εκτός του τελωνειακού εδάφους της Ένωσης και την τελειοποίησή τους, με σκοπό την ευνοϊκή δασμολόγηση ή την απαλλαγή από τον δασμό όταν τα εμπορεύματα τεθούν σε ελεύθερη κυκλοφορία κατά την επανεισαγωγή στην Ένωση. Επομένως οι έλεγχοι που διενεργούνται στις παραπάνω περιπτώσεις, έχουν να κάνουν επίσης με την πληρότητα των προϋποθέσεων για την ευνοϊκή δασμολογική μεταχείριση.

Κατά την ένταξη των εμπορευμάτων σε καθεστώς εξαγωγής σε χώρες προορισμού εκτός ΕΕ, τα αγαθά αυτά δεν υπόκειται σε ΦΠΑ και ΕΦΚ, οπότε, οι τελωνειακοί έλεγχοι έχουν σαν σκοπό τη διασφάλιση ότι πραγματικά αποχωρούν από το τελωνειακό έδαφος τα εμπορεύματα που έχουν δηλωθεί, τόσο ως προς το είδος και τα τεχνικά τους χαρακτηριστικά, όσο και ως προς τον αριθμό τους.

↳ Εκ των υστέρων Τελωνειακοί Έλεγχοι

Σύμφωνα με το άρθρο 48 του Ενωσιακού Τελωνειακού Κώδικα, οι «Εκ των Υστέρων» τελωνειακοί έλεγχοι πραγματοποιούνται προκειμένου να επαληθευθεί η ακρίβεια και η πληρότητα των πληροφοριών που παρέχονται στις τελωνειακές διασαφήσεις και ειδικότερα για την επαλήθευση της ορθής καταβολής των δασμών, των φόρων και άλλων επιβαρύνσεων, καθώς για λόγους διευκόλυνσης του εμπορίου και απλούστευσης των διαδικασιών, εφόσον οι τελωνειακοί έλεγχοι δεν πραγματοποιούνται ολοκληρωμένα κατά τη στιγμή του τελωνισμού. Σε αυτές τις περιπτώσεις διενεργούνται έλεγχοι κυρίως για την ορθότητα του υπολογισμού της δασμολογητέας αξίας των εμπορευμάτων, καθώς αποτελεί τη βάση υπολογισμού των δασμών και του ΦΠΑ και η μη ορθή εφαρμογή της, μπορεί να επιφέρει υποτιμολογήσεις στα εισαγόμενα προϊόντα, παράλειψη πρόσθετων επιβαρύνσεων, όπως προμήθειες, ναύλα και έξοδα ασφάλισης, υπεριμολογήσεις σε ειδικές περιπτώσεις εισαγόμενων προϊόντων για την αποφυγή υψηλότερων δασμών, όπως σε περιπτώσεις αντιντάμπινγκ ή κάποιων αγροτικών προϊόντων και τέλος υπεριμολογήσεις σε εξαγωγίμα προϊόντα προς επιστροφή περισσότερου ΦΠΑ²⁷.(ΑΑΔΕ, 2014) Η κύρια βάση της δασμολογητέας αξίας εμπορευμάτων είναι η «συναλλακτική αξία», δηλαδή η πράγματι πληρωθείσα ή πληρωτέα για τα εμπορεύματα τιμή, όταν αυτά πωλούνται προς εξαγωγή με προορισμό το τελωνειακό έδαφος της Ένωσης. Οι τελωνειακές Αρχές προκειμένου να εξακριβώσουν την ύπαρξη τυχόν παρατυπιών, εξετάζουν αν υπάρχουν διαφορετικές δηλωθείσες τιμές για το ίδιο προϊόν και ο έλεγχος της δασμολογητέας αξίας πραγματοποιείται με σύγκριση (ΑΑΔΕ, 2014):

²⁷ Αρ. Πρωτ.: Δ17Ε 5025699 ΕΞ 2014/27.10.2014-Διεξαγωγή εκ των υστέρων ελέγχων για τη δασμολογητέα αξία.

- της πράγματι πληρωθείσας ή πληρωτέας τιμής επιλεγμένων κωδικών με τη μέση τιμή αυτών από το πληροφοριακό σύστημα των τελωνείων.

- της δασμολογητέας αξίας ομοειδών προϊόντων που αγοράστηκαν από διαφορετικούς προμηθευτές από τον ίδιο εισαγωγέα.

- της δηλωθείσας δασμολογητέας αξίας με την τιμή πώλησης στο εσωτερικό της χώρας ή την αξία των ομοειδών προϊόντων.

Το άρθρο 48 του Ενωσιακού Τελωνειακού Κώδικα, εκτός των κλασσικών τελωνειακών διασαφήσεων, αναφέρει την διενέργεια εκ των υστέρων ελέγχων και σε άλλες περιπτώσεις, όπως της διασάφησης προσωρινής εναπόθεσης, της συνοπτικής διασάφησης εισόδου, της συνοπτικής διασάφησης εξόδου, της διασάφησης επανεξαγωγής ή της γνωστοποίησης επανεξαγωγής. Σε όλες τις περιπτώσεις διασαφήσεων εξετάζονται η ύπαρξη, η γνησιότητα, η ακρίβεια και η ισχύς όλων των δικαιολογητικών εγγράφων, εξετάζονται οι λογαριασμοί του διασαφιστή και άλλες καταχωρίσεις που έχουν σχέση με πράξεις που αφορούν τα εν λόγω εμπορεύματα, καθώς και με προγενέστερες ή μεταγενέστερες εμπορικές πράξεις που αφορούν τα ίδια εμπορεύματα μετά την παράδοσή τους. Οι τελωνειακές αρχές μπορούν επίσης να εξετάζουν τα εμπορεύματα και να λαμβάνουν δείγματα, εφόσον αυτό είναι ακόμα δυνατόν να γίνει. Οι έλεγχοι μπορούν να διενεργούνται στις εγκαταστάσεις του κατόχου των εμπορευμάτων ή του αντιπροσώπου του κατόχου, καθώς και οποιουδήποτε άλλου προσώπου που έχει στην κατοχή του για επαγγελματικούς λόγους τα εν λόγω έγγραφα και στοιχεία.

Τέλος, πρέπει να αναφερθεί ότι σε αντιστοιχία με τους εκ των προτέρων τελωνειακούς ελέγχους που διενεργούνται για κάθε είδος τελωνειακής άδειας ή απόφασης ή πιστοποίησης, που προβλέπεται από τις διατάξεις περί απλουστευμένων διαδικασιών, όπως επίσης και για τους Εγκριμένους Οικονομικούς Φορείς (ΑΕΟ), διενεργείται και κατασταλτικός έλεγχος των επιχειρηματιών μέσω της εξέτασης των λογαριασμών, των λογιστικών βιβλίων και των εσωτερικών συστημάτων τους, προκειμένου να διασφαλιστεί η συμμόρφωση με την τελωνειακή κανονιστική ρύθμιση και να εκτιμηθούν οι κίνδυνοι που συνδέονται με την επιχειρηματική δραστηριότητά τους.

Οι εκ των υστέρων έλεγχοι αποτελούν κύρια αρμοδιότητα των Ελεγκτικών Υπηρεσιών Τελωνείων (ΕΛ.Υ.Τ.), οι οποίες διενεργούν εκ των υστέρων λογιστικούς ελέγχους και ελέγχους δίωξης στους οικονομικούς φορείς (εξωτερικός έλεγχος), καθώς και τον εσωτερικό έλεγχο των Τελωνειακών Υπηρεσιών. Εκτός από τις ΕΛΥΤ, στοχευμένους «εκ των υστέρων» και «δίωξης» ελέγχους, πραγματοποιούν και υπάλληλοι των Γραφείων Κινητών Μονάδων Ελέγχου (ΚΟΕ) που εντάχθηκαν οργανικά στις ΕΛΥΤ, καθώς και υπάλληλοι των Τελωνείων. Οι παραπάνω έλεγχοι σχεδιάζονται, προγραμματίζονται και συντονίζονται από το Τμήμα Ανάλυσης Πληροφοριών και Επιχειρησιακού Σχεδιασμού Δράσης που ανήκει οργανικά στην Επιτελική Υπηρεσία Τελωνειακών Ελέγχων (Ε.Υ.Τ.Ε.), η οποία προϊστάται των ΕΛΥΤ, ενώ η αξιολόγηση των αποτελεσμάτων των ελέγχων και η ροή της πληροφορίας σε όλο τον ελεγκτικό μηχανισμό διενεργείται από τα Τμήματα Πληροφοριών και Ανάλυσης Κινδύνου των ΕΛΥΤ.(ΑΑΔΕ, 2020a).

Με βάση λοιπόν τα παραπάνω στοιχεία, οι εκ των υστέρων τελωνειακοί έλεγχοι, ανάλογα με το σκοπό διενέργειας, εξειδικεύονται στις παρακάτω κατηγορίες:

- ❖ Στους εκ των υστέρων λογιστικούς ελέγχους που εφαρμόζονται σε επιχειρήσεις, τελωνειακούς χώρους και εγκαταστάσεις από τους υπαλλήλους των ΕΛΥΤ και επικεντρώνεται:
  - ✓ στην ακρίβεια των στοιχείων των τελωνειακών παραστατικών και των υποστηρικτών αυτών εγγράφων για εμπορεύματα οποιουδήποτε τελωνειακού καθεστώτος, στα οποία εφαρμόστηκαν απλουστευμένες ή μη διαδικασίες,
  - ✓ στην ορθή εφαρμογή των διαδικασιών, των διατυπώσεων, των απαγορεύσεων και των περιορισμών, που προβλέπονται από την ισχύουσα εθνική και ενωσιακή τελωνειακή νομοθεσία,
  - ✓ στην υποστήριξη του υποσυστήματος ανάλυσης κινδύνου (υποσύστημα D.S.S.) σε εμπορεύματα, μετά από την ολοκλήρωση των τελωνειακών διατυπώσεων, που αφορούν σε παραστατικά χαμηλής, μεσαίας και υψηλής επικινδυνότητας.
  - ✓ στη διακρίβωση της διάπραξης ή μη παραβάσεων, στα πλαίσια διμερών συμφωνιών της χώρας με τρίτες χώρες ή πρωτοκόλλων αμοιβαίας συνδρομής της Ε.Ε. ή κρατών – μελών με τρίτες χώρες και
  - ✓ στη διακρίβωση αποφυγής της καταβολής των αναλογουσών δασμοφορολογικών επιβαρύνσεων.
- ❖ Στους εκ των υστέρων φυσικούς ελέγχους δίωξης λαθρεμπορίου που διενεργούνται σε επιχειρήσεις και αποθήκες προορισμού των ελεύθερων φορτίων, από τα τμήματα δίωξης – ΚΟΕ/ΘΟΕ, με σκοπό τον εντοπισμό απάτης, λαθρεμπορίας και παρατυπίας στις περιπτώσεις που δεν υποδείχθηκε και δεν διενεργήθηκε προηγουμένως έλεγχος ανάλυσης κινδύνου.
- ❖ Στους εκ των υστέρων φυσικούς ελέγχους προσώπων και μεταφορικών μέσων που διενεργούνται στους διερχόμενους από τα τελωνεία και στα μεταφορικά τους μέσα, από τα τμήματα δίωξης – ΚΟΕ/ΘΟΕ και εκ των υστέρων ελέγχων των Τελωνείων, για τον εντοπισμό παράνομων ουσιών, παραποιημένων προϊόντων, προϊόντων που υπόκεινται σε ΕΦΚ και οποιασδήποτε άλλης παρατυπίας έχει υποπέσει από την αντίληψη των τελωνειακών υπαλλήλων.
- ❖ Στους εκ των υστέρων ελέγχους εγγράφων που διενεργούνται από τα τμήματα εκ των υστέρων ελέγχων των Τελωνείων και αφορούν σε έλεγχο δεδομένων του Ενιαίου Διοικητικού Εγγράφου (ΕΔΕ) της ηλεκτρονικής διασάφησης, συμπεριλαμβανομένων όλων των παραστατικών που κατέχει ο εισαγωγέας ή εξαγωγέας, μετά την εκκαθάριση του καθεστώτος και οφείλει να τα προσκομίσει στην τελωνειακή Υπηρεσία.
- ❖ Στους εκ των υστέρων ελέγχους επαλήθευσης ή επαναξιολόγησης, που διενεργούνται από τις ΕΛΥΤ και τα Τελωνεία, για να διαπιστωθεί αν εξακολουθούν να τηρούνται οι όροι και οι προϋποθέσεις χορήγησης μιας άδειας που σχετίζεται με απλουστεύσεις και ειδικά καθεστώτα.

3.4. Ανάλυση Κινδύνου

Τα τελωνεία ως πρώτο σημείο της εισόδου στην ΕΕ έχουν τη νομική υποχρέωση να διενεργούν ανάλυση κινδύνου και ασφάλειας σε όλα τα φορτία ανεξάρτητα από τη χώρα προορισμού της ΕΕ. Ωστόσο, λόγω της μεγάλης αύξησης του εμπορίου τα τελευταία χρόνια και του συγκριτικά

περιορισμένου ανθρώπινου δυναμικού και πόρων των τελωνείων, η φυσική εξέταση όλων των αποστολών είναι αδύνατη. Για αυτό το λόγο, σε κάθε συναλλαγή, γίνεται χρήση αυτοματοποιημένων συστημάτων ανάλυσης κινδύνου, με εφαρμογή μεθόδων επιλεξιμότητας και στόχευσης κινδύνου, βασισμένων σε κριτήρια, όπως ο συναλλασσόμενος εισαγωγέας/εξαγωγέας, το είδος εμπορεύματος και η κίνηση εμπορεύματος από μεταφορέα, το πληροφοριακό δελτίο και ο παράγοντας τυχαιότητας. Μετά από στατιστικές εκτιμήσεις των παραπάνω παραμέτρων, δημιουργούνται προφίλ επικινδυνότητας και βάσει αυτών αποδίδεται ο βαθμός επικινδυνότητας ανά συναλλαγή. Με βάση την κατάταξη αυτή, ο Προϊστάμενος του Τελωνισμού προγραμματίζει αν θα πραγματοποιηθεί έλεγχος και με ποια μορφή. Η ανάλυση κινδύνου διενεργείται σε δύο επίπεδα: σε κοινοτικό επίπεδο και σε εθνικό επίπεδο.

☞ Η κοινοτική ανάλυση κινδύνου βασίζεται σε κοινά κριτήρια και πρότυπα κινδύνου που ορίζονται από την Ε.Ε. για σκοπούς ασφάλειας και προστασίας. Πρόκειται για το «Κοινό Πλαίσιο Διαχείρισης Τελωνειακών Κινδύνων - Customs Risk Management Framework

☞ (CRMF)»²⁸, που αναπτύχθηκε σταδιακά από την ΕΕ και εντάσσεται σε όλα τα τοπικά συστήματα ανάλυσης κινδύνου των κρατών μελών. Η διαχείριση κινδύνων προβλέπεται κυρίως από τα άρθρα 46 – 50 του Ενωσιακού Τελωνειακού Κώδικα, ενώ τα κοινά κριτήρια ελέγχου καθορίζονται με την Εκτελεστική Πράξη (C (2018) 3293 final), που εκδόθηκε από την Επιτροπή τον Μάιο του 2018 και για ευνόητους λόγους δεν είναι δημόσια. Παράλληλα τέθηκαν και «Τομείς Ελέγχου Προτεραιότητας - Priority Control Areas (PCA)» που υπόκεινται σε ενισχυμένους τελωνειακούς ελέγχους και ενδέχεται να αφορούν κάθε είδους τελωνειακό καθεστώς, είδη εμπορευμάτων, οδικές μεταφορές και οικονομικούς φορείς.

☞ Η εθνική ανάλυση κινδύνου βασίζεται σε εθνικά κριτήρια ανάλυσης που καθορίζονται κατόπιν αξιολόγησης πληροφοριών και ανάλυσης δεδομένων, καθώς και σε δημοσιονομικά κριτήρια και πρότυπα κινδύνου που ορίζονται από την ΕΕ για την προστασία των δημοσιονομικών συμφερόντων της Ένωσης και των κρατών μελών²⁹.

Σύμφωνα με πρόσφατη ανασκοπική μελέτη, τα κριτήρια επιλεξιμότητας στα υπάρχοντα συστήματα είναι απλοϊκά, ωστόσο τα αποτελέσματά τους ενισχύονται από επιπλέον ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ των τελωνειακών Υπηρεσιών. Για αυτό και δεν έχουν αποδειχθεί ιδιαίτερα αποτελεσματικά, καθώς για την καταγραφή ενός αριθμού παραβάσεων απαιτούνται πολλαπλάσιοι έλεγχοι από τους τελωνειακούς υπαλλήλους (Kirkos E.-Tachtsidou K., 2019). Για παράδειγμα, στην Ελλάδα το 2017 πραγματοποιήθηκαν 79.513 έλεγχοι, από τους οποίους εντοπίστηκαν 5.608 παραβάσεις, με ποσοστό στο 7%. Αντίστοιχα, το 2019 πραγματοποιήθηκαν 70.634 έλεγχοι δίωξης με εντοπισμό 5.465 παραβάσεων, που αντιστοιχούν σε 7,7% (ΑΑΔΕ, 2020g). Επίσης, το Κοινό Πλαίσιο Διαχείρισης Τελωνειακών Κινδύνων (CRMF) της ΕΕ, αν και φιλόδοξο, δεν χρησιμοποιείται με επαρκή ακρίβεια. Σύμφωνα με έρευνα του Ευρωπαϊκού Ελεγκτικού Συνεδρίου που πραγματοποιήθηκε το 2017 σε πέντε κράτη μέλη της ΕΕ, συχνά δεν διενεργείται ολοκληρωμένα ανάλυση κινδύνου από τις Τελωνειακές

²⁸https://ec.europa.eu/taxation_customs/general-information-customs/customs-risk-management/measures-customs-risk-management-framework-crmf_en

²⁹ <https://www.aade.gr/sites/default/files/2019-08/1110202.pdf>

Υπηρεσίες, για διάφορους λόγους: α. γιατί υπάρχει έλλειψη επαρκών στοιχείων, β. γιατί οι τελωνειακοί υπάλληλοι αγνοούν τους ελέγχους που προτείνει το εθνικό τους σύστημα χωρίς έγκριση ανωτέρου, γ. γιατί στις απλουστευμένες διαδικασίες δεν αντισταθμίζεται το μειωμένο επίπεδο ελέγχων κατά τον εκτελωνισμό με ελέγχους μετά τον εκτελωνισμό, δ. γιατί στην πραγματοποίηση εισαγωγών σε διαφορετικό κράτος μέλος από αυτό που εδρεύει ο εισαγωγέας, δεν διενεργούνται εκ των υστέρων έλεγχοι και ε. γιατί οι έμποροι δεν συμμορφώνονται με τους κανόνες για τη δασμολογική απαλλαγή σε αποστολές μικρής αξίας (Ευρωπαϊκό Ελεγκτικό Συνέδριο, 2017) . Επίσης, τα υπάρχοντα συστήματα δεν μπορούν προς το παρόν να κάνουν χρήση μη δομημένων δεδομένων, που αποτελούν μια τεράστια πηγή ανεκμετάλλευτων πληροφοριών.

Έτσι, πολλές τελωνειακές διοικήσεις διεθνώς επικεντρώνονται σε άλλες πρακτικές, για να βελτιώσουν τις διαδικασίες στόχευσης ή επιλεκτικότητας ελέγχων, όπως είναι η εξόρυξη δεδομένων (data mining). Ήδη ο Παγκόσμιος Οργανισμός Τελωνείων έχει υπογραμμίσει την σημασία της εξόρυξης δεδομένων για την υποστήριξη στρατηγικών αποφάσεων στη διαχείριση των τελωνειακών κινδύνων. Ορισμένες τελωνειακές Διοικήσεις έχουν ήδη ξεκινήσει πρωτοβουλίες ανάλυσης Big Data δεδομένων, δηλαδή μεγάλου όγκου δομημένων (αριθμητικά σύνολα) και μη δομημένων δεδομένων (email, σχόλια πελατών, κοινωνικά μέσα, κλπ.), αξιοποιώντας καλύτερα τη δυναμική των πληροφοριών. Για παράδειγμα, το Ηνωμένο Βασίλειο επικεντρώνεται σε ροές δεδομένων στην εφοδιαστική αλυσίδα, τα τελωνεία της Νέας Ζηλανδίας και του Χονγκ Κονγκ συντηρούν από κοινού αποθετήρια δεδομένων από διάφορες κυβερνητικές αρχές, στην Μάλτα προβλέπουν την πορεία των πλοίων βάσει των πραγματοποιηθέντων ταξιδιών, ενώ ο Καναδάς χρησιμοποιεί επιπλέον στοιχεία στις αναλύσεις κινδύνου που προέρχονται από βιομετρική εξέταση και αυτοματοποιημένη ανίχνευση ψέματος. Η πλειονότητα των μοντέλων αυτών ασχολείται με τον εντοπισμό της απάτης και τα συνηθέστερα τελωνειακά προβλήματα που επιλύονται μέσα από τις τεχνικές εξόρυξης δεδομένων σχετίζονται με το λαθρεμπόριο, την εσφαλμένη ταξινόμηση των εμπορευμάτων, την ανίχνευση παράνομων ουσιών, την επαλήθευση κενών εμπορευματοκιβωτίων και το λαθρεμπόριο σκαφών μέσα από την πρόβλεψη της πορείας τους (Kirkos E.-Tachtsidou K., 2019). Στην συγκεκριμένη ανασκόπηση δέκα έξι μελετών, βρέθηκε ότι κάποια μοντέλα διαχείρισης κινδύνων, όπως ο συνδυασμός «νευρωνικών δικτύων» και «δέντρων απόφασης» επιτυγχάνουν υψηλά επίπεδα ακρίβειας, άνω του 90%, πολύ υψηλότερα από αυτά των υφιστάμενων τελωνειακών συστημάτων γεγονός που ενισχύει την ευρύτερη χρήση τους για την αντιμετώπιση των συνεχώς αυξανόμενων απειλών κατά της ασφάλειας των πολιτών και των απελευθερωμένων οικονομικών συναλλαγών.

Η ΕΕ στην προσπάθειά της να αξιοποιήσει περαιτέρω δυνατότητες εξόρυξης δεδομένων προχωρά στην αναβάθμιση του συστήματος «Επιτήρηση 2+» και τη δημιουργία του συστήματος «Επιτήρηση 3». Μέσα από αυτό θα καταστήσει δυνατή την ανάλυση δεδομένων και την υποβολή εκθέσεων σχετικά με υφιστάμενα και μελλοντικά στοιχεία δεδομένων από τις διασαφήσεις για σκοπούς βελτίωσης της ανάλυσης των τελωνειακών κινδύνων, καταπολέμησης της απάτης, σχεδιασμού πολιτικής, ανάλυσης της αγοράς, ελέγχων μετά τον εκτελωνισμό και στατιστικούς σκοπούς (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2018).

Τέλος, στην ολοκληρωμένη λύση της ΕΕ για την διαχείριση κινδύνων εντάσσεται και το νέο πληροφοριακό σύστημα εκ των προτέρων ελέγχου των εισαγωγών ICS2, που θα προσφέρει πληροφορίες που θα συλλέγονται μέσω των συνοπτικών διασαφήσεων εισόδου (ENS) από όλους τους οικονομικούς φορείς και θα διοχετεύονται στο «Κοινό Πλαίσιο Διαχείρισης Τελωνειακών Κινδύνων». Σύμφωνα με τον υφιστάμενο προγραμματισμό, το πρόγραμμα θα τεθεί σε κυκλοφορία τμηματικά σε τρεις ημερομηνίες: την 15^η Μαρτίου 2021, την 1^η Μαρτίου 2023 και την 1^η Μαρτίου 2024, έτσι εν τέλει να μπορούν οι τελωνειακές Υπηρεσίες να εντοπίζουν έγκαιρα τις απειλές και να παρεμβαίνουν στο κατάλληλο σημείο της εφοδιαστικής αλυσίδας για την καταπολέμησή τους³⁰.

3.5. Μέσα τελωνειακών ελέγχων

Για την διευκόλυνση αφενός του νόμιμου εμπορίου και της επιχειρηματικότητας και αφετέρου για την καταπολέμηση του λαθρεμπορίου και της δασμοφοροδιαφυγής, οι κατά τόπους τελωνειακές Αρχές χρησιμοποιούν κατά την άσκηση των ελεγκτικών καθηκόντων τους όλα τα σύγχρονα μέσα δίωξης που διατίθενται. Στα πλαίσια της Πράξης: «Προμήθεια Μέσων Δίωξης για την Τελωνειακή Υπηρεσία της Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων (Α.Α.Δ.Ε.) για την αντιμετώπιση του λαθρεμπορίου» του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Ανταγωνιστικότητα Επιχειρηματικότητα και Καινοτομία 2014-2020», η Διεύθυνση Στρατηγικής Τελωνειακών Ελέγχων και Παραβάσεων της ΑΑΔΕ, αποσκοπεί στην προμήθεια κατάλληλου εξοπλισμού, ο οποίος εμπλουτίζεται κάθε χρόνο, ανάλογα με τις εκάστοτε ανάγκες που προκύπτουν σε όλη την Επικράτεια, όπως επίσης και στην κατάλληλη εκπαίδευση του προσωπικού για την ενδεδειγμένη χρήση τους³¹. (ΑΑΔΕ, 2019c),(ΑΑΔΕ, 2018a),(ΑΑΔΕ, 2017b). Σύμφωνα με τις τρεις τελευταίες ετήσιες εκθέσεις του Γενικού Διευθυντή Τελωνείων και ΕΦΚ που συνυποβάλλονται στον κρατικό προϋπολογισμό, τα κυριότερα μέσα δίωξης και οι ενέργειες επικαιροποίησής τους από την ΑΑΔΕ, καταγράφονται παρακάτω:

↳ Αυτοκινούμενα με ακτίνες X (X-RAYS) ελέγχου φορτηγών & εμπορευματοκιβωτίων

Το 2017 η Τελωνειακή Υπηρεσία εξοπλίστηκε με ένα αυτοκινούμενο σύστημα ελέγχου φορτηγών και εμπορευματοκιβωτίων με δυνατότητα X-RAYS. Το συγκεκριμένο μηχάνημα υπήρξε δωρεά της εταιρίας Παπαστράτος ΑΒΕΕ, και αρχικά τοποθετήθηκε στο Τελωνείο Γ' Πειραιά, ενώ αργότερα μεταφέρθηκε στο Τελωνείο Σερρών για χρήση του στη συνοριακή διάβαση του Προμαχώνα. Το 2018 ξεκίνησε η διαδικασία προκήρυξης διαγωνισμού για την προμήθεια οκτώ νέων αυτοκινούμενων ανιχνευτικών συστημάτων με ακτίνες X, ελέγχου φορτηγών & εμπορευματοκιβωτίων. Στο έτος 2019, στα Τελωνεία Α' Θεσσαλονίκης, Γ' Πειραιά, Κακαβιάς, Κήπων, Σερρών, στα οποία έχουν εγκατασταθεί τα συστήματα αυτά, διενεργήθηκαν συνολικά 9.586 έλεγχοι. Επιπρόσθετα, πραγματοποιήθηκε εκπαίδευση σε επιπλέον τελωνειακούς υπαλλήλους, η οποία περιελάμβανε

³⁰ https://ec.europa.eu/taxation_customs/general-information-customs/customs-security/import-control-system-2-ics2_en

³¹ <https://www.hellenicparliament.gr/UserFiles/c8827c35-4399-4fbb-8ea6-aebdc768f4f7/11137266.pdf>

θεωρητική εκπαίδευση, στην Αλεξανδρούπολη, και πρακτική εκπαίδευση, στο Τελωνείο Κήπων, από τις 7 έως τις 11 Οκτωβρίου έτους 2019.

↳ Σταθερά ανιχνευτικά μηχανήματα X-RAYS ελέγχου δεμάτων, αποσκευών επιβατών & ογκωδών αντικειμένων

Μέσω της παραπάνω Πράξης δρομολογήθηκε η προμήθεια με τις παρακάτω συσκευές:

- Σαράντα μία (41) σταθερές ακτινοσκοπικές συσκευές ελέγχου αντικειμένων (X-RAYS) με αυτόματο σύστημα εντοπισμού υπόπτων αντικειμένων.
- Δύο (2) σταθερών ανιχνευτικών συστημάτων με ακτίνες X τύπου gantry ελέγχου έμφορτων φορτηγών και εμπορευματοκιβωτίων.
- Δύο (2) σταθερά ανιχνευτικά συστήματα με ακτίνες X ελέγχου έμφορτων φορτηγών & εμπορευματοκιβωτίων εμπορευματικών συρμών

Ταυτόχρονα πραγματοποιήθηκε τόσο θεωρητική, όσο και πρακτική εκπαίδευση τελωνειακών υπαλλήλων στο εξωτερικό και την Ελλάδα, σχετική με τις αναλύσεις εικόνων x-ray αποσκευών, με τη λειτουργία των συσκευών αυτών, όπως και με τη λειτουργία των αυτοκινούμενων συστημάτων με ακτίνες x-ray.

↳ Επιπλέον μηχανήματα και συστήματα ελέγχου

Στα πλαίσια της ευρύτερης αναδιοργάνωσης και βελτίωσης των ελεγκτικών διαδικασιών, προστέθηκαν στο μηχανολογικό δυναμικό των Τελωνείων:

- Πέντε (5) συστήματα ζύγισης φορτηγών (γεφυροπλάστιγγες).
- Είκοσι (20) εύκαμπτα ενδοσκοπία οπτικών ινών.
- Έξι (6) συστήματα αυτόματης καταγραφής οχημάτων.
- Χίλια (1000) laptops και πεντακόσια δύο (502) tablets για την υποστήριξη των κινητών ομάδων δίωξης του λαθρεμπορίου (ΚΟΕ).
- Συστήματα Ανίχνευσης Ραδιενεργών και Πυρηνικών Υλικών στο Τελωνείο Κήπων, τα οποία μας έχει δωρίσει το Υπουργείο Ενέργειας των ΗΠΑ.
- Στα πλαίσια του προγράμματος ΕΣΠΑ για την δράση «Προμήθεια Τεχνολογικού Εξοπλισμού», η ΑΑΔΕ προμηθεύτηκε είκοσι εύκαμπτα ενδοσκοπίων με video, με τα οποία εξοπλίστηκαν δέκα Κινητές Ομάδες Ελέγχου (ΚΟΕ) και δέκα χερσαία συνοριακά τελωνεία (Κήπων, Ευζώνων, Κακαβιάς, Μέρτζανης, Νίκης, Δοϊράνης, Κρυσταλλοπηγής, Καστανεών, Μαυροματιού και Γ΄ Πειραιά), συνολικής αξίας 400.000 ευρώ.

Επίσης, αναβαθμίστηκαν όλα τα σταθερά συστήματα ανίχνευσης ραδιενεργών και πυρηνικών υλικών της Αττικής (Α΄ Πειραιά, Γ΄ Πειραιά και Ελ. Βενιζέλος) και των Τελωνείων Κακαβιάς και Ευζώνων αδαπάνως από την Διεύθυνση Ενέργειας των ΗΠΑ. Η τελετή παράδοσης παραλαβής Σταθερών Συστημάτων Ανίχνευσης Ραδιενεργών και Πυρηνικών Υλικών στο Τελωνείο Κήπων, τα οποία μας έχει δωρίσει το Υπουργείο Ενέργειας των ΗΠΑ., έγινε την 15^η/2/2017.

↳ Όπλα

Κάθε χρόνο πραγματοποιούνται σεμινάρια εκπαίδευσης στα όπλα, εκπαιδευτικές σειρές νέων τελωνειακών υπαλλήλων αλλά και σε παλαιούς υπαλλήλους, σε συνεργασία με την Ελληνική Αστυνομία. Οι συμμετέχοντες τελωνειακοί υπάλληλοι εκπαιδεύονται σε θέματα αυτοπροστασίας, αστυνομικής αυτοάμυνας, οπλοτεχνικής, σκοποβολής, χειροπέδησης και ελέγχου οχημάτων.

Επίσης, το 2019 εκδόθηκε η Απόφαση 1390/14.10.19 (ΦΕΚ 4318B/29-11-19) με θέμα «Καθορισμός Διαδικασιών Χρήσης Υπηρεσιακού Οπλισμού από Τελωνειακούς Υπαλλήλους», η οποία περιλαμβάνει ένα σύγχρονο και πλήρες νομοθετικό πλαίσιο που καθορίζει με σαφήνεια τις προϋποθέσεις οπλοφορίας και υπηρεσιακής οπλοκατοχής, ενώ παράλληλα εξασφαλίζει την άρτια εκπαίδευση και ασφάλεια των Τελωνειακών Υπαλλήλων και την ορθή φύλαξη του υπηρεσιακού οπλισμού.

↳ Σκύλοι - Ανιχνευτές

Κατά την περίοδο 18.2.2019-14.6.2019 πραγματοποιήθηκε η εκπαίδευση τεσσάρων (4) νέων σκύλων (6η εκπαιδευτική σειρά) της Τελωνειακής Υπηρεσίας με αντικείμενα ανίχνευσης Ναρκωτικών και Ρευστών Διαθεσίμων, στον εκπαιδευτικό χώρο που έχει διαμορφώσει η ΑΑΔΕ στο Α΄ Τελωνείο Θεσσαλονίκης. Επίσης, ολοκληρώθηκε επιτυχώς στις 20-12-2019 στο Α΄ Τελωνείο Εισαγωγών Εξαγωγών Θεσσαλονίκης η εκπαίδευση έξι (6) σκύλων ανιχνευτών και των συνοδών – χειριστών αυτών στο αντικείμενο ανίχνευσης Καπνικά-Κάναβη, οι οποίοι έχουν τοποθετηθεί στα Τελωνεία προορισμού τους και ήδη επιχειρούν.

Το 2018, πραγματοποιήθηκε από τους εκπαιδευτές της Τελωνειακής Υπηρεσίας διορθωτική εκπαίδευση δύο σκύλων ανιχνευτών (ναρκωτικών και καπνικών) και ενός σκύλου ανιχνευτή ναρκωτικών του Σ.Δ.Ο.Ε. Επίσης, πραγματοποιήθηκε από τους εκπαιδευτές της Τελωνειακής Υπηρεσίας αξιολόγηση όλων των σκύλων ανιχνευτών της Τελωνειακής Υπηρεσίας (ναρκωτικών, καπνικών και ρευστών διαθεσίμων) καθώς και των δύο σκύλων ανιχνευτών (ναρκωτικών και καπνικών) του Σ.Δ.Ο.Ε., η οποία ήταν επιτυχής.

Προγενέστερα, τον Μάιο του 2017 ολοκληρώθηκε η εκπαίδευση τριών σκύλων – ανιχνευτών για έλεγχο ρευστών διαθεσίμων και η πιλοτική εκπαίδευση ενός σκύλου ανιχνευτή διττής χρήσης (έλεγχος ναρκωτικών και ρευστών διαθεσίμων). Τον Ιούλιο του 2017 ολοκληρώθηκε η εκπαίδευση ενός σκύλου – ανιχνευτή για έλεγχο ναρκωτικών και ενός διπλής χρήσης καπνικών και ρευστών διαθεσίμων. Τον Σεπτέμβριο του 2017 έγινε η ετήσια επιθεώρηση-αξιολόγηση των σκύλων - ανιχνευτών και χειριστών Τελωνειακής Υπηρεσίας. Τον Δεκέμβριο του 2017 ολοκληρώθηκε η εκπαίδευση δύο σκύλων – ανιχνευτών ναρκωτικών, ύστερα από δωρεές Τελωνειακών υπαλλήλων.

↳ Αντιλαθρεμπορικά σκάφη Τελωνειακής Υπηρεσίας «ΕΡΜΗΣ» ΚΑΙ «ΠΟΣΕΙΔΩΝΑΣ»

Εντός του 2019 επικαιροποιήθηκαν τα πιστοποιητικά αξιοπλοΐας, σωστικών και πυροσβεστικών μέσων, προκειμένου αυτά να καταστούν πλήρως επιχειρησιακά.

↳ Σφραγίδες

Στις 12.01.2018 πραγματοποιήθηκε η παραλαβή από την Τελωνειακή Περιφέρεια Αττικής πεντακοσίων χιλιάδων σφραγίδων τύπου λουκέτου με μεταλλικό κυρίως σώμα και σταθερού μήκους συρματόσχοινο, μετά από ολοκλήρωση του σχετικού διαγωνισμού το προηγούμενο έτος. Επίσης, κατόπιν της ολοκλήρωσης του διαγωνισμού της προμήθειας τεσσάρων εκατομμυρίων σφραγίδων τύπου λουκέτου με πλαστικό κυρίως σώμα, αυτές παρελήφθησαν τον Μάρτιο και τον Ιούνιο του 2017.

↳ Αυτοκίνητα – Αυτοκινούμενα - Ειδικά οχήματα

Το έτος 2017 διατέθηκαν σε Τελωνειακές Αρχές τριάντα τρία οχήματα για το διωκτικό τους έργο και τις εν γένει υπηρεσιακές ανάγκες. Το έτος 2018 διατέθηκαν σε Τελωνειακές Αρχές επιπλέον δεκαπέντε οχήματα, όμως η ΑΑΔΕ προχώρησε σε ισόποση άρση κυκλοφορίας δεκατεσσάρων υπηρεσιακών αυτοκινήτων και ενός συστήματος ανίχνευσης – X- RAY που κρίθηκαν παρωχημένα. Το ίδιο έτος, δόθηκε έμφαση στην παρακολούθηση της λειτουργίας των υπηρεσιακών οχημάτων VAN ΚΕΔΑΚ που χρησιμοποιούνται για ελέγχους στα πρατήρια καυσίμων από τα Κλιμάκια Ελέγχου Διακίνησης και Αποθήκευσης Καυσίμων.

3.6. Απολογισμός δράσης Τελωνειακών Ελέγχων και Είσπραξης Τελωνειακών Εσόδων από την σύσταση της ΑΑΔΕ

Μετά τη σύσταση της ΑΑΔΕ την 1^η Ιανουαρίου 2017, καταστρώθηκε το Στρατηγικό Σχέδιο Δράσης της Αρχής για την πρώτη τετραετία 2017-2020, με το οποίο καθορίστηκαν τρεις στρατηγικοί στόχοι που αφορούσαν:

- Στην ενίσχυση της φορολογικής συμμόρφωσης
- Στην καταπολέμηση της φοροδιαφυγής και του λαθρεμπορίου
- Στην διευκόλυνση του επιχειρείν και του εμπορίου

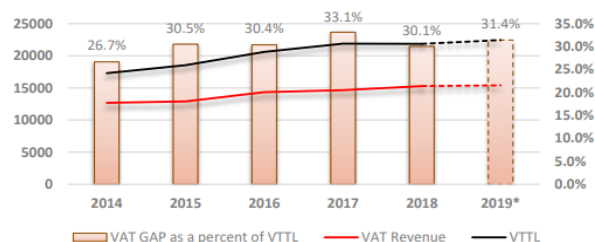
Τον Μάρτιο του 2020 δημοσιεύτηκε και το Στρατηγικό Σχέδιο της ΑΑΔΕ για την επόμενη πενταετία 2020-2024, με το οποίο προστίθενται στόχοι που σχετίζονται περισσότερο με την αναμόρφωση του Οργανισμού σε όρους καινοτομίας, ανάπτυξης ανθρωπίνου δυναμικού, αξιοποίησης υποδομών και διαχείρισης κινδύνων. Η Γενική Διεύθυνση Τελωνείων και ΕΦΚ έρχεται να υπηρετήσει περισσότερο τον δεύτερο και τον τρίτο στόχο, ως καθ' ύλην αρμόδια υπηρεσία. Για την καταπολέμηση των φαινομένων φοροδιαφυγής και λαθρεμπορίου προώθησε την εντατικοποίηση των προληπτικών και κατασταλτικών ελέγχων ιδίως σε προϊόντα που υπόκειται σε ΕΦΚ, την συνεργασία των Υπηρεσιών εντός του Οργανισμού, αλλά και με άλλους φορείς και τη βελτίωση των πληροφοριακών συστημάτων. Μεταξύ άλλων, έως το τέλος του 2020 έπρεπε να μειωθεί το φορολογικό κενό από έσοδα του ΦΠΑ κατά 7 ποσοστιαίες μονάδες και να αυξηθεί ο εντοπισμός των λαθρεμπορικών παραβάσεων κατά 50 ποσοστιαίες μονάδες, με έτος αναφοράς το 2016.

Σύμφωνα με την τελική έκθεση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής που ολοκληρώθηκε το 2020, σχετικά με το έλλειμμα στην εισπραξη του ΦΠΑ στα κράτη μέλη ΕΕ-28, το κενό σε απόλυτα νούμερα για την Ελλάδα ανερχόταν σε 6,258 δισεκατομμύρια ευρώ και αντιστοιχούσε στο 30,4% της Συνολικής Φορολογικής Υποχρέωσης σε ΦΠΑ (VAT Total Tax Liability -VTTL) (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2020b). Η Συνολική Φορολογική Υποχρέωση αποτελεί ένα εκτιμώμενο ποσό που θεωρητικά εισπράττεται βάσει της νομοθεσίας περί ΦΠΑ και των βοηθητικών κανονισμών.

Το 2017, το φορολογικό κενό στον ΦΠΑ έφτασε στο υψηλότερο σημείο του 33,1% για την περίοδο 2013-2017. Σε ονομαστικές τιμές η Συνολική Φορολογική Υποχρέωση σε ΦΠΑ (VAT Total Tax Liability -VVTTL) ανήλθε στα 21,858 δις ευρώ, γεγονός που οφείλεται στην αύξηση των Ακαθάριστων Επενδύσεων Παγίου Κεφαλαίου (Gross fixed capital formation - GFCF) στην Ελλάδα. Όμως τα έσοδα από τον ΦΠΑ δεν αυξήθηκαν αναλογικά. Ανήλθαν σε 14,642 δις ευρώ και συνεπώς το φορολογικό κενό υπολογίστηκε στο 33,1% βάσει των παραπάνω. Το 2018, το χάσμα μειώθηκε για την Ελλάδα κατά περίπου 3 ποσοστιαίες μονάδες, όμως πρόχειρες εκτιμήσεις έδειχναν ότι το έλλειμμα ΦΠΑ πιθανότατα θα αυξανόταν πάνω από 31% το 2019. Δυστυχώς υπάρχει έλλειψη στοιχείων σχετικά με την πραγματική πορεία αυτών των μεγεθών, καθώς δεν έχει καταρτιστεί μεταγενέστερη έκθεση. Παρόλα αυτά, οι προβλέψεις της ΕΕ είναι δυσσιώνες, γιατί δεδομένης της συρρίκνωσης της οικονομίας της ΕΕ κατά 7,4%, όπως είχε προβλεφθεί στα μέσα του 2020 λόγω του αντίκτυπου του κορονοϊού, ο μέσος όρος της ΕΕ-27 του ελλείματος στον ΦΠΑ αναμένεται να αυξηθεί κατά 4,1% και σε απόλυτα νούμερα να αγγίξει τα 164 δισεκατομμύρια ευρώ ³².

Table 3.8. Greece: VAT Revenue, VTTL, Composition of VTTL, and VAT Gap, 2014-2018 (EUR million)

	2014	2015	2016	2017	2018	2019*
VTTL	17,287	18,545	20,591	21,898	21,858	22,441
o/w liability on household final consumption	12,750	13,695	15,673	16,386	16,653	
o/w liability on government and NPISH final consumption	424	603	673	691	689	
o/w liability on intermediate consumption	1,759	1,858	2,008	2,115	2,196	
o/w liability on GFCF	2,114	2,143	1,948	2,404	2,012	
o/w net adjustments	239	246	290	302	308	
VAT Revenue	12,676	12,885	14,333	14,642	15,288	15,390
VAT GAP	4,611	5,660	6,258	7,256	6,570	
VAT GAP as a percent of VTTL	26.7%	30.5%	30.4%	33.1%	30.1%	31.4%
VAT GAP change since 2014					+3.4 pp	

Highlights

- VAT compliance in Greece showed a significant improvement in 2018 (a decrease of the VAT Gap by 3.1 percentage points down to 30.1 percent).
- Fast estimate suggests that next year the VAT Gap will increase above 31%.

Εικόνα 6: Έσοδα ΦΠΑ, VTTL, Σύνθεση Συνολικής φορολογικής υποχρέωσης ΦΠΑ (VTTL) και Έλλειμμα ΦΠΑ, Πηγή: https://ec.europa.eu/taxation_customs/sites/taxation/files/vat-gap-full-report-2020_en.pdf

³² https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/qanda_20_1580

Προφανώς ο στρατηγικός στόχος της ΑΑΔΕ για μείωση του φορολογικού κενού κατά 7 ποσοστιαίες μονάδες έως το τέλος του 2020, θα μείνει ανεκπλήρωτος. Από την άλλη πλευρά θα πρέπει να δοθεί έμφαση στις αδυναμίες του ισχύοντος εισπρακτικού συστήματος, με τη χρήση ποιοτικότερων και αποτελεσματικότερων ελέγχων, για την κάλυψη τα υστέρησης.

Σχετικά με την αύξηση του εντοπισμού των λαθρεμπορικών παραβάσεων κατά 50 ποσοστιαίες μονάδες, με έτος αναφοράς το 2016, από στοιχεία που αντλήθηκαν από τις εκθέσεις απολογισμού της ΑΑΔΕ της τελευταίας τετραετίας, και πάλι τεκμαίρεται ότι ο παραπάνω στόχος συνολικά δεν ικανοποιείται. Ωστόσο, στην περίπτωση των εκ των υστέρων ελέγχων των σωμάτων ΕΛΥΤ και ΚΟΕ, παρουσιάζεται μια αύξηση του εντοπισμού παραβάσεων κατά 61% από το 2016.

Στον παρακάτω πίνακα εντάσσεται το σύνολο των ελέγχων δίωξης των Τελωνείων και Γραφείων ΚΟΕ και επίσης το σύνολο των εκ των υστέρων ελέγχων των ΕΛΥΤ και Γραφείων ΚΟΕ, χωρίς να περιλαμβάνονται οι φυσικοί έλεγχοι κατά τον τελωνισμό και κάποιοι εκ των υστέρων έλεγχοι παραστατικών των Τελωνείων.

ΤΕΛΩΝΕΙΑΚΕΣ ΑΡΧΕΣ	Αριθμός Ελέγχων 2016	Αριθμός Παραβάσεων 2016	Αριθμός Ελέγχων 2017	Αριθμός Παραβάσεων 2017	Αριθμός Ελέγχων 2018	Αριθμός Παραβάσεων 2018	Αριθμός Ελέγχων 2019	Αριθμός Παραβάσεων 2019
Έλεγχοι Δίωξης (Τελωνεία, Γραφεία ΚΟΕ)	75376	4335	98554	6519	96512	7441	94399	6856
Έλεγχοι εκ των Υστέρων (ΕΛΥΤ, Τελωνεία, Γραφεία ΚΟΕ)	4222	646	6044	736	6093	1164	5406	1345
ΣΥΝΟΛΟ	79598	4981	104598	7255	102605	8605	99805	8201
Ποσοστό παραβάσεων σε ελέγχους δίωξης	5,75%	(2016 έτος)	6,61%	(2017 έτος)	7,71%	(2018 έτος)	7,26%	(2019 έτος)
Ποσοστό παραβάσεων σε <u>Εκ των</u> <u>Υστέρων</u> ελέγχους	15,30%		12,18%		19,10%		24,88%	

Πίνακας 1: Εξέλιξη Ελέγχων και Διαπιστώσεις παραβάσεων 2017-2019, Πηγή : ΑΑΔΕ

Κατ' εφαρμογή του τελευταίου Επιχειρησιακού Σχεδίου του 2019 υλοποιήθηκε μια δέσμη διαφόρων τύπων ελέγχων, που περιλάμβαναν ελέγχους δίωξης των Τελωνείων (70.634) και των ΚΟΕ (23.675), ελέγχους με X-Rays (9.586), εκ των υστέρων ελέγχους εγγράφων Τελωνείων (9.066), ελέγχων δίωξης των ΘΟΕ (90), καθώς και εκ των υστέρων ελέγχους ΕΛΥΤ (1.182) και Τελωνείων (4.224). Στο Σχέδιο αυτό δόθηκε έμφαση σε επιμέρους κατηγορίες ελέγχων δίωξης που παρουσιάζουν ιδιαίτερο εισπρακτικό ενδιαφέρον, όπως σε κατηγορίες προϊόντων υποκείμενων σε ΕΦΚ (ενεργειακά, καπνικά και αλκοολούχα), σε ρευστά διαθέσιμα για την πρόληψη της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και χρηματοδότησης της τρομοκρατίας, σε παραποιημένα προϊόντα, όπως επίσης και στις λοιπές κατηγορίες που περιλαμβάνουν ελέγχους σε οχήματα, ταχυδρομικά δέματα, αγαθά πολιτιστικής κληρονομιάς, κα. Ειδικά για την περίπτωση των προϊόντων που υπόκεινται σε ΕΦΚ, το 2019 διενεργήθηκαν 35.145 έλεγχοι από τα τελωνεία, που αντιστοιχούν στο 50% επί του συνόλου των ελέγχων τους και 15.657 έλεγχοι από τις ΚΟΕ, που αντιστοιχούν στο 66% των συνολικών τους ελέγχων.

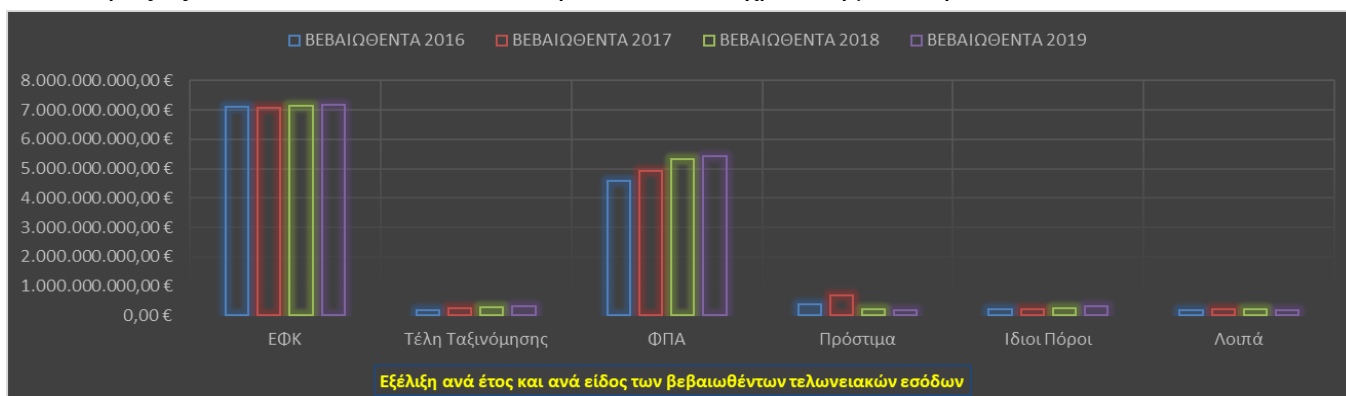
Το 2019 σύμφωνα με την έκθεση απολογισμού καλύφθηκαν όλοι οι στόχοι ελέγχων δίωξης και εκ των υστέρων ελέγχων: επίτευξη στόχου 118,4% στους ελέγχους δίωξης, 104,1% στους εκ των υστέρων ελέγχους των Τελωνείων και 139,1% στους εκ των υστέρων ελέγχους των ελεγκτικών Υπηρεσιών Τελωνείων (ΕΛΥΤ). Παρόλα αυτά, ο αριθμός των ελέγχων που πραγματοποιήθηκαν το 2019 είναι μικρότερος από τον αντίστοιχο του 2018. Από τα παραπάνω προκύπτουν δύο συμπεράσματα: α) η αποτελεσματικότητα των ελέγχων το 2019 ήταν υψηλότερη λόγω της αύξησης των διαπιστωμένων παραβάσεων με το ίδιο προσωπικό, που προφανώς βοηθήθηκε από τα περισσότερα τελωνειακά μέσα που χορηγήθηκαν και την ορθότερη στόχευση από αναλύσεις κινδύνου και β) οι στόχοι που τέθηκαν ήταν ενδεχομένως χαμηλότεροι από τους ενδεδειγμένους βάσει δυναμικότητας.

Αναφορικά με την πορεία των τελωνειακών εσόδων, σε πρώτη φάση παρουσιάζεται η εξέλιξή τους ανά είδος φόρου για το διάστημα 2016-2019, βάσει παρακολούθησης της εκτέλεσης του Προϋπολογισμού με ενημερώσεις για βεβαιωθέντα, εισπραχθέντα και υπόλοιπα προς είσπραξη έσοδα. Σε δεύτερη φάση επιχειρείται μια ανασκόπηση της πορείας των εισπράξεων για τις επτά κύριες κατηγορίες φόρου και τις υποκατηγορίες τους, μόνο για το έτος 2020 σε σύγκριση με το προηγούμενο, καθώς η έλευση της πανδημίας του Covid-19 έχει εκτρέψει την πορεία των οικονομικών μεγεθών. Επίσης πραγματοποιείται μια συνοπτική αναφορά στο χαρακτήρα των βασικότερων τελωνειακών φόρων και παρουσιάζονται οι λόγοι διακύμανσής τους. Τέλος, παρουσιάζονται τα ίδια στοιχεία για την περίοδο 2015-2019, όπου η εξέλιξη των μεγεθών ακολουθεί διαφορετική πορεία, αντικατοπτρίζοντας την φυσιολογική τους εξέλιξη πριν την έλευση της πανδημίας.

– Βεβαιωθέντα-Εισπραχθέντα-Υπόλοιπα προς Είσπραξη ετών 2016-2019:

Στα παρακάτω τρία γραφήματα, παρουσιάζονται για την περίοδο 2016 -2019 τα βεβαιωθέντα³³, τα εισπραχθέντα³⁴ έσοδα και τα υπόλοιπα προς είσπραξη ανά κατηγορία φόρου. Είναι εμφανές ότι το μεγαλύτερο μέρος εσόδων προέρχεται από τους ΕΦΚ και τον ΦΠΑ. Οι βεβαιώσεις εσόδων στις δύο αυτές κατηγορίες παρουσιάζουν ελαφριά αύξηση, με μεγαλύτερη αυξητική τάση στον ΦΠΑ. Ομοίως και οι εισπράξεις ακολουθούν παρόμοια πορεία.

Η κατηγορία εσόδων των προστίμων αναφέρεται σε όλες τις καταλογιστικές πράξεις (πρόστιμα, πολλαπλά τέλη, διαφυγόντες δασμοί και φόροι) που εκδόθηκαν για απλές τελωνειακές παραβάσεις³⁵ και για λαθρεμπορίες³⁶. Παρότι παρατηρήθηκε αύξηση των βεβαιωθέντων προστίμων, παρόλα αυτά οι εισπράξεις έναντι των ποσών αυτών παρουσίασαν διαχρονική μείωση.

Εικόνα 7: Εξέλιξη ανά Είδος και Έτος των Βεβαιωθέντων Τελωνειακών Εσόδων, Πηγή: ΑΑΔΕ

Εικόνα 8: Εξέλιξη ανά Είδος και Έτος των Εισπραχθέντων Τελωνειακών Εσόδων, Πηγή: ΑΑΔ

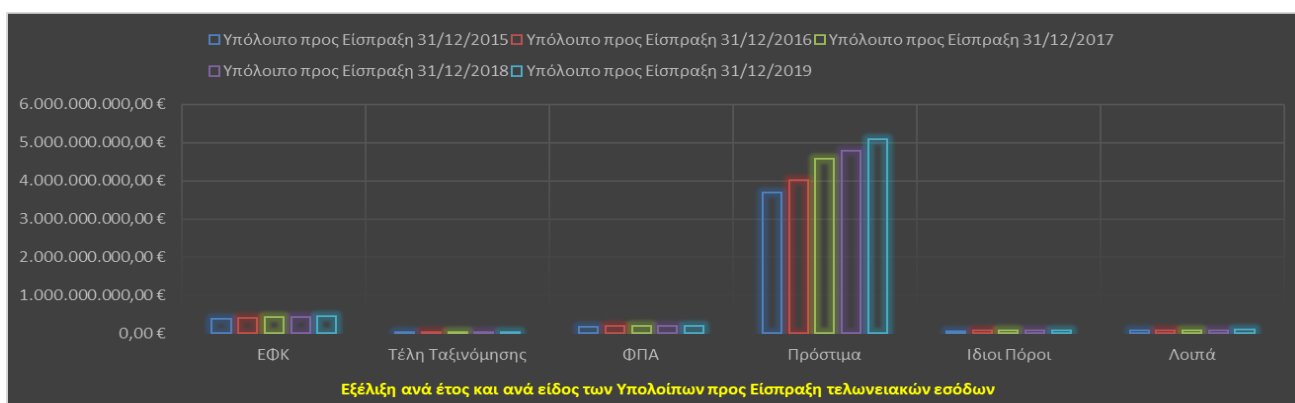
³³ Βεβαιωθέντα είναι τα έσοδα του ΚΠ που προσδιορίζονται ως οφειλόμενα (βεβαιώνονται) κατά τη διάρκεια του οικονομικού έτους, ανεξάρτητα από τη χρονική περίοδο που προέρχονται, όπως επίσης και τα ανείσπραχτα προηγούμενου έτους που επαναβεβαιώνονται.

³⁴ Εισπραχθέντα είναι τα έσοδα του ΚΠ που εισπράττονται κατά τη διάρκεια του οικονομικού έτους στο οποίο αναφέρεται ο Προϋπολογισμός, ανεξάρτητα από τη χρονική περίοδο από την οποία προέρχονται.

³⁵ Οι απλές τελωνειακές παραβάσεις, προκύπτουν από την μη τήρηση των διατυπώσεων του Εθνικού Τελωνειακού Κώδικα (ν. 2960/2001), του Ενωσιακού Τελωνειακού Κώδικα (καν. 952/13) και των διατάξεων εφαρμογής του δεύτερου (καν. 2447/2015), σχετίζονται με τις τελωνειακές εργασίες και την Τελωνειακή Υπηρεσία και τιμωρούνται με την επιβολή προστίμων.

³⁶ Η παράβαση της λαθρεμπορίας, είναι η με οποιονδήποτε τρόπο διαφυγή ή απόπειρα διαφυγής της πληρωμής των δασμών, των φόρων και των λοιπών επιβαρύνσεων και άλλες πράξεις ή παραλείψεις, οι οποίες περιγράφονται αναλυτικά στον Εθνικό Τελωνειακό Κώδικα (όπως η εισαγωγή ή εξαγωγή εμπορευμάτων, των οποίων είναι απαγορευμένη η εισαγωγή ή εξαγωγή, η αφαίρεση του αριθμού πλαισίου των οχημάτων, η υποτιμολόγηση εμπορευμάτων, κ.λπ.) και τιμωρείται με την επιβολή πολλαπλού τέλους, ίσου με το 3πλάσιο – 5πλάσιο των αναλογουσών στο αντικείμενο της λαθρεμπορίας δασμοφορολογικών επιβαρύνσεων, με ελάχιστο 750€ ή 1500€ για προϊόντα ΕΦΚ και επιπλέον υποχρέωση του υπαίτιου για καταβολή των διαφυγόντων δασμών και φόρων.

Η διαπίστωση αυτή αποτυπώνεται και στο τρίτο διάγραμμα, όπου το υπόλοιπο προς είσπραξη των τελωνειακών εσόδων στο τέλος κάθε χρήσης, διαρκώς αυξάνεται.

Εικόνα 9: Εξέλιξη ανά Είδος και Έτος των Υπολοίπων Προς Είσπραξη Τελωνειακών Εσόδων, Πηγή: ΑΑΔΕ

Επιπρόσθετα, λαμβάνοντας υπόψη και το ιδιαίτερα χαμηλό ποσοστό εισπραξιμότητας επί των βεβαιωθέντων ποσών, που κυμαίνεται στο 7% - 8% ετησίως, αντιλαμβανόμαστε τις χαμηλές επιδόσεις των τελωνειακών Υπηρεσιών στον τομέα των καταλογισμών.

– Απολογιστικά στοιχεία έτους 2020:

Σύμφωνα λοιπόν με απολογιστικά στοιχεία της ΑΑΔΕ (ΑΑΔΕ, 2020h), την περίοδο Ιανουαρίου-Οκτωβρίου 2020, τα συνολικά έσοδα από φόρους ανήλθαν σε 35,526 δις €, μειωμένα κατά 13,75% σε σχέση με τον Οκτώβριο του 2019 και με ποσοστό επίτευξης στόχου για την ίδια δεκάμηνη περίοδο κατά 85,37%. Η υποχώρηση των συνολικών φορολογικών εσόδων κατά το παραπάνω διάστημα αντανακλά τις επιπτώσεις από τα μέτρα που ελήφθησαν για τον περιορισμό εξάπλωσης της πανδημίας του κορονοϊού, όπως η αναστολή λειτουργίας των επιχειρήσεων, καθώς και οι παρατάσεις και οι αναστολές είσπραξης βεβαιωμένων οφειλών, που μετέβαλαν τη χρονική κατανομή των ροών των φορολογικών εσόδων.

Έσοδα από φόρους	Οκτ 2016	Οκτ 2017	Οκτ 2018	Οκτ 2019	Οκτ 2020	Διαχρονική εξέλιξη
Φόροι επί αγαθών και υπηρεσιών (Α.Λ.Ε. 111)	2.383,88	2.590,06	2.639,60	2.667,16	2.239,02	
Φόροι και δασμοί επί εισαγωγών (Α.Λ.Ε. 112)	14,46	17,34	22,09	25,72	19,05	
Τακτικοί φόροι ακίνητης περιουσίας (Α.Λ.Ε. 113)	478,01	470,26	472,92	414,73	990,65	
Λοιποί φόροι επί παραγωγής (Α.Λ.Ε. 114)	46,98	46,43	54,81	62,37	49,83	
Φόρος εισοδήματος (Α.Λ.Ε. 115)	1.588,88	1.425,27	1.705,01	1.637,95	1.121,65	
Φόροι κεφαλαίου (Α.Λ.Ε. 116)	11,40	20,74	15,70	18,85	13,33	
Λοιποί τρέχοντες φόροι (Α.Λ.Ε. 119)	115,94	132,08	124,19	131,11	97,95	
Σύνολο φόρων (Α.Λ.Ε. 11)	4.639,55	4.702,18	5.034,32	4.957,89	4.531,49	

Εικόνα 10: Διαχρονική εξέλιξη εσόδων από φόρους Οκτωβρίου κατά την 5ετία 2016-2020 σε εκ. €, Πηγή: ΑΑΔΕ

Στον προηγούμενο πίνακα παρουσιάζεται συγκριτικά η διαχρονική διακύμανση των επτά κατηγοριών φόρου σε 3^ο βαθμού ανάλυση³⁷, κατά τον μήνα Οκτώβριο την τελευταία πενταετία 2016 - 2020. Παρατηρείται ότι παρά τις διακυμάνσεις που καταγράφονται διαχρονικά, η έντονα καθοδική πορεία των εσόδων από φόρους επί αγαθών και υπηρεσιών και από φόρους εισοδήματος κατά τον μήνα Οκτώβριο του 2020, καθώς αποτελούν το 74% των συνολικών εσόδων, συντελεί στην διαμόρφωση των χαμηλότερων συνολικών εσόδων της πενταετίας τον μήνα αναφοράς.

Στον παρακάτω πίνακα παρουσιάζονται τα ίδια μεγέθη, αλλά αθροιστικά για το δεκάμηνο Ιανουαρίου – Οκτωβρίου 2020, σε σύγκριση με την αντίστοιχη περίοδο 2019.

Έσοδα από φόρους	Ιαν - Οκτ 2019	Ιαν - Οκτ 2020	% Συμμετοχής Ιαν -Οκτ 2020	Ποσοστιαία Μεταβολή 2020/2019
Φόροι επί αγαθών και υπηρεσιών (Α.Λ.Ε. 111)	23.579,82	20.136,41	56,7%	-14,60% ↓
⇒ Φόροι και δασμοί επί εισαγωγών (Α.Λ.Ε. 112)	254,08	208,03	0,6%	-18,12% ↓
Τακτικοί φόροι ακίνητης περιουσίας (Α.Λ.Ε. 113)	2.099,20	1.802,71	5,1%	-14,12% ↓
Λοιποί φόροι επί παραγωγής (Α.Λ.Ε. 114)	802,84	909,32	2,6%	13,26% ↑
Φόρος εισοδήματος (Α.Λ.Ε. 115)	13.151,20	11.171,77	31,4%	-15,05% ↓
Φόροι κεφαλαίου (Α.Λ.Ε. 116)	204,20	147,20	0,4%	-27,91% ↓
Λοιποί τρέχοντες φόροι (Α.Λ.Ε. 119)	1.099,53	1.150,89	3,2%	4,67% ↑
Σύνολο φόρων (Α.Λ.Ε. 11)	41.190,88	35.526,34	100%	-13,75% ↓

Εικόνα 11: Συνολικά έσοδα από φόρους περιόδου Ιανουαρίου - Οκτωβρίου 2020/2019 σε εκ. €, Πηγή : ΑΑΔΕ

Η ραγδαία μείωση των εσόδων από φόρους σε αγαθά και υπηρεσίες σχετίζεται με το μειωμένο επίπεδο οικονομικής δραστηριότητας, ενώ η μείωση εσόδων από φόρους εισοδήματος οφείλεται στην αύξηση των δόσεων καταβολής φόρου και στην μετατόπιση μέρους των τρεχόντων εσόδων στο επόμενο έτος. Μειώσεις καταγράφουν και οι κατηγορίες των τακτικών φόρων ακίνητης περιουσίας και φόρων κεφαλαίου. Αντιθέτως κινούνται ανοδικά τα έσοδα της κατηγορίας των λοιπών φόρων επί παραγωγής, λόγω της πίστωσης το α' δεκάμηνο του 2020 μεγαλύτερου ποσού από τη συμμετοχή του Δημοσίου στα κέρδη της ΤτΕ σε σχέση με την αντίστοιχη περίοδο του 2019, καθώς και των λοιπών τρεχόντων φόρων, των οποίων όμως η βαρύτητα είναι αμελητέα σε σχέση με τις πρώτες κατηγορίες εσόδων³⁸.

Σχετικά με την κατηγορία των φόρων και δασμών επί εισαγωγών, αναφέρουμε καταρχήν ότι προέρχονται κατά κύριο λόγο από τους δασμούς του κοινού δασμολογίου που επιβάλλονται στις εισαγωγές των κρατών μελών της ΕΕ (με ποσοστό περίπου 98,5%) και δευτερευόντως από τους

³⁷ Η ανάλυση βασίζεται στη Νέα Οικονομική Ταξινόμηση του Κρατικού Προϋπολογισμού που τέθηκε σε εφαρμογή από 01/01/2019 (Π.Δ. 54/2018) και ακολουθεί το Ενιαίο Λογιστικό Σχέδιο.

³⁸ Έκθεση για την εξέλιξη και τη διακύμανση των εσόδων από φόρους-Οκτώβριος 2020, ΑΑΔΕ

αντισταθμιστικούς δασμούς³⁹ και δασμούς αντιντάμπινγκ⁴⁰ (με ποσοστό περίπου 1,5%). Η πτωτική τους πορεία είναι αντίστοιχη της πτωτικής πορείας των εισαγωγών, όπως καταγράφεται στο δελτίο τύπου της 7^{ης} Δεκεμβρίου 2020 της Ελληνικής Στατιστικής Αρχής (ΕΛΣΤΑΤ, 2020), όπου η συνολική αξία των εισαγωγών – αφίξεων στη χώρα μας το πρώτο δεκάμηνο του 2020 ανήλθε στο ποσό των 40,09 δις €, έναντι των 46,88 δις € στο 2019, παρουσιάζοντας πτώση κατά 14,5% . Η αντίστοιχη αξία χωρίς τα πετρελαιοειδή και τα πλοία στο σύνολο των εισαγωγών, παρουσίασε μείωση κατά 5,4%. Η συνολική αξία των εξαγωγών – αποστολών μειώθηκε επίσης κατά 11,3%, διαμορφώνοντας το έλλειμμα του εμπορικού μας ισοζυγίου στα 15,09 δις € με μείωση της τάξης των 19,3%.

Έσοδα από φόρους επί αγαθών και υπηρεσιών	Οκτ 2019	Οκτ 2020	Ποσοστά Συμμετοχής Οκτ 2020	Ποσοστιαία Μεταβολή 2020/ 2019
Φόροι προστιθέμενης αξίας που εισπράττονται μέσω Δ.Ο.Υ (Α.Λ.Ε. 11101)	1.305,62	1.087,81	48,6%	-16,68% ↓
⇒ Φόροι προστιθέμενης αξίας που εισπράττονται από τελωνεία (Α.Λ.Ε. 11102)	469,02	395,51	17,7%	-15,67% ↓
⇒ Ειδικό φόρο κατανάλωσης (Α.Λ.Ε. 11103)	623,74	575,85	25,7%	-7,68% ↓
Φόροι με μορφή χαρτοσήμου (Α.Λ.Ε. 11104)	28,07	28,18	1,3%	0,41% ↑
Φόροι επί χρηματοοικονομικών και κεφαλαιακών συναλλαγών (Α.Λ.Ε. 11105)	43,22	37,97	1,7%	-12,15% ↓
⇒ Φόροι ταξινόμησης οχημάτων (Α.Λ.Ε. 11106)	21,48	20,55	0,9%	-4,34% ↓
Λοιποί φόροι επί συγκεκριμένων υπηρεσιών (Α.Λ.Ε. 11108)	169,45	89,50	4,0%	-47,18% ↓
Λοιποί Φόροι επί αγαθών (Α.Λ.Ε. 11109)	6,56	3,66	0,2%	-44,22% ↓
Σύνολο φόρων επί αγαθών και υπηρεσιών (Α.Λ.Ε. 111)	2.667,16	2.239,02	100,0%	-16,05% ↓

Εικόνα 12: Έσοδα από φόρους επί αγαθών και υπηρεσιών σε εκ. € (4ος βαθμός ανάλυσης), Πηγή: ΑΑΔΕ

Εκτός από την προφανή κατηγοριοποίηση των τελωνειακών εσόδων σε φόρους και δασμούς επί των εισαγωγών (ΑΛΕ 112), επιπρόσθετα εντάσσονται και στην κατηγορία των εισπράξεων φόρων επί αγαθών και Υπηρεσιών (ΑΛΕ 111) επιμέρους υποκατηγορίες τεταρτοβάθμιας ανάλυσης, μέρος των οποίων αποτελούν τελωνειακά έσοδα. Αυτά αφορούν τις υποκατηγορίες εσόδων από ΦΠΑ (ΑΛΕ 11102), από ΕΦΚ (ΑΛΕ 11103) και από Φόρους ταξινόμησης οχημάτων (ΑΛΕ 11103).

- ❖ Ο Φόρος Προστιθέμενης Αξίας (ΦΠΑ) επιβάλλεται επί της προστιθέμενης αξίας σε κάθε στάδιο της αλυσίδας παραγωγής οποιουδήποτε προϊόντος ή υπηρεσίας, βαρύνει τον τελικό καταναλωτή και εισπράττεται τμηματικά σε όλες τις εμπορικές δραστηριότητες, και συγκεκριμένα στις παραδόσεις

³⁹ Οι αντισταθμιστικοί δασμοί είναι πρόσθετοι δασμοί που επιβάλλονται για την άμυνα κατά των εισαγωγών που αποτελούν αντικείμενο επιδοτήσεων εκ μέρους τρίτων χωρών. Εφαρμόζονται για ορισμένα προϊόντα συγκεκριμένης χώρας καταγωγής ή εξαγωγής ή ακόμα και συγκεκριμένης εταιρίας παραγωγής, τα οποία έχουν τύχει επιδότησης από τη χώρα αυτή και επιβάλλονται επιπλέον και ανεξάρτητα από τους εισαγωγικούς δασμούς

⁴⁰ Οι δασμοί αντιντάμπινγκ είναι πρόσθετοι δασμοί που επιβάλλονται για την άμυνα κατά των εισαγωγών που αποτελούν αντικείμενο ντάμπινγκ εκ μέρους χωρών που δεν είναι μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης (τρίτες χώρες). Εφαρμόζονται για ορισμένα προϊόντα συγκεκριμένης χώρας καταγωγής ή ακόμα και συγκεκριμένης εταιρίας παραγωγής, τα οποία εισάγονται στο έδαφος της ΕΕ σε πολύ χαμηλή ή σε τιμή κάτω του κόστους, εφόσον οι εισαγωγές αυτές αποδεδειγμένα πλήττουν σοβαρά την κοινοτική παραγωγή.

(πωλήσεις) αγαθών και παροχές υπηρεσιών, στις εισαγωγές και στις ενδοκοινοτικές συναλλαγές. Στην προκειμένη περίπτωση, αποτελούν αντικείμενο ανάλυσης οι εισπράξεις ΦΠΑ από τις ενδοκοινοτικές συναλλαγές και τις εισαγωγές. Στην πρώτη περίπτωση οι ενδοκοινοτικές αποκτήσεις και παραδόσεις αγαθών πραγματοποιούνται μεταξύ εμπόρων εγγεγραμμένων στα μητρώα ΦΠΑ των κρατών μελών της ΕΕ και οι φόροι χρεώνονται στο κράτος μέλος που αποστέλλονται τα αγαθά. Στην δεύτερη περίπτωση, ο ΦΠΑ επιβάλλεται κατά την εισαγωγή αγαθών και συνήθως χρεώνεται κατά τις διαδικασίες εκτελωνισμού προκειμένου να τεθούν σε κυκλοφορία, εκτός από την περίπτωση της υπαγωγής σε καθεστώς αναστολής ΦΠΑ, όταν τα αγαθά προορίζονται για κατανάλωση σε άλλη χώρα.

Τα έσοδα από Φ.Π.Α. που εισπράττονται από τελωνεία, όπως και τα αντίστοιχα έσοδα μέσω Δ.Ο.Υ, καταγράφουν αρνητική μεταβολή κατά 73,52 εκ. € τον Οκτώβριο του 2020 σε σχέση με τον αντίστοιχο μήνα του προηγούμενου έτους, αντικατοπτρίζοντας την υποχώρηση της οικονομικής δραστηριότητας. Η μείωση των εσόδων της κατηγορίας αυτής, αποδίδεται στην πτωτική πορεία κυρίως:

- Των εσόδων από ΦΠΑ στα πετρελαιοειδή και στα παράγωγα αυτών κατά 52,9 εκ.€, λόγω των διακυμάνσεων της τιμής του αργού πετρελαίου και την μείωσης της παγκόσμιας ζήτησης των ενεργειακών προϊόντων εξαιτίας της πανδημίας.
- Των εσόδων από ΦΠΑ στην αιθυλική αλκοόλη κατά 3,4 εκ €, που επηρεάστηκε από την μείωση του φορολογικού συντελεστή από 24% σε 6% έως για την 31-12-2020, είτε αυτή προορίζεται ως πρώτη ύλη στην παραγωγή αντισηπτικών, είτε διατίθεται εμφιαλωμένη στη λιανική πώληση.

❖ Ο Ειδικός Φόρος Κατανάλωσης (ΕΦΚ) καταρχήν είναι ένας δασμός που επιβάλλεται επί της ποσότητας και όχι επί της αξίας των αγαθών και καταβάλλεται για την κατανάλωση ορισμένων προϊόντων, όπως η αλκοόλη, ο καπνός, τα ενεργειακά προϊόντα (βενζίνη, υγραέριο, diesel, φυσικό αέριο, κλπ.), τα οχήματα και τα προϊόντα πολυτελείας. Αν και τα φορολογητέα προϊόντα υπόκεινται σε ειδικό φόρο κατανάλωσης κατά την παραγωγή τους σε κάποιο κράτος μέλος της ΕΕ ή κατά την εισαγωγή τους από τρίτες χώρες, παρόλα αυτά ο ΕΦΚ καταβάλλεται μόνο κατά τη θέση σε ανάλωση, δηλαδή, στη χώρα της ΕΕ όπου τα προϊόντα θα καταναλωθούν ή θα χρησιμοποιηθούν τελικά.

Τα έσοδα από τους Ειδικούς Φόρους Κατανάλωσης κινήθηκαν πτωτικά τον Οκτώβριο του 2020 σε σχέση με τον αντίστοιχο μήνα του 2019 κατά 7,68%. Τα μεγαλύτερα ποσοστά συμμετοχής των επιμέρους κατηγοριών του ΕΦΚ στη διαμόρφωση του συνολικού δείκτη, κατέχουν ο ΕΦΚ στα προϊόντα καπνού κατά 34,1%, ο ΕΦΚ βενζινών κατά 28,7% και ο ΕΦΚ στο diesel κατά 24%, καταλαμβάνοντας συνολικά το 86,8%. Τα έσοδα από ΕΦΚ ενεργειακών προϊόντων, ΕΦΚ καπνικών προϊόντων και ΕΦΚ αλκοολούχων ποτών καταγράφουν πτώση κατά 28,47 εκ. €, 10,81 εκ. € και 7,49 εκ. € αντίστοιχα. Εξαιρέση αποτελεί ο ΕΦΚ στο φυσικό αέριο που κατέγραψε μεγάλη αύξηση κατά 17,16 ποσοστιαίες μονάδες, καθώς από στοιχεία του Διαχειριστή Εθνικού Συστήματος Φυσικού Αερίου (ΔΕΣΦΑ), το διάστημα Ιανουαρίου – Σεπτεμβρίου 2020, η κατανάλωση φυσικού αερίου ανήλθε στις 46,245,482 MWh, σημειώνοντας αύξηση 6% σε σχέση με την αντίστοιχη περίοδο του 2019⁴¹.

⁴¹ <https://www.desfa.gr/announcements/nngs-users-information?pageNo=2>

❖ Τα Τέλη Ταξινόμησης καταβάλλονται κατά την μεταφορά στην χώρα μας οχήματος από πρόσωπα που είναι εγκατεστημένα στην Ελλάδα, προκειμένου να αποκτήσουν το δικαίωμα να το κυκλοφορούν στο εσωτερικό της χώρας και να λάβουν ελληνικές πινακίδες. Οι συντελεστές τέλους ταξινόμησης, οι οποίοι καθορίζονται ανάλογα με τη φορολογητέα αξία των αυτοκινήτων, διαφοροποιούνται περαιτέρω, σύμφωνα με την εκπεμπόμενη μάζα διοξειδίου του άνθρακα (CO₂) και τις προδιαγραφές του προτύπου εκπομπών ρύπων (Euro), ως προς την ταξινόμηση, που αυτά πληρούν εκ κατασκευής⁴². Οι δασμοφορολογικές επιβαρύνσεις που οφείλονται ανά κατηγορία οχήματος, ανάλογα με την προέλευσή του είναι οι εξής:

- ✓ Σε καινούρια οχήματα που προέρχονται από κράτη - μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης
  - Τέλος Ταξινόμησης
  - Φ.Π.Α.
- ✓ Σε μεταχειρισμένα οχήματα προερχόμενα από κράτη - μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης
  - Τέλος ταξινόμησης
- ✓ Σε οχήματα προερχόμενα από τρίτες προς την Ευρωπαϊκή Ένωση χώρες
  - Εισαγωγικός δασμός
  - Φ.Π.Α.
  - Τέλος ταξινόμησης

Τα έσοδα από τους φόρους ταξινόμησης οχημάτων τον Οκτώβριο του 2020 ανήλθαν σε 20,55 εκ. €, εμφανίζοντας μείωση κατά 931 χιλ. € ή 4,34% σε σχέση με τον Οκτώβριο του προηγούμενου έτους, γιατί η κυριότερη κατηγορία εσόδου από τον συγκεκριμένο φόρο, που αφορά τα επιβατικά αυτοκίνητα, παρουσίασε πτώση της τάξεως του 7,99% και διαμορφώθηκε στα 16,84 εκ. €.

– Απολογιστικά στοιχεία τελευταίας πενταετίας:

Αναλύοντας τις τελωνειακές εισπράξεις της πενταετίας 2015-2019, προκύπτει ότι τα έσοδα από τον ΦΠΑ αποτελούν την μεγαλύτερη πηγή εσόδων, ακολουθούμενα από το σύνολο των Ειδικών Φόρων Κατανάλωσης των ενεργειακών προϊόντων, των καπνικών προϊόντων και των αλκοολούχων. Οι ΕΦΚ και ο ΦΠΑ συνιστούν πάνω από το 94% των τελωνειακών εσόδων. Οι παρακάτω πίνακες παρουσιάζουν την συμμετοχή του κάθε είδους στο σύνολο των τελωνειακών εσόδων για το διάστημα από 2015 -2019 και την εξέλιξη των ίδιων μεγεθών για το ίδιο χρονικό διάστημα, σε απόλυτους αριθμούς.

ΤΕΛΩΝΕΙΑΚΑ ΕΣΟΔΑ	2015	2016	2017	2018	2019
	ΕΙΣΠΡΑΞΕΙΣ	ΕΙΣΠΡΑΞΕΙΣ	ΕΙΣΠΡΑΞΕΙΣ	ΕΙΣΠΡΑΞΕΙΣ	ΕΙΣΠΡΑΞΕΙΣ
Ε.Φ.Κ. ΑΛΚΟΟΛΟΥΧΩΝ	3,20%	3,77%	4,00%	3,89%	3,70%
Ε.Φ.Κ. ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΩΝ ΠΡΟΙΟΝΤΩΝ	35,36%	33,62%	34,52%	32,29%	32,10%
Φ.Κ. ΗΛΕΚΤΡΙΚΟΥ ΤΣΙΓΑΡΟΥ	0,00%	0,00%	0,05%	0,04%	0,03%

⁴²<https://portal.gsis.gr/icsisnetcms/getFile?ClazzName=com.unisystems.icsisnet.cms.GeneralInformations&UID=10388531&MemberName=Upload&language=GR>

Φ.Κ. ΚΑΦΕ	0,00%	0,00%	0,71%	0,93%	1,02%
Ε.Φ.Κ. ΚΑΠΝΙΚΩΝ	20,09%	20,56%	16,24%	17,09%	16,54%
ΜΕΡΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ Ε.Φ.Κ.	58,65%	57,95%	55,53%	54,24%	53,38%
Φ.Π.Α.	37,04%	37,43%	38,50%	40,45%	40,64%
ΙΔΙΟΙ ΠΟΡΟΙ Ε.Ε.	1,48%	1,57%	1,57%	1,74%	2,24%
ΛΟΙΠΑ ΤΕΛ. ΕΣΟΔΑ (ΔΕΤΕ+Ν.1571/85)	1,63%	1,47%	1,55%	1,48%	1,48%
ΠΡΟΣΤΙΜΑ	0,26%	0,11%	0,91%	0,11%	0,11%
ΤΕΛΗ ΤΑΞΙΝΟΜΗΣΗΣ ΑΥΤΚΙΝΗΤΩΝ	0,93%	1,48%	1,94%	1,97%	2,16%
ΜΕΡΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ ΛΟΙΠΩΝ ΕΣΟΔΩΝ	4,31%	4,63%	5,97%	5,31%	5,99%
Γενικό Άθροισμα	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%

Πίνακας 2: Κατανομή τελωνειακών Εσόδων ανά είδος για το διάστημα 2015-2019, Πηγή: ΑΑΔΕ

Τα έσοδα από τον ΦΠΑ κατά την τριετία 2016-2018 αυξήθηκαν κατά 16,31%, καθώς ο ρυθμός τελωνισμού των εισαγόμενων προϊόντων βελτιώθηκε αισθητά, ακολουθούμενος την γενικότερη τάση της αγοράς, όμως το 2019 παρουσίασαν μικρότερη αύξηση της τάξης του 1,47% που οφείλεται α) στη μεγάλη μείωση στα έσοδα από ΦΠΑ στην ηλεκτρική ενέργεια και το φυσικό αέριο με την υπαγωγή των προϊόντων αυτών στον υπερμειωμένο συντελεστή ΦΠΑ 6%⁴³ και β) στη μικρή μείωση στα έσοδα από αλκοολούχα κυρίως λόγω της επιβολής μηδενικού συντελεστή στο κρασί σε σύγκριση με το 2018.

ΟΝΟΜΑΣΙΑ	ΕΙΣΠΡΑΞΕΙΣ 2015	ΕΙΣΠΡΑΞΕΙΣ 2016	ΕΙΣΠΡΑΞΕΙΣ 2017	ΕΙΣΠΡΑΞΕΙΣ 2018	ΕΙΣΠΡΑΞΕΙΣ 2019
Ε.Φ.Κ. ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΩΝ ΠΡΟΙΟΝΤΩΝ	4.175.634.282,63 €	4.094.483.921,24 €	4.390.450.552,78 €	4.257.272.880,01 €	4.274.230.253,78 €
Ε.Φ.Κ. ΚΑΠΝΙΚΩΝ	2.373.216.334,40 €	2.503.740.575,15 €	2.066.101.173,78 €	2.252.464.196,17 €	2.202.279.309,22 €
Ε.Φ.Κ. ΑΛΚΟΟΛΟΥΧΩΝ	378.320.306,94 €	459.564.400,02 €	508.571.153,40 €	513.001.105,32 €	492.128.071,95 €
Φ.Κ. ΚΑΦΕ	- €	- €	90.434.844,87 €	122.717.325,84 €	135.713.136,39 €
Φ.Κ. ΗΛΕΚΤΡΙΚΟΥ ΤΣΙΓΑΡΟΥ	- €	- €	6.512.197,15 €	4.846.311,11 €	4.250.960,46 €
ΤΕΛΗ ΤΑΞΙΝΟΜΗΣΗΣ ΑΥΤΚΙΝΗΤΩΝ	110.344.256,46 €	179.898.014,66 €	247.163.743,05 €	259.681.121,11 €	287.370.187,25 €
Φ.Π.Α.	4.374.315.708,24 €	4.558.958.365,02 €	4.896.890.946,54 €	5.332.887.563,97 €	5.411.543.716,62 €
ΠΡΟΣΤΙΜΑ	30.143.564,78 €	13.364.077,72 €	115.507.067,68 €	14.712.738,20 €	14.492.445,96 €
ΙΔΙΟΙ ΠΟΡΟΙ Ε.Ε.	175.268.356,31 €	191.637.487,27 €	199.618.164,10 €	229.973.029,52 €	298.412.685,31 €
ΛΟΙΠΑ ΤΕΛ. ΕΣΟΔΑ (ΔΕΤΕ+Ν.1571/85)	193.093.824,60 €	178.500.417,75 €	197.429.924,46 €	195.488.216,11 €	196.999.844,31 €
ΣΥΝΟΛΟ ΕΣΟΔΩΝ	11.810.336.634,36 €	12.180.147.258,83 €	12.718.679.767,81 €	13.183.044.487,36 €	13.317.420.611,25 €

Πίνακας 3: Τελωνειακά Έσοδα ανά είδος για το διάστημα 2015-2019, Πηγή: ΑΑΔΕ

⁴³ (άρθρο 121 ν.4611/2019)

Τα έσοδα από τον ΕΦΚ των ενεργειακών προϊόντων παρουσίασαν το 2017 αύξηση κατά 7,23% λόγω της αύξησης σε κατανάλωση υγραερίων, βενζίνης και πετρελαίου εσωτερικής καύσης (diesel), όμως τα επόμενα έτη σημειώθηκε εξισορροπητική μείωση κατά 3,03% και 0,40% αντίστοιχα, που οφείλεται κυρίως στη μείωση των εσόδων από το φυσικό αέριο κατά 31% το 2018. Η συγκεκριμένη πτώση εκτιμάται ότι οφείλεται αφενός στην απαλλαγή από τον Ε.Φ.Κ. του φυσικού αερίου που χρησιμοποιείται για την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας από 01-06-2016 και αφετέρου στη θέσπιση κλιμακωτού συντελεστή ΕΦΚ για τις εμπορικές και βιομηχανικές χρήσεις από 01-01-2017⁴⁴.

Εικόνα 13: Εξέλιξη Τελωνειακών Εισπράξεων ανά Είδος για το διάστημα 2015-2019, Πηγή: ΑΑΔΕ

Τα έσοδα από τον ΕΦΚ στα καπνικά προϊόντα παρουσίασαν το 2017 μια μεγάλη μείωση κατά 17,48% σε σχέση με το προηγούμενο έτος, η οποία οφείλεται κατά κύριο λόγο στη εξισορρόπηση της αγοράς μετά την αύξηση των ποσοτήτων κατά το έτος 2016 λόγω της αποθεματοποίησης στην οποία προέβησαν οι οικονομικοί φορείς, ενώ το επόμενο έτος παρουσιάστηκε αύξηση κατά 9,02% εξαιτίας της εξισορρόπησης των αναλώσεων. Τέλος το 2019 οι εισπράξεις και πάλι μειώθηκαν κατά 2,23%, κυρίως λόγω της μείωσης των ποσοτήτων των τσιγάρων που φορολογήθηκαν κατά το 2019 σε σύγκριση με το 2018.

Τα έσοδα από τον ΕΦΚ στα αλκοολούχα ποτά αυξήθηκαν το 2017 κατά 10,66% λόγω της αύξησης των αναλώσεων των αγαθών αυτών, αλλά και λόγω του αυξημένου συντελεστή ΕΦΚ στη μύρα. Στη συνέχεια όμως το 2019 τα έσοδα μειώθηκαν κατά 2,23% λόγω της επιβολής μηδενικού συντελεστή στο κρασί.

⁴⁴ <https://www.hellenicparliament.gr/UserFiles/c8827c35-4399-4fbb-8ea6-aebdc768f4f7/11442594.pdf>

Τέλος, αν και δεν αποτελεί σημαντική πηγή εσόδων, αξίζει να αναφερθεί η ραγδαία αύξηση των εισπράξεων από τα τέλη ταξινόμησης, κατά 37,39%, 5,06% και 10,66% αντίστοιχα τα τελευταία τρία χρόνια, λόγω της αύξησης των αυτοκινήτων που ταξινομήθηκαν, αντικατοπτρίζοντας τη βελτίωση των οικονομικών συνθηκών της χώρας.

4 ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4 – Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΤΕΛΩΝΕΙΑΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ

4.1 Αρμοδιότητες, Πολιτικές, Διαδικασίες της Τελωνειακής Υπηρεσίας στα πλαίσια της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Η τελωνειακή ένωση της ΕΕ υφίσταται από την 1^η Ιουλίου 1968, κατόπιν συμφωνίας μεταξύ των έξι ιδρυτικών κρατών μελών τη ΕΕ (Βέλγιο, Γαλλία, Γερμανία, Ιταλία, Λουξεμβούργο και Ολλανδία) με σκοπό την κατάργηση των τελωνειακών δασμών μεταξύ των κρατών μελών, την εφαρμογή κοινού δασμολογίου για τις εισαγωγές και κοινών κανόνων καταγωγής για τα εμπορεύματα από χώρες εκτός ΕΕ και τον κοινό προσδιορισμό της τελωνειακής αξίας. Έκτοτε τα μέλη της τελωνειακής ένωσης αυξήθηκαν σε 28 (27 μετά την αποχώρηση του Η.Β. την 31^η Ιανουαρίου 2020), ενώ η αποστολή τους Εκτείνεται πέρα από τους παραπάνω παραδοσιακούς ρόλους, σε τομείς που αφορούν την υγεία, το περιβάλλον, την δημόσια ασφάλεια και την εξωτερική προστασία.

Είναι αναγνωρισμένο ότι σήμερα ο θεσμός των τελωνειακών αρχών της Ευρωπαϊκής Ένωσης συμβάλει στην εξασφάλιση της ακεραιότητας της αλυσίδας εφοδιασμού εντός των συνόρων της, στην αντιμετώπιση των δραστηριοτήτων του οργανωμένου εγκλήματος, στη διευκόλυνση και προστασία του νόμιμου εμπορίου και των οικονομικών συμφερόντων των κρατών μελών της και στη διασφάλιση της κατάλληλης τελωνειακής προστασίας στα εξωτερικά σύνορά της, η διαχείριση των οποίων έχει μεταβληθεί πολύ από την δημιουργία της τελωνειακής ένωσης έως και σήμερα (Το Συμβούλιο της ΕΕ, 2017)⁴⁵.

Υπο αυτό το πρίσμα, το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ήδη από το 2016 τόνισε την ανάγκη μεταρρύθμισης της διακυβέρνησης της τελωνειακής ένωσης και χρηματοδότησης του τελωνειακού τομέα από τους τρέχοντες χρηματοδοτικούς πόρους της ΕΕ. Με αυτό τον τρόπο έγινε προσπάθεια να εξελιχθούν τα διευρωπαϊκά και εθνικά Πληροφοριακά Συστήματα, να βελτιωθεί ο επιχειρησιακός συντονισμός των τελωνειακών Υπηρεσιών και η συνεργασία τους με άλλες αρχές επιβολής νόμου, ώστε να εφαρμοστούν αποδοτικότερες στρατηγικές για την διαχείριση των τελωνειακών κινδύνων.

Αν και η τελωνειακή νομοθεσία θεσπίζεται σε ενωσιακό επίπεδο (ήδη από την 1^η Μαΐου 2016 με την εφαρμογή του νεότερου ενωσιακού τελωνειακού κώδικα), παρόλα αυτά η εφαρμογή της αποτελεί ευθύνη της τελωνειακής διοίκησης κάθε κράτους μέλους. Ταυτόχρονα όμως, η υλοποίηση της τελωνειακής ένωσης και η επίτευξη ισοδύναμων αποτελεσμάτων στις διαφορετικά οργανωμένες χώρες της ΕΕ, επιβάλλει και την αλληλεξάρτηση, τη συνεργασία των εθνικών διοικήσεων και τη

⁴⁵ Σχέδιο συμπερασμάτων του Συμβουλίου για την ανάπτυξη της τελωνειακής ένωσης της ΕΕ και της διακυβέρνησής της

διασύνδεσή τους μέσω συνεργειών και διαλειτουργικότητας των πληροφοριακών τους συστημάτων. (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2020a)⁴⁶ Στο πλαίσιο λοιπόν του στρατηγικού οράματος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την τελωνειακή ένωση (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2016a)⁴⁷, κατά το οποίο τα κράτη μέλη της ΕΕ και η ίδια η Επιτροπή, συνεργάζονται με μεγαλύτερη σύμπνοια για τη επίτευξη της καλύτερης δυνατής ευημερίας και ασφάλειας της ΕΕ, προσδιορίζονται και τα πεδία πολιτικών της τελωνειακής ένωσης, που επικεντρώνονται στα παρακάτω πεδία (Επίσημος ιστότοπος της ΕΕ, 2020):

4.1.1 Πεδίο Πολιτικής 1^ο : Τελωνειακές διαδικασίες και Τεκμηρίωση τους

Η ΕΕ διατηρεί εκτενή τεκμηρίωση για όλες τις πτυχές των τελωνειακών εργασιών, η οποία επιβάλλεται σε όλα τα κράτη μέλη, από τον ενωσιακό τελωνειακό κώδικα (ΕΤΚ)⁴⁸ και τις κατ' εξουσιοδότησή του εκτελεστικές πράξεις. Μέσα σε αυτά τα νομοθετήματα περιγράφονται οι γενικοί κανόνες για τη λειτουργία των τελωνειακών αρχών, τα στοιχεία επί των οποίων εφαρμόζονται οι δασμοί, τα καθεστάτα που υπάγονται τα εμπορεύματα και οι διαδικασίες που εφαρμόζονται, όταν εισέρχονται στο τελωνειακό έδαφος της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή εξέρχονται από αυτό, προσαρμοσμένα στα σύγχρονα εμπορικά μοντέλα και εργαλεία επικοινωνίας.

Τα βασικά σημεία που πλαισιώνουν τις τελωνειακές διαδικασίες περιγράφονται στις παρακάτω παραγράφους:

Ο Τελωνειακός Χαρακτήρας των Εμπορευμάτων

Σύμφωνα με τα άρθρα 153-157 του ΕΚΤ, ο τελωνειακός χαρακτήρας αναφέρεται στον διαχωρισμό των εμπορευμάτων ως ενωσιακών ή μη ενωσιακών.

Τα ενωσιακά εμπορεύματα είτε παράγονται εξ ολοκλήρου στο τελωνειακό έδαφος της Ένωσης, είτε έχουν εισαχθεί στο τελωνειακό έδαφος της Ένωσης και τίθενται σε ελεύθερη κυκλοφορία, είτε αποκτώνται ή παράγονται στο τελωνειακό έδαφος της Ένωσης, χρησιμοποιώντας κατά αποκλειστικότητα εμπορεύματα που έχουν προηγουμένως εισαχθεί ή παραχθεί εντός της ΕΕ. Χάνουν τον τελωνειακό χαρακτήρα των ενωσιακών εμπορευμάτων όταν:

- ✓ εξέρχονται του τελωνειακού εδάφους της Ένωσης,
- ✓ έχουν υπαχθεί σε καθεστώς εξωτερικής διαμετακόμισης, αποθήκευσης ή τελειοποίησης προς επανεξαγωγή,
- ✓ έχουν υπαχθεί σε καθεστώς ειδικού προορισμού και στη συνέχεια εγκαταλείπονται ή καταστρέφονται,

⁴⁶ Δεύτερη διετής έκθεση προόδου σχετικά με την ανάπτυξη της τελωνειακής ένωσης της ΕΕ και της διακυβέρνησής της ΕΕ, Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Available at: <https://ec.europa.eu/transparency/regdoc/rep/10102/2020/EL/SWD-2020-213-F1-EL-MAIN-PART-1.PDF>.

⁴⁷ Ανακοίνωση της Ε. Επιτ. για την Ανάπτυξη της Τελωνειακής Ένωσης και της διακυβέρνησής της CELEX_52016DC0813_EL_TXT. Available at: <https://eurlex.europa.eu/legal/content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52016DC0813&qid=1548538367973&from=EL>.

⁴⁸ <https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CONSLEG:1992R2913:20070101:el:PDF>

- ✓ η διασάφηση για τη θέση σε ελεύθερη κυκλοφορία έχει ακυρωθεί μετά την παραλαβή των εμπορευμάτων,
- ✓ χρησιμοποιούνται ισοδύναμα εμπορεύματα.

Τα μη ενωσιακά εμπορεύματα καθίστανται ενωσιακά όταν τίθενται σε ελεύθερη κυκλοφορία από τις τελωνειακές αρχές, Εκτός από τις παρακάτω περιπτώσεις, μη ενωσιακά θεωρούνται και τα αγαθά που: (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2019d)⁴⁹:

- ✓ εισέρχονται μεν στο τελωνειακό έδαφος αλλά βρίσκονται υπό τελωνειακή επιτήρηση,
- ✓ βρίσκονται σε προσωρινή εναπόθεση,
- ✓ υπάγονται σε κάποιο ειδικό καθεστώς, εκτός από τις περιπτώσεις της εσωτερικής διαμετακόμισης, της τελειοποίησης προς επανεισαγωγή και του ειδικού προορισμού,
- ✓ είναι προϊόντα της θαλάσσιας αλιείας που αλιεύονται από ενωσιακό αλιευτικό σκάφος εκτός του τελωνειακού εδάφους της Ένωσης,
- ✓ είναι προϊόντα της θαλάσσιας αλιείας και άλλα προϊόντα που λαμβάνονται ή αλιεύονται από σκάφη που φέρουν τη σημαία τρίτης χώρας.

↳ Η καταγωγή των εμπορευμάτων

Η καταγωγή των εμπορευμάτων στις διεθνείς εμπορικές συναλλαγές θα μπορούσε να συγκρίνεται με την «εθνικότητα» ή την «ταυτότητα» των προσώπων. Εκχωρείται ως καταγωγή μιας χώρας, σε εξ `ολοκλήρου παραγόμενα ή μεταποιημένα προϊόντα στο έδαφος αυτής, είτε όταν μεσολαβούν πολλές χώρες, ως καταγωγή της τελευταίας χώρας όπου έγινε η ουσιαστική, οικονομικά δικαιολογημένη μεταποίηση ή επεξεργασία, του προϊόντος ή αντιπροσωπεύει σημαντικό στάδιο της παρασκευής.

Εμφανίζονται δύο είδη καταγωγής:

- ✓ Τα άρθρα 60 και 61 του ΕΚΤ θεσπίζουν κανόνες για τον προσδιορισμό της μη προτιμησιακής καταγωγής εμπορευμάτων για την εφαρμογή του κοινού δασμολογίου και άλλων μέτρων που θεσπίζονται από ενωσιακές ρυθμίσεις που διέπουν ειδικούς τομείς εμπορευματικών συναλλαγών. Η μη προτιμησιακή καταγωγή χρησιμοποιείται για τον προσδιορισμό της καταγωγής των προϊόντων κατά την διαδικασία της διασάφησης και είναι η εξ `ορισμού καταγωγή εμπορευμάτων στις συναλλαγές, εκτός αν υφίσταται προτιμησιακή συμφωνία.

- ✓ Η προτιμησιακή καταγωγή (άρθρα 64-66 του ΕΚΤ) εκχωρεί ορισμένα δασμολογικά οφέλη σε σχέση με εμπορεύματα που διακινούνται μεταξύ χωρών που έχουν συνάψει μεταξύ τους συμφωνία και είναι αμοιβαία, εκτός αν την έχει χορηγήσει αυτόνομα μία πλευρά και είναι μονομερής. Στην περίπτωση της αμοιβαίας συμφωνίας, η ΕΕ έχει συνάψει πολυμερείς εμπορικές συμφωνίες με τον Παγκόσμιο Οργανισμό Εμπορίου (ΠΟΕ), ενώ στις περιπτώσεις των εμπορικών μονομερών συμφωνιών υπάγονται: το «Σύστημα Γενικευμένων προτιμήσεων της Ένωσης» βάσει του Κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 978/2012, τα «Αυτόνομα Εμπορικά Μέτρα» (ΑΕΜ), όπως αυτό των δυτικών Βαλκανίων και οι «Υπερπόντιες Χώρες και Εδάφη» (ΥΧΕ) που δεν αποτελούν μέρος της ΕΕ αλλά συνδέονται

⁴⁹ https://ec.europa.eu/taxation_customs/business/union-customs-code/ucc-guidance-documents_en

συνταγματικά με 4 κράτη μέλη (την Δανία, την Γαλλία, την Ολλανδία και το ΗΒ έως την αποχώρησή του).(Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2019b)⁵⁰ Στα οφέλη συνήθως συγκαταλέγονται η είσοδος των εμπορευμάτων στο τελωνειακό έδαφος με μειωμένο συντελεστή ή με ατέλεια, αλλά και σε άλλα είδη μέτρων, όπως είναι οι δασμοί αντιντάμπινγκ, οι αντισταθμιστικοί δασμοί, ο εμπορικός αποκλεισμός, τα μέτρα διασφάλισης, κ.α.

↳ Τα Τελωνειακά Καθεστώτα

Όλα τα εμπορεύματα που εισέρχονται στο ενωσιακό έδαφος είναι υποχρεωμένα να υπαχθούν σε κάποιο τελωνειακό καθεστώς και να καλυφθούν από την κατάλληλη τελωνειακή διασάφηση, εκτός από την περίπτωση του καθεστώτος της ελεύθερης ζώνης. Τα τελωνειακά καθεστώτα είναι:

A) Η θέση σε ελεύθερη κυκλοφορία

B) Τα ειδικά καθεστώτα, στα οποία εντάσσονται:

B.1) η διαμετακόμιση που περιλαμβάνει την εσωτερική και εξωτερική διαμετακόμιση

B.2) η αποθήκευση που περιλαμβάνει την τελωνειακή αποταμίευση και τις ελεύθερες ζώνες

B.3) η ειδική χρήση που περιλαμβάνει την προσωρινή εισαγωγή και τον ειδικό προορισμό

B.4) η τελειοποίηση που περιλαμβάνει την τελειοποίηση προς επανεξαγωγή και την τελειοποίηση προς επανεισαγωγή.

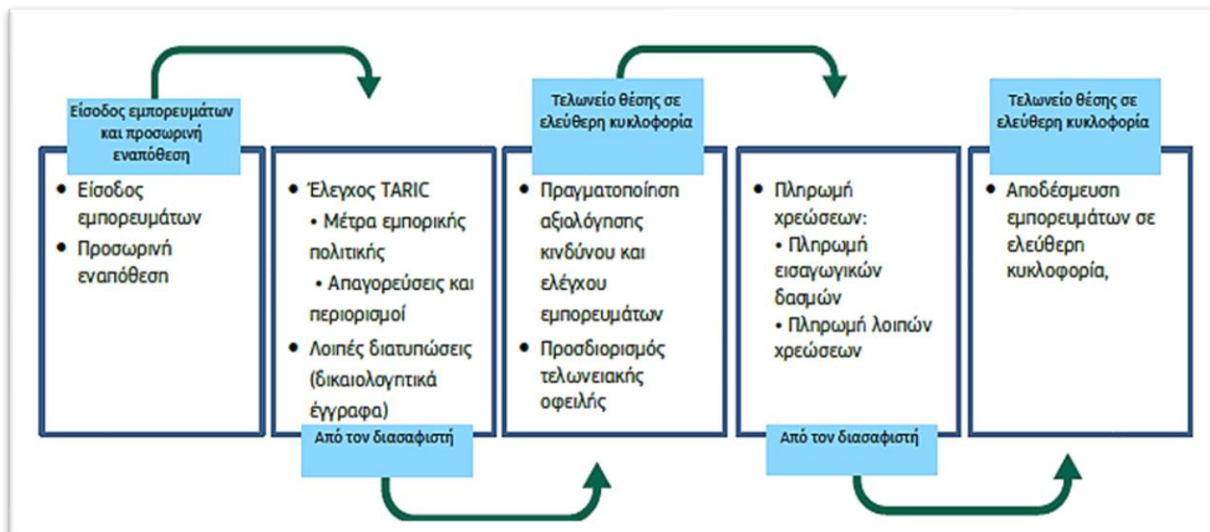
Γ) Η εξαγωγή

Στις παρακάτω παραγράφους αναλύονται οι προϋποθέσεις ένταξης των εμπορευμάτων σε κάποιο από τα καθεστώτα, οι διαδικασίες που ακολουθούνται και το είδος των τελωνειακών ελέγχων που διενεργούνται ανά τελωνειακό καθεστώς.

A) Η θέση σε ελεύθερη κυκλοφορία⁵¹: Τα μη ενωσιακά εμπορεύματα που προορίζονται για διάθεση στην ενωσιακή αγορά ή για ιδιωτική χρήση ή κατανάλωση εντός του τελωνειακού εδάφους της Ένωσης, υπάγονται στο καθεστώς θέσης σε ελεύθερη κυκλοφορία, υπό την προϋπόθεση ότι έχουν καταβληθεί ή καλύπτονται από επαρκή εγγύηση, οι δασμοί και άλλες ισχύουσες επιβαρύνσεις και μέτρα πολιτικής και τους αποδίδεται ο τελωνειακός χαρακτήρας των ενωσιακών εμπορευμάτων. Η τυποποιημένη διαδικασία θέσης των εμπορευμάτων σε ελεύθερη κυκλοφορία παρουσιάζεται στο παρακάτω διάγραμμα ροής:

⁵⁰ https://ec.europa.eu/taxation_customs/business/union-customs-code/ucc-gui

⁵¹ άρθρα 201-202 του ETK

Εικόνα 14: Τοποποιημένη Διαδικασία Θέσης Εμπορευμάτων σε Ελεύθερη Κυκλοφορία, Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή

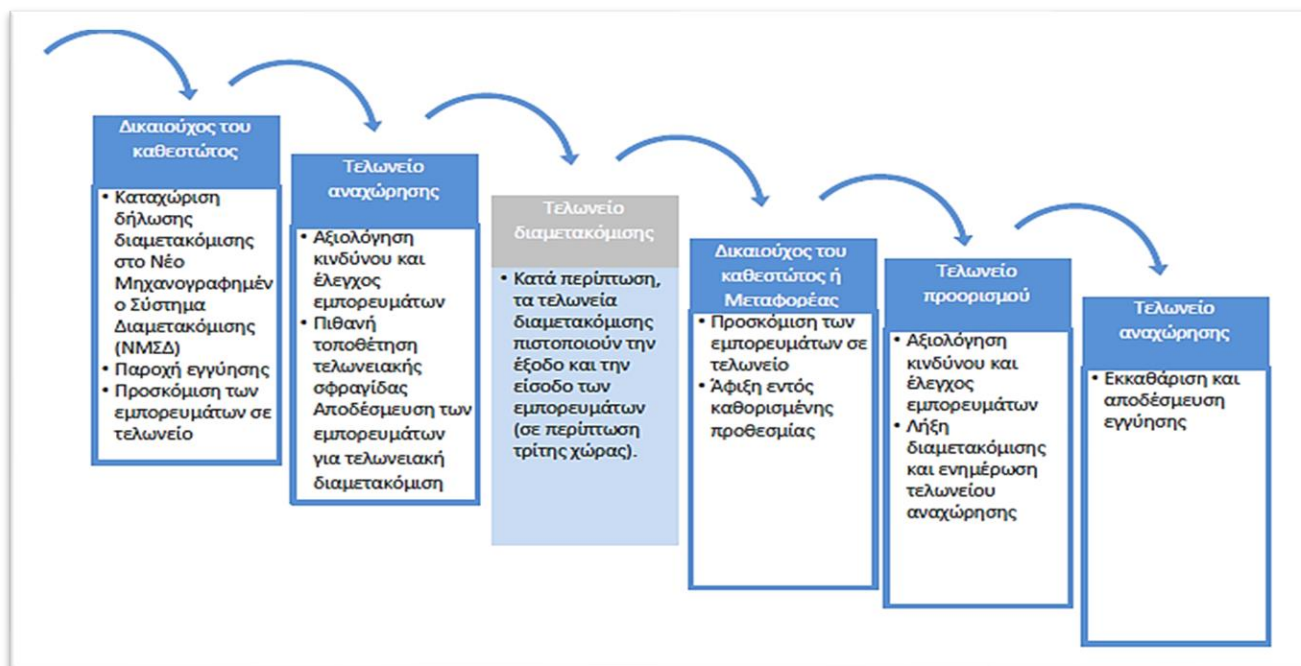
Οι σχετικοί τελωνειακοί έλεγχοι που διενεργούνται επί των παραπάνω προϊόντων, έχουν σκοπό την ορθή επιβολή των δασμολογικών και φορολογικών επιβαρύνσεων για την προάσπιση των δημοσίων εσόδων, καθώς και τη διασφάλιση της δημόσιας υγείας και ασφάλειας του κοινωνικού συνόλου.

Β) Τα ειδικά καθεστώτα, στα οποία εντάσσονται:

Β.1) η διαμετακόμιση⁵²: που περιλαμβάνει την εσωτερική και εξωτερική διαμετακόμιση και χρησιμοποιείται για τη διευκόλυνση της διακίνησης των εμπορευμάτων εντός ενός τελωνειακού εδάφους ή και μεταξύ πολλών τελωνειακών εδαφών. Αναλυτικά, τα εμπορεύματα ενδέχεται 1) να εισέρχονται και μετά να εξέρχονται από το τελωνειακό έδαφος, 2) να εξέρχονται και στη συνέχεια να εισέρχονται ξανά στο τελωνειακό έδαφος, 3) να εισέρχονται στο τελωνειακό έδαφος και η διακίνηση να σταματά σε άλλο σημείο του τελωνειακού εδάφους και 4) να υπάγονται σε καθεστώς εξαγωγής και στη συνέχεια σε καθεστώς διαμετακόμισης. Τα εμπλεκόμενα τελωνεία είναι α) το τελωνείο αναχώρησης, όπου γίνεται η δήλωση της διαμετακόμισης και η διενέργεια πιθανών ελέγχων και ανάλυσης κινδύνου, β) το τελωνείο προορισμού όπου διενεργεί ελέγχους κατά την άφιξη των εμπορευμάτων και αποστέλλει τα αποτελέσματα στο τελωνείο αναχώρησης και γ) το τελωνείο διέλευσης, όπου πιστοποιεί την είσοδο ή έξοδο των εμπορευμάτων από το τελωνειακό έδαφος υπό το καθεστώς της διαμετακόμισης. Η εξωτερική διαμετακόμιση επιτρέπει στα μη ενωσιακά εμπορεύματα να εισέρχονται στο τελωνειακό έδαφος χωρίς να επιβαρύνονται με δασμούς και λοιπές επιβαρύνσεις, ενώ η εσωτερική διαμετακόμιση επιτρέπει στα ενωσιακά εμπορεύματα να εξέλθουν προσωρινά από το τελωνειακό έδαφος και να εισέλθουν εκ νέου, διατηρώντας τον ενωσιακό τους χαρακτήρα. Ο ρόλος των τελωνειακών ελέγχων σε αυτές τις περιπτώσεις είναι η παρακολούθηση των εμπορευμάτων μέχρι τον τελικό τους προορισμό, χωρίς να εκτραπούν προς την εγχώρια αγορά και διαφύγουν της

⁵² Άρθρα 227-236 του ΕΤΚ

καταβολής των οφειλόμενων δασμών και φόρων. Η τυποποιημένη διαδικασία διαμετακόμισης παρουσιάζεται στο παρακάτω διάγραμμα ροής:

Εικόνα 15: Τυποποιημένη διαδικασία διαμετακόμισης, Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή

Τα τελευταία χρόνια χρησιμοποιούνται όλο και περισσότερες απλουστεύσεις στη διαμετακόμιση των εμπορευμάτων, για την διευκόλυνση των εμπορευόμενων, όπως η περίπτωση του «εγκεκριμένου αποστολέα» για εκτέλεση πράξεων διαμετακόμισης από το τελωνείο αναχώρησης, του «εγκεκριμένου παραλήπτη» για την παραλαβή στις εγκαταστάσεις του ή σε άλλους χώρους εμπορεύματα χωρίς να προσκομίζονται στο τελωνείο προορισμού, τα «ηλεκτρονικά έγγραφα μεταφοράς» (ETD) για δήλωση διαμετακόμισης για αεροπορικές και θαλάσσιες μεταφορές⁵³ και η «δήλωση διαμετακόμισης με μειωμένο σύνολο δεδομένων» η οποία θα είναι σε πλήρη ισχύ για σιδηροδρομικές, θαλάσσιες και αεροπορικές μεταφορές, μετά την έναρξη λειτουργίας του αναβαθμισμένου κεντρικού πληροφοριακού συστήματος της τελωνειακής ένωσης.⁵⁴

Το κοινό καθεστώς διαμετακόμισης χρησιμοποιείται για τη διακίνηση εμπορευμάτων μεταξύ των κρατών μελών της ΕΕ, των χωρών της ΕΖΕΣ (Ισλανδία, Νορβηγία, Λιχτενστάιν και Ελβετία), την Τουρκία (από 1ης Δεκεμβρίου 2012), την Δημοκρατία της Βόρειας Μακεδονίας (από την 1η Ιουλίου 2015), τη Σερβία (από την 1η Φεβρουαρίου 2016) και το Ηνωμένο Βασίλειο, καθώς έχει καταθέσει το μέσο προσχώρησής του στις 30 Ιανουαρίου 2019. (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2019a)⁵⁵ Η διακίνηση των εμπορευμάτων πραγματοποιείται υπό το καθεστώς της διαμετακόμισης, σύμφωνα με σύμβαση TIR (Διεθνής Οδική Συγκοινωνία), σύμφωνα με σύμβαση ATA (Προσωρινή Είσοδος - σύμβαση

⁵³ Αρ.Πρωτ.: ΔΤΔ Β 1078213 ΕΕ 2018 της ΑΑΔΕ, με θέμα «Απλουστευμένες διαδικασίες στις αεροπορικές και θαλάσσιες μεταφορές - Χρήση: ηλεκτρονικού εγγράφου μεταφοράς ως διασάφησης διαμετακόμισης»

⁵⁴ https://ec.europa.eu/taxation_customs/business/union-customs-code/ucc-guidance-documents_en

⁵⁵ https://ec.europa.eu/taxation_customs/sites/taxation/files/04-02-2019-convention-common-transit-procedure_en.pdf

Κωνσταντινουπόλεως), με Ρήναιο δηλωτικό για την ναυσιπλοΐα, με έντυπο 302 στα πλαίσια του ΝΑΤΟ και με ταχυδρομικά δέματα.

Β.2) η αποθήκευση⁵⁶: που περιλαμβάνει την τελωνειακή αποταμίευση⁵⁷ και τις ελεύθερες ζώνες⁵⁸. Η τελωνειακή αποταμίευση ή αποθήκευση, χρησιμοποιείται από τους εισαγωγείς εμπορευμάτων, όπου επωφελούνται, αποθηκεύοντας τα μη ενωσιακά εμπορεύματα σε ειδικούς χώρους, χωρίς να υπόκεινται σε εισαγωγικούς δασμούς, λοιπές επιβαρύνσεις και μέτρα πολιτικής, μέχρι τα εμπορεύματά τους να εξέλθουν από το καθεστώς τελωνειακής αποταμίευσης ή να υπαχθούν σε άλλο τελωνειακό καθεστώς.(ΑΑΔΕ, 2020c)⁵⁹

Οι ελεύθερες ζώνες είναι τμήματα του τελωνειακού εδάφους, όπου σε αυτά είναι καθορισμένα τα γεωγραφικά όρια, τα σημεία εισόδου και τα σημεία εξόδου που ορίζει κάθε κράτος μέλος. Αποτελούν περιφραγμένες περιοχές, υπόκεινται σε τελωνειακή επιτήρηση και πρέπει να κοινοποιούνται στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Στις ελεύθερες ζώνες τα ενωσιακά εμπορεύματα μπορούν να εισέρχονται, να αποθηκεύονται, να διακινούνται, να χρησιμοποιούνται, να μεταποιούνται ή να καταναλώνονται ενόσω βρίσκονται στα όρια αυτών - κατόπιν βέβαια γνωστοποίησης εκ των προτέρων στις τελωνειακές αρχές - και στη συνέχεια μπορούν να εξαχθούν ή να μεταφερθούν σε άλλα μέρη του τελωνειακού εδάφους της Ένωσης. Τα μη ενωσιακά εμπορεύματα μετά την παραμονή σε ελεύθερη ζώνη, μπορούν να τεθούν σε ελεύθερη κυκλοφορία ή να υπαχθούν σε καθεστώς τελειοποίησης προς επανεξαγωγή, προσωρινής εισαγωγής ή ειδικού προορισμού, και σε αυτές τις περιπτώσεις ή να επανεξαχθούν.

Τα πρόσωπα και τα εμπορεύματα που εισέρχονται ή εξέρχονται από ελεύθερες ζώνες, υπόκεινται σε τελωνειακούς ελέγχους, αλλά κυρίως η φύση των ελέγχων των τελωνειακών αρχών σχετίζεται με την επιτήρηση των εμπορευμάτων, την τήρηση των όρων χορήγησης άδειας για χρήση των σχετικών χώρων και τις διαδικασίες λειτουργίας τους.

Β.3) η ειδική χρήση: που περιλαμβάνει την προσωρινή εισαγωγή⁶⁰ και τον ειδικό προορισμό⁶¹. Με την προσωρινή εισαγωγή επιτρέπεται για ένα ορισμένο χρονικό διάστημα η χρήση – αλλά όχι η τελειοποίηση – μη ενωσιακών εμπορευμάτων σε τελωνειακό έδαφος, τα οποία προορίζονται για επανεξαγωγή. Με αυτό τον τρόπο, χορηγείται πλήρης ή μερική απαλλαγή από ΦΠΑ και ειδικούς φόρους κατανάλωσης, καθώς και επιβολής μέτρων πολιτικής. Το μέγιστο χρονικό διάστημα που μπορούν να υπαχθούν τα εμπορεύματα σε αυτό το καθεστώς είναι τα δύο χρόνια, πέραν του οποίου επιβάλλεται πρόστιμο ύψους 3% επί του εισαγωγικού δασμού για κάθε μήνα ή κλάσμα μηνός πέραν του ανώτατου χρονικού ορίου.

Στην περίπτωση του ειδικού προορισμού, τα εμπορεύματα μπορούν να τίθενται σε ελεύθερη κυκλοφορία με απαλλαγή από δασμούς ή με μειωμένο δασμολογικό συντελεστή λόγω του ειδικού τους προορισμού, δηλαδή, όταν τα αγαθά αυτά προορίζονται για συγκεκριμένους σκοπούς, όπως η μεταποίηση αλιευμάτων σε παρασκεύασμα διατροφής, η κατασκευή πλοίων και αεροσκαφών που

⁵⁶ Άρθρα 237-239 ΕΤΚ

⁵⁷ Άρθρο 240 του ΕΤΚ

⁵⁸ Άρθρα 243-249 ΕΤΚ

⁵⁹ <https://www.taxheaven.gr/circulars/32998/e-2063-2020>

⁶⁰ Άρθρα 250-253 ΕΤΚ

⁶¹ Άρθρο 254 ΕΤΚ

χρησιμοποιούνται για την πολιτική αεροπορία ή πλατφόρμες γεώτρησης. Όταν τα εμπορεύματα είναι κατάλληλα για επαναλαμβανόμενη χρήση, η τελωνειακή επιτήρηση συνεχίζεται για περίοδο που δεν μπορεί να υπερβεί τα δύο χρόνια από την ημερομηνία της πρώτης χρησιμοποίησής τους. Οι έλεγχοι που διενεργούνται στην προκειμένη περίπτωση έχουν να κάνουν με την πληρότητα των προϋποθέσεων για την ευνοϊκή δασμολογική μεταχείριση βάση του TARIC και του ETK, και εφόσον δεν πληρούνται οι όροι, καθίσταται πληρωτέος ο συνήθης δασμός.

B.4) η τελειοποίηση⁶²: που περιλαμβάνει την τελειοποίηση προς επανεξαγωγή και την τελειοποίηση προς επανεισαγωγή.

Η τελειοποίηση προς επανεξαγωγή αφορά την εισαγωγή μη ενωσιακών εμπορευμάτων στο τελωνειακό έδαφος της Ένωσης και τη μεταποίησή τους πλαίσιο αναστολής δασμών και φόρων με σκοπό:

- ✓ είτε την επανεξαγωγή των μεταποιημένων προϊόντων και ως εκ τούτου την αποφυγή δασμών,
- ✓ είτε τη θέση των μεταποιημένων προϊόντων σε ελεύθερη κυκλοφορία και συνέπεια αυτού την καταβολή χαμηλότερων δασμών,
- ✓ είτε τη διάθεση των απορριμμάτων των μεταποιημένων προϊόντων και συνεπώς την καταβολή χαμηλότερων δασμών.

Στο πλαίσιο αυτού του καθεστώτος, τα μη ενωσιακά εμπορεύματα παραμένουν μη ενωσιακά. Η τελωνειακή αρχή προσδιορίζει το διάστημα εντός του οποίου πρέπει να εκκαθαριστεί η τελειοποίηση προς επανεξαγωγή. Η προθεσμία αυτή αρχίζει την ημερομηνία κατά την οποία τα μη ενωσιακά εμπορεύματα υπάγονται στο καθεστώς και περιλαμβάνει τον χρόνο που απαιτείται για τη διενέργεια των εργασιών τελειοποίησης και την εκκαθάριση του καθεστώτος. (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2019a)⁶³ Η τελειοποίηση προς επανεισαγωγή αφορά την απομάκρυνση ενωσιακών εμπορευμάτων εκτός του τελωνειακού εδάφους της Ένωσης και την τελειοποίησή τους, με σκοπό την ευνοϊκή δασμολόγηση ή την απαλλαγή από τον δασμό όταν τα εμπορεύματα τεθούν σε ελεύθερη κυκλοφορία κατά την επανεισαγωγή στην Ένωση. Οι μειωμένοι δασμοί υπολογίζονται επί της προστιθέμενης αξίας των μεταποιημένων εμπορευμάτων, δηλαδή επί των εξόδων τελειοποίησης και όχι επί της αξίας του μεταποιημένου προϊόντος. Δεν οφείλονται δασμοί επί της επανεισαγωγής όταν τα εμπορεύματα επισκευάζονται δωρεάν ή όταν αντικαθίστανται ελαττωματικά εμπορεύματα.

Οι έλεγχοι που διενεργούνται στην προκειμένη περίπτωση έχουν να κάνουν επίσης με την πληρότητα των προϋποθέσεων για την ευνοϊκή δασμολογική μεταχείριση.

Γ) Η εξαγωγή⁶⁴: σε αυτό το καθεστώς υπάγονται εμπορεύματα που προορίζονται για έξοδο από το τελωνειακό έδαφος της ΕΕ. Τα εμπορεύματα αυτά δεν υπόκεινται σε ΦΠΑ και ΕΦΚ, ενώ σε περίπτωση καταβολής τους, οι οικονομικοί φορείς δικαιούνται της επιστροφής τους. Οι παρακάτω περιπτώσεις εμπορευμάτων δεν υπάγονται στο καθεστώς εξαγωγής:

- ✓ τα εμπορεύματα υπάγονται στο καθεστώς τελειοποίησης προς επανεισαγωγή,

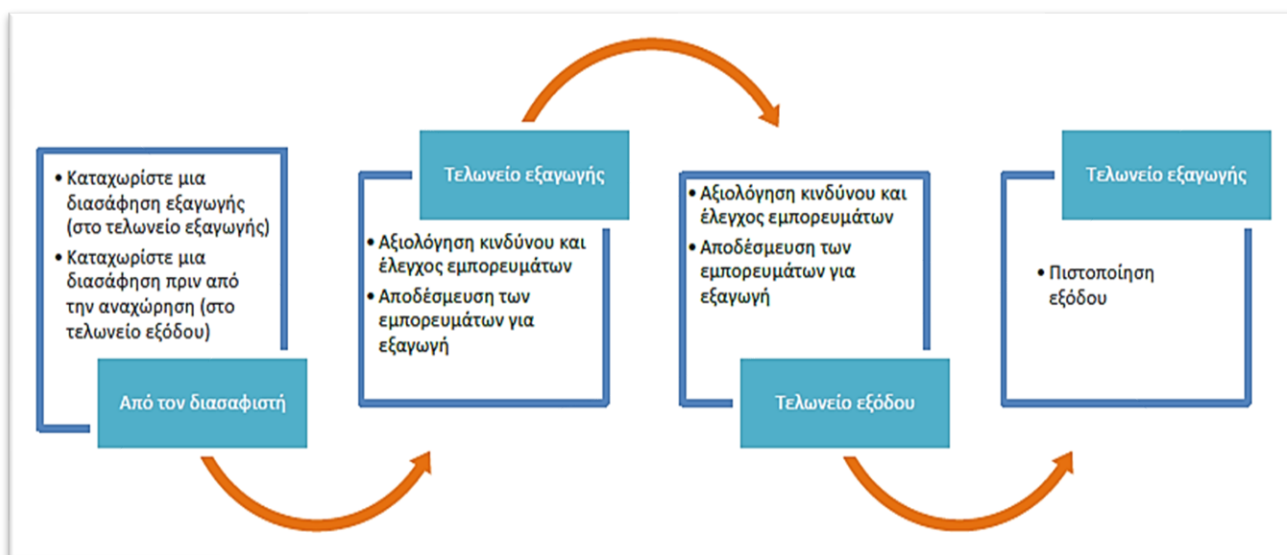
⁶² Άρθρα 255-262 ETK

⁶³ https://ec.europa.eu/taxation_customs/business/union-customs-code/ucc-guidance-documents_en

⁶⁴ Άρθρο 269 ETK

- ✓ τα εμπορεύματα εξέρχονται από το τελωνειακό έδαφος της Ένωσης αφού έχουν υπαχθεί σε καθεστώς ειδικού προορισμού,
- ✓ τα εμπορεύματα υπάγονται στο καθεστώς εσωτερικής διαμετακόμισης,
- ✓ τα εμπορεύματα εγκαταλείπουν προσωρινά το τελωνειακό έδαφος της Ένωσης, σύμφωνα με το άρθρο 155
- ✓ τα απαλλασσόμενα από ΦΠΑ ή ειδικό φόρο κατανάλωσης εμπορεύματα, που παραδίδονται για τον εφοδιασμό αεροσκαφών η πλοίων, ανεξαρτήτως προορισμού του αεροσκάφους ή του πλοίου, για τα οποία απαιτείται απόδειξη του εφοδιασμού.

Η τυποποιημένη διαδικασία εξαγωγής παρουσιάζεται στο παρακάτω διάγραμμα ροής:

Εικόνα 16: Τυποποιημένη διαδικασία εξαγωγής, Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή

Οι τελωνειακοί έλεγχοι που πραγματοποιούνται κατά την εξαγωγή των εμπορευμάτων, έχουν σαν σκοπό τη διασφάλιση ότι πραγματικά αποχωρούν από το τελωνειακό έδαφος τα εμπορεύματα που έχουν δηλωθεί, τόσο ως προς το είδος και τα τεχνικά τους χαρακτηριστικά, όσο και ως προς τον αριθμό.

Σύμφωνα με το άρθρο 154 του ΕΚΤ, τα ενωσιακά εμπορεύματα που αποτελούν αντικείμενο διασάφησης προς εξαγωγή, εσωτερική ενωσιακή διαμετακόμιση ή τελειοποίηση προς επανεξαγωγή υπόκεινται σε **τελωνειακή επιτήρηση** από τη στιγμή αποδοχής της διασάφησης, έως τη στιγμή που εξέρχονται από το τελωνειακό έδαφος της Ένωσης ή εγκαταλείπονται υπέρ του Δημοσίου ή καταστρέφονται ή έως τη στιγμή ακύρωσης της τελωνειακής διασάφησης. Επίσης, τα εμπορεύματα που εισέρχονται στο τελωνειακό έδαφος της ΕΕ, υπόκεινται και αυτά σε τελωνειακή επιτήρηση, μέχρι να χαρακτηριστούν σε ενωσιακά ή μη ενωσιακά. Τα μη ενωσιακά εμπορεύματα θα παραμείνουν σε επιτήρηση μέχρι να τους δοθεί προορισμός σε ένα από τα τελωνειακά καθεστώτα.

↳ Οι τελωνειακές διασαφήσεις

Η τελωνειακή διασαφήση είναι η πράξη με την οποία ένα πρόσωπο δηλώνει τη βούλησή του να υπαγάγει εμπορεύματα σε κάποιο από τα τελωνειακά καθεστώτα, γεγονός που ενεργοποιεί τελωνειακές διαδικασίες όπως ο υπολογισμός δασμών. Όλα τα εμπορεύματα που πρόκειται να υπαχθούν σε τελωνειακό καθεστώς, με εξαίρεση το καθεστώς της ελεύθερης ζώνης, πρέπει να καλύπτονται από τελωνειακή διασαφήση. Οι τελωνειακές διασαφήσεις πρέπει να υποβάλλονται ηλεκτρονικά, όμως σε ορισμένες περιπτώσεις – από ταξιδιώτες – μπορούν να υποβληθούν και σε φυσική μορφή ή κάποια εμπορεύματα μπορούν να διασαφίζονται προφορικά ή με άλλη πράξη που θεωρείται ότι είναι διασαφήση.

Η συνήθης τελωνειακή διασαφήση – κατά το άρθρο 162 του ΕΚΤ – περιέχει όλα τα απαραίτητα στοιχεία που απαιτούνται για την εφαρμογή των διατάξεων που διέπουν το τελωνειακό καθεστώς για το οποίο διασαφίζονται τα εμπορεύματα, καθώς και κάποια υποστηρικτικά έγγραφα, όπως ασφαλιστικά έγγραφα, λογιστικές καταχωρήσεις ή έγγραφα υγειονομικού περιεχομένου, που βρίσκονται στην κατοχή του διασαφιστή και στη διάθεση των τελωνειακών αρχών.

Η απλουστευμένη τελωνειακή διασαφήση – κατά τα άρθρα 166 και 167 του ΕΚΤ – επιτρέπει σε ένα πρόσωπο να υπαγάγει τα εμπορεύματά του σε τελωνειακό καθεστώς, με την κατάθεση λιγότερων κύριων και υποστηρικτικών εγγράφων κατά τον τελωνισμό, βοηθώντας το να επιταχύνει την εφοδιαστική αλυσίδα, με την προϋπόθεση ότι θα διαθέσει στις αρχές τα παραλειπόμενα έγγραφα εντός συγκεκριμένης προθεσμίας με συμπληρωματική διασαφήση. Για την τακτική χρήση της απλουστευμένης διασαφήσης απαιτείται, είτε κατοχή ειδικής άδειας που χορηγείται σε καταρτισμένους και με ιστορικό συμμόρφωσης στην τελωνειακή νομοθεσία φορείς, είτε κατοχή άδειας Εγκεκριμένου Οικονομικού Φορέα για Τελωνειακές Απλουστεύσεις (AEOC - Authorised Economic Operator – Customs Simplifications), με την οποία διευκολύνεται στη χορήγηση τελωνειακών απλουστεύσεων.

Στο 5^ο τμήμα του δευτέρου κεφαλαίου του ΕΚΤ αναφέρονται και κάποιες άλλες απλουστεύσεις, όπως:

- η απλούστευση της κατάρτισης των τελωνειακών διασαφήσεων για εμπορεύματα που υπάγονται σε διαφορετικές δασμολογικές διακρίσεις⁶⁵ και προς αποφυγή φόρτου εργασίας και δυσανάλογης δαπάνης σε σχέση με τον εισαγωγικό ή εξαγωγικό δασμό που επιβάλλεται, εφαρμόζεται ένας δασμός στο σύνολο της αποστολής βάσει της δασμολογικής διάκρισης των εμπορευμάτων για τα οποία προβλέπεται ο υψηλότερος συντελεστής εισαγωγικού ή εξαγωγικού δασμού.
- μια ακόμη απλούστευση είναι ο Κεντρικός Τελωνισμός⁶⁶ που δίνει τη δυνατότητα σε ένα πρόσωπο να υποβάλει τελωνειακή διασαφήση στο τελωνείο που είναι αρμόδιο για τον τόπο στον οποίο το πρόσωπο αυτό είναι εγκατεστημένο και όχι στο τελωνείο που είναι αρμόδιο για τον τόπο όπου προσκομίζονται τα εμπορεύματα. Εάν συμμετέχει μόνο ένα κράτος μέλος, ο

---

⁶⁵ Άρθρο 177 του ΕΚΤ

⁶⁶ Άρθρο 179 του ΕΚΤ

κεντρικός τελωνισμός εξαρτάται από τη συμφωνία συνεργασίας μεταξύ των εμπλεκόμενων τελωνείων. Εάν συμμετέχουν περισσότερα από ένα κράτη μέλη, ο οικονομικός φορέας πρέπει να έχει την ιδιότητα του ΑΕΟΚ.

↳ Ο καθορισμός δασμολογητέας αξίας

Η δασμολογητέα αξία των εμπορευμάτων, για την εφαρμογή του κοινού δασμολογίου και των μη δασμολογικών μέτρων που θεσπίζουν οι ενωσιακές διατάξεις που διέπουν συγκεκριμένους τομείς των εμπορικών συναλλαγών, καθορίζεται σύμφωνα με τα άρθρα 70 και 74.

Η δασμολογητέα αξία είναι η βάση για τον υπολογισμό του τελωνειακού δασμού, όταν χρεώνεται ως ποσοστό της αξίας των εμπορευμάτων και είναι γνωστός ως κατ' αξίαν δασμός, για τον υπολογισμό του ΦΠΑ επί των εισαγόμενων εμπορευμάτων και για την κατάρτιση στατιστικών στοιχείων για τις εμπορικές συναλλαγές. (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2019a)⁶⁷

Η κύρια βάση της δασμολογητέας αξίας εμπορευμάτων είναι η «συναλλακτική αξία», δηλαδή η πράγματι πληρωθείσα ή πληρωτέα για τα εμπορεύματα τιμή, όταν αυτά πωλούνται προς εξαγωγή με προορισμό το τελωνειακό έδαφος της Ένωσης. Η κύρια μέθοδος της συναλλακτικής αξίας ισχύει περίπου για το 95% των εμπορικών συναλλαγών στην ΕΕ, στις περιπτώσεις που δεν υφίστανται περιορισμοί στην μεταβίβαση των εμπορευμάτων, όπου ο πωλητής δεν θα επωφεληθεί από το προϊόν μεταγενέστερης μεταπώλησης και όταν ο αγοραστής και ο πωλητής δεν συνδέονται μεταξύ τους ή η σχέση τους δεν επηρεάζει την τιμή του προϊόντος. Στις περιπτώσεις των εξαιρέσεων, χρησιμοποιούνται τρεις βοηθητικές μέθοδοι για τον υπολογισμό της δασμολογητέας αξίας: η συναλλακτική αξία πανομοιότυπων εμπορευμάτων, η συναλλακτική αξία ομοειδών εμπορευμάτων και η επαγωγική μέθοδος που βασίζεται στην τιμή μονάδας.

↳ Η τελωνειακή Οφειλή⁶⁸

Υπάρχουν δύο περιπτώσεις γέννησης τελωνειακής οφειλής: λόγω τήρησης και λόγω μη τήρησης υποχρεώσεων και όρων.

A) **Λόγω τήρησης υποχρεώσεων και όρων:** η τελωνειακή οφειλή κατά την εισαγωγή γεννάται με την υπαγωγή των μη ενωσιακών εμπορευμάτων που υπόκεινται σε εισαγωγικό δασμό, είτε σε θέση σε ελεύθερη κυκλοφορία, συμπεριλαμβανομένων των διατάξεων περί ειδικού προορισμού, είτε σε προσωρινή εισαγωγή με μερική απαλλαγή από τον εισαγωγικό δασμό. Επίσης, έκτακτη τελωνειακή οφειλή μπορεί να γεννηθεί κατά την εισαγωγή μέσω της διασάφησης επανεξαγωγής. Αντίστοιχα, η τελωνειακή οφειλή κατά την εξαγωγή γεννάται με την υπαγωγή εμπορευμάτων που υπόκεινται σε εξαγωγικό δασμό, είτε σε καθεστώς εξαγωγής, είτε σε καθεστώς τελειοποίησης προς επανεισαγωγή.

B) **Λόγω μη τήρησης υποχρεώσεων και όρων:** η τελωνειακή οφειλή γεννάται όταν ο οικονομικός φορέας δεν συμμορφώνεται με τις υποχρεώσεις ενός τελωνειακού καθεστώτος, όταν ο οικονομικός

⁶⁷ https://ec.europa.eu/taxation_customs/business/union-customs-code/ucc-guidance-documents_en

⁶⁸ Άρθρα 77- 88 του ΕΤΚ

φορέας δεν πληροί τους όρους για την υπαγωγή των εμπορευμάτων σε κάποιο τελωνειακό καθεστώς και όταν η τελωνειακή διασάφηση έγινε αρχικά δεκτή, αλλά στους εκ των υστέρων ελέγχους διαπιστώθηκε ότι δεν τηρήθηκε σωστά κάποιος όρος ή διαδικασία.

Οφειλέτης στην προκειμένη περίπτωση είναι ο διασαφιστής, που μπορεί να είναι ίδιος ο οικονομικός φορέας ή σε περίπτωση έμμεσης αντιπροσώπευσης, το πρόσωπο για λογαριασμό του οποίου υποβάλλεται η τελωνειακή διασάφηση.

Ο προσδιορισμός της τελωνειακής οφειλής συνεπάγεται τον υπολογισμό του δασμολογικού ποσού που οφείλεται και την εγγραφή της σχετικής πράξης καταλογισμού. Η σχετική διαδικασία είσπραξης της τελωνειακής οφειλής αρχίζει από τον καταλογισμό και την γνωστοποίησή της στον οφειλέτη, ενώ η πληρωμή πρέπει να πραγματοποιείται εντός δέκα ημερών από την γνωστοποίηση. (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2019f)⁶⁹

↳ Η τελωνειακή Εγγύηση⁷⁰

Οι τελωνειακές αρχές απαιτούν τη σύσταση εγγύησης για ενδεχόμενη τελωνειακή οφειλή, όπως στην περίπτωση του καθεστώτος διαμετακόμισης, και σε υπάρχουσα τελωνειακή οφειλή, όπως η περίπτωση της θέσης σε ελεύθερη κυκλοφορία, ώστε να καλύπτει το ποσό του εισαγωγικού ή εξαγωγικού δασμού και τις λοιπές επιβαρύνσεις που συνδέονται με την εισαγωγή ή εξαγωγή των εμπορευμάτων. Δεν απαιτείται εγγύηση σε εξειδικευμένες καταστάσεις, από τα κράτη ή άλλους οργανισμούς δημοσίου δικαίου, όσον αφορά τις δραστηριότητες που αναλαμβάνουν ως δημόσιες αρχές ή αν το ποσό της απαίτησης είναι λιγότερο των 1.000,00€.

Με την επιφύλαξη του άρθρου 97, οι τελωνειακές αρχές απαιτούν τη σύσταση μίας μόνο εγγύησης για συγκεκριμένα εμπορεύματα ή για συγκεκριμένη διασάφηση. Ενδέχεται όμως και χρήση μιας συνολικής εγγύησης που καλύπτει μεγαλύτερο χρονικό διάστημα ή πέραν της μιας πράξης διασάφησης.

4.1.2 Πεδίο Πολιτικής 2^ο : Υπολογισμός δασμών

Για τον καθορισμό της αξίας των εμπορευμάτων στα πλαίσια των εμπορικών συναλλαγών της ΕΕ, θεσπίστηκε ένα πρότυπο σύνολο κανόνων, το οποίο χρησιμοποιείται για τον υπολογισμό των δασμών. Η ύπαρξη ενός τυποποιημένου συνόλου κανόνων για τον καθορισμό της αξίας αυτών των αγαθών έχει μεγάλη σημασία για πολλούς λόγους. Από μέρους των τελωνειακών αρχών, οι σαφείς κανόνες για τον τρόπο εκτέλεσης των υποχρεώσεων, βοηθούν στην καλύτερη ανάλυση της οικονομικής και εμπορικής πολιτικής, στην εφαρμογή των κατάλληλων μέτρων εμπορικής πολιτικής, στην ορθή είσπραξη των εισαγωγικών δασμών και φόρων και στη διαμόρφωση στατιστικών εισαγωγών και εξαγωγών. Από την πλευρά των οικονομικών φορέων, η ύπαρξη ενός κοινού, συμφωνημένου και ακριβούς προτύπου

⁶⁹ https://ec.europa.eu/taxation_customs/business/union-customs-code/ucc-guidance-documents_en

⁷⁰ Άρθρα 89 – 100 του ΕΤΚ

δασμολόγησης, βοηθά στον ορθότερο οικονομικό προγραμματισμό, στην διασφάλιση της ισότιμης μεταχείρισης και την εξάλειψη των φορολογικών εμποδίων μεταξύ φορέων των κρατών μελών.

Στις διατάξεις του ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΥ (ΕΟΚ) αριθ. 2658/87 ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ της 23ης Ιουλίου 1987 «για τη δασμολογική και στατιστική ονοματολογία και το κοινό δασμολόγιο» (Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, 1987)⁷¹, όπως και στα άρθρα 20 – 36 του ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΥ (ΕΟΚ) αριθ. 2913/92 ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ της 12ης Οκτωβρίου 1992 «περί θεσπίσεως κοινοτικού τελωνειακού κώδικα» (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2014)⁷², αναλύονται οι βασικές έννοιες για τον καθορισμό της οικονομικής αξίας των εμπορευμάτων, καθώς και οι παράγοντες βάσει των οποίων εφαρμόζονται οι δασμολογικές επιβαρύνσεις. Θα πρέπει βέβαια να σημειωθεί ότι ο Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 952/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 9ης Οκτωβρίου 2013, «για τη θέσπιση του ενωσιακού τελωνειακού κώδικα» (Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο & Συμβούλιο, 2013)⁷³, αποτελεί το ενοποιημένο και ενημερωμένο κείμενο, που ενσωματώνει τις τρέχουσες διατάξεις των προηγούμενων νομοθετημάτων. Σύμφωνα με τα παραπάνω:

- ✓ Το «Κοινό Δασμολόγιο» (ΚΔ) είναι το εξωτερικό δασμολόγιο που ισχύει για τα προϊόντα που εισάγονται στο τελωνειακό έδαφος της Ένωσης και έχει ουσιώδη σημασία για την ομαλή λειτουργία της τελωνειακής ένωσης και της Ευρωπαϊκής Ένωσης, εφόσον αποτελεί την εξωτερική διάσταση της κοινής αγοράς. Τροποποιείται κάθε έτος και δημοσιεύεται στην Επίσημη Εφημερίδα της ΕΕ, σειρά (L) legislation, την τελευταία συνήθως ημέρα του μηνός Οκτωβρίου, ενώ τίθεται σε εφαρμογή από την 1η Ιανουαρίου του επόμενου έτους.⁷⁴ Το ύψος της δασμολογικής επιβάρυνσης για κάθε εμπόρευμα που εισάγεται στην ΕΕ, προσδιορίζεται κατά τον τελωνισμό από το αρμόδιο Τελωνείο Εισαγωγής, με βάση τη «δασμολογική κατάταξη» του εμπορεύματος στο ΚΔ, δηλαδή την εύρεση της σωστής δασμολογικής διάκρισης που υπάγεται το εμπόρευμα και της δασμολογικής επιβάρυνσης που αντιστοιχεί στη διάκριση αυτή.
- ✓ Το ΚΔ βασίζεται στη «Συνδυασμένη Ονοματολογία» (ΣΟ), η οποία με τη σειρά της βασίζεται στο Εναρμονισμένο Σύστημα Περιγραφής και Κωδικοποίησης των εμπορευμάτων (ΕΣ). Το ΕΣ είναι ένας συστηματικός κατάλογος εμπορευμάτων, που εφαρμόζεται από τις περισσότερες χώρες που συμμετέχουν στο διεθνές εμπόριο, ενώ αποτελεί τη βάση για τις διεθνείς εμπορικές διαπραγματεύσεις. Συνίσταται σε έναν εξαψήφιο κωδικό που διαχειρίζεται ο Παγκόσμιος Οργανισμός Τελωνείων (ΠΟΤ) και αποτελείται από περίπου 5000 ομάδες αγαθών.
- ✓ Η «Συνδυασμένη Ονοματολογία» (ΣΟ) είναι μια μέθοδος προσδιορισμού των εμπορευμάτων και συλλογής στατιστικών στοιχείων για το ενδοενωσιακό εμπόριο. Όταν διασαφίζονται στο τελωνείο τα εκτός τελωνειακής ένωσης εμπορεύματα πρέπει να κατατάσσονται σύμφωνα με

⁷¹ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/HTML/?uri=CELEX:01987R2658-20160601&from=EL>

⁷² <https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CONSLEG:1992R2913:20070101:el:PDF>

⁷³ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/HTML/?uri=CELEX:32013R0952&from=EN#d1e7500-1-1>

⁷⁴ Το Δασμολόγιο του 2020 δημοσιεύτηκε στην Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης L280 ημερομηνίας 31 Οκτωβρίου 2019, ως Εκτελεστικός Κανονισμός (ΕΕ) αρ. 2019/1776 της Επιτροπής και τέθηκε σε εφαρμογή από την 1η Ιανουαρίου 2020.

τη ΣΟ και λαμβάνουν έναν οκταψήφιο κωδικό αριθμό, ο οποίος συνδέεται με μια περιγραφή και έναν δασμολογικό συντελεστή.

- ✓ Το **TARIC** (ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ-ΓΓΔΕ, 2016)⁷⁵ είναι το «Ολοκληρωμένο Τελωνειακό Δασμολόγιο της ΕΕ». Αποτελεί μια πολύγλωσση βάση δεδομένων που περιέχει όλη τη ΣΟ με κωδικοποιημένο τρόπο, ενσωματώνοντας τις σχετικές κοινοτικές νομοθετικές ρυθμίσεις που αφορούν σε:
  - ◇ δασμολογικά μέτρα, όπως για παράδειγμα, δασμούς, δασμολογικές ποσοτώσεις, αναστολές των δασμών και δασμολογικές προτιμήσεις,
  - ◇ μέτρα εμπορικής πολιτικής της Κοινότητας, όπως οι δασμοί αντιντάμπινγκ και
  - ◇ μέτρα αγροτικής πολιτικής, όπως πρόσθετοι δασμοί ζάχαρης και αλεύρου, γεωργικό στοιχείο και εξαγωγικές επιστροφές.

Το TARIC σε συνδυασμό με τα δεδομένα της Εθνικής φορολογίας, διαμορφώνουν το Ολοκληρωμένο Τελωνειακό Δασμολόγιο, που ονομάζεται «Εθνικό Δασμολόγιο» και περιλαμβάνει τον Φ.Π.Α., τους Ειδικούς Φόρους Κατανάλωσης και λοιπούς φόρους που επιβάλλονται κατά την εισαγωγή των εμπορευμάτων από τρίτες, εκτός ΕΕ χώρες, εφόσον πρόκειται να αναλωθούν στην Ελληνική Επικράτεια. Το TARIC επεκτείνει περισσότερο τη ΣΟ και διαθέτει τουλάχιστον από 10 έως και 24 ψηφία.

- ✓ Τέλος, οι «Δεσμευτικές Δασμολογικές Πληροφορίες» (ΔΔΠ – Binding Tariff Information - BTI) που εκδίδονται με τη χρήση των κωδικών TARIC, εξασφαλίζουν την ενιαία εφαρμογή από όλα τα κράτη μέλη και τους οικονομικούς φορείς. Οι ΔΔΠ δημιουργήθηκαν προκειμένου να εξασφαλιστεί η ενιαία εφαρμογή της δασμολογικής κατάταξης. (ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ-ΓΓΔΕ, 2016) Προκειμένου οι ενδιαφερόμενοι εισαγωγείς ή εξαγωγείς να γνωρίζουν εκ των προτέρων σε ποια δασμολογική διάκριση υπάγεται το προϊόν που πρόκειται να εισαχθεί ή να εξαχθεί, μπορούν να ζητούν την έκδοση ΔΔΠ από την αρμόδια Τελωνειακή Αρχή, με αίτηση που από την 1/10/2019 υποβάλλεται πλέον ηλεκτρονικά. Η απόφαση που εκδίδεται παρέχει ασφάλεια δικαίου σε σχέση με τη δασμολογική κατάταξη των εμπορευμάτων τους και είναι δεσμευτική για όλα τα κράτη μέλη, καθώς και για τον δικαιούχο. Ισχύει σε όλο το τελωνειακό έδαφος της ΕΕ, ανεξάρτητα από το κράτος μέλος που την εξέδωσε και έχει ισχύ για τρία έτη, εκτός αν ανακληθεί ή ακυρωθεί.

4.1.3 Πεδίο Πολιτικής 3^ο : Ασφάλεια στα τελωνεία

Πτυχές ασφαλείας εισήχθησαν για πρώτη φορά στην τελωνειακή νομοθεσία της ΕΕ μετά τις τρομοκρατικές επιθέσεις το Σεπτέμβριο του 2001 στις Ηνωμένες Πολιτείες.

Το 2005, ο Παγκόσμιος Οργανισμός Τελωνείων (WCO) ενέκρινε στο Πλαίσιο των Προτύπων SAFE (SAFE) που εισήγαγε μέτρα ασφαλείας για αλυσίδες εφοδιασμού, συμπεριλαμβανομένης της

⁷⁵ <https://www.lawspot.gr/sites/default/files/images/nea/misc/egxeiridio-eisagoges-exagoges.pdf>

απαίτησης προηγμένων δεδομένων φορτίου, της αξιολόγησης κινδύνου ασφάλειας και ενός προγράμματος εταιρικής συνεργασίας, τον λεγόμενο Εγκεκριμένο Οικονομικό Φορέα (ΑΕΟ).

Στην ΕΕ, ο τότε κοινοτικός τελωνειακός κώδικας, που ίσχυε από τον Κανονισμό της ΕΟΚ 2913/92, τροποποιήθηκε το 2005 και το 2006 για να συμπεριληφθούν πτυχές ασφάλειας που εισήγαγε ο Παγκόσμιος Οργανισμός Τελωνίων (κανονισμός (ΕΚ) 648/2005, 1875/2006). Οι κυριότερες αλλαγές ήταν η απαίτηση υποβολής ηλεκτρονικών δεδομένων πριν από την άφιξη εμπορευμάτων σε τελωνιακό έδαφος της ΕΕ ή στο πρώτο σημείο εισόδου της (η λεγόμενη Συνοπτική Διασάφηση Εισόδου – ENS) και η εισαγωγή του προγράμματος του Εγκεκριμένου Οικονομικού Φορέα (ΑΕΟ) που προαναφέρθηκε, με σκοπό τη λειτουργία ενός κοινού συστήματος ανάλυσης κινδύνων.

Ο τελευταίος κοινοτικός τελωνειακός κώδικας - που θεσπίστηκε από τον Κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 952/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 9ης Οκτωβρίου 2013 - και οι κατ' εξουσιοδότηση αυτού Εκτελεστικές πράξεις, αποσκοπούν μεταξύ άλλων, στην προσφορά μεγαλύτερης ασφάλειας δικαίου και ομοιομορφίας για τις επιχειρήσεις, στη διαφύλαξη των δημοσιονομικών και οικονομικών συμφερόντων της ΕΕ και των χωρών της ΕΕ, καθώς και στην προστασία και ασφάλεια των πολιτών της ΕΕ.

Ιδιαίτερα, ο Εκτελεστικός Κανονισμός 2019/1026, καθορίζει αναλυτικά τους τεχνικούς κανόνες για το ηλεκτρονικό σύστημα Εγκεκριμένων Οικονομικών Φορέων (ΑΕΟ), όπου εθελοντικά εταιρίες που πληρούν αυστηρές προϋποθέσεις, συνεργάζονται στενά με τις τελωνειακές αρχές για την ενίσχυση της ασφάλειας της αλυσίδας εφοδιασμού και ταυτόχρονα επωφελούνται από την ευκολότερη χορήγηση άδειας χρήσης τελωνειακών απλουστεύσεων και την υποβολή σε λιγότερους φυσικούς ελέγχους (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2020)⁷⁶.

Η διαρκώς αυξανόμενη η ανάγκη διασφάλισης της προστασίας των οικονομικών συμφερόντων και της ασφάλειας της κοινωνίας μέσα από την ευρεία και κοινή χρήση ενός ενιαίου πλαισίου διαχείρισης κινδύνων της ΕΕ, ώθησαν την Επιτροπή να εκδώσει το 2014 ένα σχέδιο δράσης που περιλάμβανε μια σειρά μέτρων για κάθε ένα από τους παρακάτω στόχους (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2018)⁷⁷, (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2016b)⁷⁸:

- ✓ Στόχος 1^{ος} : Βελτίωση της ποιότητας των δεδομένων και τρόποι διαβίβασής τους

Όπως έχει προαναφερθεί, η ΕΕ στα πλαίσια των προτύπων «SAFE» του Παγκόσμιου Οργανισμού Τελωνείων (ΠΟΤ), έθεσε σε εφαρμογή το 2011 ένα νέο σύστημα ελέγχου των εισαγωγών, το ICS (Import Control System) για τη διασφάλιση της ροής των εμπορευμάτων κατά την είσοδό τους στην ΕΕ. Σήμερα η ΕΕ μεταρρύθμισε το σύστημα ελέγχου εισαγωγών της (ICS2), με την παροχή εκ των προτέρων πληροφόρησης για τα φορτία που εισέρχονται εντός των συνόρων της ΕΕ. Το νέο σύστημα ICS2 θα συλλέγει δεδομένα για όλα τα εμπορεύματα πριν την άφιξή τους και εν συνέχεια οι

⁷⁶ Ανακοίνωση της Ε. Επιτ. για την Ανάπτυξη της Τελωνειακής Ένωσης και της Διακυβέρνησής της CELEX_52016DC0813_EL_TXT. Available at: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52016DC0813&qid=1548538367973&from=EL>.

⁷⁷ Έκθεση Επιτροπής προς το Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο - Δεύτερη έκθεση προόδου σχετικά με την εφαρμογή της στρατηγικής της ΕΕ και του σχεδίου δράσης για τη διαχείριση τελωνειακών κινδύνων - COM (2018) 549/final/27.08.2018. Available at: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32018R1139&from=SK> (Accessed: 23 October 2020).

⁷⁸ Έκθεση της Επιτροπής προς το Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο - COM(2016) 476 final - 19.07.2016. Available at: <https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2016:0476:FIN:EL:PDF>.

οικονομικοί φορείς θα δηλώνουν δεδομένα ασφάλειας στο σύστημα, μέσω της Συνοπτικής Διασάφησης Εισόδου (ENS – Entry Summary Declaration). Έτσι, θα εντοπίζονται ευκολότερα οι αποστολές υψηλού κινδύνου, οι τελωνειακοί έλεγχοι θα είναι στοχοθετημένοι και θα διευκολύνεται η διασυνοριακή εκκαθάριση για το νόμιμο εμπόριο. Το νέο Σύστημα Ελέγχου Εισαγωγών 2 (ICS2) θα τεθεί σε λειτουργία σε τρεις εκδόσεις. Κάθε κυκλοφορία επηρεάζει διαφορετικούς οικονομικούς φορείς και μοντέλα μεταφοράς. Η πρώτη απελευθέρωση στις 15 Μαρτίου 2021 θα αφορά ταχυμεταφορείς και ταχυδρομικούς φορείς με έδρα την Ευρώπη ή που αποστέλλουν στην Ευρώπη. Η δεύτερη απελευθέρωση την 1^η Μαρτίου 2023, θα αφορά ταχυμεταφορείς και αερομεταφορείς και μεταφορείς φορτίου, για όλα τα αγαθά στις αεροπορικές μεταφορές. Τέλος, η Τρίτη απελευθέρωση την 1^η Μαρτίου 2024 θα αφορά χειριστές που μεταφέρουν εμπορεύματα σε θαλάσσιες και εσωτερικές πλωτές οδούς και δρόμους και σιδηροδρόμους (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2020c)⁷⁹.

- ✓ Στόχος 2^{ος} : Διασφάλιση της διαθεσιμότητας των δεδομένων όσον αφορά την αλυσίδα εφοδιασμού και ανταλλαγή πληροφοριών σχετικά με την διαχείριση των κινδύνων και τα αποτελέσματα των ελέγχων

Στόχος είναι να ολοκληρωθεί η μετάβαση του τελωνειακού περιβάλλοντος σε ένα ηλεκτρονικό περιβάλλον χωρίς χαρτί, καθώς και να προβλεφθεί μεγαλύτερη ψηφιακή ενσωμάτωση σε επίπεδο ΕΕ (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2020a)⁸⁰. Τα συστήματα ΠΤ στο σύνολό τους θα εκσυγχρονίσουν και θα εναρμονίσουν περαιτέρω τις διαδικασίες εισαγωγής, εξαγωγής και διαμετακόμισης, ενώ συγχρόνως θα εισαγάγουν νέες έννοιες, όπως ο κεντρικός τελωνισμός, με τον οποίο αποσυνδέεται ο τόπος υποβολής διασάφησης από τον τόπο στον οποίο βρίσκονται πραγματικά τα εμπορεύματα, μέσα από τη χρήση του πληροφοριακού συστήματος των ηλεκτρονικών τελωνίων (e-customs) και της ενιαίας ηλεκτρονικής θυρίδας που διαλειτουργούν μεταξύ τους. Έτσι παρέχεται η δυνατότητα στους οικονομικούς φορείς να εκπληρώνουν μόνο μία φορά τις υποχρεώσεις διασάφησης που έχουν προς το τελωνείο και τις άλλες κυβερνητικές υπηρεσίες – για παράδειγμα, κτηνιατρικές ή φυτοϋγειονομικές – χρησιμοποιώντας από τις εγκαταστάσεις τους ηλεκτρονικά μέσα.

Στην αναθεωρημένη έκθεση του σχετικού προγράμματος εργασιών της ΕΕ - (MASP) (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2019e)⁸¹, αναφέρεται ότι δρομολογήθηκε η ολοκλήρωση των 17 διευρωπαϊκών συστημάτων του ενωσιακού τελωνειακού κώδικα έως το τέλος του 2025, αφού τα κράτη μέλη ολοκληρώσουν την αναβάθμιση των εθνικών τους συστημάτων.

- ✓ Στόχος 3^{ος} : Εφαρμογή εν ανάγκη μέτρων ελέγχου και άμβλυνσης των κινδύνων («Εκτίμηση εκ των προτέρων ελέγχος αν χρειαστεί»)

Σε αυτό το πλαίσιο δόθηκε έμφαση:

⁷⁹ Σύστημα ελέγχου εισαγωγής 2 (ICS2), Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Available at: https://ec.europa.eu/taxation_customs/general-information-customs/customs-security/ics2_en.

⁸⁰ Δεύτερη διετής έκθεση προόδου σχετικά με την ανάπτυξη της τελωνειακής ένωσης της ΕΕ και της διακυβέρνησής της ΕΕ, Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Βρ. Available at: <https://ec.europa.eu/transparency/regdoc/rep/10102/2020/EL/SWD-2020-213-F1-EL-MAIN-PART-1.PDF>.

⁸¹ Πολυετές στρατηγικό σχέδιο για τα ηλεκτρονικά τελωνεία - Electronic Customs Multi-Annual Strategic Plan 2014 REVISION MASP Rev . 2014. Available at: https://ec.europa.eu/taxation_customs/sites/taxation/files/2019_masp_strategic_plan_en.pdf.

α) σε συστήματα SBA (συστήματα παρακολούθησης ελέγχου και ποιότητας έργων) για τον έλεγχο εγκεκριμένων οικονομικών φορέων (ΑΕΟ) που εστιάζει στα εσωτερικά συστήματα ελέγχου των δραστηριοτήτων τους και μετριάξει τους κινδύνους που σχετίζονται με την τελωνειακή συμμόρφωση

β) σε αυτόματους ελέγχους που εισάγονται στο στάδιο εκτελωνισμού των εισαγωγών, βάσει του ολοκληρωμένου δασμολογίου της ΕΕ (TARIC) και αφορούν την συμβατότητα των εγγραφών στην τελωνειακή διασάφηση σε σχέση με τρεις παραμέτρους: 1) τις νομικές πτυχές (έλεγχος της συμβατότητας των εγγραφών σε σχέση με τις νομικές παραμέτρους της περιγραφής των εμπορευμάτων), 2) τις ποσοτικές πτυχές [έλεγχος της αξιοπιστίας δηλωμένων στοιχείων (π.χ. καθαρή μάζα/μονάδα, ή καθαρή μάζα/συμπληρωματική μονάδα)] και 3) τις τιμές [έλεγχος της αξιοπιστίας δηλωμένων τιμών (αξία/μονάδα)].(Το Συμβούλιο της ΕΕ, 1987)⁸² και

γ) στην χρήση κατευθυντήριων γραμμών και καταλόγων ελέγχου, ώστε κάποια προϊόντα που εισέρχονται σε τελωνειακό έδαφος να εναρμονίζονται με μια ειδική κατηγορία ευρωπαϊκών προτύπων («εναρμονισμένα πρότυπα»), τα οποία καταρτίζονται από έναν από τους τρεις ευρωπαϊκούς οργανισμούς τυποποίησης (ΕΟΤ) και συμβάλλουν στην προστασία του περιβάλλοντος και στην υγεία των καταναλωτών.

- ✓ Στόχος 4^{ος} : Αύξηση των ικανοτήτων για τη διασφάλιση της αποτελεσματικής εφαρμογής του κοινού πλαισίου διαχείρισης των κινδύνων (GRMF -Customs Risk Management Framework) για τη γρηγορότερη αντιμετώπιση των νεοεμφανιζόμενων κινδύνων

Στην Ειδική έκθεση αριθ. 19/2017 του Ευρωπαϊκού ΕλΣυν, (Ευρωπαϊκό Ελεγκτικό Συνέδριο, 2017)⁸³, διαπιστώθηκαν σημαντικές αδυναμίες σχετικά με την αποτελεσματική εφαρμογή των ελέγχων στις διαδικασίες εισαγωγής, και διατυπώθηκε μια σειρά συστάσεων προς την Επιτροπή, η οποία και τον επόμενο χρόνο προέβη σε πιλοτικό κύκλο αξιολόγησης διαχείρισης κινδύνου. Μεταξύ των επιτευγμάτων που σημειώθηκαν, περιλαμβάνονται τα εξής: i) η δημιουργία διευρωπαϊκών δικτύων εμπειρογνομόνων σε ζητήματα κινδύνου ii) η εφαρμογή κοινών κριτηρίων κινδύνων και iii) η εν εξελίξει ανάπτυξη του κοινού συστήματος διαχείρισης κινδύνων της ΕΕ με σκοπό την ανταλλαγή πληροφοριών για τους κινδύνους, την υποστήριξη των τομέων ελέγχου με προτεραιότητα και τη διευκόλυνση των δράσεων για την αντιμετώπιση τελωνειακών κρίσεων.

- ✓ Στόχος 5^{ος} : Προώθηση της διωπηρεσιακής συνεργασίας και της ανταλλαγής πληροφοριών μεταξύ των τελωνειακών και άλλων αρχών σε επίπεδο κρατών μελών και ΕΕ

⁸² ST_7586_2017_INIT_el-Σχέδιο συμπερασμάτων του Συμβουλίου για τη χρηματοδότηση του τελωνειακού τομέα. Βρυξέλες. Available at: <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-7586-2017-INIT/el/pdf>.

⁸³ Ειδική έκθεση αριθ. 19 / 2017 : Διαδικασίες εισαγωγής : οι αδυναμίες του νομικού πλαισίου και η αναποτελεσματική εφαρμογή έχουν αντίκτυπο στα οικονομικά συμφέροντα της ΕΕ. Available at: <https://www.eca.europa.eu/el/Pages/DocItem.aspx?did=44169>.

Στα πλαίσια της προσπάθειας για τον εντοπισμό και την πρόληψη του οργανωμένου εγκλήματος και της τρομοκρατίας σε σχέση με την κυκλοφορία των εμπορευμάτων διαμέσου των εξωτερικών συνόρων της ΕΕ, εκφράστηκε η ανάγκη ενίσχυσης των τελωνειακών αρχών, με καθημερινή συνεργασία με τις υπόλοιπες αρχές και οργανισμούς. Για τους παραπάνω λόγους, η Επιτροπή:

α) εξέδωσε νέες κατευθυντήριες γραμμές για συνεργασία των τελωνείων με τον Ευρωπαϊκό Οργανισμό Συνοριοφυλακής και Ακτοφυλακής (Frontex) για την αντιμετώπιση σοβαρών μορφών εγκληματικότητας με διασυνοριακή διάσταση,

β) απέστειλε τον Μάιο του 2018 στα κράτη μέλη σύσταση για τοποθέτηση αξιωματικού συνδέσμου στην Ευρωπόλ, με σκοπό την πρόσβαση των τελωνειακών αρχών στην εφαρμογή δικτύου ασφαλούς ανταλλαγής πληροφοριών (SIENA) της Ευρωπόλ. Επιπλέον, ενισχύθηκε περαιτέρω η συνεργασία μεταξύ της Ευρωπαϊκής Υπηρεσίας Καταπολέμησης της Απάτης (OLAF) και της Ευρωπόλ, για την αντιμετώπιση του οργανωμένου εγκλήματος σε σχέση με τα δικαιώματα διανοητικής ιδιοκτησίας (ΔΔΙ),

γ) Ενίσχυσε το σχέδιο δράσης της ομάδας «Τελωνειακή συνεργασία» με σκοπό την καλύτερη ενσωμάτωση των τελωνειακών αρχών στην αξιολόγηση απειλής όσον αφορά το σοβαρό και οργανωμένο έγκλημα στην ΕΕ. Η Ομάδα «Τελωνειακή Συνεργασία» ασχολείται με την επιχειρησιακή συνεργασία μεταξύ των εθνικών τελωνειακών αρχών με σκοπό τη βελτίωση των ικανοτήτων επιβολής. Καθορίζει τους στρατηγικούς και τακτικούς στόχους των Κοινών Τελωνειακών Επιχειρήσεων (ΚΤΕ). Σκοπός της είναι η επίτευξη αποτελεσμάτων σε θέματα κατάσχεσης, εντοπισμού νέων απειλών και εξάρθρωσης εγκληματικών οργανώσεων, ενώ συνεργάζεται στενά με την Ευρωπόλ, την Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Καταπολέμησης της Απάτης (OLAF) και τη Frontex.

Είναι σημαντική επίσης η θέσπιση το 2019 από την ΕΕ νέων κανόνων για τη διαλειτουργικότητα μεταξύ των τελωνειακών συστημάτων με αυτά των τομέων δικαιοσύνης και εσωτερικών υποθέσεων της ΕΕ. Σύμφωνα με τη δεύτερη διετή έκθεση προόδου σχετικά με την ανάπτυξη της τελωνειακής ένωσης της ΕΕ, που εκδόθηκε τον Σεπτέμβριο του 2020, (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2020a), επί του παρόντος, βρίσκεται σε εξέλιξη η διαδικασία ανάπτυξης πλαισίου διαλειτουργικότητας για τα συστήματα πληροφοριών για τη διαχείριση της ασφάλειας, των συνόρων και της μετανάστευσης. Τα ΠΣ που αναφέρονται στην παρούσα φάση είναι τα παρακάτω: Σύστημα Πληροφοριών Σένγκεν (SIS), Σύστημα Πληροφοριών Ευρωπόλ (EIS- European Information Systems), Σύστημα εισόδου/εξόδου (ΣΕΕ), Σύστημα Πληροφοριών για τις Θεωρήσεις (VIS), Ευρωπαϊκό Σύστημα Πληροφοριών και Αδειοδότησης Ταξιδιού (ETIAS), Ευρωπαϊκό Σύστημα Δακτυλοσκόπησης (EURODAC), Ευρωπαϊκό Σύστημα Πληροφοριών Ποινικού Μητρώου για υπηκόους τρίτων χωρών (σύστημα ECRIS-TCN). Σε πρόσφατη έκθεση του Συμβουλίου της ΕΕ το 2019, εξετάστηκαν ενδελεχώς οι διασυνδέσεις μεταξύ του Συστήματος Πληροφοριών Σένγκεν (SIS), των δεδομένων του Ευρωπόλ και του τελωνειακού Συστήματος Ελέγχου Εισαγωγών 2 (ICS2 - Import Control System 2) και προσδιορίστηκαν εμπόδια, περιορισμοί και αντιμετώπισή τους σε τεχνικό, επιχειρησιακό και νομικό επίπεδο.

✓ Στόχος 6^{ος} : Ενίσχυση της συνεργασίας με τους εμπορευόμενους:

Η συνεργασία μεταξύ των τελωνειακών αρχών και των εμπορευόμενων βελτιώνεται κυρίως μέσω της ενίσχυσης της έννοιας του εγκεκριμένου οικονομικού φορέα (ΑΕΟ). Όπως έχει προαναφερθεί, ως ΑΕΟ θεωρείται ένας χρηματοπιστωτικά και φορολογικά φερέγγυος οικονομικός φορέας, εγκατεστημένος εντός του τελωνειακού εδάφους, που αποτελεί μέρος της διεθνούς εφοδιαστικής αλυσίδας και ασκεί τελωνειακές δραστηριότητες (ΑΑΔΕ, 2020f)⁸⁴. Μπορεί να λάβει δύο είδη αδειών, την ΑΕΟC (Authorised Economic Operator – Customs Simplifications), με την οποία διευκολύνεται στη χορήγηση τελωνειακών απλουστεύσεων και την ΑΕΟS (Authorised Economic Operator – Security & Safety), με την οποία επωφελείται με λιγότερους φυσικούς ελέγχους κατά την είσοδο ή της έξοδο των εμπορευμάτων από το τελωνειακό έδαφος και άρα διευκολύνεται ως προς την ασφάλεια και την προστασία. Αυτό σημαίνει ότι δημιουργείται μια σχέση μεταξύ των τελωνείων και του οικονομικού φορέα, που βασίζεται στις αρχές της αμοιβαίας διαφάνειας, ορθότητας, δικαιοσύνης και ευθύνης (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2020b)⁸⁵. Η Ευρωπαϊκή Ένωση συνάπτει Συμφωνίες Αμοιβαίας Αναγνώρισης (ΣΑΑ) με τις χώρες εκείνες που αποτελούν τους βασικούς της εμπορικούς εταίρους, με σκοπό την αποδοχή των οικονομικών φορέων ή τα μέλη άλλων προγραμμάτων ως εξίσου ασφαλή και προστατευμένα με τα μέλη του δικού της προγράμματος. Στο στάδιο αυτό, η ΕΕ έχει συνάψει ΣΑΑ με την Ελβετία, τη Νορβηγία, την Ανδόρα, την Ιαπωνία, τις ΗΠΑ και την Κίνα, ενώ βρίσκονται σε εξέλιξη βρίσκονται οι διαπραγματεύσεις με τον Καναδά, τη Ρωσία, την Τουρκία και το Χονγκ Κονγκ (ΑΑΔΕ, 2020e)⁸⁶.

✓ Στόχος 7^{ος} : Αξιοποίηση των δυνατοτήτων της διεθνούς τελωνειακής συνεργασίας

Η συνεργασία και η ανταλλαγή τελωνειακών πληροφοριών με τρίτες χώρες διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στον τομέα της τελωνειακής ένωσης και της κοινής εμπορικής πολιτικής, γιατί βελτιώνεται η διαχείριση των τελωνειακών κινδύνων και καθίσταται το νόμιμο εμπόριο πιο γρήγορο και λιγότερο δαπανηρό, μέσω της απλούστευσης των διαδικασιών και της στοχοθέτησης των ελέγχων. Η συνεργασία της ΕΕ με τρίτες χώρες λαμβάνει χώρα σε δύο επίπεδα:

α) σε επίπεδο ανταλλαγής πληροφοριών βάσει διεθνών συμφωνιών και αποφάσεων, όπως τελωνειακής συνεργασίας και αμοιβαίας διοικητικής συνδρομής, συμφωνίες διαμετακόμισης ή συμφωνίες περί διευκόλυνσης και ασφάλειας συναλλαγών, ή

β) βάσει πιλοτικών έργων, όπως για παράδειγμα, η χρήση Ευφύων και Ασφαλών Εμπορικών Γραμμών (Smart and Secure Trade Lanes - SSTL) με την Κίνα. Στο συγκεκριμένο πιλοτικό πρόγραμμα, με κοινή διοικητική ρύθμιση που υπεγράφη στις 15 Ιουλίου 2016 στην έδρα του ΠΟΤ, η Γενική Διοίκηση των Τελωνείων της Κίνας και τα Τελωνεία του Χονγκ Κονγκ, ενώθηκαν με τις τελωνειακές αρχές οκτώ κρατών μελών της ΕΕ (Βέλγιο, Γαλλία, Γερμανία, Ουγγαρία, Ιταλία, Κάτω

⁸⁴ Εγχειρίδιο των συνηθεστερων ερωτηματων που υποβαλλονται απο τους πολιτες και των αντιστοιχων απαντησεων σε τελωνειακα θεματα, ΑΑΔΕ. Available at: <https://portal.gsis.gr/portal/page/portal/ICISnet/info/guideCustomServices?articleid=10658489>.

⁸⁵ 'Εγκεκριμένος οικονομικός φορέας Σύντομες πληροφορίες', ΕΕ, pp. 1–4.

⁸⁶ Εγκεκριμένος Οικονομικός Φορέας - Γενικές Πληροφορίες, ΑΑΔΕ. Available at: <https://portal.gsis.gr/portal/page/portal/ICISnet/services?serid=10370859&adreseelID=10001980> (Accessed: 30 October 2020).

Χώρες, Πολωνία και Ισπανία) και τη Γενική Διεύθυνση Φορολογίας και Τελωνειακής Ένωσης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, ενώ έξι επιπλέον κράτη μέλη (Τσεχία, Ελλάδα, Λιθουανία, Πορτογαλία, Ρουμανία, Σλοβακία) καθώς και η ΠΟΕ συμμετέχουν ως παρατηρητές. Τον Δεκέμβριο του 2017 ολοκληρώθηκε η πρώτη αποστολή αεροπορικών εμπορευματικών μεταφορών από την Κίνα προς την ΕΕ που προσγειώθηκε με επιτυχία στο Αεροδρόμιο Schiphol του Άμστερνταμ με πτήση Air China Cargo από τη Σαγκάη. Το συγκεκριμένο πρόγραμμα έχει ήδη μειώσει τους χρόνους Εκτελωνισμού και την αυξημένη διαχείριση κινδύνων στην θαλάσσια αλυσίδα εφοδιασμού μέσω της στενής συνεργασίας μεταξύ των τελωνείων στις παραπάνω χώρες, ενώ αναμένεται να επεκταθεί το πεδίο εφαρμογής τόσο γεωγραφικά, όσο και στις αεροπορικές και σιδηροδρομικές μεταφορές (Επίσημος ιστότοπος της ΕΕ, 2020)⁸⁷.

4.1.4 Πεδίο Πολιτικής 4^ο : Ηλεκτρονικά τελωνεία

Τα ηλεκτρονικά τελωνεία αποτελούν σημαντική εξέλιξη για την τελωνειακή ένωση της ΕΕ. Το έργο, που ξεκίνησε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, στοχεύει στην αντικατάσταση των τελωνειακών διαδικασιών σε έντυπη μορφή, με ηλεκτρονικές διαδικασίες σε όλη την ΕΕ, για τη δημιουργία ενός πιο αποτελεσματικού και σύγχρονου τελωνειακού περιβάλλοντος. Οι στόχοι που εκπληρώνονται έχουν αντιφατική φύση, καθώς αφενός επιδιώκεται η ενίσχυση της ασφάλειας στα εξωτερικά σύνορα της ΕΕ και αφετέρου η διευκόλυνση του εμπορίου.

Το πρώτο βήμα για την ηλεκτρονική ανταλλαγή τελωνειακών διασαφήσεων σε ολόκληρη την ΕΕ πραγματοποιήθηκε με το νέο μηχανογραφημένο σύστημα διαμετακόμισης (NCTS) που ξεκίνησε το 1997 (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2020a). Λίγα χρόνια αργότερα, η απόφαση αριθ. 70/2008 / ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 15ης Ιανουαρίου 2008 για τα ηλεκτρονικά τελωνεία, έθεσε το βασικό πλαίσιο για τη δημιουργία ενός περιβάλλοντος εφαρμογής ασφαλών, ολοκληρωμένων, διαλειτουργικών και προσβάσιμων ηλεκτρονικών τελωνειακών συστημάτων, για την ανταλλαγή δεδομένων που περιέχονται στις τελωνειακές διασαφήσεις, εγγράφων που συνοδεύουν τις τελωνειακές διασαφήσεις και πιστοποιητικά και την ανταλλαγή άλλων σχετικών πληροφοριών. (ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ, 2008)⁸⁸ Στόχος της συγκεκριμένης πολιτικής υπήρξε η διαμόρφωση τελωνειακών συστημάτων που θα ανταποκρίνονται στους παρακάτω στόχους:

- ✓ να διευκολυνθούν οι διαδικασίες εισαγωγής και εξαγωγής
- ✓ να μειωθεί η συμμόρφωση και το διοικητικό κόστος και να βελτιωθούν οι χρόνοι εκκαθάρισης
- ✓ να συντονιστεί μια κοινή προσέγγιση για τον έλεγχο των εμπορευμάτων
- ✓ να διασφαλιστεί η σωστή είσπραξη όλων των δασμών και άλλων επιβαρύνσεων

⁸⁷ Πολιτικές της Τελωνειακής Ένωσης, Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Available at: https://ec.europa.eu/info/policies/customs_el.

⁸⁸ EUR-Lex - 32008D0070 (01) - Απόφαση αριθ. 70_2008 -ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 15ης Ιανουαρίου 2008, για ένα περιβάλλον χωρίς χαρτί για τα τελωνεία και το εμπόριο

- ✓ να εξασφαλιστεί η ταχεία παροχή και παραλαβή σχετικών πληροφοριών σχετικά με τη διεθνή αλυσίδα εφοδιασμού
- ✓ να επιτραπεί η απρόσκοπτη ροή δεδομένων μεταξύ των διοικήσεων των χωρών εξαγωγής και εισαγωγής, καθώς και μεταξύ των τελωνειακών αρχών και των οικονομικών φορέων, επιτρέποντας την επαναχρησιμοποίηση των δεδομένων που εισάγονται στο σύστημα.

Αργότερα, η υιοθέτηση και εφαρμογή του Ενωσιακού Τελωνειακού Κώδικα (Union Customs Code - UCC)⁸⁹ ο οποίος τέθηκε σε ισχύ στις 30 Οκτωβρίου 2013 - όμως οι περισσότερες από τις ουσιαστικές του διατάξεις από την 1η Μαΐου 2016 - έρχεται να ολοκληρώσει τη μετάβαση από τα τελωνεία με τη χρήση λίγων διατυπώσεων, σε τελωνεία «χωρίς χαρτί», που λειτουργούν πλήρως ηλεκτρονικά και διαλειτουργικά, προσφέροντας απλές και γρήγορες υπηρεσίες εξυπηρέτησης.

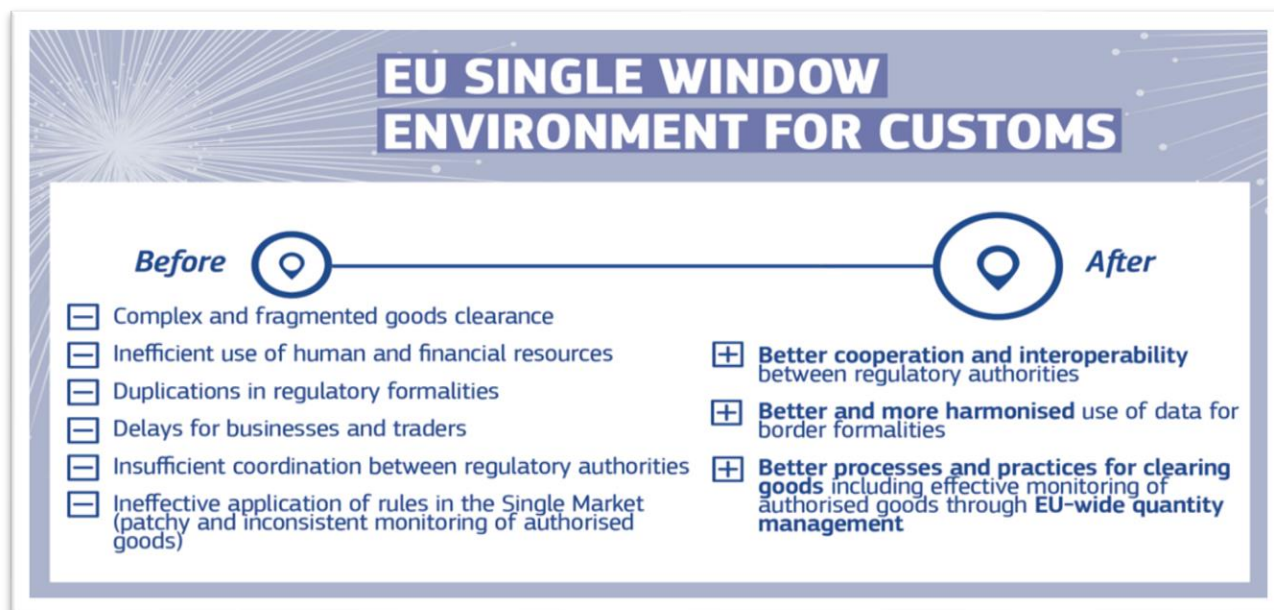
Ο Ενωσιακός Τελωνειακός Κώδικας αντιπροσωπεύει τον νέο κανονισμό-πλαίσιο που ακολουθείται από όλα τα τελωνεία σε ολόκληρη την ΕΕ, και είναι προσαρμοσμένος στα σύγχρονα εμπορικά μοντέλα και εργαλεία επικοινωνίας. Αποσκοπεί ιδιαίτερα στην μεγαλύτερη ασφάλεια στις συναλλαγές, στη σαφήνεια για τους τελωνειακούς υπαλλήλους, στην απλούστευση των κανόνων, στην ενίσχυση των ταχύτερων καθεστώτων για συμμορφούμενες προς τους κανόνες και αξιόπιστες επιχειρήσεις και τέλος, στη διαφύλαξη των δημοσιονομικών και οικονομικών συμφερόντων της ΕΕ και των χωρών της ΕΕ, καθώς και της προστασίας και ασφάλειας των πολιτών της ΕΕ.

Το κύριο έργο που εξακολουθεί να καλύπτεται από την Απόφαση της 15ης Ιανουαρίου 2008 για τα ηλεκτρονικά τελωνεία, είναι η «Ενιαία Θυρίδα». Στην παρούσα φάση, οι διατυπώσεις που απαιτούνται στα εξωτερικά σύνορα της ΕΕ εμπλέκουν πολλές διαφορετικές αρχές που αφορούν την υγεία, την ασφάλεια, το περιβάλλον, τη γεωργία, την αλιεία, την πολιτιστική κληρονομία και την εποπτεία της αγοράς. Αν και τα τελωνεία διασφαλίζουν την επιβολή περισσότερων από 60 πράξεων μη τελωνειακής νομοθεσίας της ΕΕ στα σύνορα της ΕΕ, η διαδικασία εκτελωνισμού απαιτεί από τους οικονομικούς φορείς να εκπληρώνουν τις μη τελωνειακές διατυπώσεις χωριστά, και σε ορισμένες περιπτώσεις με χειρόγραφη διαδικασία (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2020a). Έτσι, οι επιχειρήσεις επιβαρύνονται με πολύπλοκες διαδικασίες, νομικές επικαλύψεις, καθυστερήσεις και αναποτελεσματική συνεργασία των αρχών. Τα τελευταία χρόνια η Επιτροπή είχε εργαστεί εντατικά στην δημιουργία ενός ενιαίου συστήματος με σκοπό την πλήρη συνεργασία όλων των εμπλεκόμενων Αρχών με τις τελωνειακές αρχές για τη διευκόλυνση του εμπορίου κατά τις τελωνειακές διαδικασίες.⁹⁰ Συγκεκριμένα, το 2014 δημιουργήθηκε πιλοτικό σύστημα, για την ανταλλαγή πιστοποιητικών, με στόχο να καταστεί δυνατή η αυτοματοποιημένη επαλήθευση των υγειονομικών και φυτοϋγειονομικών πιστοποιητικών, το οποίο αρχικά περιλάμβανε την ανταλλαγή πιστοποιητικών μεταξύ 5 κρατών μελών που συμμετείχαν σε εθελοντική βάση. Το έργο επεκτάθηκε στις αρχές του 2017 προκειμένου να συμπεριληφθούν νέα πιστοποιητικά και να ενισχυθεί η συνολική λειτουργία του. Επιπλέον, το έργο

⁸⁹ Ο τελωνειακός κώδικας της Ένωσης (2013) Available at: https://ec.europa.eu/taxation_customs/business/union-customs-code/ucc-legislation_en

⁹⁰ https://ec.europa.eu/info/consultations/initiative-eu-single-window-environment-customs_el#target_group

επεκτάθηκε σε μεγαλύτερο αριθμό κρατών μελών, με αποτέλεσμα έως το τέλος του 2018 τα συμμετέχοντα κράτη μέλη να είναι 9.

Εικόνα 17 : EU Single Window Environment for Customs

Πηγή: https://ec.europa.eu/taxation_customs/general-information-customs/electronic-customs/eu-single-window-environment-for-customs_en

Σε επόμενο βήμα, από την 9^η Οκτωβρίου 2018 έως την 16^η Ιανουάριου 2019, η Επιτροπή είχε θέσει στη δημόσια διαβούλευση το «Περιβάλλον της Ενιαίας Θυρίδας για τα τελωνεία» (EU Single Window Environment for Customs)⁹¹ προς όλους τους εμπλεκόμενους οικονομικούς φορείς, εμπειρογνώμονες, κράτη, και δημόσιους και ιδιωτικούς οργανισμούς. Στις 28 Οκτωβρίου 2020, η Επιτροπή κατέληξε σε μία επικαιροποιημένη πρόταση, όπου κάθε κράτος μέλος θα συνδέεται στην εθνική πύλη της ενιαίας θυρίδας, μέσω της οποίας οι επιχειρήσεις θα μπορούν να διοχετεύουν πληροφορίες σχετικά με τα προϊόντα που φέρνουν ή εξέρχονται από την ΕΕ. Αυτές οι εθνικές πύλες θα συνδεθούν στη συνέχεια μέσω του ψηφιακού πλαισίου της ΕΕ που θα θεσπίσει η Επιτροπή, έτσι ώστε όλες οι αρμόδιες αρχές να έχουν πρόσβαση στα σχετικά δεδομένα και να συνεργάζονται ευκολότερα σε συνοριακούς ελέγχους. Τελικός στόχος είναι η αντικατάσταση όλων διαφορετικών πυλών που χρησιμοποιούνται από τις διαφορετικές αρχές, με μία μόνο πύλη,⁹² γεγονός που θα ενισχύσει τη συνεργασία και το συντονισμό μεταξύ των διαφόρων αρχών και θα υποστηρίξει την αυτόματη επαλήθευση των μη τελωνειακών διατυπώσεων για εμπορεύματα που εισέρχονται ή εξέρχονται από την ΕΕ.

⁹¹https://ec.europa.eu/taxation_customs/general-information-customs/electronic-customs/eu-single-window-environment-for-customs_en

⁹² Θα εφαρμοστεί η αρχή: «The Only Once Principal» –(TOOP) όπου οι πολίτες θα εισάγουν τα στοιχεία τους μία φορά σε ένα ΠΣ και οι δημόσιες διοικήσεις θα επαναχρησιμοποιούν ή μοιράζονται τα δεδομένα με διαφανή και ασφαλή τρόπο.

4.1.5 Πεδίο Πολιτικής 5^ο : Διεθνείς εμπορικές διαδικασίες

Η ΕΕ έχει απλουστεύσει και εναρμονίσει τις διεθνείς εμπορικές διαδικασίες, ώστε να καταστούν ευκολότερες οι εισαγωγές και οι εξαγωγές για τις επιχειρήσεις της ΕΕ. Οι απλές, σύγχρονες και εναρμονισμένες διαδικασίες είναι σημαντικές για το διεθνές εμπόριο της ΕΕ, καθώς οι ευρωπαίοι εισαγωγείς και εξαγωγείς διαχειρίζονται το 22% του παγκόσμιου εμπορίου (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2020a)⁹³ Επίσης, οι τελωνειακές αρχές πρέπει να διατηρούν μια ισορροπία μεταξύ των αποτελεσματικών τελωνειακών ελέγχων και της διευκόλυνσης του νόμιμου εμπορίου. Για τους παραπάνω λόγους η ΕΕ εναρμονίστηκε με την «Διεθνή σύμβαση περί απλουστεύσεως και εναρμόνισης των τελωνειακών καθεστώτων»⁹⁴, ένα διεθνές νομικό κείμενο για την απλούστευση των τελωνειακών καθεστώτων των υπογραφόντων χωρών, για τη διευκόλυνση του διεθνούς εμπορίου. (ΚΙΟΤΟ, 1973) Η αναθεωρημένη σύμβαση του Κιότο, που τέθηκε σε ισχύ την 3^η Φεβρουαρίου 2006, τροποποιεί την παραπάνω σύμβαση και αποτελεί τη βάση για αποτελεσματικά, προβλέψιμα και αποδοτικά τελωνειακά καθεστάτα, ενώ επί του παρόντος απαρτίζεται από 112 συμβαλλόμενα μέρη. Ο στόχος της σύμβασης σήμερα είναι να συμβάλλει αποτελεσματικά στην ανάπτυξη του διεθνούς εμπορίου με τους εξής τρόπους:

- ✓ Με την απλούστευση και την εναρμόνιση των τελωνειακών καθεστώτων και πρακτικών και την προώθηση της διεθνούς συνεργασίας
- ✓ Με τον συνδυασμό των σημαντικών οφελών από τη διευκόλυνση του νόμιμου εμπορίου με κατάλληλα επίπεδα τελωνειακού ελέγχου
- ✓ Με τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας και της απόδοσης των τελωνειακών διοικήσεων και, συνεπώς, της συνολικής οικονομικής ανταγωνιστικότητας
- ✓ Με την ενθάρρυνση των επενδύσεων και τη συμμετοχή των μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων στο διεθνές εμπόριο
- ✓ Με την ενίσχυση της οικονομικής ανάπτυξης διευκολύνοντας το εμπόριο

Παρόλα αυτά, η σημαντικότερη εμπορική συμφωνία μετά την ίδρυση του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου (ΠΟΕ) για την διευκόλυνση του εμπορίου, υπήρξε η «Συμφωνία Εμπορικής Διευκόλυνσης – Trade Facilitation Agreement (TFA)» (WTO, 2014)⁹⁵, η οποία τέθηκε σε ισχύ την 22^η Φεβρουαρίου 2017, μετά την επικύρωσή της από τα δύο τρίτα των κρατών-μελών του ΠΟΕ. Η συμφωνία αυτή περιέχει διατάξεις για την επιτάχυνση της κυκλοφορίας, της απελευθέρωσης και της εκκαθάρισης των εμπορευμάτων, συμπεριλαμβανομένων των εμπορευμάτων υπό διαμετακόμιση. Καθορίζει επίσης μέτρα για την αποτελεσματική συνεργασία μεταξύ τελωνείων και άλλων αρμόδιων αρχών σε θέματα διευκόλυνσης του εμπορίου και συμμόρφωσης με τα τελωνεία. Τέλος, περιέχει διατάξεις για τεχνική βοήθεια και ανάπτυξη ικανοτήτων σε αυτόν τον τομέα. Σύμφωνα με τον ΠΟΕ⁹⁶,

⁹³ https://ec.europa.eu/taxation_customs/general-information-customs/trade-facilitation_en

⁹⁴ http://publications.europa.eu/resource/cellar/9d2f892d-ceea-47d6-a7ab-c07b3ef3f321.0009.02/DOC_1

⁹⁵ Trade Facilitation Agreement and Protocol of Ratification (2014)

<https://docs.wto.org/dol2fe/Pages/SS/directdoc.aspx?filename=q:/WT/L/940.pdf&Open=True>

⁹⁶ https://www.wto.org/english/tratop_e/tradfa_e/tradfa_e.htm

η πλήρης εφαρμογή της θα μπορούσε να μειώσει το εμπορικό κόστος κατά 14,3% κατά μέσο όρο και να ενισχύσει το παγκόσμιο εμπόριο έως και 1 τρισεκατομμύριο δολάρια ετησίως, με τα μεγαλύτερα κέρδη στις φτωχότερες χώρες. Σε επίπεδο ΕΕ σε σχέση με τις συνεργασίες της με τρίτες χώρες, καλύπτονται θέματα όπως (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2020j):

- ✓ Η απλούστευση των απαιτήσεων και των διατυπώσεων όσον αφορά την αποδέσμευση και τον εκτελωνισμό των εμπορευμάτων, συμπεριλαμβανομένης της συνεργασίας για την ανάπτυξη διαδικασιών που επιτρέπουν την υποβολή δεδομένων εισαγωγής ή εξαγωγής σε έναν μόνο οργανισμό
- ✓ Η βελτίωση των μεθόδων εργασίας και διασφάλιση της διαφάνειας και της αποτελεσματικότητας των τελωνειακών πράξεων
- ✓ Η μείωση, απλοποίηση και τυποποίηση των δεδομένων στα έγγραφα που απαιτούνται από τα τελωνεία
- ✓ Η εφαρμογή σύγχρονων τελωνειακών τεχνικών, συμπεριλαμβανομένης της εκτίμησης κινδύνου, απλουστευμένων διαδικασιών εισόδου και απελευθέρωσης εμπορευμάτων, ελέγχων μετά την αποδέσμευση και μεθόδων ελέγχου της εταιρείας.

4.1.6 Πεδίο Πολιτικής 6^ο : Προγράμματα τελωνειακής συνεργασίας

Ήδη από το 1997, όπου κυρώθηκε η πρώτη Απόφαση (210/97/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου)⁹⁷ για τη θέσπιση ενός προγράμματος δράσης για τα τελωνεία στην Κοινότητα – το λεγόμενο πρόγραμμα «Τελωνείο 2000», εκφράστηκε η ανάγκη στήριξης της συνεργασίας μεταξύ των εθνικών τελωνειακών διοικήσεων σε τομείς που υπήρχε ενδεχόμενη ύπαρξη διαφορών κατά την εφαρμογή του κοινοτικού δίκαιου. Ας μην ξεχνάμε ότι την συγκεκριμένη περίοδο, η ολοκλήρωση της ενιαίας αγοράς ήταν πρόσφατη και εξακολουθούσαν να υφίστανται σημαντικές δυσλειτουργίες στη διαχείρισή της. Έκτοτε μεσολάβησαν τρεις Αποφάσεις⁹⁸ πριν την έκδοση του τελευταίου Κανονισμού (European Parliament and Council, 2013)⁹⁹ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, με σκοπό τη θέσπιση ενός προγράμματος δράσης για τα τελωνεία στην Ευρωπαϊκή Ένωση για την περίοδο 2014-2020 (Πρόγραμμα «Τελωνεία 2020»).

Το πρόγραμμα επιτρέπει στις τελωνειακές διοικήσεις να δημιουργούν και να ανταλλάσσουν πληροφορίες και τεχνογνωσία. Επιδιώκει την από κοινού ανάπτυξη και λειτουργία μεγάλων διευρωπαϊκών συστημάτων στον τομέα των Τεχνολογιών της Πληροφορίας (ΤΠ) και τη δημιουργία δικτύων με τη συγκέντρωση εμπειρογνομώνων από όλη την Ευρώπη.

Το πρόγραμμα «Customs 2020», έχει προβλεφθεί για την περίοδο 2014-2020 να καλύπτεται από έναν συνολικό προϋπολογισμό τω 547,3 εκατομμυρίων ευρώ. Περίπου το 80% της χρηματοδότησης

⁹⁷ <https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:31997D0210:EN:HTML>

⁹⁸ («Τελωνείο 2002»: Απόφαση αριθ. 105/2000 / ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 17ης Δεκεμβρίου 1999, «Τελωνείο 2007»: Απόφαση αριθ. 253/2003 / ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 11ης Φεβρουαρίου 2003 και «Τελωνείο 2013»: Απόφαση αριθ. 627/2007 / ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 23ης Μαΐου 2007)

⁹⁹ https://ec.europa.eu/taxation_customs/sites/taxation/files/resources/documents/taxation/tax_cooperation/fiscalis_programme/lega_l_texts_docs/customs_2020_regulation.pdf

του προγράμματος αξιοποιείται για την ανάπτυξη ενός φιλόδοξου συνόλου 54 ευρωπαϊκών πληροφοριακών συστημάτων, τα οποία προβλέπονται από τον Ενωσιακό Τελωνειακό Κώδικα (ETK) και θα λειτουργούν κάτω από το «Περιβάλλον της Ενιαίας Θυρίδας για τα τελωνεία» (EU Single Window Environment for Customs) που προαναφέρθηκε.

Το υπόλοιπο ποσοστό διοχετεύεται σε χρηματοδοτούμενες δράσεις τελωνειακής συνεργασίας και κατάρτισης, που στοχεύουν στην εφαρμογή βέλτιστων εργασιακών πρακτικών και διοικητικών διαδικασιών, ιδίως μετά από δραστηριότητες συγκριτικής αξιολόγησης ομάδων εμπειρογνομόνων, στην ενίσχυση των δεξιοτήτων και ικανοτήτων των τελωνειακών υπαλλήλων και στη βελτίωση της συνεργασίας μεταξύ των τελωνειακών αρχών και διεθνών οργανισμών, τρίτων χωρών και άλλων κυβερνητικών αρχών, καθώς και οργανισμών που εκπροσωπούν οικονομικούς φορείς. (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2020d) Ένα αντιπροσωπευτικό παράδειγμα ομάδας εμπειρογνομόνων, είναι η ομάδα CELBET¹⁰⁰, που συγκεντρώνει μέλη από 11 κράτη, συμπεριλαμβανομένης και της Ελλάδος, και μέχρι σήμερα προσέφερε ουσιαστικές παρεμβάσεις σε θέματα που σχετίζονται με συντονισμένους ελέγχους και στατιστικές μετρήσεις στα 174 σημεία διέλευσης των συνόρων της ΕΕ, με τα προφίλ των στοχευμένων κινδύνων, με την χαρτογράφηση του τελωνειακού εξοπλισμού, με θέματα εκπαίδευσης και με ανταλλαγή απόψεων με τους συνοριοφύλακες στα σημεία διέλευσης των συνόρων. Έτσι, συμβάλει στην ομαλότερη και ταχύτερη διέλευση των συνόρων και στη βελτίωση του ελέγχου τους, προς οικονομικό όφελος της ΕΕ, των κρατών μελών και εμμέσως των πολιτών.

4.2. Νέες Τάσεις και εξελίξεις στα πλαίσια του ηλεκτρονικού εμπορίου και του ψηφιακού μετασχηματισμού του ιδιωτικού και του δημοσίου τομέα

Ο εμπορικός κόσμος έχει αλλάξει ριζικά τις τελευταίες δεκαετίες, όπως έχει αλλάξει και ο ρόλος των τελωνειακών αρχών, ως συνέπεια αυτού. Τα τελωνεία αποτελούν σήμερα την πρώτη γραμμή άμυνας έναντι επικίνδυνων και εγκληματικών δραστηριοτήτων που συνδέονται με εμπορικές συναλλαγές στα εξωτερικά σύνορα της ΕΕ με τρίτες χώρες, που εκτός από παράνομη διακίνηση αγαθών, συμπεριλαμβάνουν και τη διακίνηση ρευστών διαθεσίμων και ανθρώπων. Στην αισθητή αύξηση των απειλών κατά της ασφάλειας των πολιτών, προστίθενται και η πρωτοφανής εμφάνιση του ηλεκτρονικού εμπορίου και το φαινόμενο της χαμηλότερης από την πραγματική, δήλωσης δασμολογητέας αξίας των εμπορευμάτων, γεγονός που προβάλλει την ανάγκη για τη δημιουργία εξυπνότερων τελωνειακών κανόνων, εργαλείων και εξοπλισμού.

Από την άλλη πλευρά, οι τελωνειακές αρχές πρέπει να εξισορροπήσουν τον ρόλο τους, έτσι ώστε να διευκολύνουν το νόμιμο εμπόριο και να διαφυλάξουν την ανεμπόδιστη λειτουργία των αλυσίδων εφοδιασμού που είναι απαραίτητες για την οικονομία, όπου και σε αυτή την περίπτωση απαιτούνται έξυπνα και καινοτόμα μέσα τελωνειακών ελέγχων που δεν δυσχεραίνουν τις οικονομικές συναλλαγές.

Στα παραπάνω πλαίσια επικαλούμαστε τρία σχέδια δράσης για τη στήριξη των Τελωνείων της ΕΕ:

---

¹⁰⁰ https://ec.europa.eu/taxation_customs/expert-teams-europa_en

Το πρώτο σχέδιο δράσης αφορά την επικαιροποίηση του ρυθμιστικού πλαισίου για το διασυνοριακό ηλεκτρονικό εμπόριο. Η τελευταία νομοθετική ρύθμιση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, αφορά τον εκσυγχρονισμό του ΦΠΑ για το διασυνοριακό ηλεκτρονικό εμπόριο (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2020a)¹⁰¹, ως μέρος της συνολικής στρατηγικής για την ψηφιακή ενιαία αγορά της Ευρώπης που ανακοινώθηκε το 2015 (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2015)¹⁰² και του Εκτελεστικού Κανονισμού (ΕΕ) 2020/194 της 12ης Φεβρουαρίου 2020 για τον καθορισμό λεπτομερών κανόνων λειτουργίας εξ αποστάσεως πώλησεως αγαθών, υπηρεσιών μη υποκείμενων σε φόρο και ορισμένων εγχώριων παραδόσεων αγαθών (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2020i)¹⁰³.

Το δεύτερο αφορά τον Πολυετή Στρατηγικό Σχεδιασμό (MASP - Multiannual Strategic Plan) της Γενικής Διεύθυνσης Φορολογίας και Τελωνείων (TAXUD) της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και αφορά την υλοποίηση των πληροφοριακών συστημάτων που προβλέπονται από τον Ενωσιακό Τελωνειακό Κώδικα 952/2016 και τους Κανονισμούς 2446/2015, 2447/2015 και 341/2016, με στόχο την παροχή διαλειτουργικών τελωνειακών συστημάτων προσβάσιμων στους οικονομικούς φορείς σε ολόκληρη την Ένωση και έτσι την λειτουργία ενός ολοκληρωμένου ηλεκτρονικού τελωνειακού περιβάλλοντος. (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2019b)¹⁰⁴.

Το τρίτο αφορά σε ένα νέο σχέδιο δράσης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, που ανακοινώθηκε στον ιστότοπό της την 28^η Σεπτεμβρίου 2020 και περιλαμβάνει μια σειρά από μέτρα πολιτικής για τη διασφάλιση μιας ολοκληρωμένης ευρωπαϊκής προσέγγισης στη διαχείριση των τελωνειακών κινδύνων, η οποία θα στηρίζει την αποτελεσματικότητα των ελέγχων που διενεργούνται από όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2020c)¹⁰⁵.

Εκτενέστερη ανάλυση παρατίθεται παρακάτω:

4.2.1. Το ηλεκτρονικό εμπόριο και ο ψηφιακός μετασχηματισμός της Δημόσιας Διοίκησης

Ο ψηφιακός μετασχηματισμός διευκόλυνε τους υφιστάμενους τρόπους εμπορίου, αλλά επέτρεψε και τη δημιουργία εντελώς νέων επιχειρηματικών μοντέλων, όπως την περίπτωση των υπηρεσιών ηλεκτρονικού εμπορίου, που ιδίως μετά την υγειονομική κρίση από το 2019 αποτελούν μια ιδανική λύση για την εξασφάλιση της βιωσιμότητας των επιχειρήσεων.

Το μοντέλο του ηλεκτρονικού επιχειρείν είχε αρχικά μεγαλύτερη απήχηση στις μεγάλες επιχειρήσεις, καθώς το κόστος λειτουργίας του ηλεκτρονικού τους συστήματος ήταν απαγορευτικό για τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις, πόσο μάλλον για τις ελληνικές που αποτελούν περίπου το 99% του συνόλου.

¹⁰¹ https://ec.europa.eu/taxation_customs/sites/taxation/files/vatecommerceexplanatory_notes_30092020.pdf

¹⁰² <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52015DC0192&from=EN>

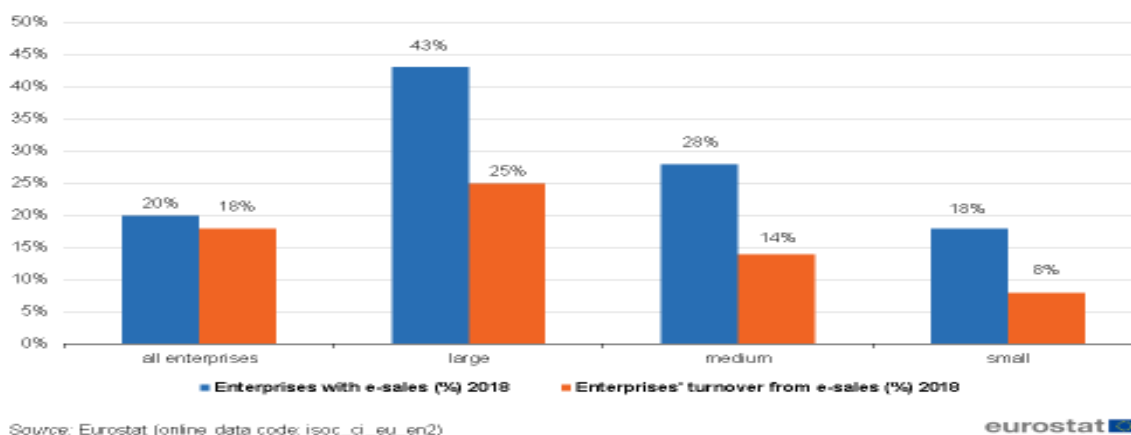
¹⁰³ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/HTML/?uri=CELEX:32020R0194&from=EN#d1e496-114-1>

¹⁰⁴ https://ec.europa.eu/taxation_customs/sites/taxation/files/2019_masp_strategic_plan_en.pdf

¹⁰⁵ https://ec.europa.eu/taxation_customs/sites/taxation/files/customs-action-plan-2020

Από αποτελέσματα έρευνας της ΕΕ σχετικά με τη χρήση των ΤΠΕ και του ηλεκτρονικού εμπορίου στις επιχειρήσεις, που διεξήχθη το 2019 (Eurostat, 2019), κατά το έτος 2018 το 43% των μεγάλων επιχειρήσεων πραγματοποίησαν ηλεκτρονικές πωλήσεις, που αντιστοιχούν στο 25% του συνολικού κύκλου εργασιών τους, ενώ το 28% των μεσαίων επιχειρήσεων πραγματοποίησαν ηλεκτρονικές πωλήσεις της τάξης του 14% του συνολικού τους κύκλου εργασιών. Αντιθέτως, το 18% των μικρών επιχειρήσεων, έφτασαν μόνο το 8% του κύκλου εργασιών τους με τις ηλεκτρονικές πωλήσεις.

E-sales and turnover from e-sales, by size class, EU-28, 2018
(% enterprises, % total turnover)

Εικόνα 18: Ηλεκτρονικές πωλήσεις και κύκλος εργασιών από ηλεκτρονικές πωλήσεις, κατά κατηγορία μεγέθους, ΕΕ-28, 2018 (% επιχειρήσεις, % συνολικού κύκλου εργασιών) Πηγή : Eurostat

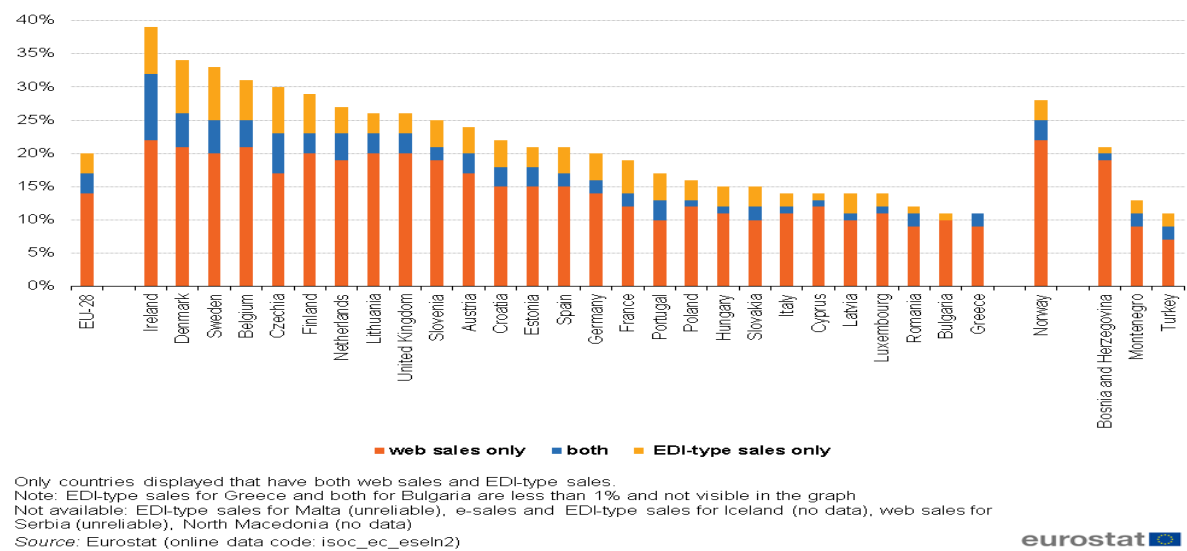
Μεταξύ των 28 κρατών μελών της ΕΕ, το ποσοστό του κύκλου εργασιών από τις ηλεκτρονικές πωλήσεις κυμαινόταν από 4% στη Βουλγαρία και την Ελλάδα έως 34% στην Ιρλανδία, ακολουθούμενο από το Βέλγιο (33%), την Τσεχία (32%), τη Δανία και τη Σουηδία με 25%. Αντίστοιχα, το ποσοστό των επιχειρήσεων που πραγματοποιούν ηλεκτρονικές πωλήσεις κυμαινόταν από 11% στη Βουλγαρία και την Ελλάδα, έως 39% στην Ιρλανδία, ακολουθούμενη από τη Δανία (34%), τη Σουηδία (33%), το Βέλγιο (31%) και Τσεχία (30%).

Επίσης κατά την περίοδο 2008 έως 2018, το ποσοστό των επιχειρήσεων της ΕΕ των 28 που είχαν ηλεκτρονικές πωλήσεις αυξήθηκε κατά 7 ποσοστιαίες μονάδες, από 13% το 2008 σε 20% το 2018. Ομοίως, ο κύκλος εργασιών των επιχειρήσεων που πραγματοποιήθηκε από τις ηλεκτρονικές πωλήσεις αυξήθηκε κατά 6 ποσοστιαίες μονάδες κατά την ίδια περίοδο, δηλαδή από 12% σε 18%.

Από τα παραπάνω φαίνεται ότι οι ηλεκτρονικές πωλήσεις παραμένουν σχετικά σταθερές την τελευταία δεκαετία, παρά την αύξηση της καινοτομίας και της τεχνολογίας, όμως σύμφωνα με πρόσφατες πηγές, η αυξητική τάση επιταχύνεται αισθητά μετά την έλευση της πανδημίας του κορονοϊού από τα τέλη του 2019.

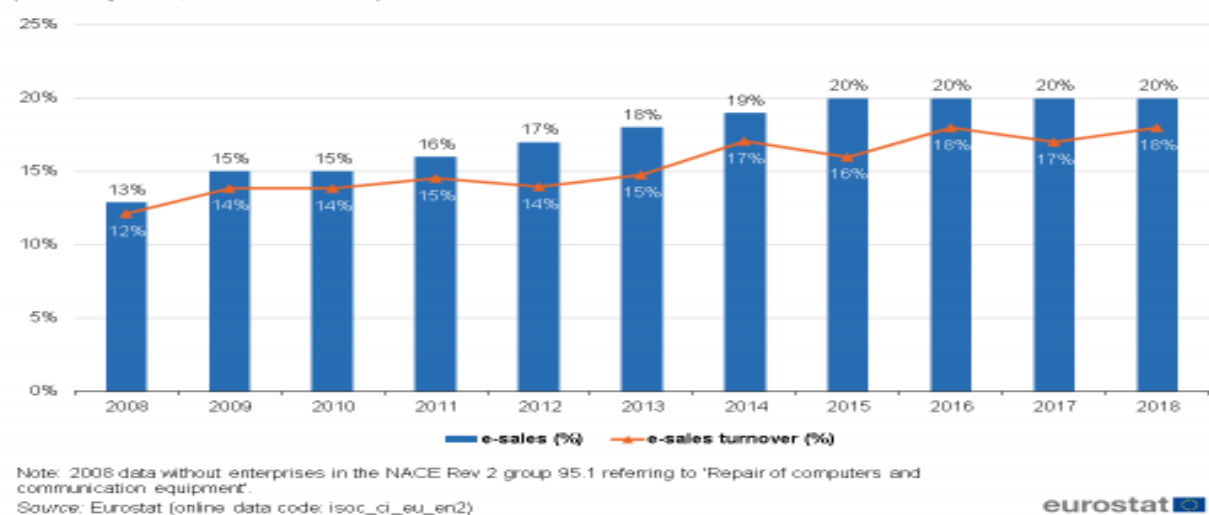

E-sales broken down by web sales and EDI-type sales, 2018
(% enterprises)

Εικόνα 19: Κατανομή ηλεκτρονικών πωλήσεων κατά πωλήσεις τύπου Web και EDI, 2018 (% επιχειρήσεις) Πηγή: Eurostat

E-sales and turnover from e-sales, EU-28, 2008 to 2018
(% enterprises, % total turnover)

Εικόνα 20: Ηλεκτρονικές πωλήσεις και κύκλος εργασιών από τις ηλεκτρονικές πωλήσεις, EU-28, 2008-2018 (% επιχειρήσεις, % συνολικού κύκλου εργασιών), Πηγή: Eurostat

Νεότερη μελέτη του ΣΕΒ που δημοσιοποιήθηκε τον Ιούνιο του 2020, παρέχει μεταγενέστερα στοιχεία που περιλαμβάνουν τις επιπτώσεις της πανδημίας και παρουσιάζουν αναλυτικότερα την κατάσταση της Ελλάδας σε σχέση με τις λοιπές ευρωπαϊκές χώρες (Παρατηρητήριο ΣΕΒ & Deloitte, 2020). Σύμφωνα με τη συγκεκριμένη μελέτη, το ηλεκτρονικό εμπόριο βρίσκεται ακόμα σε πρώιμο στάδιο στη χώρα μας, καθώς το 2019 αποτελεί το 3,5% των εσόδων των επιχειρήσεων, ενώ η ανταπόκριση της Ελλάδας στον ψηφιακό μετασχηματισμό, δεν ακολούθησε τους ρυθμούς άλλων χωρών της ΕΕ-28. Έτσι η κατάταξη της Ελλάδας στη χρήση του ηλεκτρονικού εμπορίου από τις

επιχειρήσεις έπεσε στην 26^η θέση από την 24^η που βρισκόταν το 2018, ενώ παρομοίως στο διασυνοριακό ηλεκτρονικό εμπόριο πάλι κινήθηκε πτωτικά, από την 17^η θέση στην 27^η, λόγω της χαμηλής της επίδοσης με σταθερό μέσο όρο των ΕΕ-28.

Το 2020 οι περιορισμοί που εφαρμόστηκαν λόγω της πανδημίας, ώθησαν στην γρηγορότερη υιοθέτηση τεχνολογικών τάσεων από τις επιχειρήσεις και τους καταναλωτές, με αποτέλεσμα να έχει σημειωθεί ραγδαία ανάπτυξη του ηλεκτρονικού εμπορίου και της απομακρυσμένης αγοράς αγαθών στη χώρα μας. Το ηλεκτρονικό εμπόριο τις περιόδους της απαγόρευσης είδε αύξηση έως και 171% εβδομαδιαίως, σε σχέση με την ίδια εβδομάδα του 2019 σύμφωνα με στοιχεία του Ελληνικού Συνδέσμου Ηλεκτρονικού Εμπορίου (GRECA)¹⁰⁶.

Σε διεθνές επίπεδο, τελευταία δεδομένα μελετών του Ιανουαρίου 2019 δείχνουν ότι οι δαπάνες για το ηλεκτρονικό εμπόριο έχουν αυξηθεί κατά 14% από το προηγούμενο έτος, ενώ τα ποσά που δαπανήθηκαν για καταναλωτικά αγαθά ξεπέρασαν τα 1,78 τρισεκατομμύρια δολάρια παγκοσμίως¹⁰⁷. Περίπου το 45% όλων των χρηστών του Διαδικτύου χρησιμοποιούν πλέον ιστότοπους ηλεκτρονικού εμπορίου, με συμμετοχή βέβαια που διαφέρει σημαντικά μεταξύ των χωρών. Σχεδόν 4 στους 10 χρήστες διαδικτύου ηλικίας 55 έως 64 ετών ανέφεραν ότι αναμένουν να κάνουν πιο συχνές αγορές ηλεκτρονικού εμπορίου μετά τη λήξη της πανδημίας. Τέλος, τα δεδομένα δείχνουν ότι οι συνολικές συναλλαγές ηλεκτρονικού εμπορίου αυξήθηκαν παγκοσμίως κατά περίπου 20% τον Ιούλιο του 2020 σε σύγκριση με τις αρχές του έτους¹⁰⁸.

Μπροστά σε αυτή την επανάσταση των ηλεκτρονικών μέσων και συναλλαγών η Ευρωπαϊκή Ένωση οφείλει να ενθαρρύνει το ηλεκτρονικό εμπόριο και να επιδιώκει την εξοικείωση των επιχειρήσεων και των καταναλωτών στον χειρισμό του. Είναι αλήθεια ότι μία στις επτά ηλεκτρονικές αγορές διενεργείται ήδη ως διασυνοριακή συναλλαγή. Όμως από την άλλη πλευρά, οι υπηρεσίες που παρέχονται ψηφιακά από τρίτες χώρες στην ΕΕ ενέχουν ιδιαίτερο κίνδυνο, επειδή δεν υπάρχει φυσική διέλευση συνόρων και επομένως, οι υπηρεσίες αυτές δεν υποβάλλονται στους ίδιους ελέγχους με τα αγαθά που εισέρχονται από τα φυσικά σημεία εισόδου. Κατά συνέπεια, το ηλεκτρονικό εμπόριο δημιουργεί δυνατότητες κατάχρησης από προμηθευτές εγκατεστημένους εκτός της ΕΕ, σε βάρος των εγκατεστημένων στην ΕΕ εμπόρων. Επιπλέον, οι ενδοενωσιακές ηλεκτρονικές συναλλαγές υπόκεινται μεν σε ΦΠΑ, αλλά οι αρμόδιες υπηρεσίες των κρατών μελών δεν γνωρίζουν πάντα την ύπαρξη των εν λόγω συναλλαγών, προκειμένου να μπορούν να τις φορολογούν, οπότε εμφανίζονται φορολογικά «κενά» και επίσημα ελλείματα για τους κρατικούς προϋπολογισμούς.

Στα πλαίσια του διεθνούς εμπορίου, οι κανόνες που έχουν τεθεί από τον ΠΟΕ και οι κανόνες της Γενικής Συμφωνίας Δασμών και Εμπορίου (GATT) είναι τεχνολογικά ουδέτεροι και εφαρμόζονται στα αγαθά ανεξάρτητα από το ρόλο της ψηφιακής διευκόλυνσης στην πώλησή τους. Κατά συνέπεια, ένα ευρύ φάσμα κανόνων που εφαρμόζονται στο μη ψηφιακό εμπόριο, εφαρμόζονται επίσης εξ ορισμού και στο ψηφιακό εμπόριο, ελλείψει ενός περισσότερο εξειδικευμένου καθεστώτος (Ciuriak and Ptashkina, 2018).

¹⁰⁶ https://www.sev.org.gr/Uploads/Documents/53335/Paratiritirio_sev_kentriki_meleti_2020_11_8_2020.pdf

¹⁰⁷ <https://datareportal.com/reports/digital-2018-global-digital-overview?rq=e%20commerce>

¹⁰⁸ <https://datareportal.com/reports/digital-2020-july-global-statshot>

Αναφορικά με το διασυνοριακό ηλεκτρονικό εμπόριο αγαθών και υπηρεσιών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, διαπιστώθηκε από το Ευρωπαϊκό Ελεγκτικό Συνέδριο ότι το ρυθμιστικό πλαίσιο, ως επί των πλείστον, ακολουθεί τις βέλτιστες διεθνείς πρακτικές που προωθούν ο ΟΟΣΑ και ο ΠΟΤ¹⁰⁹.

Επιγραμματικά αναφέρουμε παρακάτω το τη διαδικασία που διέπει την είσπραξη του ΦΠΑ σε ηλεκτρονικές και μη συναλλαγές:

❖ Οι ισχύουσες ρυθμίσεις σχετικά με τις παραδόσεις (πωλήσεις) αγαθών διαχωρίζονται στις δύο παρακάτω περιπτώσεις:

↳ Αναφορικά με τους εμπόρους που είναι εγγεγραμμένοι σε ένα κράτος μέλος στην ΕΕ και πραγματοποιούν παραδόσεις αγαθών σε καταναλωτή άλλου κράτους μέλους, εφαρμόζεται το καθεστώς της «πώλησης εξ αποστάσεως», δηλαδή, μέχρι ένα ορισμένο όριο πωλήσεων (10.000€ για τη χώρα μας), ο έμπορος εφαρμόζει τον συντελεστή ΦΠΑ της χώρας που είναι εγγεγραμμένος και πέραν αυτού του ορίου, ο έμπορος πρέπει να εγγραφεί στο μητρώο ΦΠΑ του κράτους μέλους προορισμού και να εφαρμόζει τον συντελεστή ΦΠΑ του.

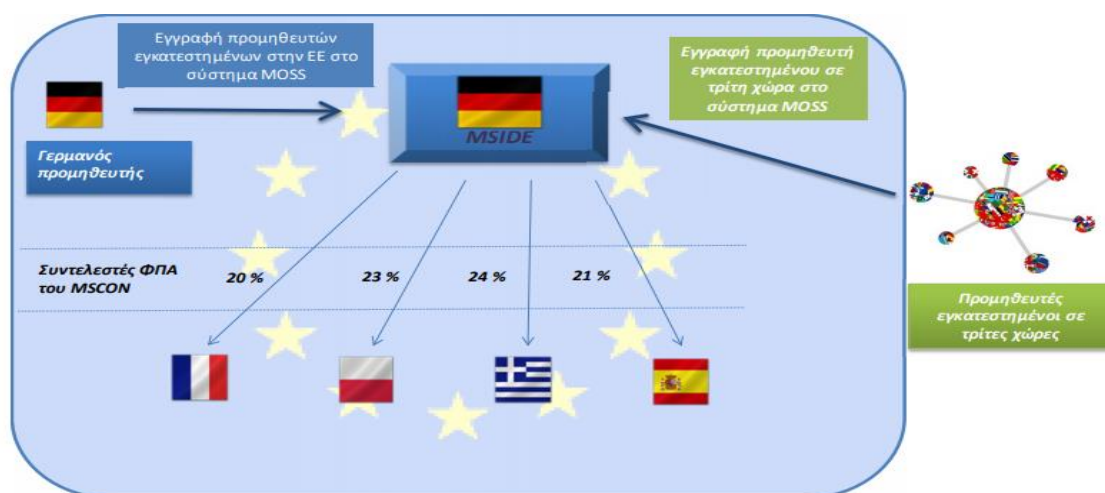
↳ Στην περίπτωση των εμπόρων εγκατεστημένων σε χώρες εκτός ΕΕ, οι οποίοι πραγματοποιούν πωλήσεις σε καταναλωτές στην ΕΕ, τα αγαθά εισάγονται στην ΕΕ και αποτελούν αντικείμενο εκτελωνισμού. Σύμφωνα με το άρθρο 23 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1186/2009 του Συμβουλίου, σε αποστολές αγαθών μικρής αξίας έως και 150€ προβλέπεται δασμολογική απαλλαγή, όπως επίσης και σε αγαθά αμελητέας αξίας, σύμφωνα με την οδηγία 2006/112/ΕΚ.

❖ Στο άρθρο 24 της 2006/112 οδηγίας για τον ΦΠΑ, η «παροχή υπηρεσιών» ορίζεται ως «κάθε πράξη, η οποία δεν αποτελεί παράδοση αγαθών». Οπότε, οι υπηρεσίες που παρέχονται στο πλαίσιο του ηλεκτρονικού εμπορίου από μια επιχείρηση σε ιδιώτες καταναλωτές (B2C) εντάσσονται σε αυτή την κατηγορία συναλλαγών. Σύμφωνα με τις ισχύουσες ρυθμίσεις, αυτές οι υπηρεσίες διέπονται από την «αρχή του προορισμού», που σημαίνει ότι υπόκεινται σε ΦΠΑ με τον συντελεστή που ισχύει στη χώρα κατοικίας του καταναλωτή. Η αρχή του προορισμού που εφαρμόζεται από το 2003 στην παροχή ψηφιακών υπηρεσιών B2C από τρίτη χώρα προς καταναλωτές στην ΕΕ, από τις αρχές του 2015 ισχύει και για όλες τις υπηρεσίες ηλεκτρονικού εμπορίου που παρέχονται ενδοκοινοτικά. Προηγουμένως, οι εν λόγω υπηρεσίες υπόκειντο στον συντελεστή ΦΠΑ της χώρας εγκατάστασης του προμηθευτή (Ευρωπαϊκό Ελεγκτικό Συνέδριο, 2019). Για την καλύτερη εξυπηρέτηση της παραπάνω διαδικασίας, θεσπίστηκε το 2015 το σύστημα της μικρής μονοαπευθυντικής θυρίδας (Mini One Stop Shop-MOSS)¹¹⁰ για τη φορολόγηση των τηλεπικοινωνιακών, ραδιοτηλεοπτικών και ηλεκτρονικά παρεχόμενων υπηρεσιών και εφαρμόζεται τόσο σε εμπόρους που είναι εγγεγραμμένοι στην ΕΕ όσο και σε εμπόρους από τρίτες χώρες. Με αυτό το σύστημα, οι έμποροι χρεώνουν ανά συναλλαγή τον ΦΠΑ της χώρας κατοικίας του καταναλωτή, ωστόσο μπορούν να εγγραφούν στα μητρώα ΦΠΑ στο κράτος μέλος της επιλογής τους (MSIDE) και να υποβάλλουν εκεί μια ενιαία δήλωση ΦΠΑ στην οποία να περιλαμβάνουν όλες τις υπηρεσίες που παρασχέθηκαν σε κάθε κράτος μέλος κατανάλωσης

¹⁰⁹https://www.eca.europa.eu/Lists/ECADDocuments/SR19_12/SR_ECOMMERCE_VULNERABILITY_TO_TA_X_FRAUD_EL.pdf

¹¹⁰ <https://www.aade.gr/epiheiriseis/forologikes-ypiresies/fpa/moss>

και να αποδίδουν τον σχετικό ΦΠΑ. Στη συνέχεια, το MSIDE μεταβιβάζει τον οφειλόμενο ΦΠΑ σε κάθε κράτος μέλος κατανάλωσης. Έτσι, επιτρέπεται στους υποκείμενους στον φόρο να αποφεύγουν την εγγραφή τους στα μητρώα ΦΠΑ σε κάθε κράτος μέλος κατανάλωσης ξεχωριστά. Η σχετική διαδικασία παρουσιάζεται διαγραμματικά παρακάτω:

Εικόνα 21: Παροχή υπηρεσιών ηλεκτρονικού εμπορίου B2C από εμπόρους εγγεγραμμένους στο σύστημα MOSS σε πελάτες σε διάφορα κράτη μέλη, Πηγή: Ευρωπαϊκό Ελεγκτικό Συνέδριο

Στους παρακάτω πίνακες παρατίθενται τα κατώτατα όρια για την εφαρμογή του ειδικού καθεστώτος των εξ αποστάσεως πωλήσεων, που κυμαίνεται από 35.000€ έως 100.000€, καθώς και τους συντελεστές ΦΠΑ που εφαρμόζονται στα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, όπως ισχύουν την 1^η Ιανουαρίου 2020.

VAT THRESHOLDS (1 JULY 2019)

Member State	Threshold for application of the special scheme for acquisitions by taxable persons not entitled to deduct input tax and by non-taxable legal persons ¹		Threshold for application of the special scheme for distance selling ²		Exemption for small enterprises ³	
	National currency	Euro equivalent ⁴	National currency	Euro equivalent ⁴	National currency	Euro equivalent ⁴
Belgium	€11 200		€35 000		€25 000	
Bulgaria	BGN 20 000	€10 226	BGN 70 000	€35 791	BGN 50 000	€25 565
Croatia	HRK 77 000	€10 410	HRK 270 000	€36 501	HRK 300 000	€40 557
Czechia	CZK 326 000	€12 795	CZK 1 140 000	€44 744	CZK 1 000 000	€39 250
Denmark	DKK 80 000	€10 717	DKK 280 000	€37 510	DKK 50 000	€6 698
Germany	€12 500		€100 000		€17 500	
Estonia	€10 000		€35 000		€40 000	
Ireland	€41 000		€35 000		NA	
Greece	€10 000		€35 000		€10 000	
Spain	€10 000		€35 000		None	
France	€10 000		€35 000		€82 800 or €42 900 or €33 200	
Italy	€10 000		€100 000		€65 000 ⁵	
Cyprus	€10 251,61		€35 000		€15 600	
Latvia	€10 000		€35 000		€40 000	
Lithuania	€14 000		€35 000		€45 000	
Luxembourg	€10 000		€100 000		€30 000 ⁶	
Hungary	€10 000 ⁷		€35 000 ⁵		HUF 8 000 000	€24 775
Malta	€10 000		€35 000		€35 000 or €24 000 or €14 000	
Netherlands	€10 000		€100 000		None	None
Austria	€11 000		€35 000		€30 000	
Poland	PLN 50 000	€11 785	PLN 160 000	€37 712	PLN 200 000	€47 140
Portugal	€10 000		€35 000		€10 000	
Romania ⁸	RON 34 000	€7 291	RON 118 000	€25 305	RON 300 000	€47.180
Slovenia	€10 000		€35 000		€50 000	

Εικόνα 22: Κατώτατα όρια ΦΠΑ, Πηγή: https://ec.europa.eu/taxation_customs/sites/taxation/files/resources/documents/taxation/vat/traders/vat_community/vat_in_ec_annexi.pdf

<i>List of VAT rates applied in the Member States (in %)</i>					
Member States	Code	Super-reduced Rate	Reduced Rate	Standard Rate	Parking Rate
Belgium	BE	-	6 / 12	21	12
Bulgaria	BG	-	9	20	-
Czech Republic	CZ	-	10 / 15	21	-
Denmark	DK	-	-	25	-
Germany	DE	-	7	19	-
Estonia	EE	-	9	20	-
Ireland	IE	4.8	9 / 13.5	23	13.5
Greece	EL	-	6 / 13	24	-
Spain	ES	4	10	21	-
France	FR	2.1	5.5 / 10	20	-
Croatia	HR	-	5 / 13	25	-
Italy	IT	4	5 / 10	22	-
Cyprus	CY	-	5 / 9	19	-
Latvia	LV	-	5 / 12	21	-
Lithuania	LT	-	5 / 9	21	-
Luxembourg	LU	3	8	17	14
Hungary	HU	-	5 / 18	27	-
Malta	MT	-	5 / 7	18	-
Netherlands	NL	-	9	21	-
Austria	AT	-	10 / 13	20	13
Poland	PL	-	5 / 8	23	-
Portugal	PT	-	6 / 13	23	13
Romania	RO	-	5 / 9	19	-
Slovenia	SI	-	5 / 9.5	22	-
Slovakia	SK	-	10	20	-
Finland	FI	-	10 / 14	24	-
Sweden	SE	-	6 / 12	25	-
United Kingdom	UK	-	5	20	-

Εικόνα 23: List of VAT rates applied in the Member States (in %), Πηγή: https://ec.europa.eu/taxation_customs/business/vat_en

Αν και η μονοαπευθυντική θυρίδα (Mini One Stop Shop – MOSS) τέθηκε σε ισχύ από την 1/1/2015, αποτελεί προαιρετικό μέτρο απλούστευσης για την καταβολή του ΦΠΑ. Βασίζεται δηλαδή στην προθυμία των εμπόρων να εγγραφούν στα μητρώα ΦΠΑ και να καταβάλλουν τον οφειλόμενο φόρο, γεγονός που δυσχεραίνει των εξασφάλιση είσπραξης του συνόλου των φόρων που αναλογούν. Σύμφωνα με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, η διασυννοριακή απάτη εκτιμήθηκε το 2016 ότι δημιουργούσε απώλεια της τάξης των 150 δισεκατομμυρίων ετησίως, ενώ το ισχύον σύστημα ΦΠΑ ήταν κατακερματισμένο και δημιουργούσε διοικητικές επιβαρύνσεις, ειδικά για τις ΜΜΕ και τις διαδικτυακές εταιρείες. Το «κενό» στον ΦΠΑ μειώθηκε οριακά φτάνοντας στα 140 δισεκατομμύρια ευρώ το 2018, ωστόσο τα στοιχεία για το 2020 προβλέπουν αντιστροφή αυτής της τάσης, με πιθανή απώλεια 164 δισεκατομμυρίων ευρώ λόγω των επιπτώσεων της πανδημίας του κορονοϊού στην οικονομία¹¹¹. Ο οικονομικός αντίκτυπος είναι μεγάλος, δεδομένου ότι οι ετήσιες εισπράξεις του ΦΠΑ αντιστοιχούν στο 7% του ΑΕΠ της ΕΕ και αποτελούν σημαντική και αυξανόμενη πηγή εσόδων. Ειδικότερα για τη χώρα μας, από τις ετήσιες εκθέσεις απολογισμού της ΑΑΔΕ, προκύπτει ότι ο ΦΠΑ αποτελεί περίπου το 40% των συνολικών τελωνειακών εσόδων, ενώ ακολουθεί μια αυξητική τάση από το 2016, κυρίως λόγω της γενικότερης βελτίωσης του οικονομικού κλίματος και μέχρι την έλευση της πανδημίας του κορονοϊού.(ΑΑΔΕ, 2018a)(ΑΑΔΕ, 2019c) Επιπρόσθετα, σύμφωνα με έκθεση του 2020 της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2020b), η διαφορά μεταξύ των

¹¹¹ https://ec.europa.eu/taxation_customs/business/tax-cooperation-control/vat-gap_en

αναμενόμενων εσόδων από τον ΦΠΑ και του ΦΠΑ που πραγματικά εισπράττεται διαφέρει αισθητά μεταξύ των κρατών μελών, καταγράφοντας τη Ρουμανία με το υψηλότερο εθνικό χάσμα της τάξης του 33,8%, ακολουθούμενη από την Ελλάδα με 30,1% και τη Λιθουανία με 25,9%. Ο μέσος όρος της ΕΕ-28 ανήλθε σε 9,2%, ενώ τα μισά κράτη μέλη σημείωσαν χάσμα πάνω από το μέσο όρο. Αυτές οι διακυμάνσεις εκτιμήσεων του ΦΠΑ αντικατοπτρίζουν τις διαφορές των χωρών στη φορολογική συμμόρφωση, στην απάτη, στην αφερεγγυότητα και την ελλιπή φορολογική διοίκηση, και κρούουν τον κώδωνα του κινδύνου για την χώρα μας. Επίσης στην αριθ.12/2019 Ειδική Έκθεση του Ευρωπαϊκού Ελεγκτικού Συνεδρίου, καταγράφονται απώλειες εσόδων από τις διασυνοριακές παραδόσεις αγαθών χαμηλής αξίας από τρίτες χώρες – δηλαδή σε ποσά κάτω των 150€ - της τάξης των 5 δισεκατομμυρίων ετησίως, ενώ η Ευρωπαϊκή Επιτροπή το 2020, αναφέρει ότι οι αντίστοιχες απώλειες εσόδων αντιστοιχούν σε 7 δισεκατομμύρια (Ευρωπαϊκό ΕΛΣΥΝ, 2019).

Τον Δεκέμβριο του 2017 το Συμβούλιο Οικονομικών και Δημοσιονομικών Θεμάτων (ECOFIN) επέκτεινε τα μέτρα που είχαν τεθεί το 2015 και αφορούσαν τις τηλεπικοινωνίες, τις ραδιοτηλεοπτικές και ηλεκτρονικές υπηρεσίες στους καταναλωτές. Το δεύτερο πακέτο μέτρων επέκτεινε την απλούστευση και στις εξ αποστάσεως πωλήσεις αγαθών καθώς και σε κάθε είδους διασυνοριακή υπηρεσία που παρέχεται σε τελικούς πελάτες που πραγματοποιούνται στην ΕΕ¹¹². Οι τελευταίες αυτές ρυθμίσεις, οι οποίες αναφέρονται και ως «πακέτο Φ.Π.Α. ηλεκτρονικού εμπορίου» (the VAT e-commerce package) θα τεθούν σε ισχύ από την 1η Ιουλίου 2021 με καθυστέρηση έξι μηνών, λόγω των πρακτικών δυσκολιών που δημιουργήθηκαν από τα μέτρα που ελήφθησαν για την καταπολέμηση της πανδημίας του κορονοϊού στις Κυβερνήσεις. Μεταξύ άλλων, οι νεότεροι κανόνες που εισήχθησαν θα επιφέρουν τις παρακάτω αλλαγές:

- ✓ Τη βελτίωση του συστήματος MOSS (Mini One Stop Shop), τη μετατροπή του σε IOSS (Import One Stop Shop) και την επέκταση του πεδίου εφαρμογής του στους τελικούς καταναλωτές στην ΕΕ για όλους τους τύπους διασυνοριακών υπηρεσιών επιχειρήσεων τρίτων χωρών, σε όλους τους τύπους ενδοενωσιακών πωλήσεων B2C, καθώς και στις ενδοκοινοτικές εξ αποστάσεως πωλήσεις αγαθών και στην πώληση συγκεκριμένων αγαθών εντός των κρατών, που διευκολύνονται από ηλεκτρονικές διεπαφές.
- ✓ Την αντιμετώπιση των επιχειρήσεων που εκμεταλλεύονται ηλεκτρονικές διεπαφές, όπως αγορές ή πλατφόρμες, ως προμηθευτές αγαθών που πωλούν σε πελάτες στην ΕΕ, και επομένως θα καταβάλουν και θα εισπράττουν ΦΠΑ για αυτές τις συναλλαγές.
- ✓ Την κατάργηση του ελάχιστου ορίου που ισχύει σε κάθε χώρα για τις ενδοενωσιακές πωλήσεις αγαθών εξ αποστάσεως – όπως αποτυπώνεται στην εικόνα 14 και την υιοθέτηση ενός νέου και ενιαίου εντός της ΕΕ ελάχιστου ορίου ύψους 10.000 ευρώ.
- ✓ Την κατάργηση της εξαίρεσης από τον ΦΠΑ για την εισαγωγή προϊόντων αξίας έως 22 ευρώ και τη θεσμοθέτηση ενός ειδικού καθεστώτος που θα καλύπτει εξ αποστάσεως πωλήσεις αγαθών που εισάγονται από τρίτες χώρες ή εδάφη σε πελάτες στην ΕΕ έως αξίας 150 ευρώ.

¹¹² https://ec.europa.eu/taxation_customs/business/vat/modernising-vat-cross-border-ecommerce_en

- ✓ Σε αντίθεση με σημερινό καθεστώς εισαγωγής, ο πωλητής θα εισπράττει τον ΦΠΑ από τον πελάτη και θα τον αποδίδει απευθείας στο κράτος μέλος αναγνώρισης στο IOSS όπου ανήκει ο πελάτης εντός της ΕΕ, σύμφωνα με την αρχή του προορισμού για τον ΦΠΑ. Στη συνέχεια, τα αγαθά που θα εισέρχονται στο κράτος μέλος, θα επωφελούνται από απαλλαγή από τον ΦΠΑ κατά την εισαγωγή, αφού έχει ήδη αποδοθεί ο φόρος, επιτρέποντας την ταχεία απελευθέρωσή τους στο τελωνείο.

Ο στόχος των παραπάνω ρυθμίσεων είναι η δημιουργία ισότιμων όρων ανταγωνισμού μεταξύ των επιχειρήσεων εντός και εκτός ΕΕ, η απλοποίηση των διατυπώσεων, η μείωση του κόστους συνοριακής συμμόρφωσης και η αντιμετώπιση της απάτης στον ΦΠΑ.

Παρόλα αυτά, το Ευρωπαϊκό Ελεγκτικό Συνέδριο στην έκθεσή του επεσήμανε ότι οι νέες διατάξεις, οι οποίες θα τεθούν σε ισχύ το 2021, βελτιώνουν μεν το υφιστάμενο πλαίσιο, χωρίς ωστόσο να επιλύουν το ζήτημα της δήλωσης χαμηλότερης δασμολογητέας αξίας από την πραγματική. Ακόμη, τα ισχύοντα συστήματα εκτελωνισμού εμφανίζουν αδυναμίες και υπάρχει κίνδυνος η ΕΕ να μην μπορεί να εμποδίσει περιπτώσεις καταχρήσεων από τους εμπλεκόμενους μεσάζοντες (Ευρωπαϊκό Ελεγκτικό Συνέδριο, 2019).

Προς αντιμετώπιση των παραπάνω κινδύνων, το Συμβούλιο ενέκρινε την 18^η Φεβρουαρίου του 2020 νεότερα μέτρα, για τη διαβίβαση και την ανταλλαγή δεδομένων πληρωμών στο ηλεκτρονικό εμπόριο. Το νέο καθεστώς ανταλλαγής δεδομένων πληρωμών θα κάνει χρήση ενός Κεντρικού Ηλεκτρονικού Πληροφοριακού Συστήματος Πληρωμών (CESOP), που από το 2024 θα τηρεί αρχεία πληροφοριών διασυνοριακών πληρωμών εντός της ΕΕ, καθώς και πληρωμών σε τρίτες χώρες ή εδάφη, για περίοδο πέντε ετών. Συγκεκριμένα, οι πάροχοι υπηρεσιών πληρωμών που προσφέρουν υπηρεσίες πληρωμών εντός της ΕΕ, θα πρέπει να παρακολουθούν τους δικαιούχους των διασυνοριακών πληρωμών και να διαβιβάζουν πληροφορίες για όσους λαμβάνουν περισσότερες από 25 διασυνοριακές πληρωμές ανά τρίμηνο στις διοικήσεις των κρατών μελών. Αυτές οι πληροφορίες θα συγκεντρώνονται στη συνέχεια στην ευρωπαϊκή βάση δεδομένων CESOP και θα επιδέχονται επεξεργασίας. Αυτό θα επιτρέψει στις φορολογικές αρχές να ελέγχουν σωστά την ορθή εκπλήρωση των υποχρεώσεων ΦΠΑ στις παραδόσεις αγαθών και υπηρεσιών από διασυνοριακές επιχειρήσεις προς καταναλωτές (B2C).¹¹³

4.2.2. Πολυετής Στρατηγικός Σχεδιασμός (MASP – Multiannual Strategic Plan)

Στην ουσία πρόκειται για ένα πολυετές πρόγραμμα εργασιών, σχετικών με την ανάπτυξη και εγκατάσταση των ηλεκτρονικών συστημάτων σε όλες τις τελωνειακές Υπηρεσίες των κρατών μελών, το οποίο δρομολογήθηκε από την Επιτροπή το 2014 και συνεχώς επικαιροποιείται. Περιέχει μια λίστα με 17 ηλεκτρονικά συστήματα που θα πρέπει έως τις 31/12/2025 να έχουν ολοκληρωθεί, είτε από τα εθνικά συστήματα των κρατών μελών, είτε από διευρωπαϊκά συστήματα. Στο άρθρο 278 του

¹¹³ https://ec.europa.eu/taxation_customs/news/new-measures-fight-vat-fraud-using-payment-data_en

ενωσιακού τελωνειακού κώδικα, το οποίο τροποποιήθηκε με τον Κανονισμό (ΕΕ) 2019/632 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 17ης Απριλίου 2019, προβλέπεται ότι έως την 31^η Δεκεμβρίου 2022, θα υπάρχει πλήρης διαλειτουργικότητα στα υποσυστήματα ΠΣ που αφορούν σε γνωστοποιήσεις άφιξης, διασαφήσεις προσωρινής εναπόθεσης, πλήρεις τελωνειακές διασαφήσεις, απλουστευμένες τελωνειακές διασαφήσεις, θέση σε ελεύθερη κυκλοφορία, τελωνειακή αποθήκευση, προσωρινή εισαγωγή, καθεστώς ειδικού προορισμού και τελειοποίηση προς επανεξαγωγή. Έως το τέλος του 2025, θα έχει ολοκληρωθεί το «Ηλεκτρονικό Τελωνείο», συμπεριλαμβάνοντας και τις διαδικασίες που αφορούν εγγυήσεις και τελωνειακές οφειλές, τις συνοπτικές διασαφήσεις εισόδου και την ανάλυση κινδύνου, τον κεντρικό τελωνισμό και την διαμετακόμιση.

Στη χώρα μας, στις 28 Νοεμβρίου 2019 η ΑΑΔΕ δημοσιοποίησε Πρόσκληση Εκδήλωσης Ενδιαφέροντος για την κατάθεση προτάσεων σχετικών με τη διενέργεια διεθνούς ανοικτού διαγωνισμού για την υλοποίηση αυτών των 17 συστημάτων, Είχε προηγηθεί η διαδικασία υποβολής σχολίων στα πλαίσια της δημόσιας διαβούλευσης που ολοκληρώθηκε τον Σεπτέμβριο του ίδιου έτους¹¹⁴. Η Πράξη: «Υλοποίηση συστημάτων Ενωσιακού Τελωνειακού Κώδικα (UCC) και Πολυετούς Στρατηγικού Σχεδιασμού (MASP)» είχε ενταχθεί στο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Ανταγωνιστικότητα Επιχειρηματικότητα και Καινοτομία 2014 - 2020» με Κωδικό ΟΠΣ 5030297¹¹⁵ από τον Σεπτέμβριο του προηγούμενου έτους. Τα κυριότερα από τα 17 έργα προς υλοποίηση, σύμφωνα με το πρόγραμμα εργασιών της διακήρυξης, είναι τα ακόλουθα:

- ☞ Σύστημα «Δεσμευτικών Δασμολογικών Πληροφοριών», που αποσκοπεί στην αναβάθμιση του υφιστάμενου διευρωπαϊκού συστήματος ΕΔΔΠ-3, ώστε να παρέχεται το σύνολο των δεδομένων διασάφησης, να εναρμονίζεται το ΣΔΔΠ με τη διαδικασία τελωνειακών αποφάσεων και να παρέχονται τα στοιχεία μέσω διεπαφής σε ενωσιακό επίπεδο.
- ☞ Σύστημα «Τελωνειακές Αποφάσεις» που είναι έργο που βρίσκεται ήδη σε λειτουργία, αλλά στόχος είναι να μετατραπεί από εθνικό σε πλήρως λειτουργικό διευρωπαϊκό σύστημα, που θα αποτελείται από μια πύλη για τους εμπορευόμενους της Ε.Ε., ένα σύστημα διαχείρισης τελωνειακών αποφάσεων και ένα σύστημα πληροφοριών για τους πελάτες.
- ☞ Ομοιόμορφη Διαχείριση Χρηστών και Ψηφιακή Υπογραφή, που θα είναι ενσωματωμένη στα ηλεκτρονικά τελωνειακά συστήματα, για ομοιόμορφη διαχείριση, ταυτοποίηση και πρόσβαση χρηστών, από όλα τα κράτη μέλη.
- ☞ Αναβάθμιση του Συστήματος «Εγκεκριμένων Οικονομικών Φορέων (ΑΕΟ)», που αποσκοπεί στη βελτίωση των επιχειρηματικών διαδικασιών όσον αφορά τις αιτήσεις και τις άδειες των ΑΕΟ, που θα παρέχονται από μια εναρμονισμένη διεπαφή σε ενωσιακό επίπεδο, στην οποία θα εισέρχονται όλοι οι εμπλεκόμενοι φορείς των κρατών μελών της ΕΕ.
- ☞ Αναβάθμιση του Συστήματος «Καταχώρισης και Ταυτοποίησης των Οικονομικών Φορέων (Economic Operator Registration and Identification – EORI)» που βρίσκεται ήδη σε λειτουργία,

¹¹⁴ <https://www.aade.gr/prokiryxeis-diagonismoi/dpdyky-aade-1110202-ex-201905-08-2019>

¹¹⁵ http://epan2.antagonistikotita.gr/uploads/20180925_apof._entaksis_proskl_066.pdf

αλλά απαιτεί κάποιες αναβαθμίσεις, σχετικές με την καταχώριση και την αναγνώριση των οικονομικών φορέων της Ένωσης και των οικονομικών φορέων τρίτων χωρών και προσώπων.

- ✚ Αναβάθμιση του συστήματος «Επιτήρηση 2⁺» σε «Επιτήρηση 3», ώστε να περιλαμβάνει περαιτέρω δυνατότητες εξόρυξης δεδομένων και λειτουργίες για την υποβολή αναφορών, που θα τίθενται στη διάθεση της Επιτροπής και των κρατών μελών.
- ✚ Αναβάθμιση του «Νέου Μηχανογραφημένου Συστήματος Διαμετακόμισης (NCTS)», ώστε ικανοποιηθούν οι απαιτήσεις στον τομέα δεδομένων ασφάλειας και προστασίας για εμπορεύματα που περιλαμβάνονται σε διασαφήσεις διαμετακόμισης και εισέρχονται στο τελωνειακό έδαφος της Ένωσης.
- ✚ «Αυτοματοποιημένο Σύστημα Εξαγωγών (AES- Automated Export System)», που αποσκοπεί στην την πλήρη αυτοματοποίηση των διαδικασιών εξαγωγής και των διατυπώσεων εξόδου των εμπορευμάτων.
- ✚ «Ειδικά καθεστώτα», που στοχεύει στην επιτάχυνση, διευκόλυνση και εναρμόνιση των ειδικών καθεστώτων σε ολόκληρη την Ε.Ε., μέσω παροχής κοινών προτύπων επιχειρηματικών διαδικασιών και χωρίζεται σε δύο σκέλη: στην παροχή ηλεκτρονικών λύσεων για τις δραστηριότητες που σχετίζονται με ειδικά καθεστώτα εξαγωγών και αντίστοιχα ειδικά καθεστώτα εξαγωγών.
- ✚ Γνωστοποίηση άφιξης, γνωστοποίηση προσκόμισης και προσωρινή εναπόθεση, ώστε να διευκολυνθεί η ανταλλαγή δεδομένων μεταξύ των εμπορευόμενων και των τελωνείων.
- ✚ «Κεντρικός Τελωνισμός» για Εισαγωγή, που αποτελεί ένα διευρωπαϊκό σύστημα που θα επιτρέπει στους οικονομικούς φορείς να εκτελούν όλες τις επιχειρηματικές λειτουργίες τους κεντρικά, μέσα από συντονισμό μεταξύ των εμπλεκόμενων τελωνείων ως προς τον χειρισμό της τελωνειακής διασάφησης και της φυσικής παράδοσης των εμπορευμάτων. Το έργο θα πραγματοποιηθεί σε δύο φάσεις. Η πρώτη φάση θα καλύπτει το συνδυασμό του κεντρικού τελωνισμού με τη συνήθη τελωνειακή διασάφηση, με την απλουστευμένη διασάφηση και την αντίστοιχη συμπληρωματική αυτής, όπως επίσης και με την υπαγωγή εμπορευμάτων σε καθεστώς θέσης σε ελεύθερη κυκλοφορία, τελωνειακής αποταμίευσης, τελειοποίησης προς επανεξαγωγή και ειδικού προορισμού. Η δεύτερη φάση συνδέει τον κεντρικό τελωνισμό με την εγγραφή στις λογιστικές καταχωρίσεις του διασαφιστή και τις αντίστοιχες συμπληρωματικές διασαφήσεις, τις ανακεφαλαιωτικές διασαφήσεις, την υπαγωγή εμπορευμάτων σε καθεστώς προσωρινής εισαγωγής, καθώς και τα προϊόντα Ε.Φ.Κ. και των προϊόντων που υπόκεινται σε μέτρα Κοινής Αγροτικής Πολιτικής.
- ✚ «Διαχείριση Εγγυήσεων» μέσα από ένα διευρωπαϊκό σύστημα, ώστε να καλύπτει τη διαχείριση ολοκληρωμένων εγγυήσεων που μπορούν να χρησιμοποιηθούν σε περισσότερα του ενός κράτη μέλη της ΕΕ, καθώς και την παρακολούθηση του ποσού αναφοράς για κάθε τελωνειακή διασάφηση ή συμπληρωματική διασάφηση, ή της δέουσας κοινοποίησης των στοιχείων που απαιτούνται για τη βεβαίωση των υφιστάμενων τελωνειακών οφειλών για όλα τα τελωνειακά καθεστώτα.

↪ Αναβάθμιση του «συστήματος ελέγχου των εισαγωγών (ICS2)» με στόχο την ενίσχυση της ασφάλειας και της προστασίας της εφοδιαστικής αλυσίδας για όλα τα μέσα μεταφορών, και ιδιαίτερα για τις αεροπορικές μεταφορές φορτίων, μέσω της βελτίωσης της ποιότητας δεδομένων, της αρχειοθέτησης δεδομένων, της διαθεσιμότητας δεδομένων και της ανταλλαγής δεδομένων όσον αφορά τις πληροφορίες που περιέχονται στη συνοπτική διασάφηση εισόδου (ENS). Επίσης, θα διευκολυνθεί η συνεργασία των τελωνειακών Υπηρεσιών αναφορικά με την διαδικασία ανάλυσης κινδύνου.

Για την δρομολόγηση όλων των απαραίτητων ενεργειών για το έργο του MASP σε εθνικό επίπεδο, συστάθηκε μια Συντονιστική Ομάδα Διακυβέρνησης Προγράμματος Ηλεκτρονικού Τελωνείου, καθώς και υποομάδες εργασίας σε τομεακό επίπεδο – με πρώτες λειτουργικές υποομάδες για τα συστήματα Εισαγωγής, Εξαγωγής, Διαμετακόμισης και Δηλωτικών, ώστε να εξασφαλιστούν οι αλλαγές για εναρμόνιση με τις ενωσιακές επιταγές¹¹⁶.

4.2.3. Νέο σχέδιο δράσης για την περαιτέρω στήριξη των τελωνείων της ΕΕ στον ζωτικό ρόλο που διαδραματίζουν για την προστασία των εσόδων, της ευημερίας και της ασφάλειας της ΕΕ¹¹⁷.

Στις 28 Σεπτεμβρίου 2020 η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, ανακοίνωσε μια σειρά από μέτρα πολιτικής, ώστε η τελωνειακή ένωση να ενισχυθεί περαιτέρω και να οδηγηθεί στο επόμενο επίπεδο, δίνοντας ιδιαίτερη έμφαση σε μια ολοκληρωμένη ευρωπαϊκή προσέγγιση για τη διαχείριση των τελωνειακών κινδύνων. Ο κατάλογος των ευθυνών των τελωνειακών αρχών συνεχώς μακραίνει, καθώς

Το σχέδιο δράσης περιλαμβάνει μια σειρά πρωτοβουλιών στους παρακάτω τέσσερις τομείς:

- ↪ **Διαχείριση κινδύνων:** το σχέδιο δράσης στοχεύει στην εξασφάλιση ακόμη περισσότερων δεδομένων από τις οικονομικές συναλλαγές και στην ανάλυσή τους για τελωνειακούς σκοπούς. Προϋποθέτει την έξυπνη, βάσει κινδύνων, εποπτεία των αλυσίδων εφοδιασμού και τη δημιουργία ενός νέου κόμβου ανάλυσης, που θα λειτουργεί υπό την επίβλεψη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Έτσι, θα επιτυγχάνεται η λήψη εμπειριστατωμένων κρίσιμων αποφάσεων, που θα βοηθάει τις τελωνειακές αρχές να εντοπίζουν ασθενή σημεία στα εξωτερικά σύνορα της ΕΕ και να διαχειρίζονται μελλοντικές κρίσεις.
- ↪ **Διαχείριση του ηλεκτρονικού εμπορίου:** στο πλαίσιο αυτό, και προκειμένου να αντιμετωπιστούν οι νέες προκλήσεις στον τομέα του ηλεκτρονικού εμπορίου, οι υποχρεώσεις των παρόχων υπηρεσιών πληρωμών και των διαδικτυακών πλατφορμών πωλήσεων θα ενισχυθούν, ώστε να υποστηριχθεί η καταπολέμηση της τελωνειακής και της φορολογικής απάτης στο ηλεκτρονικό εμπόριο.
- ↪ **Προώθηση της συμμόρφωσης μέσω της «ενιαίας θυρίδας»:** η εφαρμογή της θα καταστήσει ευκολότερη τη διεκπεραίωση των συννοριακών διατυπώσεων για τις νόμιμες επιχειρήσεις, μέσω

¹¹⁶ Αριθ. Πρωτ. ΔΤΔ Α 1011556 ΕΞ 2019/25-1-2019 με θέμα «Υποβολή προτάσεων σχετικά με τον ανασχεδιασμό του ΟΠΣ Τελωνείων ICISnet»

¹¹⁷ https://ec.europa.eu/greece/news/20200928_1_el

μιας ενιαίας πύλης. Από την πλευρά των επιχειρήσεων θα μειωθεί το κόστος και ο χρόνος συναλλαγών, ενώ από την πλευρά των διοικητικών αρχών θα επιτραπεί καλύτερη συνεργασία, ανταλλαγή πληροφοριών και εξάλειψη των άνισων δυνατοτήτων τελωνειακού ελέγχου μεταξύ των κρατών μελών, που οδηγούν σε εκτροπή εμπορευμάτων προς τα πιο αδύναμα σημεία εισόδου και εξόδου της τελωνειακής επικράτειας της ΕΕ.

- ↳ Λειτουργία των τελωνειακών αρχών ως ενιαίου συνόλου: το σχέδιο δράσης περιγράφει λεπτομερώς τον εφοδιασμό με σύγχρονο και αξιόπιστο τελωνειακό εξοπλισμό στο πλαίσιο του επόμενου προϋπολογισμού της ΕΕ. Θα συσταθεί νέα ομάδα προβληματισμού, αποτελούμενη από εκπροσώπους των κρατών μελών και των επιχειρήσεων, η οποία θα συμβάλει στην προετοιμασία έναντι μελλοντικών κρίσεων και προκλήσεων, όπως απρόβλεπτες παγκόσμιες εξελίξεις και μελλοντικά επιχειρηματικά μοντέλα.

ΜΕΡΟΣ Β

5. ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5 – Η ΑΠΟΧΩΡΗΣΗ ΤΟΥ ΗΒ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΕ

5.1. Η Διαδικασία Αποχώρησης της Μεγάλης Βρετανίας

Το Ηνωμένο Βασίλειο έπαυσε να αποτελεί κράτος μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης την 31.1.2020 και έκτοτε ίσχυσε μια μεταβατική περίοδος, η οποία διήρκεσε έως την 31.12.2020. Η περίοδος αυτή προβλεπόταν στα άρθρα 126 έως 132 της Συμφωνίας Αποχώρησης του Ηνωμένου Βασιλείου της Μεγάλης Βρετανίας και της Βόρειας Ιρλανδίας από την Ευρωπαϊκή Ένωση και την Ευρωπαϊκή Κοινότητα Ατομικής Ενέργειας. Κατά τη διάρκειά της, το ΗΒ και η ΕΕ διαπραγματεύτηκαν τη συμφωνία για μία νέα εταιρική σχέση, η οποία προβλέπει μεταξύ και άλλων και μια ζώνη ελεύθερων συναλλαγών με μηδενικούς δασμούς, με σκοπό την προστασία των ολοκληρωμένων αλυσίδων εφοδιασμού και των διαδικασιών παραδόσεων που έχουν αναπτυχθεί καθ' όλη της περιόδου συμμετοχής του ΗΒ στην ενιαία αγορά. Μετά τη λήξη της μεταβατικής περιόδου, η νομοθεσία της ΕΕ έπαυσε να εφαρμόζεται στο ΗΒ και ίσχυσαν οι αμοιβαίες υποχωρήσεις που συμφωνήθηκαν την 24^η Δεκεμβρίου 2020 για την αποφυγή των χειρότερων επιπτώσεων στην οικονομική ζωή και των δύο μερών.

5.1.1. Ιστορική Αναδρομή της διαδικασίας αποχώρησης της Μεγάλης Βρετανίας

Με την Συνθήκη της Λισσαβόνας υιοθετήθηκε το 2009 για πρώτη φορά η δυνατότητα κάθε κράτους μέλους της ΕΕ να αποχωρήσει από αυτή χωρίς συνέπειες, ως σύνολο και όχι μόνο σε ορισμένες πολιτικές του. Κατά το άρθρο 50 της Συνθήκης για την ΕΕ, προβλέφθηκε η δυνατότητα μονομελούς οικειοθελούς αποχώρησης, σύμφωνα με τους εσωτερικούς συνταγματικούς κανόνες του κράτους μέλους, με δυνατότητα διαπραγματεύσεως για την διαδικασία αποχώρησης χρονικού διαστήματος δύο ετών¹¹⁸.

Το ΗΒ προσχώρησε στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα το 1973 επιβεβαιώνοντας την ένταξη και παραμονή του με δημοψήφισμα που πρότεινε ο τότε Βρετανός πρωθυπουργός Harold Wilson, το 1975¹¹⁹. Στις 23 Ιουνίου του 2016, ο Βρετανικός λαός αποφάσισε με ένα δεύτερο δημοψήφισμα, την αποχώρηση της χώρας από την ΕΕ, ως απόρροια της αύξησης της επιρροής του κόμματος των «Ανεξάρτητων» που απαρτίζονταν στην πλειοψηφία τους από υποστηρικτές αντιευρωπαϊκών πεποιθήσεων, καθώς και του διχασμού εντός των δύο κυριότερων κομμάτων που υποστήριζαν τη παραμονή της χώρας στην ΕΕ – των «Συντηρητικών» και των «Εργατικών» (University and College Union, 2018). Οι συνθήκες που δημιουργήθηκαν συνδέονται αφενός με την απογοήτευση του βρετανικού λαού από την πολιτική ανάκαμψης που εφαρμόστηκε μετά την κρίση του 2007-2008 και αφετέρου με την αυξανόμενη ροή μεταναστών στο ΗΒ μετά την προσχώρηση των χωρών του πρώην

¹¹⁸ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=LEGISSUM:4301000&from=EL>

¹¹⁹ https://europa.eu/european-union/about-eu/history/1970-1979/1975_el

ανατολικού μπλοκ το 2004¹²⁰ στην ΕΕ, όπως και με την πρωτοφανή μεταναστευτική ροή που έφτασε το 1,25 εκατομμύρια αιτούντες ασύλου το 2015¹²¹. Η Βρετανία όντας κράτος μέλος της ΕΕ, δεν είχε τη δυνατότητα να θέσει όρια στις ροές μεταναστών και αυτό πυροδότησε τους υπέρμαχους του Brexit που θεωρούσαν ότι ο έλεγχος των δικών τους ζητημάτων βρισκόταν στα χέρια των τεχνοκρατών στις Βρυξέλες, ιδίως σε ότι αφορούσε τη γεωργική και αλιευτική πολιτική, την δικαστική δικαιοδοσία, τα εργασιακά δικαιώματα και τα θέματα προϋπολογισμού.

Η αποχώρηση υπερψηφίσθηκε με το 51,9% των καταγεγραμμένων ψήφων στο σύνολο του εκλογικού σώματος των 46,5 εκατομμυρίων πολιτών του ΗΒ, ενώ συμμετείχε το 72,2% στη διαδικασία¹²². Μετά την ανακοίνωση του δημοψηφίσματος, ο Βρετανός Πρωθυπουργός Ντέιβιντ Κάμερον και ηγέτης του Συντηρητικού κόμματος, καθώς απέτυχε να πείσει το εκλογικό σώμα του να ψηφίσει την παραμονή της χώρας σε μια «μεταρρυθμισμένη» Ευρωπαϊκή Ένωση, ανακοίνωσε την παραίτησή του.

Τη θέση του ως Πρωθυπουργός του ΗΒ ανέλαβε η Τερέζα Μαίρη Μέι στις 13 Ιουλίου 2016, η οποία ακολούθησε την γραμμή του Ντέιβιντ Κάμερον, υποστηρίζοντας την ψήφο υπέρ της παραμονής στην ΕΕ. Παράλληλα όμως, τους πρώτους μήνες της πρωθυπουργίας της προχώρησε στην έναρξη των διαδικασιών σύστασης της διπλωματικής ομάδας που θα διαπραγματευόταν στην επικείμενη αποχώρηση. Στις 26 Μαρτίου 2017 η βρετανίδα Πρωθυπουργός έστειλε επιστολή προς το Συμβούλιο της Ευρώπης και τον Πρόεδρο Τουσκ, με την οποία εξέφραζε τη βούληση της για την ενεργοποίηση του άρθρου 50 της Συνθήκης της ΕΕ (ΣΕΕ) και την άμεση επίτευξη μιας συμφωνίας για τα βασικά χαρακτηριστικά της μελλοντικής συνεργασίας με την ΕΕ (GOV.UK, 2017). Τελικά, στις 29 Μαρτίου 2017, η Βρετανική κυβέρνηση ενεργοποίησε το άρθρο 50, το οποίο δίνει διορία στην έξοδο του κράτους μέλους διαστήματος δύο ετών το αργότερο από την ημερομηνία ενεργοποίησής, ήτοι την 29^η Μαρτίου 2019. Τελικά όμως η έξοδος πραγματοποιήθηκε την 31η Ιανουαρίου 2020, έπειτα από τρεις αναβολές της ημερομηνίας εξόδου και τρεις παρατάσεις που δόθηκαν στο Ηνωμένο Βασίλειο από την ΕΕ. Η πρώτη Συμφωνία Αποχώρησης είχε παρουσιαστεί από την κυβέρνηση Μέι ενώπιον της Βρετανικής Βουλής των Κοινοτήτων τον Ιανουάριο του 2019, η οποία όμως καταψηφίστηκε από τα 3/4 της Βουλής, καταδεικνύοντας την μεγαλύτερη κοινοβουλευτική ήττα Βρετανικής Κυβέρνησης στην ιστορία του ΗΒ¹²³. Μετά από τρεις αποτυχημένες προσπάθειες κύρωσης της Συμφωνίας, η Βρετανή Πρωθυπουργός παραιτήθηκε και τη θέση της ανέλαβε ο Μπόρις Τζόνσον ο οποίος ζήτησε επαναδιαπραγμάτευση σε συγκεκριμένα θέματα δικλίδας ασφαλείας. Αυτά σχετιζόταν με το συνοριακό καθεστώς μεταξύ Δημοκρατίας της Ιρλανδίας (ΕΕ) και Β. Ιρλανδίας (Ηνωμένο Βασίλειο), με τρόπο ώστε να μην παραβιάζονται οι προβλέψεις της Συμφωνίας της Μεγάλης Παρασκευής (Good

¹²⁰ (Γσεχία, Ουγγαρία, Πολωνία, Σλοβενία, Σλοβακία και χώρες Βαλτικής)

¹²¹ <https://www.consilium.europa.eu/el/infographics/irregular-arrivals-since-2008/>

¹²² <https://www.electoralcommission.org.uk/who-we-are-and-what-we-do/elections-and-referendums/past-elections-and-referendums/eu-referendum/results-and-turnout-eu-referendum>

¹²³ <https://brexit.gov.gr/negotiations-history/>

Friday Agreement)¹²⁴ και να μην χρειασθεί ανέγερση συνοριακών υποδομών και πραγματοποίηση συνοριακών, τελωνειακών και άλλων ελέγχων μεταξύ Ιρλανδίας και Β. Ιρλανδίας μετά το Brexit.

Εν τέλει το Ηνωμένο Βασίλειο της Μεγάλης Βρετανίας και της Βόρειας Ιρλανδίας αποχώρησε οριστικά από την Ευρωπαϊκή Ένωση και την Ευρωπαϊκή Κοινότητα Ατομικής Ενέργειας την 1η Φεβρουαρίου 2020. Την ίδια ημερομηνία τέθηκε σε ισχύ η Συμφωνία Αποχώρησης (Withdrawal Agreement), η οποία συνάφθηκε μεταξύ της Ένωσης και του Ηνωμένου Βασιλείου, και η οποία διασφαλίζει την εύτακτη αποχώρηση του Ηνωμένου Βασιλείου, παρέχει ασφάλεια δικαίου σε σημαντικούς τομείς, συμπεριλαμβανομένων των δικαιωμάτων των πολιτών και αποτρέπει τη δημιουργία σκληρών συνόρων στη νήσο της Ιρλανδίας (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2020e). Πρόκειται για νομικά δεσμευτικό κείμενο, που περιλαμβάνει έξι Κεφάλαια και τρία Πρωτόκολλα, καθορίζει τους όρους της εξόδου και εξασφαλίζει την ομαλή αποχώρηση του Ηνωμένου Βασιλείου από την ΕΕ, με οργανωμένο και προβλέψιμο τρόπο. Αναλυτικότερα περιλαμβάνει διατάξεις που ρυθμίζουν θέματα που σχετίζονται με (Υπουργείο Εξωτερικών, 2020b):

- ✓ τα δικαιώματα των πολιτών της ΕΕ που ήδη διαβιούν ή/και εργάζονται στο Ηνωμένο Βασίλειο και αντιστοίχως, των πολιτών του Ηνωμένου Βασιλείου που ζουν ή/και εργάζονται σε κράτος μέλος της ΕΕ.
- ✓ την ομαλή έξοδο και αφορούν στις διαδικασίες που θα πρέπει να ακολουθηθούν ώστε να τερματιστεί σταδιακά, για το Ηνωμένο Βασίλειο, το καθεστώς ως μέλους της ΕΕ, όπως για παράδειγμα ρυθμίσεις για τα αγαθά που κυκλοφορούν στην Ενιαία Αγορά κατά τη διάρκεια της μεταβατικής περιόδου, δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας και γεωγραφικών ενδείξεων, κα.
- ✓ τη «μεταβατική περίοδο» που διαρκεί μέχρι 31.12.2020 και κατά την οποία το ΗΒ δεν έχει δικαίωμα συμμετοχής στα όργανα και στη διαδικασία λήψης αποφάσεων της ΕΕ, αλλά συνεχίζει να υπόκειται και να σέβεται το σύνολο του θεσμικού και κανονιστικού πλαισίου της ΕΕ και να έχει πρόσβαση στην Ενιαία Αγορά και την ενδοκοινοτική τελωνειακή ένωση της ΕΕ.
- ✓ την εξασφάλιση ότι το Ηνωμένο Βασίλειο θα τηρήσει όλες τις χρηματοδοτικές του δεσμεύσεις για τον κοινοτικό προϋπολογισμό 2014-2020.
- ✓ Πρωτόκολλα για την Ιρλανδία, για την Κύπρο και για το Γιβραλτάρ.

Ιδιαίτερα για το ζήτημα της Ιρλανδίας, το αναθεωρημένο πρωτόκολλο προβλέπει μια μόνιμη διευθέτηση του θέματος σε σχέση με προηγούμενες ρυθμίσεις: η Β. Ιρλανδία θα είναι στο ίδιο τελωνειακό καθεστώς με το υπόλοιπο ΗΒ και ταυτόχρονα, ευθυγραμμίζεται και με το μεγαλύτερο μέρος του κανονιστικού και ρυθμιστικού πλαισίου της Ενιαίας Αγοράς για αγροδιατροφικά και βιομηχανικά κυρίως προϊόντα, ώστε να ελαχιστοποιηθούν οι τελωνειακοί, υγειονομικοί,

---

¹²⁴ Η Βόρεια Ιρλανδία δημιουργήθηκε το 1921, όταν ο πληθυσμός της Ιρλανδίας διαφώνησε για την ανεξαρτησία ή την παραμονή ως περιφέρειας του ΗΒ. Στο ΗΒ ενσωματώθηκαν οι επαρχίες της «Βόρειας Ιρλανδίας», ενώ οι υπόλοιπες ανεξαρτητοποιήθηκαν και αποτελούν την έκτοτε ανεξάρτητη «Δημοκρατία της Ιρλανδίας». Η διένεξη συνεχίστηκε γιατί κάποιοι προτεστάντες τάσσονταν υπέρ της ένωσης της Βόρειας Ιρλανδίας με το ΗΒ, ενώ κυρίως οι καθολικοί εθνικιστές τάσσονταν υπέρ της ένωσης της Βόρειας Ιρλανδίας με την Ιρλανδία. Οι σχέσεις των δύο πλευρών έφρασαν σε πλήρη ρήξη στο τέλος της δεκαετίας του 1960, με βίαια επεισόδια και βομβιστικές επιθέσεις. Η ειρηνευτική διαδικασία διήρκησε 20 χρόνια και εν τέλει ο «Ιρλανδικός Δημοκρατικός Στρατός» (IRA) με τις Ενωσιακές παραστρατιωτικές ομάδες, αποφάσισαν εκκευρία και υπογράφηκε η λεγόμενη Συμφωνία της Μεγάλης Παρασκευής, στις 10 Απριλίου του 1998.

φυτοϋγειονομικοί και κτηνιατρικοί έλεγχοι στα σύνορα Β. Ιρλανδίας – ΕΕ. Το καθεστώς της Β. Ιρλανδίας θα αναθεωρείται ανά τετραετία, ξεκινώντας από το 2024, από την αποκεντρωμένη διοίκηση της Β. Ιρλανδίας, που θα αποφασίζει για την συνέχιση του, ενώ η μελλοντική εμπορική σχέση του ΗΒ με την ΕΕ θα περιοριστεί σε Συμφωνία Ελευθέρων Συναλλαγών (ΣΕΣ - FreeTradeAgreement-FTA).

Μετά από πολύμηνες διαπραγματεύσεις και λίγο πριν την εκπονή της «μεταβατικής περιόδου», στις 24 Δεκεμβρίου 2020, η ΕΕ και το ΗΒ κατέληξαν σε μια καταρχήν συμφωνία για τις μελλοντικές τους εμπορικές, οικονομικές σχέσεις και σχέσεις ασφαλείας. Παράλληλα με την εφαρμογή της Συμφωνίας Εμπορίου και Συνεργασίας (Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, 2020)¹²⁵, δρομολογήθηκαν και οι συνδεδεμένες Συμφωνίες για την «Ασφάλεια των Πληροφοριών» και για την «Ειρηνική Χρήση της Πυρηνικής Ενέργειας», δεδομένου ότι το ΗΒ έχει εκτεταμένους δεσμούς με την Ένωση σε ένα ευρύ φάσμα νευραλγικών τομέων. Το Συμβούλιο, αποφασίζοντας με ομοφωνία και των 27 κρατών μελών, εξέδωσε απόφαση με την οποία ενέκρινε την υπογραφή της συμφωνίας και την προσωρινή εφαρμογή της από την 1η Ιανουαρίου 2021. Λόγω έλλειψης χρόνου για την επικύρωση της συμφωνίας από την Ευρωβουλή και για να μην υπάρξει νομικό κενό, αποφασίστηκε η προσωρινή ισχύς μέχρι τις 28 Φεβρουαρίου.

Η Συμφωνία Εμπορίου και Συνεργασίας υπογράφηκε στις Βρυξέλες την 30^η Δεκεμβρίου 2020, από τον Πρόεδρο του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Μισέλ Μπαρνιέ και την Πρόεδρο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, Ούρσουλα φον ντερ Λάιεν, εξ ονόματος της ΕΕ, προτού τα έγγραφα μεταφερθούν στο Λονδίνο για υπογραφή από τον Πρωθυπουργό του Ηνωμένου Βασιλείου Μπόρις Τζόνσον αργότερα την ίδια μέρα. Την επόμενη ημέρα η εν λόγω συμφωνία με τα συνδεδεμένα νομοθετήματα δημοσιεύθηκαν στην Επίσημη Εφημερίδα της ΕΕ με αριθμό νομοθετήματος L444/31.12.2020.

Αν και η συγκεκριμένη Συμφωνία δεν εξασφαλίζει το επίπεδο συνεργασίας που υπήρχε όταν το ΗΒ ήταν μέλος της ΕΕ, παρόλα αυτά υπερβαίνει κατά πολύ τις κλασσικές συμφωνίες ελεύθερων συναλλαγών με τρίτες χώρες, όπως με τον Καναδά και την Ιαπωνία, διότι προβλέπει μηδενικούς δασμούς και μηδενικές ποσοτώσεις για όλα τα εμπορεύματα. Έτσι οι επιχειρήσεις θα επωφελούνται από το προτιμησιακό αυτό καθεστώς, αρκεί να αποδεικνύουν την «καταγωγή» των προϊόντων τους, έτσι ώστε να ωφελούνται από την συμφωνία μόνο οι οικονομικοί φορείς της ΕΕ και του ΗΒ και όχι των τρίτων χωρών. Επίσης, οι τελωνειακές διαδικασίες και για τα δύο μέρη απλοποιούνται, βάσει ιδιαίτερων διαδικασιών που έχουν συμφωνηθεί, όπως με την αμοιβαία αναγνώριση Εγκεκριμένων Οικονομικών Φορέων, ενώ αποτρέπονται περιττοί τεχνικοί φραγμοί στο εμπόριο, όπως απλουστεύσεις διαδικασιών σε χαμηλού κινδύνου προϊόντα και αγαθά αμοιβαίου ενδιαφέροντος, στα οποία συμπεριλαμβάνονται τα αυτοκίνητα, τα κρασιά, τα φάρμακα, τα βιολογικά προϊόντα και τα χημικά προϊόντα. Το ιστορικό των διαπραγματεύσεων παρουσιάζεται εν τάχει στο παρακάτω χρονοδιάγραμμα:

---

¹²⁵ Συμφωνία Εμπορίου και Συνεργασίας ΗΒ-ΕΕ (Trade and Cooperation Agreement, TCA) της 24ης Δεκεμβρίου

Εικόνα 24: EU-UK RELATIONS: From the UK referendum to a new Trade and Cooperation Agreement , Πηγή Ευρωπαϊκή Επιτροπή

5.1.2. Η προετοιμασία της ΕΕ για την αποχώρηση του ΗΒ

Ήδη από την επίσημη γνωστοποίηση της πρόθεσης του ΗΒ για αποχώρηση από την ΕΕ , η Ευρωπαϊκή Επιτροπή πραγματοποίησε σειρά τεχνικών σεμιναρίων, αξιολογήσεων και δραστηριοτήτων συντονισμού με τα κράτη μέλη για την προετοιμασία διαφόρων σεναρίων, μεταξύ των οποίων περιλαμβάνονται (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2020a):

- ↪ Η αποχώρηση του ΗΒ χωρίς συμφωνία αποχώρησης
- ↪ Η προσχώρηση του ΗΒ στη σύμβαση περί καθεστώτος κοινής διαμετακόμισης και
- ↪ Η διεξαγωγή «εύτακτης» αποχώρησης βάσει των διατάξεων που προβλέπονται σε συμφωνία αποχώρησης

Από την έναρξη των διαπραγματεύσεων τον Ιούνιο του 2017, οι φορολογικές και τελωνειακές υπηρεσίες της Επιτροπής παρείχαν την απαραίτητη τεχνική υποστήριξη, διότι δεν ήταν γνωστή η έκβαση και το αναμενόμενο αποτέλεσμα. Κατόπιν αιτημάτων των Πρωθυπουργών του ΗΒ, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο είχε συμφωνήσει σε τρεις παρατάσεις για τη συμφωνία αποχώρησης και σε κάθε περίπτωση η ΕΕ προετοιμαζόταν για το ενδεχόμενο άτακτης αποχώρησης χωρίς κάποια συμφωνία. Σε αυτή την περίπτωση το ΗΒ αυτομάτως και χωρίς μεταβατική περίοδο, θα καθίστατο τρίτη χώρα με πρόκληση σημαντικών διαταραχών για τους πολίτες και τις επιχειρήσεις. Οι σχέσεις του με την ΕΕ θα διέπονταν από το γενικό διεθνές δημόσιο δίκαιο, συμπεριλαμβανομένων των κανόνων του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου. Θα εφαρμοζόταν αμέσως οι κανόνες και οι δασμοί της στα σύνορά της ΕΕ με το ΗΒ και ταυτόχρονα θα έπρεπε να τηρηθούν όλα τα τελωνειακά,

υγειονομικά και φυτοϋγειονομικά πρότυπα σύμφωνα με τους κανόνες της ΕΕ για τις τρίτες χώρες. Μια αλλαγή τέτοιου μεγέθους και σε άμεσο χρόνο, θα επέφερε τεράστιες καθυστερήσεις στα σύνορα και επιπρόσθετα θα διέκοπτε την εφοδιαστική αλυσίδα, διότι ένα ευρύ τμήμα α` και β` υλών των ενωσιακών προϊόντων προέρχεται είτε από επιχειρήσεις παραγωγής του ΗΒ , είτε από τρίτες χώρες που επιλέγουν να προωθήσουν τα προϊόντα τους στην ΕΕ μέσω του ΗΒ (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2019b).

Εκ του αποτελέσματος σήμερα διαπιστώνουμε ότι το Ηνωμένο Βασίλειο την 30^η Ιανουαρίου 2019 έχει καταθέσει την αίτηση προσχώρησής του στη Σύμβαση για το κοινό καθεστώς διαμετακόμισης και για την απλούστευση των διατυπώσεων, που χρησιμοποιείται για τη διακίνηση εμπορευμάτων μεταξύ των κρατών μελών της ΕΕ, των χωρών της ΕΖΕΣ (Ισλανδία, Νορβηγία, Λιχτενστάιν και Ελβετία), την Τουρκία (από 1ης Δεκεμβρίου 2012), την Δημοκρατία της Βόρειας Μακεδονίας (από την 1η Ιουλίου 2015) και τη Σερβία (από την 1η Φεβρουαρίου 2016). (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2019a)¹²⁶ Η συγκεκριμένη ενέργεια είχε στόχο την διευκόλυνση του εμπορίου στο σύνολο του ΗΒ , δηλαδή στη χερσαία γέφυρα μεταξύ Ιρλανδίας και υπόλοιπης ΕΕ . Επίσης, την 1η Φεβρουαρίου 2020 τέθηκε σε ισχύ η συμφωνία αποχώρησης (Withdrawal Agreement), η οποία διασφαλίζει την εύτακτη αποχώρηση του Ηνωμένου Βασιλείου με πρόβλεψη για διευθέτηση όλων των μελανών σημείων, με μεταβατική περίοδο προσαρμογής.

Ωστόσο δεδομένης της αβεβαιότητας που περιέβαλλε τη συμφωνία αποχώρησης, η ΕΕ είχε λάβει μέτρα για να διασφαλίσει διάφορα θέματα που σχετίζονται με τις τελωνειακές διαδικασίες, αλλά και γενικότερες πτυχές του οικονομικού βίου, όπως:

- ✓ την κατανομή των δασμολογικών ποσοστώσεων που περιλαμβάνονται στον πίνακα ΠΟΕ της ΕΕ, ανεξάρτητα από το αν το Ηνωμένο Βασίλειο θα αποχωρούσε από την ΕΕ με συντεταγμένο τρόπο (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2016). Οι δασμολογικές ποσοστώσεις της ΕΕ είναι ένα σύστημα που επιτρέπει ορισμένες ποσότητες συγκεκριμένων προϊόντων να εισάγονται με μειωμένο ή μηδενικό συντελεστή δασμού από τρίτες χώρες και συνήθως παρέχονται στους δικαιούχους από τις τελωνειακές αρχές με βάση την αρχή της προτεραιότητας (first come first serve) με αίτημα που υποβάλλεται κατά το χρόνο της θέσης των εμπορευμάτων σε ελεύθερη κυκλοφορία με την ανάλογη δήλωση στο Ενιαίο Διοικητικό Έντυπο (ΕΔΕ). Βάσει λοιπόν στοιχείων της τελευταίας τριετίας, υπολογίστηκε το μερίδιο δασμολογικών ποσοστώσεων που αντιστοιχούσε στο ΗΒ και αυτό αφαιρέθηκε από τον συνολικό όγκο της ΕΕ που έμεινε αμετάβλητος για τα υπόλοιπα κράτη μέλη (ΑΑΔΕ, 2019a).
- ✓ την μέριμνα για την προστασία των πολιτών της ΕΕ στο ΗΒ και αντιστρόφως, των πολιτών του ΗΒ στην ΕΕ, μέσω της θέσπισης εθνικών μέτρων στήριξης και από τις δύο πλευρές, προκειμένου να εξασφαλιστεί ότι οι υπήκοοι του ΗΒ και τα μέλη της οικογένειάς τους που είναι υπήκοοι τρίτων χωρών θα μπορούσαν να διατηρήσουν το καθεστώς νόμιμης διαμονής τους κατά το διάστημα αμέσως μετά από τυχόν αποχώρηση χωρίς συμφωνία σε χώρες της ΕΕ και αντίστροφα. Αντίστοιχα μέριμνα υπήρξε και για τα δικαιώματα κοινωνικής ασφάλισης.

¹²⁶https://ec.europa.eu/taxation_customs/sites/taxation/files/04-02-2019-convention-common-transit-procedure_en.pdf

- ✓ την πολυεπίπεδη ενημέρωση των επιχειρήσεων για τις αυξημένες διασυνοριακές διατυπώσεις στις εμπορευματικές συναλλαγές. Με την πιθανή άτακτη αποχώρηση, θα έπρεπε να υποβάλλονται από την επόμενη ημέρα, διασαφήσεις με ενδεχόμενη απαίτηση εγγυήσεων από τις τελωνειακές αρχές για δυνητικές ή υφιστάμενες τελωνειακές οφειλές. Επίσης θα ίσχυαν απαγορεύσεις ή περιορισμοί για ορισμένα εμπορεύματα που εισέρχονται στην ΕΕ από το Ηνωμένο Βασίλειο ή εξέρχονται από την ΕΕ στο Ηνωμένο Βασίλειο, που σημαίνει πιθανή εξασφάλιση αδειών εισαγωγής ή εξαγωγής και εφαρμογή κατά περίπτωση, υγειονομικών και φυτοϋγειονομικών ελέγχων. Να σημειωθεί ότι οι άδειες εισαγωγής και εξαγωγής, οι άδειες για τελωνειακές απλουστεύσεις ή καθεστώτα και οι άδειες Εγκεκριμένου Οικονομικού Φορέα (ΑΕΟ) που είχαν εκδοθεί από το ΗΒ θα έπαιναν να ισχύουν άμεσα. Επιπρόσθετα, η ευθύνη για την διεκπεραίωση όλων των διατυπώσεων και την εξασφάλιση όλων των απαιτούμενων εγγράφων και πιστοποιήσεων βάρυνε όλα τα μέρη της εφοδιαστικής αλυσίδας - εμπόρους, μεταφορείς και φορτωτές - δεδομένων των πιθανών διαταράξεων στα σύνορα (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2019c).
- ✓ την εξασφάλιση ότι μετά την αποχώρηση, τα φάρμακα, τα ιατροτεχνολογικά προϊόντα και οι χημικές ουσίες θα πρέπει να συμμορφώνονται με τους κανόνες της ΕΕ, ώστε να μπορούν να διατίθενται στην αγορά της ΕΕ μετά την εν λόγω ημερομηνία.
- ✓ αναφορικά με τις χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες, την δυνατότητα των φορέων να μεταφέρουν τις συμβατικές τους σχέσεις σε παρόχους υπηρεσιών που επιτρέπεται να ασκούν τις δραστηριότητές τους εντός της ΕΕ-27. Στις 19 Δεκεμβρίου 2018 εκδόθηκαν δύο αποφάσεις με χρονικά περιορισμένη ισχύ, μέχρι να ολοκληρωθούν τα προπαρασκευαστικά μέτρα των φορέων. Η πρώτη με λήξη την 30^η Μαρτίου 2020, έδινε τη δυνατότητα στην Ευρωπαϊκή Αρχή Κινητών Αξιών και Αγορών να αναγνωρίζει προσωρινά κεντρικούς αντισυμβαλλομένους που ήταν εγκατεστημένοι στο ΗΒ ώστε να εξακολουθήσουν να παρέχουν υπηρεσίες στην Ένωση. Η δεύτερη απόφαση, με ισχύ έως την 30^η Μαρτίου 2021, επέτρεπε προσωρινά στα κεντρικά αποθετήρια τίτλων του ΗΒ να εξακολουθήσουν να παρέχουν συμβολαιογραφικές υπηρεσίες και υπηρεσίες κεντρικής διατήρησης σε φορείς της Ένωσης (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2019c).
- ✓ για την εξασφάλιση της βιώσιμης αλιείας στα ύδατα της περιοχής, έγιναν προτάσεις για αμοιβαία πρόσβαση των αλιευτικών σκαφών της ΕΕ και του ΗΒ στα ύδατα του άλλου μέρους, σύμφωνα με σχετικούς κανονισμούς του Συμβουλίου και ταυτόχρονα παρατάθηκε έως το τέλος του 2020 ένα έκτακτο μέτρο που διατηρούσε απλουστευμένο νομικό πλαίσιο και αιτήσεις χορήγησης άδειας σκαφών για την είσοδο στα χωρικά ύδατα (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2019c).
- ✓ την μέριμνα για την ανεπηρέαστη εκτέλεση του Προϋπολογισμού της ΕΕ. Στις 9 Ιουλίου 2019, η ΕΕ εξέδωσε κανονισμό έκτακτης ανάγκης για τον προϋπολογισμό της ΕΕ, με τον οποίο διατηρήθηκε η επιλεξιμότητα του ΗΒ και των δικαιούχων του, για δαπάνες που πραγματοποιήθηκαν το 2019, υπό την προϋπόθεση ότι το ΗΒ θα κατέβαλε το μερίδιο που του αναλογούσε στον προϋπολογισμό της ΕΕ για το 2019 πριν από μια ορισμένη ημερομηνία και ότι θα επέτρεπε τη διενέργεια των αναγκαίων ελέγχων, ακόμη και στην επικράτειά του, σύμφωνα με τους κανόνες της ΕΕ. Με αυτό το τρόπο διασφαλίστηκε ότι οι δικαιούχοι του ΗΒ σε ευρωπαϊκά

προγράμματα θα συνέχιζαν και να είναι επιλέξιμοι για χρηματοδότηση και δεν θα διακόπτονταν η συμμετοχή τους σε προγράμματα της ΕΕ (ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ, 2019) .

- ✓ την ενημέρωση όλων των τελωνειακών Υπηρεσιών και των οικονομικών φορέων για τις διαδικασίες κατάταξης των εισαγόμενων από το ΗΒ εμπορευμάτων, κατ' εφαρμογή του Κοινού Δασμολογίου της ΕΕ και του TARIC σε αντίστοιχο δασμολογικό συντελεστή, καθώς και την ηλεκτρονική υποβολή της διασάφησης εισαγωγής (ΕΔΕ) (ΑΑΔΕ, 2019b). Να αναφερθεί ότι σύμφωνα με στοιχεία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, οι μέσοι δασμοί της ΕΕ ανέρχονται σε περίπου 2,7 % για τα μη γεωργικά προϊόντα που εισάγονται στην Ένωση και 8,1 % για τα γεωργικά προϊόντα. Οι διακυμάνσεις όμως είναι μεγάλες καθώς, τα γαλακτοκομικά προϊόντα δασμολογούνται κατά μέσο όρο με 44,8 %, το κρέας με 17,8 %, τα ψάρια με 11,4 %, τα ενδύματα με 11,5 % και τα αυτοκίνητα με 10 % (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2019c) . Σε μια άτακτη αποχώρηση, τα εμπορεύματα του Ηνωμένου Βασιλείου που εισέρχονται στην ΕΕ θα υπόκειντο άμεσα σε δασμούς του Κοινού Δασμολογίου της ΕΕ, ενώ τα ενωσιακά εμπορεύματα θα υπόκειντο σε δασμούς του Ηνωμένου Βασιλείου σύμφωνα με το δικό τους Δασμολόγιο. Επομένως, οι οικονομικοί φορείς της ΕΕ-27 θα πρέπει να αξιολογήσουν τις αλυσίδες εφοδιασμού τους και να διασφαλίσουν ότι στα επιχειρηματικά τους σχέδια θα ελάμβαναν υπόψη την εφαρμογή των εν λόγω δασμών.
- ✓ αντίστοιχες επιβαρύνσεις για τους οικονομικούς φορείς θα υφίστατο και με την επιβολή του ΦΠΑ κατά την εισαγωγή αγαθών στην ΕΕ από το Ηνωμένο Βασίλειο και την αλλαγή στον τρόπο απόδοσής του, ενώ οι εξαγωγές προς το Ηνωμένο Βασίλειο, όπως και κάθε εξαγωγή, απαλλάσσονται από τον ΦΠΑ. Επίσης, θα αλλάζαν οι κανόνες για τη δήλωση και την καταβολή του ΦΠΑ για παροχές υπηρεσιών, όπως στην περίπτωση των ηλεκτρονικών υπηρεσιών καθώς και για τις διασυνοριακές επιστροφές ΦΠΑ. Οπότε δρομολογήθηκαν και οι σχετικές διαδικασίες ενημέρωσης των εμπλεκόμενων φορέων από τις αρμόδιες Αρχές.

5.1.3. Η προετοιμασία της Ελληνικής Δημόσιας Διοίκησης για το BREXIT

Ακολουθώντας τις προετοιμασίες σε επίπεδο ΕΕ, η Ελληνική Κυβέρνηση ξεκίνησε από τον Ιούλιο του 2016 την προετοιμασία για την επικείμενη αποχώρηση του ΗΒ. Ξεκινώντας με τη σύσταση μιας μη αμειβόμενης Ειδικής Συντονιστικής Διϋπουργικής Επιτροπής με συμμετοχή εμπειρογνομόνων για την μελέτη των επιπτώσεων του Brexit στη χώρα μας, παρακολουθούσε στενά τις εξελίξεις και συμμετείχε στις συνολικές διαπραγματευτικές θέσεις της ΕΕ έναντι του ΗΒ. Παράλληλα, προετοιμάστηκε με εντατικούς ρυθμούς ώστε να μετριαστούν οι άμεσες συνέπειες της αποχώρησης, είτε επιτυγχάνοντας τελικά συμφωνία, είτε όχι.

Οι παρεμβάσεις της Ελληνικής Κυβέρνησης κινήθηκαν σε τρεις άξονες ¹²⁷:

¹²⁷ <https://www.mfa.gr/epikairoτητα/eidiseis-anakoinoseis/proetoimasia-tes-elladas-gia-to-brexite.html>

- ✓ Σε νομοθετικό πλαίσιο: με την έκδοση του Ν. 4652/2020 (ΦΕΚ 9/τ Α/23.01.2020) ρυθμίζοντας τα βασικά θέματα εθνικής αρμοδιότητας που προκύπτουν από την θέση σε ισχύ της Συμφωνίας Αποχώρησης, όπως δικαιώματα πολιτών και των δύο χωρών, θέματα κοινωνικής ασφάλισης και υγειονομικής περίθαλψης, ρυθμίσεις για τουριστικές επιχειρήσεις, για χρηματοπιστωτικά θέματα και άλλες διατάξεις.(Υπουργείο Εξωτερικών, 2020a) . Κατ' εξουσιοδότηση του παραπάνω νόμου, στη συνέχεια εκδόθηκαν πολυάριθμες ΚΥΑ και ερμηνευτικές εγκύκλιοι των Υπουργείων Προστασίας του Πολίτη και Μετανάστευσης, Υγείας, Εξωτερικών και Οικονομικών, καθώς και της ΑΑΔΕ που ρυθμίζουν πολυάριθμα θέματα διαμονής, εργασίας, επαγγελματικής συνεργασίας και οικονομικών συναλλαγών.
- ✓ Σε διοικητικό πλαίσιο: για την ενημέρωση και την ετοιμότητα του συνόλου της Ελληνικής Δημόσιας Διοίκησης για την επερχόμενη κατάσταση, πραγματοποιήθηκαν πολυάριθμες θεματικές τηλεδιασκέψεις με επικεφαλής τον αρμόδιο αναπληρωτή Υπουργό Εξωτερικών και τους Γενικούς Γραμματείς των Υπουργείων, όπως και διασκέψεις με αντίστοιχους ευρωπαϊκούς και βρετανικούς οργανισμούς. Ενδεικτικά τα θέματα που εξετάστηκαν αφορούσαν τις τελωνειακές και φορολογικές διαδικασίες, τις αλλαγές σε όλα τα είδη μεταφορών, τις επιπτώσεις στον τουρισμό και τον χρηματοπιστωτικό τομέα, στη διαχείριση των εμπορευματικών ροών, σε θέματα πνευματικής ιδιοκτησίας και γεωγραφικής ενδείξεως, κα.
- ✓ Σε ενημερωτικό πλαίσιο: για την ενημέρωση των ελληνικών επιχειρήσεων και πολιτών, διοργανώθηκαν ημερίδες μέσω των Εμπορικών και Βιομηχανικών Επιμελητηρίων, e-webinars, σε συνεργασία με τις αρμόδιες τελωνειακές και συνοριακές αρχές του ΗΒ και αναρτήθηκαν βασικές πληροφορίες στην ιστοσελίδα Brex.it.gov.gr του Υπουργείου Εξωτερικών που συνεχώς εμπλουτιζόταν.

5.1.4. Η οικονομία και το εξωτερικό - εσωτερικό εμπόριο της ΕΕ, της Ελλάδας και του ΗΒ

↳ Γενική ανασκόπηση

Η εξάπλωση του κορονοϊού στις αρχές του 2020 υπέβαλλε την παγκόσμια οικονομία σε μία περίοδο μεγάλης αβεβαιότητας και οικονομικών αναταράξεων, σε σημείο που επικάλυψε τον αντίκτυπο και τις διαβουλεύσεις του Brexit. Η έκταση της οικονομικής ύφεσης και ο χρόνος επαναφοράς του ΑΕΠ των χωρών σε επίπεδα 2019, εξαρτώνται από την πορεία της πανδημίας, καθώς οι περισσότερες χώρες αντιμετωπίζουν από το φθινόπωρο τη δεύτερη φάση επανάκαμψης του ιού, με δραστικότερες επιπτώσεις. Το παγκόσμιο ΑΕΠ σύμφωνα με προβλέψεις Απριλίου του ΔΝΤ εκτιμόταν ότι θα υποχωρήσει κατά 3%, ενώ στο τέλος του έτους ο ΟΟΣΑ υπολογίζει μια πτώση του 4,5%. Πρόκειται για τεράστια ύφεση, λαμβάνοντας υπόψη το γεγονός ότι με την παγκόσμια χρηματοπιστωτική κρίση του 2009 το παγκόσμιο ΑΕΠ είχε υποχωρήσει μόλις κατά 0,1% (Τράπεζα της Ελλάδος, 2020a). Σύμφωνα με την έκθεση της ΤτΕ για τη νομισματική πολιτική 2019-2020, η συρρίκνωση της οικονομίας το 2020 στις προηγμένες οικονομίες θα είναι μεγαλύτερη από ό,τι στις αναπτυσσόμενες

οικονομίες και σχετικά συμμετρική. Ωστόσο, θα είναι μεγαλύτερη στη ζώνη του ευρώ και στο ΗΒ και συγκριτικά μικρότερη στις ΗΠΑ και την Ιαπωνία.

Εξειδικεύοντας στην περιοχή της Ευρώπης, σύμφωνα με πρόσφατα στοιχεία της Eurostat¹²⁸, όλες οι χώρες της ΕΕ με εξαίρεση την Λιθουανία, τη Σουηδία και τη Βουλγαρία, παρουσίασαν συρρίκνωση του ΑΕΠ για δύο διαδοχικά τρίμηνα, θεωρώντας ότι η οικονομία τους είχε περιέλθει σε τεχνική ύφεση¹²⁹ για το συγκεκριμένο διάστημα, την πρώτη μετά την κρίση του 2009. Το συγκεκριμένο αποτέλεσμα αποτυπώνει τις συνέπειες των μέτρων που ελήφθησαν για την αντιμετώπιση της πανδημίας σε συνδυασμό με την εξάπλωση του ιού στον πληθυσμό και την ετοιμότητα της κάθε οικονομίας για την αντιμετώπισή του.

↑↓	TIME	9-Q2 ↓	2019-Q3 ↓	2019-Q4 ↓	2020-Q1 ↓	2020-Q2 ↑	2020-Q3 ↓
GEO	↓						
United Kingdom		0.1	0.5	0.0	-3.0	-18.8	16.0
Spain		0.4 (p)	0.4 (p)	0.4 (p)	-5.3 (p)	-17.9 (p)	16.4 (p)
Malta		0.3	3.5	-0.1	-2.7	-17.1	12.7
Croatia		0.9 (p)	0.4 (p)	0.3 (p)	-1.3 (p)	-15.0 (p)	6.9 (p)
Hungary		0.8	1.0	0.6	-0.4	-14.6	11.4
Greece		0.5 (p)	-0.7 (p)	0.5 (p)	0.1 (p)	-14.1 (p)	2.3 (e)
Portugal		0.5 (p)	0.4 (p)	0.7 (p)	-4.0 (e)	-13.9 (e)	13.3 (e)
France		0.3	0.1	-0.2	-5.9	-13.8	18.7
Cyprus		0.6	0.3	1.5	-0.9	-13.1	9.4
Italy		0.2	0.0	-0.3	-5.5	-13.0	15.9
Romania		0.4 (p)	0.7 (p)	1.5 (p)	0.0 (p)	-12.2 (p)	5.8 (p)
Belgium		0.3	0.5	0.6	-3.4 (p)	-11.8 (p)	11.4 (p)
Euro area (EA11-1999, EA12-2001, EA13-2007, EA15-2...		0.2	0.2	0.1	-3.7	-11.7	12.5
Euro area - 19 countries (from 2015)		0.2	0.2	0.1	-3.7	-11.7	12.5
Austria		-0.3	0.3	-0.5	-2.8	-11.6	12.0
European Union - 27 countries (from 2020)		0.3	0.3	0.2	-3.3	-11.3	11.5
Bulgaria		0.6	0.6	0.6	0.4 (p)	-10.1 (p)	4.3 (p)
Germany (until 1990 former territory of the FRG)		-0.5	0.3	0.0	-1.9 (p)	-9.8 (p)	8.5 (p)
Slovenia		0.0	0.9	0.4	-4.7	-9.8	12.4
Serbia		1.5	2.2	1.6	-0.4	-9.3	7.4

Εικόνα 25: Gross domestic product, volumes)

Πηγή: <https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/teina011/default/table?lang=en>

Όπως παρουσιάζεται και τον παραπάνω πίνακα, οι χώρες με την μεγαλύτερη πτώση της οικονομικής τους δραστηριότητας το πρώτο εξάμηνο του 2020, είναι κατά φθίνουσα σειρά το ΗΒ, η Ισπανία, η Μάλτα, η Κροατία, η Ουγγαρία, η Ελλάδα, η Πορτογαλία, η Γαλλία, η Κύπρος, η Ιταλία, κοκ. Ωστόσο, η ανάκαμψη το τρίτο τρίμηνο του 2020 ήταν αναμενόμενη, καθώς η σταδιακή άρση των περιορισμών για την αντιμετώπιση της πρώτης φάσης της πανδημίας είχε οδηγήσει σε μερική επανεκκίνηση της οικονομίας ήδη από τον Μάιο. Το τέταρτο τρίμηνο εκτιμάται ακόμη μεγαλύτερη ύφεση που θα συνεχιστεί και στους πρώτους μήνες του 2021, ανάλογα με την εξέλιξη της πανδημίας.

¹²⁸ <https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/teina011/default/table?lang=en>

¹²⁹ Η ύφεση για δύο συνεχόμενα τρίμηνα συνιστά τον ορισμό της τεχνικής ύφεσης

↳ Ηνωμένο Βασίλειο

Στο Ηνωμένο Βασίλειο ο ρυθμός ανάπτυξης το 2019 υπήρξε υποτονικός εξαιτίας της αβεβαιότητας σχετικά με το ενδεχόμενο άτακτης εξόδου από την ΕΕ. Σε αυτό το κλίμα έντασης προστέθηκαν και οι επιπτώσεις της πανδημίας το επόμενο έτος. Έτσι λοιπόν ο ετήσιος ρυθμός μεταβολής του ΑΕΠ ήταν -5,8% το Μάρτιο και -20,4% τον Απρίλιο, ενώ σύμφωνα με συνοπτικά οικονομικά στοιχεία του Υπουργείου Εξωτερικών ¹³⁰ για το γ' τρίμηνο του 2020, η πτώση εμφανίζεται κατά -11%. Η δραστηριότητα το δεύτερο τρίμηνο υποχώρησε οριζόντια, με διαφοροποίηση σε επιμέρους τομείς ανάλογα με τα μέτρα που επιβλήθηκαν. Οι κατασκευές περιορίστηκαν κατά 45%, οι υπηρεσίες κυρίως της εστίασης, της φιλοξενίας, του εμπορίου, της υγείας και της εκπαίδευσης, κατέγραψαν μείωση κατά 19,9%, ακολουθούμενες από την παραγωγή με πτώση 16,9%. Τέλος, το εμπορικό ισοζύγιο του ΗΒ εμφανίστηκε πλεονασματικό, γιατί οι εισαγωγές (-23,4%) παρουσίασαν μεγαλύτερη υποχώρηση από τις εξαγωγές (-11,3%). Στο τρίτο τρίμηνο οι υπηρεσίες κατέγραψαν αύξηση κατά 14,2% και αφορούσαν κυρίως το χονδρικό και λιανικό εμπόριο, όπως και τις επισκευές αυτοκινήτων, ενώ η παραγωγή αυξήθηκε κατά 14,3% και οι κατασκευές κατά 41,7%. Τέλος, το εμπορικό ισοζύγιο εμφανιζόταν επίσης πλεονασματικό κατά 0,9% , όμως με αύξηση των εισαγωγών ταχύτερα από τις εξαγωγές (Πρεσβεία της Ελλάδος στο Λονδίνο, 2020b).

Από στατιστικές της Υπηρεσίας Εσόδων και Τελωνείων του ΗΒ για το εμπόριο αγαθών με μήνα αναφοράς τον Οκτώβριο 2020, (UK National Statistics, 2020) προκύπτει ότι το ΗΒ ήταν καθαρός εισαγωγέας, με τις εισαγωγές να ξεπερνούν τις εξαγωγές κατά 20,9 δις λίρες τον συγκεκριμένο μήνα. Αναλυτικά, οι εξαγωγές του ΗΒ στην ΕΕ ανήλθαν σε 14 δις λίρες, μειούμενες κατά 11% σε σχέση με τον Οκτώβριο του 2019, ενώ οι εισαγωγές από τις χώρες της ΕΕ έφτασαν τα 22,3 δις λίρες, με μείωση κατά 13% σε σχέση με το 2019. Αντίστοιχα, οι εξαγωγές του ΗΒ σε τρίτες χώρες ανήλθαν σε 14,7 δις λίρες , κατά 22% χαμηλότερες από τον Οκτώβριο του 2019 και οι εισαγωγές από χώρες εκτός ΕΕ έφτασαν τα 27,2 δις λίρες, και πάλι μειούμενες κατά 1,8%.

Εξαγωγές του ΗΒ: κορυφαίοι 5 εμπορικοί εταίροι		
<i>Χώρα</i>	<i>Αξία (δισεκατομμύρια λίρες)</i>	<i>Αλλαγή από τον Σεπτέμβριο του 2020 (%)</i>
<i>ΗΠΑ</i>	4.0	21.8
<i>Γερμανία</i>	3.1	20.2
<i>Δημοκρατία της Ιρλανδίας</i>	2.4	25.8
<i>Γαλλία</i>	1.8	6.7
<i>Ολλανδία</i>	1.6	0.5

Πίνακας 4: Στατιστικές για το εμπόριο αγαθών στο Ηνωμένο Βασίλειο: Οκτώβριος 2020, Πηγή : Υπηρεσία Εσόδων και Τελωνείων του ΗΒ (HM Revenue & Customs)

¹³⁰ <https://agora.mfa.gr/ta-grafeia-oikonomikon-emporikon-upotheseon/office/834>

Εδώ και πολλά χρόνια η Γερμανία είναι ο μεγαλύτερος εμπορικός εταίρος κατά αξία συναλλαγών του ΗΒ από τις χώρες της ΕΕ, ενώ οι ΗΠΑ είναι ο κυρίαρχος εμπορικός εταίρος του ΗΒ για τις εξαγωγές γενικά, με την Ιρλανδία να ακολουθεί λόγω της γειτνίασης. Οι πέντε κορυφαίοι εξαγωγικοί εταίροι αντιπροσώπευαν το 45% των συνολικών εξαγωγών αγαθών τον Οκτώβριο του 2020, έναντι του 47% του Οκτωβρίου του 2019. Οι ΗΠΑ αντιπροσώπευαν το 14% της συνολικής αξίας των εξαγωγών, ενώ η Γερμανία είχε το δεύτερο μεγαλύτερο ποσοστό, αντιπροσωπεύοντας το 11% του συνόλου.

Εισαγωγές του ΗΒ: κορυφαίοι 5 εμπορικοί εταίροι		
<i>Χώρα</i>	<i>Αξία (δισεκατομμύρια λίρες)</i>	<i>Αλλαγή από τον Σεπτέμβριο του 2020 (%)</i>
<i>Κίνα</i>	6.6	12.0
<i>Γερμανία</i>	5.7	-0.6
<i>ΗΠΑ</i>	3.9	1.4
<i>Ολλανδία</i>	3.2	9.0
<i>Γαλλία</i>	2.3	5.0

Πίνακας 5: Στατιστικές για το εμπόριο αγαθών στο Ηνωμένο Βασίλειο: Οκτώβριος 2020, Πηγή : Υπηρεσία Εσόδων και Τελωνείων του ΗΒ (HM Revenue & Customs)

Οι πέντε κορυφαίοι εισαγωγικοί εταίροι αντιπροσώπευαν το 44% της συνολικής αξίας των εμπορευμάτων που εισήχθησαν τον Οκτώβριο του 2020. Η Κίνα αντιπροσώπευε το 13% της συνολικής αξίας των εμπορευμάτων που εισάγονται στο ΗΒ και η Γερμανία είχε το δεύτερο μεγαλύτερο ποσοστό, αντιπροσωπεύοντας το 11% της συνολικής αξίας των εισαγωγών.

Κορυφαία 5 εξαγόμενα εμπορεύματα		
<i>Εμπόρευμα</i>	<i>Αξία (δισεκατομμύρια λίρες)</i>	<i>Αλλαγή από τον Σεπτέμβριο του 2020 (%)</i>
<i>Μηχανικές συσκευές</i>	4.2	10.7
<i>Μηχανοκίνητα οχήματα</i>	3.4	19.4
<i>Πολύτιμα μέταλλα</i>	2.5	29.2
<i>Ηλεκτρονικός εξοπλισμός</i>	1.8	8.2
<i>Φαρμακευτικά προϊόντα</i>	1.8	25.0

Πίνακας 6: Στατιστικές για το εμπόριο αγαθών στο Ηνωμένο Βασίλειο: Οκτώβριος 2020, Πηγή : Υπηρεσία Εσόδων και Τελωνείων του ΗΒ (HM Revenue & Customs)

Τα πέντε κορυφαία εξαγωγικά εμπορεύματα ταξινομημένα κατά αξία, αντιπροσώπευαν το 48% των εξαγωγών του ΗΒ τον Οκτώβριο του 2020. Οι μηχανικές συσκευές είχαν το μεγαλύτερο ποσοστό, αντιπροσωπεύοντας το 15% των συνολικών εξαγωγών και τα μηχανοκίνητα οχήματα κατέλαβαν το δεύτερο μεγαλύτερο ποσοστό, αντιπροσωπεύοντας το 12% των συνολικών εξαγωγών. Ο ηλεκτρονικός εξοπλισμός ανέβηκε στην 4^η θέση από την 6^η που καταλάμβανε το προηγούμενο έτος, ενώ τα ορυκτά καύσιμα έπεσαν στην 6^η θέση από την 4^η. Τέλος, τα έργα τέχνης και οι αντίκες έπεσαν

στην 13^η θέση από την 7^η. Το ΗΒ εξήγαγε τον Οκτώβριο 2020 στις ΗΠΑ κυρίως μηχανοκίνητα οχήματα, στην Ιρλανδία και τη Γαλλία κατά πλειοψηφία μηχανικές συσκευές, ενώ προμήθευσε τη Γερμανία με πολύτιμα μέταλλα.

Κορυφαία 5 εισαγόμενα προϊόντα		
<i>Εμπορεύματα</i>	<i>Αξία (δισεκατομμύρια λίρες)</i>	<i>Αλλαγή από τον Σεπτέμβριο του 2020 (%)</i>
<i>Πολύτιμα μέταλλα</i>	9.2	-23.5
<i>Μηχανοκίνητα οχήματα</i>	5.0	6.2
<i>Μηχανικές συσκευές</i>	4.8	5.5
<i>Ηλεκτρονικός εξοπλισμός</i>	4.1	5.5
<i>Ορυκτά καύσιμα</i>	2.2	8.2

Πίνακας 7: Στατιστικές για το εμπόριο αγαθών στο Ηνωμένο Βασίλειο: Οκτώβριος 2020, Πηγή : Υπηρεσία Εσόδων και Τελωνείων του ΗΒ (HM Revenue & Customs)

Τα πέντε κορυφαία εμπορεύματα εισαγωγής ταξινομημένα κατά αξία, αντιπροσώπευαν το 51% της συνολικής αξίας των εμπορευμάτων που εισήχθησαν τον Οκτώβριο του 2020 στο ΗΒ. Τα πολύτιμα μέταλλα αντιπροσώπευαν το 19% της συνολικής αξίας των εμπορευμάτων παρουσιάζοντας μια αύξηση κατά 15% σε σχέση με τον Οκτώβριο του 2019. Τα μηχανοκίνητα οχήματα μετακινήθηκαν στη 2^η θέση από την 3^η του προηγούμενου έτους, αντιπροσωπεύοντας το 10% του συνόλου των εισαγωγών. Επίσης, οι εισαγωγές σε εμπορεύματα ένδυσης μετακινήθηκαν στην 7^η θέση από την 10^η που καταλάμβαναν τον Οκτώβριο του 2019, κυρίως λόγω της αύξησης των εισερχόμενων εμπορευμάτων από την Κίνα. Κατά τον Οκτώβριο 2020, το Ηνωμένο Βασίλειο εισήγαγε από την Κίνα και τις Κάτω Χώρες κυρίως ηλεκτρονικό εξοπλισμό, ενώ από την Γερμανία και τη Γαλλία προμηθεύτηκε κυρίως μηχανοκίνητα οχήματα. Ο κύριος προμηθευτής της χώρας σε πολύτιμα μέταλλα υπήρξαν οι ΗΠΑ.

↳ Ελλάδα

Η πανδημία του κορονοϊού έχει επιτείνει σημαντικά κάποια από τα προβλήματα που αντιμετώπιζε η Ελλάδα μετά τη δεκαετή κρίση χρέους. Συγκεκριμένα, παρατηρήθηκε μεγάλη κάμψη του ΑΕΠ, αποπληθωρισμός, ανακοπή της πτωτικής πορείας της ανεργίας του προηγούμενου έτους, αναβολή επενδυτικών αποφάσεων από τις επιχειρήσεις, ενώ προβλέπεται ότι θα δημιουργηθεί μια νέα γενιά μη εξυπηρετούμενων δανείων τα οποία θα αυξήσουν το ήδη υψηλό απόθεμα.¹³¹ Επίσης, τα αναγκαία δημοσιονομικά μέτρα στήριξης των επιχειρήσεων και των νοικοκυριών επιδείνωσαν τη δημοσιονομική θέση της χώρας, αυξάνοντας το δημόσιο χρέος προς το ΑΕΠ. Από την άλλη, δεν μπορούμε να αγνοήσουμε το γεγονός ότι η πανδημία σταδιακά, μετασχηματίζει θετικά τα οικονομικά και παραγωγικά δεδομένα της χώρας. Επιταχύνει τις εξελίξεις όσον αφορά της διάδοση νέων τεχνολογιών, ωθεί τις επενδύσεις στην πράσινη οικονομία, διευρύνει ταχύτατα τις ηλεκτρονικές

¹³¹ <https://www.bankofgreece.gr/enimerosi/grafeio-typoy/anazhthsh-enhmerwsewn/enhmerwseis?announcement=79070f4f-3e17-4e4c-9336-82a59831912e>

συναλλαγές και αγορές και την εξ' αποστάσεως εργασία και εκσυγχρονίζει τάχιστα την Δημόσια Διοίκηση.

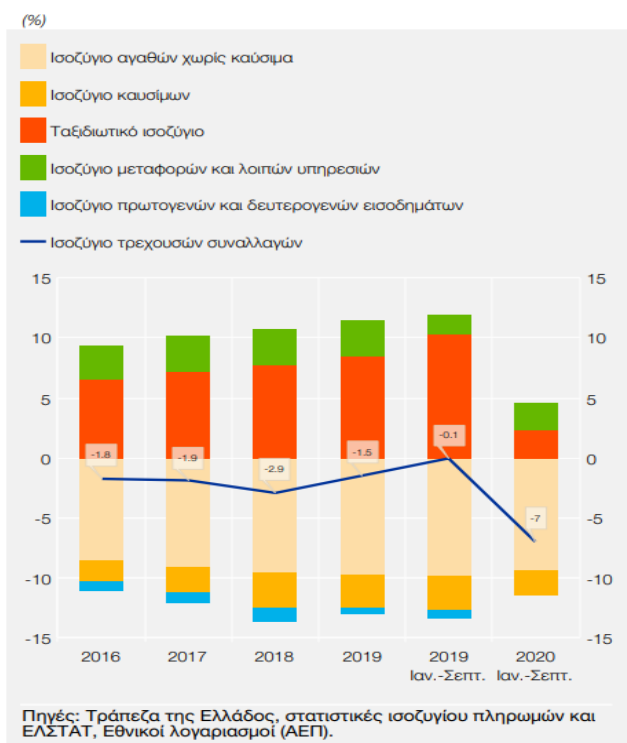
Εκφράζοντας τα παραπάνω σε νούμερα, σύμφωνα με στοιχεία της ΤτΕ, η ύφεση που καταγράφηκε το εννεάμηνο Ιανουαρίου-Σεπτεμβρίου του 2020 ήταν 8,5% σε σχέση με την αντίστοιχη περίοδο του 2019, πρωτίστως λόγω της αρνητικής συμβολής των εξαγωγών υπηρεσιών και αγαθών στα β' και γ' τρίμηνα του 2020. Η υποχώρηση της ιδιωτικής κατανάλωσης και ειδικότερα των καταναλωτικών δαπανών των νοικοκυριών κατά 12%, συνέβαλε αρνητικά, αλλά η ταυτόχρονη μείωση και των εισαγωγών αγαθών και υπηρεσιών μετρίασε την ύφεση. Από την άλλη πλευρά, η μεγαλύτερη μείωση της καταναλωτικής δαπάνης από τη μείωση του πραγματικού διαθέσιμου εισοδήματος, είχε ως αποτέλεσμα να αυξηθεί το ποσοστό αποταμίευσης σε 5,9%, από 0,9% που ίσχυε το β' τρίμηνο του 2019. Η έλευση του δεύτερου κύματος της πανδημίας το δ' τρίμηνο και η εκ νέου επιβολή μέτρων περιορισμού της αναμένεται διογκώσουν το ρυθμό μείωσης του ΑΕΠ, που αναμένεται να φτάσει στο -10% στο τέλος του 2020, ενώ η μεταβολή του ΑΕΠ θα είναι μεν θετική το 2021, αλλά οι αρνητικές επιπτώσεις της πανδημίας θα επεκταθούν και στο α' εξάμηνο του επόμενου έτους (Τράπεζα της Ελλάδος, 2020b).

Πίνακας IV.1 Ζήτηση και ΑΕΠ (2014-γ' τρίμ. 2020)

(ετήσιες ποσοστιαίες μεταβολές και συμβολές σε ποσοστιαίες μονάδες, σταθερές αγοραίες τιμές 2015)

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020 (α' τρίμ.)	2020 (β' τρίμ.)	2020 (γ' τρίμ.)
Ιδιωτική κατανάλωση	0,3 (0,2)	-0,9 (-0,6)	-0,1 (-0,1)	2,1 (1,4)	2,0 (1,4)	1,5 (1,0)	0,2 (0,1)	-12,0 (-8,2)	1,0 (0,7)
Δημόσια κατανάλωση	-0,5 (-0,1)	1,5 (0,3)	-0,2 (0,0)	-0,2 (0,0)	-4,1 (-0,8)	1,2 (0,2)	1,4 (0,3)	-2,7 (-0,5)	4,4 (0,8)
Ακαθάριστες επενδύσεις πάγιου κεφαλαίου	-2,0 (-0,2)	-0,5 (0,0)	-0,6 (-0,1)	11,6 (1,2)	-3,3 (-0,4)	-8,1 (-0,9)	-3,2 (-0,3)	4,6 (0,5)	-0,3 (0,0)
Επενδύσεις σε κατοικίες	-52,8 (-1,2)	-26,1 (-0,3)	-11,4 (-0,1)	-6,9 (0,0)	22,8 (0,1)	0,4 (0,0)	22,2 (0,2)	32,3 (0,2)	6,6 (0,0)
Εγχώρια τελική ζήτηση ¹	-0,1 (-0,1)	-0,3 (-0,3)	-0,2 (-0,2)	2,6 (2,6)	0,1 (0,2)	0,3 (0,3)	0,1 (0,1)	-8,4 (-8,3)	1,5 (1,5)
Αποθέματα και στατιστικές διαφορές (ως % του ΑΕΠ)	0,8%	1,4%	2,2%	0,6%	1,6%	2,2%	3,1%	3,2%	5,4%
Εγχώρια ζήτηση	0,3 (0,4)	0,3 (0,1)	0,2 (0,3)	1,1 (1,1)	1,2 (1,2)	0,8 (1,0)	0,1 (0,1)	-6,9 (-7,0)	4,0 (4,0)
Εξαγωγές αγαθών και υπηρεσιών	8,1 (2,3)	5,0 (1,5)	-0,3 (-0,1)	8,4 (2,7)	9,0 (3,1)	5,0 (1,8)	1,6 (0,6)	-33,1 (-12,2)	-44,9 (-18,1)
Εισαγωγές αγαθών και υπηρεσιών	6,8 (-2,0)	7,7 (-2,4)	2,1 (-0,7)	7,4 (-2,5)	7,9 (-2,9)	3,0 (-1,2)	0,6 (-0,2)	-12,9 (5,0)	-6,4 (2,5)
Εξωτερική ζήτηση	... (0,3)	... (-0,8)	... (-0,8)	... (0,2)	... (0,3)	... (0,7)	... (0,3)	... (-7,2)	... (-15,6)
Ακαθάριστο εγχώριο προϊόν σε τιμές αγοράς	0,8	-0,8	-0,5	1,3	1,5	1,6	0,4	-14,2	-11,7

Εικόνα 26: Ζήτηση και ΑΕΠ Ελλάδος περιόδου 2014 – 2020, Πηγές: ΤτΕ, ΕΛΣΤΑΤ

Αναλύοντας το διάγραμμα στην εικόνα 27, καταρχήν θα πρέπει να αναφέρουμε τη διάρθρωση του γενικού ισοζυγίου πληρωμών της Ελλάδας. Τα επιμέρους ισοζύγια μεταφορών και λοιπών υπηρεσιών και το ταξιδιωτικό ισοζύγιο είναι θετικά με ελαφρώς αυξανόμενη τάση. Αντίθετα, τα ισοζύγια αγαθών, καυσίμων και πρωτογενών και δευτερογενών εισοδημάτων, είναι αρνητικά και μεταβάλλονται από παράγοντες ζήτησης και διεθνών οικονομικών και πολιτικών εξελίξεων.

Εικόνα 27: Βασικά μεγέθη του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών ως % του ΑΕΠ (2016-2020), Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, ΤτΕ

Συγκρίνοντας τα στοιχεία της επίμαχης περιόδου, λόγω Covid-19, Ιανουαρίου –

Σεπτεμβρίου 2020 σε σχέση με την αντίστοιχη περίοδο του 2019, παρουσιάζεται μια διεύρυνση του ελλείματος του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών κατά 8,5 δισ. €, που προέκυψε από την μείωση των εισπράξεων από ταξιδιωτικές υπηρεσίες, που με τη σειρά τους επηρέασαν αρνητικά και τις θαλάσσιες και αεροπορικές μεταφορές. Η ανάκαμψη του γ' τριμήνου του 2020, λόγω της επανεκκίνησης των δραστηριοτήτων του τουρισμού, πραγματοποιήθηκε με βραδείς ρυθμούς και έτσι οι εισπράξεις του κλάδου έφτασαν μόνο στο 26% των αντίστοιχων εισπράξεων του 2019. Αντίθετα, η μείωση των εισαγωγών ταχύτερα από τις εξαγωγές επέφερε μια μείωση του ελλείματος του ισοζυγίου αγαθών, επιδεικνύοντας αντοχή των ελληνικών εξαγωγών στη μείωση της ζήτησης από το εξωτερικό. Να μην ξεχνάμε ότι μεγάλο ποσοστό των εξαγωγών χωρίς καύσιμα, αφορούν αγαθά με ανελαστική ζήτηση, όπως τα αγροτικά προϊόντα, τα τρόφιμα και τα φάρμακα. Ακόμη μεγαλύτερη συμβολή στη μείωση του ισοζυγίου επέφερε η μείωση του ισοζυγίου καυσίμων λόγω της πτώσης των διεθνών τιμών πετρελαίου. Επίσης, οι εξαγωγές της ελληνικής μεταποίησης δεν επηρεάστηκαν ιδιαίτερα λόγω της πανδημίας, καθώς είναι ένας κλάδος με περιορισμένη συμμετοχή στις διεθνείς αλυσίδες προσφοράς.

Οι εξαγωγές αγαθών και υπηρεσιών προβλέπεται να αυξηθούν με υψηλούς ρυθμούς το 2021, αλλά και το 2022, σε συνάρτηση με την ανάκαμψη της εξωτερικής ζήτησης, ενώ οι εισαγωγές αναμένεται να συμβαδίσουν με την εξέλιξη της εγχώριας ζήτησης και των εξαγωγών καθ' όλη την περίοδο πρόβλεψης (Τράπεζα της Ελλάδος, 2020b).

Επιχειρώντας μια αντιστοίχιση του εμπορικού ισοζυγίου της Ελλάδος και του ΗΒ τόσο σε αριθμητικό μέγεθος, όσο και σε σύσταση, ανλήθηκαν στοιχεία μηνός Οκτωβρίου 2020. Η συνολική αξία των εισαγωγών – αφίξεων στην Ελλάδα κατά τον μήνα αυτό, ανήλθε στο ποσό των 4,083 δισ. ευρώ, έναντι 4,914 δισ. ευρώ κατά τον ίδιο μήνα του έτους 2019, παρουσιάζοντας μείωση της τάξης του 16,9%. Η συνολική αξία των εξαγωγών - αποστολών, κατά το ίδιο διάστημα ανήλθε στο ποσό των

2,679 δισ. ευρώ έναντι 2,908 δισ. ευρώ του Οκτωβρίου του 2019, παρουσιάζοντας μείωση κατά 7,9%. Το έλλειμμα του εμπορικού ισοζυγίου κατά τον μήνα Οκτώβριο 2020 ανήλθε σε 1,404 δισ. ευρώ, έναντι των 2,006 δισ. ευρώ κατά τον ίδιο μήνα του έτους 2019, παρουσιάζοντας μείωση 30,0%, που προκύπτει από την μεγαλύτερη πτώση των εισαγωγών σε σχέση με αυτή των εξαγωγών (Ελληνική Στατιστική Αρχή, 2020).

Το ΗΒ είναι ένας σημαντικός εμπορικός εταίρος για τη χώρα μας, καθώς ήταν ο 14^{ος} προμηθευτής κατά το έτος 2019 καλύπτοντας το 2% του συνόλου των εισαγωγών μας, ενώ κατά την ίδια περίοδο κατείχε τη 7^η θέση πελατών μας στο εξωτερικό. Η βαρύτητα της Ελλάδας από την πλευρά του ΗΒ είναι πολύ μικρότερη, αφού σύμφωνα με την βρετανική στατιστική υπηρεσία, το 2019 ήταν ο 45^{ος} εξαγωγικός της προορισμός παγκοσμίως, κατέχοντας το 0,3% του συνόλου των εξαγωγών τους και ο 47^{ος} προμηθευτής, λαμβάνοντας μόλις το 0,2% του συνόλου των εισαγωγών τους. Σε επίπεδο εμπορίου μεταξύ των χωρών της ΕΕ-28, παραδοσιακά η Ελλάδα αποτελούσε τον 19^ο εξαγωγικό και εισαγωγικό εταίρο του ΗΒ, ενώ μας ακολουθούν κατά φθίνουσα σειρά η Λιθουανία, η Κύπρος, η Λετονία, η Βουλγαρία, η Εσθονία, το Λουξεμβούργο και η Κροατία.

ΟΙ 20 ΚΥΡΙΟΤΕΡΕΣ ΧΩΡΕΣ - ΠΡΟΜΗΘΕΥΤΕΣ ΞΕΝΩΝ ΠΡΟΙΟΝΤΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΑΓΟΡΑ					
2018			2019		
Χώρα	Αξία σε ευρώ	Μερ. Συμ. (%)	Χώρα	Αξία σε ευρώ	Μερ. Συμ. (%)
ΓΕΡΜΑΝΙΑ	5.585.604.907	10,32%	ΓΕΡΜΑΝΙΑ	5.870.156.224	10,57%
ΙΡΑΚ	4.524.390.496	8,36%	ΙΡΑΚ	4.557.342.884	8,21%
ΡΩΣΙΑ	4.141.007.933	7,65%	ΙΤΑΛΙΑ	4.370.395.335	7,87%
ΙΤΑΛΙΑ	4.089.353.964	7,56%	ΡΩΣΙΑ	4.078.800.707	7,35%
ΚΙΝΑ	3.417.963.150	6,32%	ΚΙΝΑ	4.058.161.998	7,31%
ΚΑΤΩ ΧΩΡΕΣ	2.716.698.297	5,02%	ΚΑΤΩ ΧΩΡΕΣ	2.674.448.886	4,82%
ΓΑΛΛΙΑ	2.075.049.387	3,83%	ΓΑΛΛΙΑ	2.252.776.608	4,06%
ΙΣΠΑΝΙΑ	1.988.217.232	3,67%	ΙΣΠΑΝΙΑ	1.943.712.653	3,50%
ΤΟΥΡΚΙΑ	1.838.905.987	3,40%	ΤΟΥΡΚΙΑ	1.919.875.820	3,46%
ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ	1.733.641.099	3,20%	ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ	1.812.851.442	3,27%
ΒΕΛΓΙΟ	1.655.838.358	3,06%	ΒΕΛΓΙΟ	1.666.825.504	3,00%
ΚΑΖΑΚΣΤΑΝ	1.630.954.603	3,01%	ΚΑΖΑΚΣΤΑΝ	1.606.859.735	2,89%
ΗΝΩΜΕΝΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟ	1.303.366.576	2,41%	Η Π Α	1.219.659.040	2,20%
ΙΡΑΝ	1.243.049.446	2,30%	ΗΝΩΜΕΝΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟ	1.109.631.082	2,00%
ΣΑΟΥΔΙΚΗ ΑΡΑΒΙΑ	1.010.153.216	1,87%	ΣΑΟΥΔΙΚΗ ΑΡΑΒΙΑ	884.303.733	1,59%
ΡΟΥΜΑΝΙΑ	950.142.706	1,76%	ΙΡΑΝ	861.986.440	1,55%
ΛΙΒΥΗ	813.605.922	1,50%	ΑΙΓΥΠΤΟΣ	842.629.897	1,52%
ΠΟΛΩΝΙΑ	774.072.139	1,43%	ΠΟΛΩΝΙΑ	805.234.006	1,45%
Η Π Α	682.785.132	1,26%	ΡΟΥΜΑΝΙΑ	799.784.810	1,44%
ΑΙΓΥΠΤΟΣ	636.128.906	1,18%	ΛΙΒΥΗ	598.170.890	1,08%
1. Το σύνολο των εισαγωγών από τις πιο πάνω χώρες στην ελληνική αγορά	42.810.929.456	79,10%	1. Το σύνολο των εισαγωγών από τις πιο πάνω χώρες στην ελληνική αγορά	43.933.607.694	81,18%
2. Το σύνολο των εισαγωγών από τις υπόλοιπες χώρες του κόσμου	9.764.403.671	18,04%	2. Το σύνολο των εισαγωγών από τις υπόλοιπες χώρες του κόσμου	9.610.698.466	17,31%
3. Εισαγωγές πλοίων	198.549.617	0,37%	3. Εισαγωγές πλοίων	462.968.659	0,83%
4. Εισαγωγές από την Ε.Ε. που δεν έχουν ταξινομηθεί σε κατηγορίες προϊόντων (intra-adjustment)	1.345.774.920	2,49%	4. Εισαγωγές από την Ε.Ε. που δεν έχουν ταξινομηθεί σε κατηγορίες προϊόντων (intra-adjustment)	1.513.733.201	2,73%
Το σύνολο των εισαγωγών (1+2+3+4)	54.119.657.664	100,00%	Το σύνολο των εισαγωγών (1+2+3+4)	55.521.008.020	100,00%

Πίνακας 8: Οι 20 κυριότερες χώρες προμηθευτές στην Ελλάδα, ΕΛΣΤΑΤ, <https://www.statistics.gr>

Οι κυριότερες κατηγορίες ελληνικών εξαγόμενων προϊόντων στο ΗΒ ήταν τα φάρμακα με μορφή δόσεων για λιανική πώληση, τα γαλακτοκομικά με βασικά προϊόντα τη φέτα και τα μη αρωματισμένα γιαούρτια, τα παρασκευάσματα λαχανικών, καρπών και φρούτων με κυρίαρχη εικόνα στις παρασκευασμένες ντομάτες, την κορινθιακή σταφίδα και τα επιτραπέζια σταφύλια, τα ηλεκτρικά μηχανήματα και εξοπλισμός, ο χαλκός και τεχνουργήματα από χαλκό, οι καρποί και τα φρέσκα φρούτα, οι πλαστικές ύλες και τεχνουργήματα, τα ενδύματα, τα ορυκτά καύσιμα και ορυκτέλαια, διάφορα παρασκευάσματα διατροφής, το αλουμίνιο και τεχνουργήματα, τα παρασκευάσματα από δημητριακά, τα αιθέρια έλαια και καλλυντικά, τα μαργαριτάρια και πολύτιμες - ημιπολύτιμες πέτρες. Το 35% περίπου των ελληνικών εξαγωγών ανήκει στον κλάδο των τροφίμων και ποτών, το 23% αποτελείται από φαρμακευτικά, πλαστικά και χημικά προϊόντα, περίπου το 16% από ορυκτά και μεταλλουργικά προϊόντα, το 8% από λοιπό εξοπλισμό και το 4% από κλωστοϋφαντουργικά προϊόντα (Πρεσβεία της Ελλάδος στο Λονδίνο, 2019).

	2019		2018		Δ19/18
	Αξία (λίρες)	% στο σύνολο	Αξία (λίρες)	% στο σύνολο	
2ψήφιο κεφάλαιο συνδυασμένης ονοματολογίας					
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 30 - ΦΑΡΜΑΚΕΥΤΙΚΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ	138.871.736	14,8%	135.653.270	14,9%	2,4%
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4 - ΓΑΛΑ ΚΑΙ ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΓΑΛΑΚΤΟΚΟΜΙΑΣ. ΑΥΓΑ ΠΤΗΝΩΝ. ΜΕΛΙ ΦΥΣΙΚΟ.	115.648.375	12,3%	101.216.335	11,1%	14,3%
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 20 - ΠΑΡΑΣΚΕΥΑΣΜΑΤΑ ΛΑΧΑΝΙΚΩΝ, ΚΑΡΠΩΝ ΚΑΙ ΦΡΟΥΤΩΝ	75.551.028	8,1%	77.500.937	8,5%	-2,5%
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 85 - ΜΗΧΑΝΕΣ, ΣΥΣΚΕΥΕΣ ΚΑΙ ΥΛΙΚΑ ΗΛΕΚΤΡΙΚΑ ΚΑΙ ΤΑ ΜΕΡΗ ΤΟΥΣ. ΣΥΣΚΕΥΕΣ ΕΓΓΡΑΦΗΣ Ή ΑΝΑΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΤΟΥ ΗΧΟΥ, ΕΙΚΟΝΩΝ, ΜΕΡΗ ΚΑΙ ΕΞΑΡΤΗΜΑΤΑ	72.691.770	7,8%	75.979.893	8,4%	-4,3%
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 74 - ΧΑΛΚΟΣ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΥΡΓΗΜΑΤΑ	57.176.469	6,1%	67.058.967	7,4%	-14,7%
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8 - ΚΑΡΠΟΙ ΚΑΙ ΦΡΟΥΤΑ ΒΡΩΣΙΜΑ, ΦΛΟΥΔΕΣ ΕΣΠΕΡΙΔΟΕΙΔΩΝ Ή ΠΕΠΟΝΙΩΝ	42.722.818	4,6%	41.004.088	4,5%	4,2%
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 39 - ΠΛΑΣΤΙΚΕΣ ΥΛΕΣ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΥΡΓΗΜΑΤΑ	38.527.690	4,1%	28.506.417	3,1%	35,2%
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 61 - ΕΝΔΥΜΑΤΑ ΚΑΙ ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΑ ΤΟΥ ΕΝΔΥΜΑΤΟΣ, ΠΛΕΚΤΑ	36.521.077	3,9%	37.171.052	4,1%	-1,7%
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 27 - ΟΡΥΚΤΑ ΚΑΥΣΙΜΑ, ΟΡΥΚΤΑ ΛΑΔΙΑ ΚΑΙ ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΑΠΟΣΤΑΞΗΣ	35.480.553	3,8%	34.551.561	3,8%	2,7%
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 21 - ΔΙΑΦΟΡΑ ΠΑΡΑΣΚΕΥΑΣΜΑΤΑ ΔΙΑΤΡΟΦΗΣ	34.955.099	3,7%	28.244.170	3,1%	23,8%
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 76 - ΑΡΓΙΛΙΟ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΥΡΓΗΜΑΤΑ	30.863.812	3,3%	40.304.140	4,4%	-23,4%
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 19 - ΠΑΡΑΣΚΕΥΑΣΜΑΤΑ ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΑ ΔΗΜΗΤΡΙΑΚΑ, ΤΑ ΑΛΕΥΡΙΑ, ΤΑ ΑΜΥΛΑ ΚΑΘΕ ΕΙΔΟΥΣ Ή ΤΟ ΓΑΛΑ. ΕΙΔΗ ΖΑΧΑΡΟΠΛΑΣΤΙΚΗΣ	30.485.244	3,3%	29.339.593	3,2%	3,9%
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 33 - ΑΙΘΕΡΙΑ ΕΛΑΙΑ ΚΑΙ ΡΗΤΙΝΟΕΙΔΗ. ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΑΡΩΜΑΤΟΠΟΙΙΑΣ, ΚΑΛΛΥΝΤΙΚΑ	25.571.901	2,7%	21.138.851	2,3%	21,0%
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 71 - ΜΑΡΓΑΡΙΤΑΡΙΑ, ΠΟΛΥΤΙΜΕΣ ΚΑΙ ΗΜΙΠΟΛΥΤΙΜΕΣ ΠΕΤΡΕΣ, ΠΟΛΥΤΙΜΑ ΜΕΤΑΛΛΑ, ΜΕΤΑΛΛΑ ΕΠΙΣΤΡΩΜΕΝΑ ΜΕ ΠΟΛΥΤΙΜΑ ΜΕΤΑΛΛΑ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΥΡΓΗΜΑΤΑ. ΝΟΜΙΣΜΑΤΑ	24.597.908	2,6%	5.367.567	0,6%	358,3%
ΛΟΙΠΕΣ ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ	177.582.784	18,9%	185.162.837	20,4%	-4,1%
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ	937.248.264	100,0%	908.199.678	100,0%	3,2%

Πηγή: UK Trade info. Επεξεργασία στοιχείων Γραφείο ΟΕΥ Λονδίνου.

Πίνακας 9: Ελληνικές Εξαγωγές στο ΗΒ 2018-2019, Πηγή: UK Trade Info & Ελληνική Πρεσβεία στο Λονδίνο

Ευτυχώς το έλλειμμα της Ελλάδας στο εμπόριο αγαθών αντισταθμίζεται από το πλεόνασμα στο εμπόριο υπηρεσιών, με αποτέλεσμα το συνολικό διμερές ισοζύγιο αγαθών και υπηρεσιών να είναι πλεονασματικό για την χώρα μας. Τα προσωπικά τουριστικά ταξίδια αποτελούν το 62,1% του συνόλου των εισπράξεων υπηρεσιών, ενώ ακολουθούν οι αεροπορικές μεταφορές με 18,3%, τα επαγγελματικά ταξίδια με 7,1% και οι λοιπές επιχειρηματικές υπηρεσίες με 3,3% (Πρεσβεία της Ελλάδος στο Λονδίνο, 2019).

Σύμφωνα με μελέτη που διεξάχθηκε αναφορικά με τα συγκριτικά πλεονεκτήματα των ελληνικών εξαγωγών, τα αποτελέσματα της οποίας περιγράφονται σε έκθεση της ΤτΕ για τη νομισματική πολιτική 2018-2019, όσον αφορά την παγκόσμια αγορά στο σύνολο της, παρατηρήθηκε ότι οι κατηγορίες των αγροτικών προϊόντων, των μετάλλων και των χημικών και πλαστικών, παρουσιάζουν συγκριτικό πλεονέκτημα για την χώρα μας. Κύριο χαρακτηριστικό των κλάδων αυτών είναι ότι πρόκειται για κλάδους με χαμηλό ή μέσο τεχνολογικό επίπεδο και κλάδους εντάσεως πρώτων υλών. Εξειδικεύοντας την ανάλυση και ως προς τις αγορές της Ευρωζώνης και της ΝΑ Ευρώπης, παρατηρήθηκε ότι οι ίδιοι κλάδοι παρουσιάζουν συγκριτικό πλεονέκτημα. Παράλληλα, διαπιστώθηκε ότι όσον αφορά τις διεθνείς εξαγωγές, η Ελλάδα δεν εκμεταλλεύεται πλήρως τα συγκριτικά της πλεονεκτήματα, γιατί η διάρθρωση των εξαγωγών της δεν αντανακλά ακριβώς την κατάταξη των κλάδων με κριτήριο την ανταγωνιστικότητά τους στις διεθνείς αγορές. Για παράδειγμα, παρατηρήθηκε ότι υπάρχουν κλάδοι που κατέγραψαν αξιόλογους ρυθμούς ανάπτυξης την τελευταία δεκαετία, που αφορούν κυρίως ηλεκτρολογικό και μηχανολογικό εξοπλισμό - όπως μηχανές γραφείου και Η/Υ, μηχανήματα κατεργασίας μετάλλων, εξοπλισμό παραγωγής ενέργειας, ηλεκτρικά μηχανήματα και συσκευές- τα οποία όμως δεν παρουσιάζουν συγκριτικό πλεονέκτημα για τη χώρα μας (Τράπεζα της Ελλάδος, 2019). Στη ζώνη του ευρώ, συμπεριλαμβανομένου και του ΗΒ, η διάρθρωση των ελληνικών εξαγωγών παρουσιάζει καλύτερους δείκτες ανταγωνιστικότητας, με αποτέλεσμα να διατηρείται την ΕΕ ένα μερίδιο αγοράς σε σχετικά υψηλότερο επίπεδο από το αντίστοιχο την παγκόσμια αγορά. Αναλύοντας τον παραπάνω πίνακα, θα λέγαμε ότι η στόχευση της χώρας είναι αποτελεσματική, καθώς περίπου το 70% των ελληνικών εξαγωγών στο ΗΒ αποτελείται από τις κατηγορίες προϊόντων που διατηρούμε συγκριτικό πλεονέκτημα.

Την 1^η Ιανουαρίου 2021 έχει εκπνεύσει η περίοδος προσαρμογής για την αποχώρηση του ΗΒ από την ΕΕ. Είναι ευτυχές το γεγονός ότι πριν την εκπνοή της μεταβατικής περιόδου, στο πλαίσιο της Συμφωνίας Εμπορίου και Συνεργασίας, εξασφαλίστηκαν μηδενικοί δασμοί και μηδενικές ποσοστώσεις για όλα τα εμπορεύματα που συμμορφώνονται με τους κανόνες καταγωγής των δύο χωρών. Επομένως, στρατηγικός στόχος της Ελλάδας για την επόμενη περίοδο είναι η βελτίωση της συνεργασίας με το ΗΒ ως τρίτη πλέον χώρα, μέσα από απρόσκοπτες τελωνειακές διαδικασίες για τη διευκόλυνση των εμπορευόμενων, και την ασφαλή τροφοδοσία των αγορών. Οι λοιπές τελωνειακές επιβαρύνσεις που προκύπτουν από την αποχώρηση του ΗΒ πάνω στην τελική τιμή των προϊόντων, ωθούν τις ελληνικές επιχειρήσεις να δώσουν έμφαση σε περισσότερο ανταγωνιστικά προϊόντα. Ιδιαίτερα για τον κλάδο τροφίμων και ποτών, η βρετανική αγορά είναι πρωτοπόρος στη διαμόρφωση τα τάσεων της αγοράς, όπως η προαγωγή υγείας, ευεξίας και βιώσιμης ανάπτυξης, γεγονός που

καθιστά πρόσφορο το έδαφος για την παρουσία των ελληνικών τροφίμων και κρασιών στο χώρο.(Πρεσβεία της Ελλάδος στο Λονδίνο, 2019) Η προσπάθεια αυτή χρήζει πραγματοποίησης ανεξάρτητα από τυχόν δυσκολίες που μπορεί να δημιουργήσει η αποχώρηση του ΗΒ από την ΕΕ, ιδιαίτερα γιατί ο ανταγωνισμός που αντιμετωπίζουν οι ελληνικές επιχειρήσεις από τις εγχώριες επιχειρήσεις του ΗΒ είναι μικρότερος σε σχέση με τον ανταγωνισμό που δέχονται τα ελληνικά προϊόντα από τις χώρες της νότιας Ευρώπης.

Επίσης, πρέπει να συνεχιστεί η ενίσχυση της επενδυτικής δραστηριότητας στον τουριστικό κλάδο, καθώς σύμφωνα με στοιχεία του Συνδέσμου Ελληνικών Τουριστικών Επιχειρήσεων (ΣΕΤΕ), το ΗΒ κατέλαβε τη δεύτερη θέση αεροπορικών αφίξεων το 2019 στη χώρα μας, που αντιστοιχούν σε 4 εκατομμύρια τουρίστες και στο 11% του εισερχόμενου τουρισμού. Δεδομένου ότι το επίπεδο τιμών στην Ελλάδα είναι χαμηλότερο κατά 5% - 10% αναλόγως των προϊόντων, και του γεγονότος ότι οι Βρετανοί πολίτες θα απολαμβάνουν από την 01.01.2021 το δικαίωμα των tax free¹³² αγορών, η αγοραστική τους δύναμη αναμένεται να αυξηθεί αισθητά, δημιουργώντας μια ισχυρή ευκαιρία αύξησης κερδών για το ελληνικό λιανεμπόριο.

Τέλος, πρέπει να γίνει ειδική αναφορά στην Ελληνική φαρμακοβιομηχανία, καθώς αποτελεί το 14,8% των ελληνικών εξαγωγών στο ΗΒ και είναι ένας καινοτόμος, εξωστρεφής και ιδιαίτερα ανταγωνιστικός κλάδος, που μπορεί να συμβάλλει αποφασιστικά στην ανάκαμψη της ελληνικής οικονομίας, ιδίως μετά την πανδημία του κορονοϊού. Σύμφωνα με στοιχεία του Πανελληνίου Συνδέσμου Εξαγωγέων¹³³, το πρώτο εξάμηνο του 2020 σε σχέση με το αντίστοιχο διάστημα του 2019, σημειώθηκε αύξηση των ελληνικών εξαγωγών σε φάρμακα κατά 59,7%, αφού είχαν προηγουμένως καλυφθεί πλήρως οι εγχώριες ανάγκες φαρμάκων πρώτης γραμμής. Τα τελευταία χρόνια, τα φάρμακα παραμένουν σταθερά το δεύτερο σε αξία εξαγωγίμο προϊόν της ελληνικής οικονομίας, μετά τα πετρελαιοειδή, με το ποσοστό της συμμετοχής τους στο σύνολο των εξαγωγών να κυμαίνεται στο 5% με 6% του συνολικού όγκου παγκοσμίως.

5.1.5. Ανασκόπηση από έρευνες του εξωτερικού για τον αντίκτυπο του BREXIT

Η σημασία του Brexit επιβεβαιώνεται από ένα μεγάλο αριθμό ακαδημαϊκών ερευνών, επιστημονικών συνεδρίων και απόψεων εμπειρογνομόνων, ενώ η έρευνα θα συνεχίζει να εξελίσσεται, ιδίως μετά την τελική Συμφωνία Εμπορίου και Συνεργασίας ΕΕ-ΗΒ, που απέτρεψε τις χειρότερες προβλέψεις για την έκβαση των διπλωματικών διαπραγματεύσεων. Στην συντριπτική τους πλειοψηφία οι προσεγγίσεις είναι οικονομικής, νομικής και κοινωνικής φύσεως, ενώ δεν βρέθηκε κάποια έρευνα που να εξετάζει το γεγονός καθαρά μέσα από τη σκοπιά της ελεγκτικής επιστήμης. Στην παρούσα εργασία, θα αναφερθούμε μόνο σε ερευνητικές απόψεις σχετικές με τις επιπτώσεις των διαπραγματευτικών θέσεων του ΗΒ κάτω από τα διαφορετικά σενάρια εξόδου, με τις οικονομικές επιπτώσεις στο διασυνοριακό εμπόριο και σε παραγωγικούς κλάδους, όπως και με τις επιπτώσεις από

¹³² Με επιστροφή του ΦΠΑ

¹³³ http://www.pse.gr/deltia_typou

την εφαρμογή των εναλλακτικών σεναρίων δασμολογίου που θα εφαρμοζόταν καθ' όλη την περίοδο των διαπραγματεύσεων. Δυστυχώς, δεν βρέθηκαν μελέτες που σχετίζουν την αποχώρηση του ΗΒ με την οργάνωση των τελωνειακών αρχών ή με ειδικότερες επιπτώσεις στον ρόλο τους. Τέλος, βρέθηκαν μελέτες που αναφέρονται στις φορολογικές συνέπειες του Brexit, αλλά είτε δεν αφορούν τον τελωνειακό τομέα, είτε προσεγγίζονται από νομική άποψη.

Η μελέτη του ο Marko Stevonić (Stevonić, 2018) που βασίστηκε σε μια σειρά διαπραγματευτικών θέσεων μεταξύ ΗΒ και ΕΕ, προσπάθησε να απαντήσει σε δύο υποθέσεις. Ότι η επικείμενη αποχώρηση θα επέφερε αρνητικές συνέπειες στο εμπόριο και των δύο πλευρών και ότι κάθε μέρος θα πρασάτευε στο μέγιστο τα συμφέροντά του. Η ανάλυση του εμπορίου του ΗΒ με κάθε κράτος μέλος ξεχωριστά, κατέδειξε ότι οι περισσότερες χώρες της ΕΕ-27 έχουν εισαγωγές αγαθών και υπηρεσιών από το Ηνωμένο Βασίλειο σε περίπου 1% του ΑΕΠ τους, αλλά αρκετά κράτη μέλη της ΕΕ-27, όπως η Ιρλανδία, η Μάλτα, η Κύπρος, οι Κάτω Χώρες και το Βέλγιο, εισάγουν ένα σημαντικό υψηλότερο μερίδιο που μπορεί να φτάνει και στο 9% του ΑΕΠ τους. Και οι δύο υποθέσεις έγιναν αποδεκτές και επισημάνθηκε ότι οι συνέπειες στο ΗΒ θα είναι μεγαλύτερες από ότι στην ΕΕ-27, όμως οι ευρωπαϊκές χώρες που εισάγουν περισσότερο από το ΗΒ θα πληγούν και σε μεγαλύτερο βαθμό από τις υπόλοιπες.

Άλλη μελέτη (Belke and Gros, 2017) επικεντρώνεται στα δύο ακραία σενάρια, του «μαλακού» Brexit με ολοκληρωμένη συμφωνία ελεύθερων συναλλαγών (CFTA) από τη μία και του «σκληρού» Brexit, είτε χωρίς συμφωνία, ή με διασυνοριακό εμπόριο με βάση του γενικούς κανόνες του ΠΟΕ. Καταρχάς επισημάνθηκε ότι το εμπόριο μεταξύ του ΗΒ και ΕΕ-27 έχει παρόμοια τάξη μεγέθους με το διατλαντικό εμπόριο μεταξύ ΕΕ και ΗΠΑ και λόγω του μεγέθους της αγοράς, η ΕΕ διαθέτει μεγαλύτερη επιχειρηματική ισχύ και ως εκ τούτου και διαπραγματευτική δύναμη. Συνέπεια των παραπάνω, η μη επίτευξη συμφωνίας θα βάρυνε κυρίως το ΗΒ, ενώ η Βρετανία θα δυσκολευόταν να διαπραγματευτεί ευνοϊκές εμπορικές ρυθμίσεις με τις μεγάλες χώρες, όπως οι ΗΠΑ, η Ιαπωνία και η Κίνα. Όντως επιβεβαιώνεται ότι από την 1^η Ιανουαρίου 2021, μετά την σύναψη Συμφωνίας με την ΕΕ, το ΗΒ έχει ήδη συνάψει μεν διμερή συμφωνία συνεργασίας με 60 χώρες, χωρίς όμως να έχουν οριστικοποιηθεί συμφωνίες με τις παραπάνω τρεις υπερδυνάμεις. Συμπληρωματικά με την παραπάνω θέση, σε μελέτη του Ινστιτούτου για την Κυβέρνηση του ΗΒ (Kane, 2020) αναφέρεται ότι οι ταυτόχρονες συμφωνίες που επιχειρεί να συνάψει το ΗΒ και με άλλες χώρες χρησιμοποιούνται συχνά από τις χώρες αυτές για αλλαγή των διαπραγματευτικών κανόνων στην πραγματικότητα, απειλώντας να καταρρεύσουν τις συνομιλίες εάν δεν πάρουν αυτό που θέλουν.

Παρόμοια σενάρια αποχώρησης εξετάζονται και από τον Ουίνστον Τσανγκ το 2018 (Chang, 2018), επισημαίνοντας ότι ο οικονομικός αντίκτυπος εξαρτάται από το αποτέλεσμα των διαπραγματεύσεων, ενώ οι συνομιλίεςπραγματεύονται τόσο οικονομικά θέματα, όσο και πολιτικά και κοινωνικά. Συγκεκριμένα αναφέρει ότι το ΗΒ θα τιμήσει τα δικαιώματα των 3 εκατομμυρίων ομογενών της ΕΕ που ζουν στο ΗΒ και ζήτησε αμοιβαία μεταχείριση για το 1 εκατομμύριο βρετανών ομογενών. Επίσης, δήλωσε ότι θα διατηρήσει τη Συμφωνία του της Μεγάλης Παρασκευής¹³⁴ σε όλα τα μέρη του, θα

¹³⁴ Η Βόρεια Ιρλανδία δημιουργήθηκε το 1921, όταν ο πληθυσμός της Ιρλανδίας διαφώνησε για την ανεξαρτησία ή την παραμονή ως περιφέρειας του ΗΒ. Στο ΗΒ ενσωματώθηκαν οι επαρχίες της «Βόρειας Ιρλανδίας», ενώ οι υπόλοιπες ανεξαρτητοποιήθηκαν και αποτελούν την έκτοτε ανεξάρτητη «Δημοκρατία της Ιρλανδίας». Η διένεξη συνεχίστηκε γιατί κάποιοι προτεστάντες τάσσονταν υπέρ

διατηρήσει τον Κοινό Ταξιδιωτικό Χώρο και θα αποφύγει τα σκληρά σύνορα για την κυκλοφορία των εμπορευμάτων. Ακόμη, για τη στήριξη της επιχειρηματικότητας, προτείνει μια ευρεία εξαίρεση για τις μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις από το να υποχρεούνται να συμμορφώνονται με τυχόν νέα δασμολόγια, αν και θα εξακολουθεί να υπάρχει ένας συνδυασμός τεχνολογίας και φυσικών ελέγχων για την παρακολούθηση της συμμόρφωσης των μεγαλύτερων επιχειρήσεων που ασχολούνται με διεθνείς εμπορικές συναλλαγές. Τέλος, σχετικά με την πρόταση της Τερέζα Μέι για μια συμφωνία ελεύθερων συναλλαγών ΣΕΣ με την ΕΕ, ο συγγραφέας εκφράζει την σοβαρή του επιφύλαξη για την πιθανότητα ολοκλήρωσης μιας τέτοιας συνεργασίας, βασιζόμενος στην εμπειρία της σύναψης ΣΕΣ ΕΕ- Καναδά (CETA) που χρειάστηκε 10 χρόνια για να ολοκληρωθεί και αφορούσε αποκλειστικά το εμπόριο αγαθών, ενώ η συμφωνία ΕΕ-HB ασχολείται και με θέματα εμπορίου υπηρεσιών και κανονισμών. Από τα σημερινά γεγονότα, οι φόβοι του συγγραφέα έχουν διαψευστεί.

Παρόμοιοι φόβοι σχετικά με την σύναψη μιας ολοκληρωμένης ΣΕΣ ΕΕ-HB εκφράζονται και σε μελέτη του Ινστιτούτου για την Κυβέρνηση του ΗΒ (de Wit, 2020). Στην προκειμένη περίπτωση, η αδυναμία μιας επικείμενης συμφωνίας θα οφείλεται στην ασυμφωνία για το Πρωτόκολλο για την Ιρλανδία που προβλέπει μία ειδική διευθέτηση για τα σύνορα Δημοκρατίας της Ιρλανδίας (ΕΕ) και Βορείου Ιρλανδίας (ΗΒ) και θα εξασφαλίζει ανοικτό σύνορο μεταξύ βορρά και νότου, χωρίς φυσικές υποδομές και τελωνειακούς ή άλλους ελέγχους. Το Ινστιτούτο για την Κυβέρνηση είχε δηλώσει ότι το Πρωτόκολλο δεν θα παραδίδονταν έως τον Δεκέμβριο του 2020, λόγω της περιπλοκότητας στη διευθέτηση της Β. Ιρλανδίας που απαιτεί νέες διαδικασίες και συστήματα υπολογιστών, γεγονός που και πάλι διαψεύδεται από την ιστορία.

Προχωρώντας σε άλλα πεδία διερεύνησης που σχετίζονται με το διασυνοριακό εμπόριο και τους παραγωγικούς κλάδους, πηγαίνουμε σε μία έρευνα του Άλαν Σουίνμπανκ (Swinbank, 2019) που αναφέρεται στις επιπτώσεις κυρίως στον τομέα των αγροτικών προϊόντων από την εφαρμογή του νέου, ιδιαίτερα τολμηρού δασμολογίου που είχε ανακοινώσει το ΗΒ τον Μάρτιο του 2019 σε περίπτωση αποχώρησης χωρίς συμφωνία. Σύμφωνα με την έρευνα, το 88% των εισαγωγών του ΗΒ, συμπεριλαμβανομένων πολλών διατροφικών προϊόντων, θα εισέρχονταν στη χώρα χωρίς δασμούς. Η βρετανική κυβέρνηση υποστήριξε ότι θα εξασφαλιζόταν χαμηλότερες τιμές στα καταστήματα για τους καταναλωτές και μεγαλύτερη απελευθέρωση του εμπορίου. Από την άλλη, η ανακοίνωση για τη μονομερή μείωση προστασίας των συνόρων προκάλεσε αντιδράσεις από τις εγχώριες αγροτικές εκμεταλλεύσεις, που διατυμπάνιζαν την καταστροφή του αγροτικού τομέα. Επίσης, θα μπορούσε κάλλιστα να υπονομεύσει τον στόχο του ΗΒ να συνάψει φιλόδοξες συμφωνίες ελεύθερου εμπορίου (ΣΕΣ) με την Αυστραλία και τις ΗΠΑ.

Στο ενδεχόμενο της παραπάνω άτακτης αποχώρησης και επιβολής του νέου αυτού δασμολογίου, αναφέρεται και μία ακόμη μελέτη (Chepeta and Huchet, 2019), η οποία εξετάζει το θέμα από διαφορετική σκοπιά. Αναφέρεται στις επιπτώσεις από την εφαρμογή του νέου δασμολογίου σε τρεις

της ένωσης της Βόρειας Ιρλανδίας με το ΗΒ, ενώ κυρίως οι καθολικοί εθνικιστές τάσσονταν υπέρ της ένωσης της Βόρειας Ιρλανδίας με την Ιρλανδία. Οι σχέσεις των δύο πλευρών έφρασαν σε πλήρη ρήξη στο τέλος της δεκαετίας του 1960, με βίαια επεισόδια και βομβιστικές επιθέσεις. Η ειρηνευτική διαδικασία διήρκησε 20 χρόνια και εν τέλει ο «Ιρλανδικός Δημοκρατικός Στρατός» (IRA) με τις Ενωσιακές παραστρατιωτικές ομάδες, αποφάσισαν εκχειρίρα και υπογράφηκε η λεγόμενη Συμφωνία της Μεγάλης Παρασκευής, στις 10 Απριλίου του 1998.

βασικούς τομείς αγροτικών προϊόντων – το κρασί, το τυρί και το κρέας – περισσότερο στους εξωτερικούς προμηθευτές της χώρας. Το τυρί και τα παρασκευάσματα κρέατος είναι από τα λίγα προϊόντα με δασμολογική επιβάρυνση, επιβαρύνοντας τους παραγωγούς τροφίμων της ΕΕ, συμπεριλαμβανομένης και της Ελλάδας, με μεγαλύτερο αντίκτυπο στην Ιρλανδία. Επιπλέον, η μη επίτευξη συμφωνίας ΕΕ-ΗΒ, θα ωθούσε το ΗΒ να μειώσει στο μισό τους δασμούς από χώρες εκτός ΕΕ και να τους αυξήσει σε χώρες της ΕΕ. Σχετικά με το εμπόριο κρασιού, η ΕΕ είναι ο βασικός προμηθευτής του ΗΒ, αλλά η εξαγγελθείσα κατάργηση των δασμών εισαγωγής θα να επέτρεπε τους προμηθευτές του τρίτων χωρών να αποκτήσουν μεγαλύτερα μερίδια αγοράς. Το ίδιο θα ίσχυε και στην περίπτωση της εμπορίας τυριού, όπου οι παραγωγοί τυριού της ΕΕ θα αντιμετώπιζαν αυξημένο ανταγωνισμό από παραγωγούς ποικιλιών τυριών τρίτων χωρών χωρίς προστασία γεωγραφικής ένδειξης - ΓΕ.

Παρόμοια μελέτη πάνω στις εμπορικές ροές μετά από μία άτακτη αποχώρηση του ΗΒ και την εφαρμογή των δασμών του ΠΟΕ μεταξύ των συναλλαγών του ΗΒ και της ΕΕ, είναι αυτή των Lawless and Morgenroth (Lawless and Morgenroth, 2019). Η μελέτη εξετάζει τις λεπτομερείς εμπορικές ροές μεταξύ του ΗΒ και όλων των άλλων μελών της ΕΕ, αντιστοιχίζοντας πάνω από 5200 προϊόντα με τον δασμό του ΠΟΕ που ισχύει για το εξωτερικό εμπόριο της ΕΕ. Οι εκτιμήσεις διαφέρουν μεταξύ των χωρών και ανάλογα με τα προϊόντα υπό εξέταση. Τόσο η διακύμανση των δασμολογικών συντελεστών ανά κράτος μέλος, όσο η ετερογένεια των τομεακών επιπτώσεων σε επίπεδο χώρας, κατέδειξαν μια δραματική πραγματική διακύμανση, από 0% έως 50% στα προϊόντα που αποτελούν αντικείμενο εμπορίας. Βρέθηκε επίσης ότι οι εξαγωγές της ΕΕ προς το ΗΒ θα μειωνόταν κατά 30%, αντιπροσωπεύοντας πτώση κατά 2% του συνολικού παγκόσμιου εμπορίου της, ενώ αντίστοιχα οι εξαγωγές του ΗΒ προς της ΕΕ θα μειωνόταν κατά 22%, αλλά καθώς οι μειώσεις αυτές ισχύουν για 27 εμπορικούς εταίρους, το συνολικό αποτέλεσμα θα ήταν μεγαλύτερο από εκείνο της ΕΕ, με το ΗΒ να αντιμετωπίζει μείωση του συνολικού εμπορίου του κατά 9,8%. Τέλος, η Ιρλανδία και το Βέλγιο θα ήταν οι πιο εκτεθειμένες, χάνοντας το 4% και το 3,1% των συνολικών εξαγωγών τους αντίστοιχα, ενώ ορισμένες χώρες όπως η Εσθονία και η Φινλανδία θα έβλεπαν μειώσεις στο συνολικό εμπόριο τους κάτω από 0,3%.

Προεκτείνοντας την έρευνά μας σε θέματα εφοδιαστικής αλυσίδας, μια πρόσφατη μελέτη (Ijtsma et al., 2018) παρείχε ποσοτικές πληροφορίες σχετικά με τη θέση του ΗΒ στο δίκτυο των παγκόσμιων αλυσίδων αξίας, καθώς και απόψεις επί των επιπτώσεων του Brexit στην εμπορική πολιτική του ΗΒ. Διαπιστώθηκε καταρχάς ότι από το 2000 έως το 2014, το ΗΒ ήταν πιθανόν η μοναδική χώρα που αύξησε τις εξαγωγές εγχώριων προϊόντων μέσα από τα παγκόσμια δίκτυα παραγωγής με τα οποία ήρθε σε πρόσβαση μέσω της συμμετοχής της στην ΕΕ. Ως εκ τούτου, κατά τους συγγραφείς θα ήταν μάλλον απίθανο η μείωση των δασμών στα εισαγόμενα αγαθά στο ΗΒ να έχει μεγάλο άμεσο αντίκτυπο στη μέση ανταγωνιστικότητα των βρετανικών εξαγωγικών εταιριών. Από την άλλη πλευρά όμως, οι ερευνητές υποστηρίζουν ότι η ενδεχόμενη έξοδος από την ΕΕ, πέραν από τα περιορισμένα οφέλη που θα επέφερε, ενδεχομένως θα απειλούσε τη συμμετοχή του ΗΒ σε αλυσίδες αξίας που ήδη

προσφέρουν ταχέως αυξανόμενες απαιτήσεις σε αναδυόμενες αγορές, όπως της Βόρειας Αμερικής και της Ανατολικής Ασίας.

Η Κατερίνα Μοσχιέρη και ο Daniel J. Blake, προσπάθησαν να προσεγγίσουν τις οργανωτικές επιπτώσεις της εξόδου του Ηνωμένου Βασιλείου από την Ευρωπαϊκή Ένωση στις επιχειρήσεις (Moschieri and Blake, 2019). Υποστήριξαν ότι τα εμπόδια στην αγορά και το κόστος συναλλαγών θα αυξηθούν για τις επιχειρηματικές δραστηριότητες μεταξύ της ΕΕ και του ΗΒ, μετά την αποχώρηση του δεύτερου. Το κόστος προσαρμογής για τα εταιρίες που λειτουργούν μεταξύ του ΗΒ και της ΕΕ εκδηλώνεται μέσω των άμεσων αυξήσεων του κόστους συναλλαγών που σχετίζονται με τις διασυνοριακές δραστηριότητες και των περιορισμών στην πρόσβαση στην αγορά. Τέτοιες δαπάνες αναπόφευκτα θα μεταφερθούν στους μετόχους και τους καταναλωτές. Επίσης, η ανάλυσή τους δείχνει ότι οι πολυεθνικές εταιρείες και οι εταιρείες που ασχολούνται με το διασυνοριακό εμπόριο εκτίθενται περισσότερο στις διαταράξεις του Brexit από τις εταιρείες που επικεντρώνονται στις εγχώριες αγορές και αυτές οι εταιρείες θα πρέπει να ανασχεδιαστούν οργανωτικά για να ανταπεξέλθουν.

Τέλος, μετακινώντας την βιβλιογραφική επισκόπηση σε πιο πρόσφατες εξελίξεις, μελέτη του 2020 της Deloitte (Deglas, 2020) ασχολήθηκε με το τελευταίο δασμολόγιο (UKGT - UK Global Tariff) που ανακοινώθηκε από την Βρετανική Κυβέρνηση κατά την μεταβατική περίοδο αποχώρησης του ΗΒ από την ΕΕ και θα ίσχυε από την 1^η Ιανουαρίου 2021, αν δεν υπογραφόταν η Συμφωνία Εμπορίου και Συνεργασίας ΕΕ-ΗΒ. Το UKGT καταργούσε ή μείωνε πολλούς δασμούς σε σύγκριση με τους υφιστάμενους δασμούς της ΕΕ. Ωστόσο, το γεγονός ότι μπορεί να επιβαλλόταν δασμός στα προϊόντα της ΕΕ που προηγουμένως ήταν ελεύθερα στο ΗΒ και αντίστροφα, θα είχε σημαντικό αντίκτυπο στις επιχειρήσεις της ΕΕ. Ειδικότερα, οι επιχειρήσεις της ΕΕ ενδέχεται να έχαναν ανταγωνιστικό πλεονέκτημα σε σύγκριση με τους ανταγωνιστές που είναι εγκατεστημένοι σε χώρες εκτός ΕΕ, των οποίων τα προϊόντα υπόκεινται ήδη σε δασμούς και οι οποίοι θα επωφελούνταν σε ορισμένες περιπτώσεις από τη μείωση των συντελεστών που προβλέπονται από το UKGT, σε σύγκριση με εκείνους της ΕΕ που εφαρμόζονται στα προϊόντα τους. Ο άμεσος αντίκτυπος θα εμφανιζόταν πάνω στην τελική τιμή των προϊόντων και την επιβάρυνση των καταναλωτών.

5.2. Η μελλοντική σχέση μεταξύ Ευρωπαϊκής Ένωσης και Ηνωμένου Βασιλείου

5.2.1. Οι Έλληνες Πολίτες στο Ηνωμένο Βασίλειο

Σύμφωνα με το άρθρο 18.1 της Συμφωνίας Αποχώρησης, το ΗΒ μπορεί να απαιτήσει από τους πολίτες της ΕΕ και τα μέλη των οικογενειών τους που διαμένουν στην επικράτειά του, να υποβάλουν αίτηση για το νέο καθεστώς διαμονής μέσω του βρετανικού ηλεκτρονικού συστήματος καταγραφής πολιτών της ΕΕ (EU Settlement Scheme - EUSS)¹³⁵. Η απόκτηση καθεστώτος μονίμου διαμένοντος (settledstatus) απαιτεί την συμπλήρωση 5 ετών διαμονής στο έδαφος του ΗΒ μέχρι την 31-12-2020,

¹³⁵ <https://brexit.gov.gr/ellhnes-sto-hnwmeno-valiseio/>

χωρίς να υπάρχει απουσία μεγαλύτερη των 6 μηνών κατά έτος. Η απόκτηση καθεστώτος προσωρινά μονίμου διαμένοντος (pre-settledstatus) αφορά αυτούς που δεν είχαν συμπληρώσει τα 5 έτη διαμονής στο έδαφος του ΗΒ μέχρι την 31-12-2020, και μπορούν εφόσον συμπληρώσουν στο μέλλον τις προϋποθέσεις, να αιτηθούν την απόκτηση καθεστώτος μονίμου διαμένοντος. Τα δύο καθεστάτα επιτρέπουν την συνέχιση της εργασίας στο ΗΒ, την συνέχιση χρήσης των υπηρεσιών του Βρετανικού Εθνικού Συστήματος Υγείας, την συνέχιση των σπουδών και τη συνέχιση απολαβής δικαιωμάτων κοινωνικής ασφάλισης ¹³⁶.

Έτσι λοιπόν από την 1^η Ιανουαρίου 2021, τα δικαιώματα των πολιτών της ΕΕ και των μελών των οικογενειών τους που ήδη διαμένουν στο ΗΒ παραμένουν σχεδόν αμετάβλητα, καθώς έχουν το δικαίωμα να παραμείνουν εκεί, είτε ως φοιτητές, είτε ως εργαζόμενοι ή προς ανεύρεση εργασίας, υπό την προϋπόθεση όμως ότι έχουν καταγραφεί στο βρετανικό ηλεκτρονικό σύστημα καταγραφής των πολιτών της ΕΕ (EU Settlement Scheme).

Ειδικά για τους φοιτητές, η απόκτηση του καθεστώτος προσωρινά μονίμου διαμένοντος τους επιτρέπει να ολοκληρώσουν τις σπουδές τους με δίδακτρα ίδια με των Βρετανών φοιτητών. Αντίθετα, από το νέο ακαδημαϊκό έτος 2021-2022 οι πολίτες της ΕΕ που εισέρχονται για πρώτη φορά στα βρετανικά Πανεπιστήμια, παύουν να απολαμβάνουν το ίδιο ύψος διδάκτρων με τους Βρετανούς φοιτητές και δεν μπορούν να ωφεληθούν από φοιτητικά δάνεια που παρέχει το ΗΒ. Επιπλέον, το ΗΒ αποχωρεί και από το πρόγραμμα ανταλλαγής φοιτητών Erasmus, το οποίο θα αντικατασταθεί από το πρόγραμμα Turing που θα απευθύνεται καταρχάς στους Βρετανούς φοιτητές που επιθυμούν να φοιτήσουν σε πανεπιστήμια του εξωτερικού.

Αναφορικά με την είσοδο των Ελλήνων πολιτών στο ΗΒ για τουριστικούς ή επαγγελματικούς λόγους, από την 1^η Ιανουαρίου 2021 μέχρι και την 1^η Οκτωβρίου 2021, θα πρέπει να ταξιδεύουν με ταυτότητα νέου τύπου ή διαβατήριο, ενώ για ταξίδια μεγαλύτερου διαστήματος των 6 μηνών θα χρειάζονται θεώρηση εισόδου.

5.2.2. Οι Πολίτες Ηνωμένου Βασιλείου στην Ελλάδα

Η Συμφωνία Αποχώρησης προβλέπει ότι τα δικαιώματα των πολιτών του ΗΒ και των μελών των οικογενειών τους που διαβιούν μέχρι την λήξη της μεταβατικής περιόδου σε όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ, συμπεριλαμβανομένης της Ελλάδας, είναι εγγυημένα και αναγνωρίζονται πλήρως από την 1^η Ιανουαρίου 2021 ¹³⁷. Όμως, σε αντίθεση με το ΗΒ που προϋποθέτει την κατάθεση αίτησης για το νέο καθεστώς διαμονής σύμφωνα με το άρθρο 18.1 της Συμφωνίας Αποχώρησης, η Ελλάδα επέλεξε να μην απαιτήσει από τους υπηκόους του ΗΒ να υποβάλουν τέτοια αίτηση, αλλά να χορηγήσουν νέα έγγραφα διαμονής σύμφωνα με τους όρους της Συμφωνίας και τους όρους που καθορίζονται για τους πολίτες της ΕΕ στην οδηγία 2004/38/ΕΚ για την ελεύθερη κυκλοφορία ¹³⁸. Συγκεκριμένα το άρθρο 18.4 αναφέρει: «Σε περίπτωση που ένα κράτος υποδοχής έχει επιλέξει να μην απαιτήσει από τους πολίτες

¹³⁶ <https://brexit.gov.gr/faq/>

¹³⁷ <https://brexit.gov.gr/vretanoi-sthn-ellada/>

¹³⁸ <https://brexit.gov.gr/uk-citizens-in-greece/>

της Ένωσης ή τους υπηκόους του Ηνωμένου Βασιλείου, τα μέλη των οικογενειών τους και άλλα πρόσωπα, που διαμένουν στην επικράτεια του σύμφωνα με τις προϋποθέσεις του παρόντος τίτλου, να υποβάλουν αίτηση για το νέο καθεστώς διαμονής που αναφέρεται στην παράγραφο 1 ως προϋπόθεση για τη νόμιμη διαμονή τους, τα πρόσωπα που είναι επιλέξιμα για τη χορήγηση δικαιώματος διαμονής βάσει του παρόντος τίτλου έχουν το δικαίωμα να λάβουν, σύμφωνα με τις προϋποθέσεις που ορίζονται στην οδηγία 2004/38/EK, έγγραφο διαμονής, το οποίο μπορεί να έχει ψηφιακή μορφή και το οποίο περιλαμβάνει δήλωση ότι έχει εκδοθεί σύμφωνα με την παρούσα συμφωνία.»(Υπουργείο Εξωτερικών, 2020b).

Αναφορικά με την είσοδο των βρετανών πολιτών στην Ελλάδα για τουριστικούς ή επαγγελματικούς λόγους, σύμφωνα με το ενωσιακό δίκαιο ¹³⁹, από την 1η Ιανουαρίου 2021 δεν μπορούν να χρησιμοποιούν τις χωριστές λωρίδες (χώρος Σένγκεν) που προορίζονται για τους πολίτες ΕΕ/ΕΟΧ/Ελβετίας για τη διεξαγωγή ελέγχων στα σημεία διέλευσης των συνόρων. Οι υπήκοοι του ΗΒ θα υποβάλλονται επίσης σε διεξοδικούς ελέγχους όσον αφορά όλες τις προϋποθέσεις εισόδου για τους υπηκόους τρίτων χωρών. Θα πρέπει να κατέχουν διαβατήριο διάρκειας ισχύος δέκα ετών με ημερομηνία λήξης τουλάχιστον τρεις μήνες από την ημερομηνία αποχώρησης. Η επιτρεπόμενη διάρκεια διαμονής εντός του χώρου Σένγκεν υπόκειται στον περιορισμό του ανώτατου ορίου των 90 ημερών εντός διαστήματος 180 ημερών, ενώ για παραμονή μακράς διάρκειας απαιτείται άδεια διαμονής ή θεώρηση μακράς διαμονής από τις εθνικές αρχές. (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2020ε)

5.2.3. Οι επιχειρήσεις μετά το BREXIT

Η Συμφωνία Εμπορίου και Συνεργασίας που έγινε κοινά αποδεκτή την 24^η Δεκεμβρίου 2020, προβλέπει μεν μηδενικούς δασμούς και ποσοτώσεις, αλλά δεν εξασφαλίζει τη διατήρηση των τελωνειακών διατυπώσεων και των νομικών κατοχυρώσεων των συναλλασσόμενων. Οι αλλαγές τόσο για τις επιχειρήσεις, όσο και για τις δημόσιες διοικήσεις είναι ευρείες. Όλες οι επιχειρήσεις που εμπορεύονται προϊόντα ή υπηρεσίες από, προς και διαμέσου του ΗΒ, χρησιμοποιούν βρετανικές α' ύλες και εμπορεύματα στο πλαίσιο προτιμησιακών καθεστώτων με χώρες εταίρους της ΕΕ, διατηρούν θυγατρικές στο ΗΒ, διαθέτουν κατοχυρωμένα στο ΗΒ διπλώματα ευρεσιτεχνίας, εμπορικά σήματα, γεωγραφικές ενδείξεις και πιστοποιητικά ή απασχολούν προσωπικό και από τις δύο πλευρές, επηρεάζονται από την αποχώρηση εκτεταμένα και αναπόφευκτα.

Καθώς από 1.1.2021 καταργήθηκε η ελεύθερη κυκλοφορία αγαθών, κεφαλαίων, υπηρεσιών και προσώπων μεταξύ ΗΒ και ΕΕ, οι επιχειρήσεις που συναλλάσσονται με τη χώρα αυτή θα πρέπει ¹⁴⁰:

- ✓ να υποβάλλουν τελωνειακές διασαφήσεις κατά την εισαγωγή ή εξαγωγή εμπορευμάτων από και προς το ΗΒ ή κατά τη μεταφορά των εμπορευμάτων τους μέσω του ΗΒ.

¹³⁹ Άρθρο 8 παράγραφοι 2 και 3 του κανονισμού (ΕΕ) 2016/399 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 9ης Μαρτίου 2016, περί κώδικα της Ένωσης σχετικά με το καθεστώς διέλευσης προσώπων από τα σύνορα (κώδικας συνόρων του Σένγκεν), ΕΕ L 77 της 23.3.2016, σ. 1.

¹⁴⁰ <https://brexit.gov.gr/epixeirhseis/>

- ✓ να υποβάλλουν κατά το στάδιο του τελωνισμού τα απαραίτητα πιστοποιητικά ή άδειες, όπως φυτοϋγειονομικά, κτηνιατρικά, διττής χρήσης, εφόσον απαιτηθεί από τις αρμόδιες αρχές.
- ✓ να διαθέτουν ειδική άδεια για την εισαγωγή ή εξαγωγή ορισμένων εμπορευμάτων, όπως για παράδειγμα αποβλήτων, ορισμένων επικίνδυνων χημικών ουσιών, γενετικά τροποποιημένους οργανισμούς, κλπ.
- ✓ να τηρούν πρόσθετες διατυπώσεις εάν εισάγουν ή εξάγουν εμπορεύματα υποκείμενα σε ΕΦΚ, όπως τα οινοπνευματώδη, ο καπνός και τα καύσιμα, από και προς το ΗΒ.
- ✓ να αποδίδουν ΦΠΑ στη χώρα της ΕΕ προς την οποία εισάγουν εμπορεύματα από το ΗΒ, εάν πρόκειται για τριγωνική συναλλαγή.
- ✓ να απαλλάσσονται από τον ΦΠΑ στην ΕΕ για τα εμπορεύματα που εξάγουν στο ΗΒ, αλλά κατόπιν να υπάγονται στους κανόνες ΦΠΑ που ισχύουν για τις εισαγωγές στο ΗΒ.
- ✓ να τηρούν διαφορετικούς κανόνες και διαδικασίες όσον αφορά τον ΦΠΑ για τις συναλλαγές με το ΗΒ σε σχέση με τις συναλλαγές εντός της ΕΕ.

Ειδικότερες περιπτώσεις σχετικές με τη χρήση τελωνειακών αδειών και δηλώσεων (ΑΑΔΕ, 2020d):

↳ Ορισμός φορολογικού αντιπροσώπου

Κάθε επιχείρηση εγκατεστημένη στο ΗΒ, προκειμένου να διενεργεί μετά την 31.12.2020 φορολογητέες πράξεις στην Ελλάδα, οφείλει να ορίσει έναν φορολογικό αντιπρόσωπο, σύμφωνα με τη διαδικασία της με αριθ. ΑΥΟ ΠΟΛ 1281/1993. Επίσης, σύμφωνα με την ΠΟΛ 1113/13 εάν η βρετανική επιχείρηση είχε ήδη Ελληνικό ΑΦΜ για σκοπούς ΦΠΑ χωρίς ορισμένο φορολογικό αντιπρόσωπο, θα πρέπει και αυτή να ορίσει έναν. Ωστόσο, εάν πρόκειται για επιχείρηση που είναι εγκατεστημένη στη Βόρεια Ιρλανδία και επιθυμεί να διενεργήσει αποκλειστικά και μόνο παραδόσεις αγαθών φορολογητέων στο εσωτερικό της χώρας, μπορεί να συνεχίσει τη διενέργεια φορολογητέων πράξεων χωρίς ορισμό φορολογικού αντιπροσώπου στην Ελλάδα.

↳ EORI - Economic Operators Registration and Identification

Για την υποβολή τελωνειακών διασαφήσεων απαιτείται η καταχώρηση στο τελωνειακό μητρώο και η ταυτοποίηση των οικονομικών φορέων με τη χορήγηση ενός αριθμού EORI (Economic Operator Identification and Registration), ο οποίος χρησιμοποιείται σε όλες τις συναλλαγές τους με τις Τελωνειακές Αρχές όλων των κρατών μελών της ΕΕ, ως μοναδικός αριθμός αναγνώρισης. Μετά τη λήξη της μεταβατικής περιόδου, οι αριθμοί EORI που είχαν εκδοθεί στο ΗΒ έπαυσαν να ισχύουν στην ΕΕ και ακυρώθηκαν στο σχετικό σύστημα EOS/EORI, συμπεριλαμβανομένων των αριθμών EORI του ΗΒ που συνδέονται με τις εν εξελίξει πράξεις που καλύπτονται από τη συμφωνία αποχώρησης. Επομένως, θα πρέπει να αποκτήσουν οι οικονομικοί φορείς που πραγματοποιούσαν αποκλειστικά και μόνο ενδοενωσιακές συναλλαγές και δεν διέθεταν αριθμό EORI, όπως επίσης και φορείς που είναι εγκατεστημένοι στο ΗΒ και διαθέτουν αριθμό EORI του ΗΒ, καθώς δεν ισχύει πλέον.

↳ Εγκεκριμένοι Οικονομικοί Φορείς (ΑΕΟ)

Οι άδειες για Εγκεκριμένους Οικονομικούς Φορείς (ΑΕΟ) και οι ενιαίες άδειες (άδειες κεντρικού τελωνισμού) για τελωνειακά καθεστώτα που εκδόθηκαν από τις τελωνειακές αρχές του ΗΒ δεν θα ισχύουν πλέον στην ΕΕ. Αντίστοιχα, και οι άδειες που έχουν εκδοθεί από τις αρχές των κρατών μελών δεν θα ισχύουν πλέον στο ΗΒ. Δεδομένου ότι η ευθύνη για την διεκπεραίωση όλων των διατυπώσεων και την εξασφάλιση όλων των απαιτούμενων εγγράφων και πιστοποιήσεων βαρύνει όλα τα μέρη της εφοδιαστικής αλυσίδας - εμπόρους, μεταφορείς και φορτωτές – αναμένονται σοβαρές διαταράξεις στα σύνορα, οι οποίες όμως σαφώς θα είναι μικρότερες σε σχέση με μία άτακτη αποχώρηση, λόγω της σχετικής προετοιμασίας των επιχειρήσεων κατά την μεταβατική περίοδο και των ρυθμίσεων για τα προϊόντα που βρίσκονται ήδη σε διασυνοριακή κυκλοφορία.

5.2.4. Αλλαγές στις τελωνειακές διαδικασίες λόγω του BREXIT

↳ Συνοπτικές διασαφήσεις εισόδου και εξόδου

Για λόγους προστασίας και ασφάλειας, όλα τα εμπορεύματα που μεταφέρονται από και προς το ΗΒ από την ημερομηνία αποχώρησης, πρέπει να καλύπτονται από συνοπτικές διασαφήσεις εισόδου και εξόδου αντίστοιχα. Επίσης, αυτή η υποχρέωση καλύπτει και την περίπτωση της διαμετακόμισης μέσω του ΗΒ, όπου σε αυτή την περίπτωση χρησιμοποιείται διασάφηση διαμετακόμισης που περιλαμβάνει όλα τα δεδομένα σχετικά με την ασφάλεια και την προστασία, υπό τον όρο της τήρησης των προθεσμιών που προβλέπονται. Ξεκαθαρίζεται ακόμη ότι οι συνοπτικές διασαφήσεις εισόδου και εξόδου θα πρέπει να υποβάλλονται είτε τα προϊόντα μεταφέρονται αεροπορικώς, είτε δια θαλάσσης. Επίσης, οι συνοπτικές διασαφήσεις εισόδου ή και εξόδου συνεχίζονται να υποβάλλονται στο τελωνείο από τους μεταφορείς ή τους εξουσιοδοτημένους αντιπροσώπους τους.

↳ Διασαφήσεις εισαγωγής/εξαγωγής εμπορευμάτων

Όπως ισχύει έως και σήμερα με τις λοιπές τρίτες χώρες, απαιτείται η υποβολή διασαφήσεων εισαγωγής καθώς και η προσκόμιση των απαραίτητων εγγράφων τελωνισμού, όπως το τιμολόγιο, το κιβωτολόγιο, η φορτωτική, οι απαραίτητες άδειες και λοιπά έγγραφα. Το ίδιο ισχύει και για την περίπτωση των εξαγόμενων εμπορευμάτων για τα οποία απαιτείται η υποβολή διασάφησης εξαγωγής. Τα εμπορεύματα αυτά υπόκεινται σε τελωνειακούς ελέγχους για σκοπούς επαλήθευσης των δηλώσεων, για παράδειγμα σχετικά με την τελωνειακή αξία, τη δασμολογική κατάταξη και την εγκυρότητα των εγγράφων, όπως επίσης και σε ελέγχους συμμόρφωσης για σκοπούς ασφάλειας, υγείας και περιβάλλοντος.

↳ Υπαγωγή σε τελωνειακά καθεστώτα

Από την 1η Ιανουαρίου 2021 τα εμπορεύματα καταγωγής Ηνωμένου Βασιλείου θεωρούνται μη ενωσιακά. Συνεπώς θα μπορούν να υπαχθούν σε ένα από τα ειδικά καθεστώτα, δηλαδή, σε καθεστώς

διαμετακόμισης ή αποταμίευσης ή προσωρινής εισαγωγής ή ειδικού προορισμού ή σε τελειοποίηση προς επανεξαγωγή, ανάλογα με την περίπτωση. Για την υπαγωγή εμπορευμάτων σε ειδικά τελωνειακά καθεστώτα απαιτείται η χορήγηση άδειας από τις τελωνειακές αρχές. Επιπρόσθετα, λόγω αναστολής της καταβολής των δασμοφορολογικών επιβαρύνσεων, απαιτείται η σύσταση εγγύησης η οποία θα καλύπτει ενδεχόμενες τελωνειακές οφειλές

Ειδικότερα η Βρετανική Κυβέρνηση από την πλευρά της έχει λάβει αποφάσεις εισαγωγής νέων τελωνειακών ελέγχων στις εισαγωγές προϊόντων από την ΕΕ, οι οποίοι θα αναπτυχθούν σε τρία στάδια από την 1η Ιανουαρίου μέχρι την 1η Ιουλίου 2021, προκειμένου να διευκολυνθούν οι βρετανικές επιχειρήσεις αναγνωρίζοντας επιπλέον και τις επιπτώσεις της πανδημίας ταυτόχρονα με το Brexit.

Συγκεκριμένα (Πρεσβεία της Ελλάδος στο Λονδίνο, 2021):

Από την 1η Ιανουαρίου 2021: Οι εμπορευόμενοι εισαγόμενα από την Ε.Ε. τυποποιημένα καταναλωτικά προϊόντα, θα πρέπει να πραγματοποιούν τις βασικές τελωνειακές διαδικασίες, όπως η τήρηση επαρκών στοιχείων μητρώου καταγραφής των εισαγομένων αγαθών και θα πρέπει μέσα σε διάστημα 6 μηνών να μπορούν να συμπληρώνουν και διεκπεραιώνουν τελωνειακές διασαφήσεις. Οι επιβαλλόμενοι δασμοί θα πρέπει να καταβάλλονται αλλά οι πληρωμές μπορούν να αναβάλλονται μέχρι την ολοκλήρωση των τελωνειακών διασαφήσεων. Δηλαδή, δεν θα απαιτείται για το πρώτο εξάμηνο του 2021 πλήρης διασάφηση ασφάλειας για όλα τα αγαθά. Θα πραγματοποιούνται έλεγχοι σε αγαθά που υπόκεινται σε ΕΦΚ, όπως τα αλκοολούχα ποτά και ο καπνός και στα οποία θα πρέπει να υποβάλλονται πλήρεις τελωνειακές διασαφήσεις κατά την είσοδο των αγαθών στα βρετανικά σύνορα. Οι επιχειρήσεις θα καταβάλουν ΦΠΑ στα εισαγόμενα προϊόντα και θα αποδίδουν σχετικό λογαριασμό. Οι εμπορευόμενοι εισαγομένων ζώων ζώων και υψηλού κινδύνου προϊόντων, θα απαιτείται να υποβάλλουν εξ αρχής προηγούμενη κοινοποίηση και σχετικό έγγραφο τεκμηρίωσης υγείας. Τέλος, θα πραγματοποιούνται εξ αποστάσεως έλεγχοι των σχετικών εγγράφων εισαγωγής και φυσικοί έλεγχοι στα σημεία προορισμού ή σε άλλες εγκεκριμένες εγκαταστάσεις σε όλα τα υψηλού κινδύνου ζώνα ζώα και φυτά.

Από τον Απρίλιο του 2021: Επιπλέον για όλα τα προϊόντα ζωικής προέλευσης, όπως κρέας, τροφές κατοικίδιων ζώων, μέλι, γάλα, προϊόντα αυγών, καθώς και για όλα τα φυτά και φυτικά προϊόντα τα οποία υπόκεινται σε κανονιστική ρύθμιση, θα απαιτείται προηγούμενη κοινοποίηση και σχετικό έγγραφο τεκμηρίωσης υγείας.

Από την 1η Ιουλίου του 2021: Οι εμπορευόμενοι οι οποίοι μεταφέρουν αγαθά θα πρέπει να διεκπεραιώνουν τις διασαφήσεις στο σημείο εισαγωγής του αγαθού και να καταβάλλουν τους σχετικούς δασμούς. Πλήρης διασάφηση ασφάλειας θα απαιτείται πλέον για όλα τα αγαθά, ενώ για τα εμπορεύματα υγειονομικών και φυτοϋγειονομικών προτύπων θα πραγματοποιούνται αυξημένοι φυσικοί έλεγχοι και λήψη δειγμάτων. Οι έλεγχοι των ζώων, των φυτών και των προϊόντων τους θα λαμβάνουν χώρα στους βρετανικούς συνοριακούς σταθμούς ελέγχου.

Τα συγκεκριμένα όμως ως άνω μέτρα δεν θα εφαρμοσθούν έναντι τρίτων χωρών εκτός ΕΕ, στη ροή του εμπορίου μεταξύ της Δημοκρατίας της Ιρλανδίας και της Βορείου Ιρλανδίας και στη ροή εμπορίου μεταξύ της Βορείου Ιρλανδίας και της Βρετανίας.

5.2.5. Αλλαγές σε θέματα του ΦΠΑ Αγαθών

Σύμφωνα με τη Συμφωνία Αποχώρησης του ΗΒ, μετά τη λήξη της μεταβατικής περιόδου, η νομοθεσία της ΕΕ για τον ΦΠΑ έπαυσε να εφαρμόζεται στη χώρα αυτή. Ωστόσο, στη Συμφωνία Αποχώρησης, έχει προβλεφθεί ως αναπόσπαστο κομμάτι της, το Πρωτόκολλο σχετικά με την Ιρλανδία / Β. Ιρλανδία, στο οποίο προβλέπεται μια διάρκεια 4 ετών όπου η Βόρεια Ιρλανδία θα εξακολουθήσει να υπάγεται στη νομοθεσία της ΕΕ για τον ΦΠΑ όσον αφορά τα αγαθά, με σκοπό την αποφυγή δημιουργίας «σκληρών συνόρων» μεταξύ Ιρλανδίας και Βόρειας Ιρλανδίας. Αντίθετα, όσον αφορά την παροχή υπηρεσιών, η Βόρεια Ιρλανδία μαζί με το υπόλοιπο ΗΒ θα θεωρείται ότι βρίσκονται εκτός ΕΕ, και άρα οι σχετικές συναλλαγές θα αντιμετωπίζονται όπως οι αντίστοιχες με τρίτες χώρες¹⁴¹.

Από την 1η Ιανουαρίου 2021 η Οδηγία 2006/112/ΕΚ για τον ΦΠΑ έπαυσε να ισχύει για το ΗΒ και ως εκ τούτου δεν θα πραγματοποιούνται ενδοενωσιακές παραδόσεις και αποκτήσεις αγαθών. Επίσης, δεν θα ισχύει το καθεστώς εξ αποστάσεως πωλήσεων για συναλλαγές με το ΗΒ, σύμφωνα με το άρθρο 14 της Οδηγίας 2017/2455 για τον ΦΠΑ. Οι παραδόσεις και μεταφορές αγαθών μεταξύ ΕΕ και ΗΒ υπόκειται στο εξής στους κανόνες ΦΠΑ για τις εισαγωγές και εξαγωγές. Αυτό συνεπάγεται (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2020f):

- Για τα εμπορεύματα, που έχουν καταγωγή από το Ηνωμένο Βασίλειο, δεν επιβάλλεται δασμός (μηδενικός προτιμησιακός δασμός), αλλά επιβάλλεται ΦΠΑ εισαγωγής. Επίσης, ελέγχονται τυχόν περιορισμοί, απαγορεύσεις και αδειοδοτήσεις ανά είδος εμπορεύματος και αγαθού σύμφωνα με την ενωσιακή και εθνική νομοθεσία. Για τα εμπορεύματα, που έχουν καταγωγή από τρίτες χώρες, αλλά εισέρχονται στην Ελλάδα μέσω του Ηνωμένου Βασιλείου, επιβάλλεται και δασμός. Αναλυτικότερα, κατά την εισαγωγή αγαθών από το ΗΒ θα οφείλεται ΦΠΑ με βάση τον συντελεστή της χώρας της ΕΕ που πραγματοποιεί την εισαγωγή. Ο συντελεστής ΦΠΑ που εφαρμόζεται είναι ο ίδιος που ισχύει και στην περίπτωση των ενδοκοινοτικών παραδόσεων και καταβάλλεται στις τελωνειακές αρχές κατά το χρόνο της εισαγωγής. Ορίζεται σε κανονικό 24%, μειωμένο 13% (σε τρόφιμα, παράγωγά τους, αγροτικά προϊόντα, κα) και υπερμειωμένο 6% (σε βιβλία, φάρμακα, απολυμαντικά, κα), σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 21 του Κώδικα ΦΠΑ (Ν.2859/2000). Η βάση επιβολής του φόρου είναι το ποσό που καθορίζεται ως δασμολογητέα αξία, προσαυξημένο με τυχόν δασμούς, τέλη, δικαιώματα, εισφορές και παρεπόμενα της εισαγωγής έξοδα μεταφοράς, ασφάλισης, μεσιτείας, προμήθειας και φόρτωσης, όπως ορίζονται με το άρθρο 20 του Κώδικα ΦΠΑ.
- Κατά την εξαγωγή αγαθών προς το ΗΒ, δεν οφείλεται ΦΠΑ, αλλά η απαλλαγή θα γίνεται δεκτή εφόσον ο εξαγωγέας/αποστολέας μπορεί να αποδείξει με το σχετικό πιστοποιητικό εξόδου από το τελωνείο εξαγωγής ότι τα αγαθά ότι έχουν εγκαταλείψει το έδαφος της ΕΕ, σύμφωνα με το άρθρο 146 της Οδηγίας ΦΠΑ.

¹⁴¹ https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/file_import/vat-goods_el.pdf

- Όπως προαναφέρθηκε εκτενέστερα στην παράγραφο 4.2.1. του παρόντος, από την 1^η Ιουλίου 2021 θα τεθούν σε ισχύ ρυθμίσεις που καταργούν την εξαίρεση από τον ΦΠΑ για την εισαγωγή προϊόντων αξίας έως 22 € και θεσμοθετούν ένα καθεστώς που θα καλύπτει εξ αποστάσεως πωλήσεις αγαθών που εισάγονται από τρίτες χώρες ή εδάφη σε πελάτες στην ΕΕ έως αξίας 150 €. Ο πωλητής θα χρεώνει και θα εισπράττει τον ΦΠΑ στο σημείο πώλησης σε πελάτες της ΕΕ και θα δηλώνει και θα καταβάλλει το συνολικό ποσό του εν λόγω ΦΠΑ στο κράτος μέλος εγγραφής μέσω της μονοαπευθυντικής θυρίδας IOSS (Import One Stop Shop). Τα αγαθά αυτά θα απαλλάσσονται στη συνέχεια από τον ΦΠΑ κατά την εισαγωγή, πράγμα που θα επιταχύνει τη διαδικασία στο τελωνείο. Επιπλέον, σε περίπτωση που δεν χρησιμοποιείται η μονοαπευθυντική θυρίδα κατά την εισαγωγή, θα είναι διαθέσιμος ένας δεύτερος μηχανισμός απλούστευσης για τις εισαγωγές σε δέματα ίδιας αξίας που δεν υπερβαίνουν τα 150 €. Ο οφειλόμενος ΦΠΑ κατά την εισαγωγή αγαθών των οποίων η αποστολή ή η μεταφορά ολοκληρώνεται στο κράτος μέλος εισαγωγής θα εισπράττεται από τους πελάτες μέσω του διασαφιστή - που μπορεί να είναι εταιρεία ταχυμεταφορών, ταχυδρομική ή εκτελωνιστής - ο οποίος θα τον καταβάλλει στις τελωνειακές αρχές μέσω μηνιαίας πληρωμής. Ο στόχος των παραπάνω ρυθμίσεων είναι η δημιουργία ισότιμων όρων ανταγωνισμού μεταξύ των επιχειρήσεων εντός και εκτός ΕΕ, η απλοποίηση των διατυπώσεων, η μείωση του κόστους συνοριακής συμμόρφωσης και η αντιμετώπιση της απάτης στον ΦΠΑ.
- Προς το παρόν, μέχρι να τεθούν σε ισχύ τα προαναφερόμενα, έχουμε τις παρακάτω κατηγοριοποιήσεις (ΑΑΔΕ, 2021): α) σε αποστολές εμπορευμάτων έως 22€ δεν καταβάλλεται ΦΠΑ και δασμός, β) σε αποστολές εμπορευμάτων από 23€ έως 150€, καταβάλλεται ΦΠΑ και τηρούνται τελωνειακές διατυπώσεις, γ) σε αποστολές άνω των 150€ επιβάλλεται δασμός και ΦΠΑ και φυσικά τηρούνται τελωνειακές διατυπώσεις, εκτός αν πρόκειται για εμπορεύματα μηδενικού προτιμησιακού δασμού ή για μικρές αποστολές μη εμπορικού χαρακτήρα (C2C), κάτω των 500€, εφόσον δηλώνονται ότι είναι καταγωγής ΗΒ. Τέλος, σε προϊόντα που αποτελούν μέρος προσωπικών αποσκευών ταξιδιωτών έως 1200€, εφαρμόζεται μηδενικός προτιμησιακός δασμός εφόσον δηλώνονται ότι είναι καταγωγής ΗΒ. Αν δεν μπορεί να αποδειχθεί η καταγωγή των αγαθών αυτών, επιβάλλεται κατ' αποκοπή δασμός 2,5%, εφόσον η αξία τους δεν υπερβαίνει τα 700€ ανά ταξιδιώτη.
- Στο άρθρο 51 παρ. 1 της Συμφωνίας Αποχώρησης προβλέφθηκε ότι αποστολές ή μεταφορές αγαθών που ξεκίνησαν πριν τη λήξη της μεταβατικής περιόδου και διέρχονται των συνόρων μετά την περίοδο αυτή, συνεχίζουν να θεωρούνται ενδοενωσιακές αποκτήσεις και παραδόσεις ή παραδόσεις B2C εξ αποστάσεως, που φορολογούνται στη χώρα προορισμού, και όχι εισαγωγές ή εξαγωγές. Οι σχετικές δηλωτικές υποχρεώσεις, όπως ο ανακεφαλαιωτικός πίνακας, συνεχίζουν να ισχύουν σε αυτές τις περιπτώσεις.
- Σύμφωνα με το άρθρο 51 παρ. 2 σε περίπτωση που είχαν μεταφερθεί ή αποσταλεί αγαθά στο ΗΒ από χώρα της ΕΕ πριν τις 31.12.2020 και επιστρέφονται στην ίδια κατάσταση από το ΗΒ στη ίδια

χώρα μετά τη λήξη της μεταβατικής περιόδου, οι εν λόγω διακινήσεις θεωρούνται ως επανεισαγωγές και απαλλάσσονται από τον ΦΠΑ.

- Οι εφαρμοστέοι κανόνες σχετικά με τον ΦΠΑ στην Βόρεια Ιρλανδία μετά τη λήξη της μεταβατικής περιόδου προβλέπουν ότι: α) συναλλαγές που αφορούν διακίνηση αγαθών μεταξύ Βορείου Ιρλανδίας και χώρας της ΕΕ θεωρούνται ενδοενωσιακές συναλλαγές, ενώ β) συναλλαγές που αφορούν διακίνηση αγαθών μεταξύ Βορείου Ιρλανδίας και ΗΒ θεωρούνται εισαγωγές/εξαγωγές. Αυτό το Πρωτόκολλο σχετικά με την Ιρλανδία / Β. Ιρλανδία, προβλέπεται με μια διάρκεια 4 ετών, η οποία θα αναθεωρείται από απόφαση των αποκεντρωμένων διοικήσεων των χωρών της Μ. Βρετανίας. Οι υποκείμενοι στον ΦΠΑ εγκαταστημένοι στη Β. Ιρλανδία, όσον αφορά τα αγαθά θα ταυτοποιούνται με ένα ΑΦΜ/ΦΠΑ με το πρόθεμα «ΧΙ» που θα αναγράφεται στα τιμολόγια που θα εκδίδονται. Το συγκεκριμένο πρόθεμα θα γνωστοποιείται από τον υποκείμενο στον φόρο εγκατεστημένο στην Β. Ιρλανδία στον προμηθευτή του ο οποίος είναι εγκατεστημένος στην Ελλάδα κατά την απόκτηση αγαθών και θα αναγράφεται στους σχετικούς ανακεφαλαιωτικούς πίνακες παραδόσεων /αποκτήσεων των Ελλήνων προμηθευτών. Είναι αυτονόητο ότι οι συγκεκριμένες συναλλαγές θα καταχωρίζονται στους ίδιους κωδικούς του εντύπου Φ2 για τη δήλωση ΦΠΑ, όπως ισχύει και με τα λοιπά κράτη μέλη.

5.2.6. Αλλαγές σε θέματα του ΦΠΑ Υπηρεσιών

Μετά τη λήξη της μεταβατικής περιόδου, ο τρόπος εφαρμογής των κανόνων σε υποκείμενους στον ΦΠΑ έχει αλλάξει και εξαρτάται από τον τόπο παροχής της υπηρεσίας. Συγκεκριμένα (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2020g):

- Οι παροχές υπηρεσιών B2B βρίσκονται στον τόπο όπου ο πελάτης έχει την έδρα της οικονομικής του δραστηριότητας. Έτσι, η παροχή υπηρεσίας από επιχείρηση του ΗΒ σε επιχείρηση της ΕΕ φορολογείται στη χώρα του πελάτη, ενώ η παροχή υπηρεσίας από επιχείρηση της ΕΕ προς επιχείρηση του ΗΒ δεν φορολογείται.
- Οι παροχές υπηρεσιών B2C βρίσκονται στον τόπο όπου ο παρέχων υπηρεσίας έχει την έδρα της οικονομικής του δραστηριότητας. Έτσι, η παροχή υπηρεσίας από επιχείρηση του ΗΒ σε ιδιώτη της ΕΕ θεωρείται ότι βρίσκεται εκτός ΕΕ και δεν φορολογείται, ενώ η παροχή υπηρεσίας από επιχείρηση της ΕΕ σε ιδιώτη του ΗΒ φορολογείται στη χώρα της επιχείρησης εντός της ΕΕ.
Αναλυτικότερα:
  - ✓ Αν ο τόπος παροχής υπηρεσιών (B2C) βρίσκεται στο κράτος μέλος της ΕΕ, τότε η παροχή υπόκειται σε ΦΠΑ στο εν λόγω κράτος, με βάση τις Οδηγίες 2006/112/EK και 2008/9/EK.
  - ✓ Αν ο τόπος παροχής υπηρεσιών (B2C) βρίσκεται στο ΗΒ ή σε οποιαδήποτε άλλη τρίτη χώρα, τότε η παροχή δεν υπόκειται σε ΦΠΑ της ΕΕ.
- Όπως προαναφέρθηκε, αναφορικά με την αντιμετώπιση του ΦΠΑ από την παροχή υπηρεσιών, η Βόρεια Ιρλανδία, όπως και το υπόλοιπο ΗΒ θεωρούνται τρίτες χώρες, για αυτό και οι σχετικές

συναλλαγές θα αντιμετωπίζονται αναλόγως. Συγκεκριμένα, οι υποκείμενοι στον φόρο που είναι εγκατεστημένοι στη Βόρεια Ιρλανδία δεν θα μπορούν να χρησιμοποιούν το ειδικό «ενωσιακό» καθεστώς της μικρής μονοαπευθυντικής θυρίδας (MOSS) για τη δήλωση και την καταβολή οφειλόμενου στην ΕΕ ΦΠΑ επί των παροχών υπηρεσιών τους B2C. Αντ' αυτού, θα πρέπει να τροποποιήσουν την εγγραφή τους στη MOSS σε «μη ενωσιακό καθεστώς», εκτός εάν είναι επίσης εγκατεστημένοι σε ένα από τα κράτη μέλη. Επίσης, οι υποκείμενοι στον φόρο που είναι εγκατεστημένοι στη Βόρεια Ιρλανδία και δεν είναι επίσης εγκατεστημένοι σε ένα από τα κράτη μέλη, θα πρέπει να αιτούνται επιστροφή ΦΠΑ που καταβλήθηκε σε κράτος μέλος για υπηρεσίες που έλαβαν σύμφωνα με τους όρους που προβλέπονται στην 13η οδηγία 86/560/ΕΟΚ του Συμβουλίου.

5.2.7. Αλλαγές σε θέματα του ΕΦΚ

Σύμφωνα με την Οδηγία 2008/118/ΕΚ, τα διακινούμενα προϊόντα εντός ΕΕ που υπόκεινται σε ΕΦΚ, είτε διακινούνται υπό καθεστώς αναστολής φόρου, για παράδειγμα από μια φορολογική αποθήκη προς άλλη φορολογική αποθήκη ή εγγεγραμμένο παραλήπτη κλπ.¹⁴², είτε καταβάλλεται φόρος μετά τη θέση σε ανάλωση¹⁴³. Στην περίπτωση αναστολής φόρου, τα προϊόντα αυτά διακινούνται και ελέγχονται από το σύστημα EMCS - Excise Movement and Control System, ενώ οι οικονομισμοί φορείς που τα διακινούν καταχωρούνται στα συστήματα ανταλλαγής δεδομένων στον τομέα των ΕΦΚ SEED - System for Exchange of Excise Data. Μετά την λήξη της μεταβατικής περιόδου το καθεστώς αυτό δεν εφαρμόζεται πλέον στις διακινήσεις προϊόντων με ΕΦΚ από και προς το ΗΒ. Συγκεκριμένα (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2020h):

- Η είσοδος προϊόντων που υπόκεινται σε ΕΦΚ από το ΗΒ, θεωρείται εισαγωγή και δεν χρησιμοποιείται το EMCS σύστημα, παρά μόνο μετά την είσοδο του αγαθού στη ΕΕ και έως τον τελικό προορισμό του. Αυτή η διαδικασία θεωρείται μια «έμμεση εισαγωγή»¹⁴⁴ και οι τελωνειακές διασαφήσεις θα πρέπει να ολοκληρώνονται πριν από την έναρξή της.
- Η αναχώρηση προϊόντων που υπόκεινται σε ΕΦΚ από την ΕΕ προς το ΗΒ, θεωρείται εξαγωγή και το σύστημα EMCS χρησιμοποιείται μόνο μέχρι το σημείο εξόδου από την ΕΕ, όπου σε αυτό το σημείο λήγει και η επιτήρηση όσον αφορά τον ΕΦΚ. Αυτή η διαδικασία θεωρείται μια «έμμεση εξαγωγή»¹⁴⁵ και απαιτείται στο σημείο εξόδου διασάφηση εξαγωγής και ηλεκτρονικό διοικητικό έγγραφο (e- AD).

¹⁴² Κεφάλαιο IV της οδηγίας 2008/118/ΕΚ.

¹⁴³ Κεφάλαιο V της οδηγίας 2008/118/ΕΚ.

¹⁴⁴ οι «έμμεσες» εισαγωγές αναφέρονται σε διακινήσεις προϊόντων που υπόκεινται σε ειδικούς φόρους κατανάλωσης και αρχίζουν σε ένα κράτος μέλος και περατώνονται σε ένα άλλο

¹⁴⁵ οι «έμμεσες» εξαγωγές αναφέρονται σε διακινήσεις προϊόντων που υπόκεινται σε ειδικούς φόρους κατανάλωσης και αρχίζουν σε ένα κράτος μέλος και περατώνονται σε ένα άλλο

Όσον αφορά τη διαχείριση του συστήματος ειδικών φόρων κατανάλωσης της ΕΕ, μετά τη λήξη της μεταβατικής περιόδου την 31/12/2020:

- ↪ Παύει να ισχύει η καταχώριση και η έγκριση στο SEED των εγκατεστημένων οικονομικών φορέων στο ΗΒ και επομένως δεν μπορούν να στέλνουν ή να λαμβάνουν νέα e-AD.
- ↪ Δεν είναι δυνατή η δημιουργία ή επικαιροποίηση καταχωρίσεων και εγκρίσεων για οικονομικούς φορείς εγκατεστημένους στο ΗΒ.
- ↪ Παύουν να ισχύουν οι εγκρίσεις φορολογικών αποθηκευτών εγκατεστημένων στο ΗΒ.
- ↪ Τα δεδομένα του SEED δεν συγχρονίζονται πλέον με τα εθνικά συστήματα ΤΠ του ΗΒ όπως επίσης και το ΗΒ δεν έχει πρόσβαση στο SEED μέσω του διαδικτύου.
- ↪ Καμία εγγύηση, απαλλαγή και οφειλή δεν αναγνωρίζεται πλέον αυτόματα και αμοιβαία μεταξύ του ΗΒ και των κρατών μελών της ΕΕ.

5.2.8. Τι ισχύει για το Δασμολόγιο και οι επιπτώσεις που αποφεύχθηκαν

Η Συμφωνία ΕΕ – ΗΒ προβλέπει μηδενικούς δασμούς και μηδενικές ποσοστώσεις για όλα τα εμπορεύματα υπό τους όρους και σε συμμόρφωση με τους κανόνες καταγωγής, δεδομένης της γεωγραφικής εγγύτητας και της οικονομικής αλληλεξάρτησης των δυο εταίρων. Εφόσον τα εμπορεύματα προϊόντα πιστοποιούνται ότι είναι καταγωγής ΕΕ ή ΗΒ επωφελούνται από την ευνοϊκή δασμολογική μεταχείριση.

Σε μια άτακτη αποχώρηση, τα εμπορεύματα του ΗΒ που εισέρχονται στην ΕΕ θα υπόκειντο άμεσα σε δασμούς του Κοινού Δασμολογίου της ΕΕ, ενώ τα ενωσιακά εμπορεύματα θα υπόκειντο σε δασμούς του Ηνωμένου Βασιλείου σύμφωνα με το νέο δικό τους Δασμολόγιο. Επομένως, οι αλυσίδες εφοδιασμού τόσο των οικονομικών φορέων της ΕΕ-27, όσο και του ΗΒ, θα πλήττονταν σφοδρά, καθώς θα υπήρχε μια αισθητή αύξηση του κόστους των προϊόντων που θα μετακυλιόνταν στους καταναλωτές, όπως επίσης και στο διμερές εμπόριο θα υφίστατο πρωτοφανείς καθυστερήσεις και διατυπώσεις. Βέβαια να μην ξεχνάμε ότι από την εισαγωγή τελωνειακών διατυπώσεων από την 01.01.2021, οι εφοδιαστική αλυσίδα θα πληγεί, σε μικρότερο βαθμό βέβαια, με μεγαλύτερη επιβάρυνση στις εφοδιαστικές αλυσίδες άμεσης παράδοσης – just in time – που αφορούν τους κλάδους των αυτοκινήτων, των τροφίμων και των ποτών.

Η ΕΕ είναι ο μεγαλύτερος εμπορικός εταίρος της Μ. Βρετανίας, που αντιστοιχούσε στο 47% του εμπορίου της το 2019. Έχει εμπορικό έλλειμμα 79 δισ. λιρών με την ΕΕ, με το πλεόνασμα των 18 δισ. στις υπηρεσίες να αντισταθμίζεται από έλλειμμα 97 δισ. λιρών στα προϊόντα. Αυτό μεταφράζεται σε τεράστιο όγκο εισαγωγών από το ΗΒ και ακόμη μεγαλύτερο όγκο εξαγωγών της ΕΕ προς το ΗΒ. Όπως προαναφέρθηκε, σύμφωνα με στοιχεία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, οι μέσοι δασμοί της ΕΕ ανέρχονται σε περίπου 2,70 % για τα μη γεωργικά προϊόντα που εισάγονται στην Ένωση και 8,10% για τα γεωργικά προϊόντα. (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2019c). Οι διακυμάνσεις όμως είναι μεγάλες. Για παράδειγμα, τα γαλακτοκομικά προϊόντα δασμολογούνται κατά μέσο όρο με 44,8%, το κρέας με 17,8

%, τα ψάρια με 11,4 %, τα ενδύματα με 11,5 % και τα αυτοκίνητα με 10%. Σύμφωνα με το βρετανικό Γραφείο Ευθύνης Προϋπολογισμού (OBR- Office for Budget Responsibility),¹⁴⁶ η μη επίτευξη συμφωνίας θα αφαιρούσε επιπλέον 2% από το βρετανικό ΑΕΠ το 2021 από πτώση της ζήτησης, ενώ η αγορά των 450 εκατομμυρίων καταναλωτών της ΕΕ θα επιβαρυνόταν με τα ποσά αυτά, συμπεριλαμβανομένων και των Ελλήνων καταναλωτών και επιχειρήσεων που εισάγουν ενδιάμεσα υλικά ή παραγωγικά μέσα για τα προϊόντα τους.

Από την πλευρά των ελληνικών εξαχθέντων προϊόντων, με βάση τα στοιχεία της Βρετανικής Υπηρεσίας Εσόδων και Τελωνείων και της Πρεσβείας της Ελλάδος στο Λονδίνο, από τους 185 οκταψήφιους κωδικούς που θα αντιστοιχούσαν στο νέο δασμολόγιο του ΗΒ, οι 47 μόνο θα απολάμβαναν μηδενικό δασμό (σε φάρμακα και πετρελαιοειδή όσον αφορά τις ελληνικές εξαγωγές), ενώ οι 138 θα επιβαρύνονταν με δασμό από 2% έως 30%. Έτσι οι Ελληνικές επιχειρήσεις θα πλήττονταν στις εξαγωγές τους με δασμούς από 6% έως 14% στον τομέα των τροφίμων, που αντιστοιχεί στο 35% των εξαγωγών της χώρας στο ΗΒ, με δασμό της τάξης του 12% στα είδη ένδυσης που αντιστοιχούν στο 4% των εξαγωγών μας και με επιβολή δασμού 4% στα είδη χαλκού, αποτελούν το 6,1% των εξαγωγών μας.(Πρεσβεία της Ελλάδος στο Λονδίνο, 2020a)

Από την πλευρά της βέβαια, η Μ. Βρετανία παράλληλα με τις διαπραγματεύσεις με την ΕΕ, οι οποίες επέτρεψαν την επίτευξη της μεταξύ τους συμφωνίας, προετοίμασε αφενός το Νέο Παγκόσμιο Δασμολόγιο (UK Global Tariff – UKGT) προς αντικατάσταση του Κοινού Δασμολογίου της ΕΕ και αφετέρου, την σύναψη εμπορικών συμφωνιών ελεύθερου εμπορίου (ΣΕΣ) με άλλα κράτη και συνασπισμούς κρατών για να αποφύγει τελωνειακούς φραγμούς. Πριν την σύναψη της συμφωνίας με την ΕΕ, εκτιμήθηκε ότι με την έναρξη ισχύος του Παγκόσμιου Δασμολογίου την 1/1/2021, το 60% των εισαγωγών της χώρας θα ήταν αδασμολόγητο, είτε σε όρους ΠΟΕ, είτε μέσω υπαρχουσών συμφωνιών προτιμησιακής πρόσβασης στη βρετανική αγορά. Επίσης, το νέο δασμολόγιο δεν εφαρμόζεται στα εμπορεύματα που προέρχονται από αναπτυσσόμενες χώρες, για τις οποίες ισχύουν οι ευνοϊκές ρυθμίσεις του Συστήματος των Γενικευμένων Προτιμήσεων, όπως επίσης και στα εμπορεύματα που προέρχονται από χώρες με τις οποίες το ΗΒ έχει συνάψει ή θα συνάψει Συμφωνία Ελευθέρων Συναλλαγών (ΣΕΣ), συμπεριλαμβανομένης της ΕΕ, περίπτωση κατά την οποία εφαρμόζονται οι συμφωνημένοι δασμοί μεταξύ των μερών. (Πρεσβεία της Ελλάδος στο Λονδίνο, 2020a). Από τα παραπάνω επιβεβαιώνεται η μερική επιτυχία του ΗΒ στο να ολοκληρώσει εμπορικές συμφωνίες σχεδόν με όλες τις συναλλασσόμενες χώρες, καταφέροντας μια ισχυρή αποφυγή επιπλέον κόστους και καθυστερήσεων στη διμερή διακίνηση εμπορευμάτων, όχι όμως όσο ολοκληρωμένη θα ήθελε, καθώς δεν έχει προκύψει ακόμη συμφωνία με τις τρεις ισχυρότερες οικονομίες των ΗΠΑ, της Ιαπωνίας και της Κίνας, όπως επίσης και με την Αυστραλία, την Ινδία και την Τουρκία.

Ακολουθεί πίνακας με τις διμερείς συμφωνίες ελεύθερων συναλλαγών του ΗΒ με εμπορικούς εταίρους που τέθηκαν σε ισχύ από την 1η Ιανουαρίου 2021.

¹⁴⁶ <https://www.cer.eu/in-the-press/discussion-paper-no3-brexite-and-obrs-forecasts>

Συμφωνία	Χώρα	Μηχανισμός έναρξης ισχύος (1)	Σύνολο συναλλαγών στο Ηνωμένο Βασίλειο με χώρες, 2019 (εκατομμύρια)
Χώρες των Άνδεων	Κολομβία	Μηχανισμός γεφύρωσης	2.876 (σύνολο για τις χώρες των Άνδεων)
Χώρες των Άνδεων	Εκουαδόρ	Πλήρης επικύρωση	2.876 (σύνολο για τις χώρες των Άνδεων)
Χώρες των Άνδεων	Περού	Πλήρης επικύρωση	2.876 (σύνολο για τις χώρες των Άνδεων)
Καμερούν (κατ'αρχήν)	Καμερούν	Μηχανισμός γεφύρωσης	200
Εμπορικό μπλοκ CARIFORUM	Αντίγκουα και Μπαρμπούντα	Προσωρινή εφαρμογή	3.046 (σύνολο για εμπορικό μπλοκ)
Εμπορικό μπλοκ CARIFORUM	Μπαρμπάντος	Προσωρινή εφαρμογή	3.046 (σύνολο για εμπορικό μπλοκ)
Εμπορικό μπλοκ CARIFORUM	Σεντ Κιτς και Νέβις	Μηχανισμός γεφύρωσης	3.046 (σύνολο για εμπορικό μπλοκ)
Εμπορικό μπλοκ CARIFORUM	Μπελίζ	Προσωρινή εφαρμογή	3.046 (σύνολο για εμπορικό μπλοκ)
Εμπορικό μπλοκ CARIFORUM	Μπαχάμες	Προσωρινή εφαρμογή	3.046 (σύνολο για εμπορικό μπλοκ)
Εμπορικό μπλοκ CARIFORUM	Αγία Λουκία	Προσωρινή εφαρμογή	3.046 (σύνολο για εμπορικό μπλοκ)
Εμπορικό μπλοκ CARIFORUM	Ντομίνικα	Προσωρινή εφαρμογή	3.046 (σύνολο για εμπορικό μπλοκ)
Εμπορικό μπλοκ CARIFORUM	Δομινικανή Δημοκρατία	Προσωρινή εφαρμογή	3.046 (σύνολο για εμπορικό μπλοκ)
Εμπορικό μπλοκ CARIFORUM	Γρενάδα	Προσωρινή εφαρμογή	3.046 (σύνολο για εμπορικό μπλοκ)
Εμπορικό μπλοκ CARIFORUM	Ιαμαϊκή	Προσωρινή εφαρμογή	3.046 (σύνολο για εμπορικό μπλοκ)
Εμπορικό μπλοκ CARIFORUM	Άγιος Βικέντιος και Γρεναδίνες	Προσωρινή εφαρμογή	3.046 (σύνολο για εμπορικό μπλοκ)
Εμπορικό μπλοκ CARIFORUM	Τρινιτάντ και Τομπάγκο	Μηχανισμός γεφύρωσης	3.046 (σύνολο για εμπορικό μπλοκ)
Εμπορικό μπλοκ CARIFORUM	Η Δημοκρατία της Γουιάνας	Προσωρινή εφαρμογή	3.046 (σύνολο για εμπορικό μπλοκ)
Κεντρική Αμερική	Κόστα Ρίκα	Πλήρης επικύρωση	1.411 (σύνολο για την Κεντρική Αμερική)
Κεντρική Αμερική	Ελ Σαλβαδόρ	Πλήρης επικύρωση	1.411 (σύνολο για την Κεντρική Αμερική)
Κεντρική Αμερική	Γουατεμάλα	Πλήρης επικύρωση	1.411 (σύνολο για την Κεντρική Αμερική)
Κεντρική Αμερική	Ονδούρα	Πλήρης επικύρωση	1.411 (σύνολο για την Κεντρική Αμερική)
Κεντρική Αμερική	Νικαράγουα	Πλήρης επικύρωση	1.411 (σύνολο για την Κεντρική Αμερική)
Κεντρική Αμερική	Παναμάς	Πλήρης επικύρωση	1.411 (σύνολο για την Κεντρική Αμερική)
Χιλή	χιλή	Πλήρης επικύρωση	2.171
Ακτή Ελεφαντοστού	Ακτή Ελεφαντοστού	Πλήρης επικύρωση	398
Εμπορικό μπλοκ Ανατολικής	Μαυρίκιος	Πλήρης επικύρωση	1.569 (σύνολο για εμπορικό μπλοκ)
Εμπορικό μπλοκ Ανατολικής	Σεϋχέλλες	Πλήρης επικύρωση	1.569 (σύνολο για εμπορικό μπλοκ)
Εμπορικό μπλοκ Ανατολικής	Ζιμπάμπουε	Πλήρης επικύρωση	1.569 (σύνολο για εμπορικό μπλοκ)
Αίγυπτος	Αίγυπτος	Προσωρινή εφαρμογή	3.503
Νήσοι Φερόες	Νήσοι Φερόες	Πλήρης επικύρωση	293
Γεωργία	Γεωργία	Πλήρης επικύρωση	183
Ισλανδία και Νορβηγία	Ισλανδία	Προσωρινή εφαρμογή	26.747 (σύνολο για Ισλανδία και Νορβηγία)
Ισλανδία και Νορβηγία	Νορβηγία	Προσωρινή εφαρμογή	26.747 (σύνολο για Ισλανδία και Νορβηγία)
Ισραήλ	Ισραήλ	Πλήρης επικύρωση	5.014
Ιαπωνία	Ιαπωνία	Πλήρης επικύρωση	14.676
Κένυα (3)	Κένυα	Μηχανισμός γεφύρωσης	1.407
Κοσσυφοπέδιο	Κοσσυφοπέδιο	Πλήρης επικύρωση	10
Λίβανος	Λίβανος	Πλήρης επικύρωση	849
Λιχτενστάιν	Λιχτενστάιν	Πλήρης επικύρωση	159
Μολδαβία	Μολδαβία	Προσωρινή εφαρμογή	395
Μαρόκο	Μαρόκο	Προσωρινή εφαρμογή	2.251
Βόρεια Μακεδονία	Βόρεια Μακεδονία	Προσωρινή εφαρμογή	1.774
Κράτη του Ειρηνικού	Φίτζι	Προσωρινή εφαρμογή	232 (σύνολο για τα κράτη του Ειρηνικού)
Κράτη του Ειρηνικού	Παπούα Νέα Γουινέα	Προσωρινή εφαρμογή	232 (σύνολο για τα κράτη του Ειρηνικού)
Κράτη του Ειρηνικού	Σαμόα (4)	Μηχανισμός γεφύρωσης	232 (σύνολο για τα κράτη του Ειρηνικού)
Κράτη του Ειρηνικού	Νησιά Σολομώντος (4)	Μηχανισμός γεφύρωσης	232 (σύνολο για τα κράτη του Ειρηνικού)
Παλαιστινιακή Αρχή	Παλαιστινιακή Αρχή	Πλήρης επικύρωση	9
Σιγκαπούρη	Σιγκαπούρη	Προσωρινή εφαρμογή	17.636
Νότια Κορέα	Νότια Κορέα	Πλήρης επικύρωση	11.777
Τελωνειακή ένωση Νότιας	Μποτσουάνα	Πλήρης επικύρωση	11.875 (σύνολο για εμπορικό μπλοκ)
Τελωνειακή ένωση Νότιας	Eswatini	Πλήρης επικύρωση	11.875 (σύνολο για εμπορικό μπλοκ)
Τελωνειακή ένωση Νότιας	Λεσόθο	Πλήρης επικύρωση	11.875 (σύνολο για εμπορικό μπλοκ)
Τελωνειακή ένωση Νότιας	Μοζαμβίκη	Πλήρης επικύρωση	11.875 (σύνολο για εμπορικό μπλοκ)
Τελωνειακή ένωση Νότιας	Ναμίμπια	Πλήρης επικύρωση	11.875 (σύνολο για εμπορικό μπλοκ)
Τελωνειακή ένωση Νότιας	Νότια Αφρική	Πλήρης επικύρωση	11.875 (σύνολο για εμπορικό μπλοκ)
Ελβετία	Ελβετία	Πλήρης επικύρωση	37.063
Τυνησία	Τυνησία	Πλήρης επικύρωση	561
Τουρκία	Τουρκία	Προσωρινή εφαρμογή	18.559
Ουκρανία	Ουκρανία	Πλήρης επικύρωση	1.566
Βιετνάμ	Βιετνάμ	Προσωρινή εφαρμογή	5.706

Εικόνα 28: Εμπορικές συμφωνίες του ΗΒ που τέθηκαν σε ισχύ από την 1η Ιανουαρίου 2021, Πηγή: <https://www.gov.uk/guidance/uk-trade-agreements-with-non-eu-countries>

6. ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6 – ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Παλαιότερα οι τελωνειακοί έλεγχοι επικεντρώνονταν περισσότερο στις φορολογικές πτυχές του τελωνειακού αντικειμένου, όμως μετά την ευρωπαϊκή ολοκλήρωση σημειώθηκε μια μεταστροφή στο αντικείμενο των τελωνειακών εργασιών και στους στόχους τους οποίους εκπληρώνουν. Υπήρξε μια αυξανόμενη έμφαση στη σημασία των τελωνειακών ελέγχων για σκοπούς όπως η ασφάλεια, η υγεία και η προστασία του περιβάλλοντος, η διασφάλιση της ακεραιότητας της εφοδιαστικής αλυσίδας, η διευκόλυνση του νόμιμου εμπορίου και η πάταξη του οργανωμένου εγκλήματος.

Στην αισθητή αύξηση των απειλών κατά της ασφάλειας των πολιτών και των επιχειρήσεων στο διασυνοριακό εμπόριο, προστίθεται σήμερα και η άνηση του ηλεκτρονικού εμπορίου, ιδίως μετά την εξάπλωση της πανδημίας. Την δεκαετία 2008-2018 το ποσοστό των επιχειρήσεων της ΕΕ-28 που στράφηκαν στο ηλεκτρονικό εμπόριο ήταν σχετικά περιορισμένο και παρέμεινε σχετικά σταθερό, όμως την διετία 2019-2020 ο αριθμός τους εκτινάχθηκε λόγω κορονοϊού. Στην Ελλάδα το ηλεκτρονικό εμπόριο βρίσκεται ακόμη σε πρώιμο στάδιο, καθώς την ίδια περίοδο αποτελεί μόλις το 3,5% των συνολικών εσόδων των επιχειρήσεων, αλλά οι περιορισμοί της πανδημίας ώθησαν και τις ελληνικές επιχειρήσεις και τους καταναλωτές να υιοθετήσουν γρήγορα τις τεχνολογικές τάσεις. Έτσι, το ηλεκτρονικό εμπόριο στη χώρα μας κατά τις περιόδους της απαγόρευσης σημείωσε εβδομαδιαία αύξηση έως και 171%. Σε διεθνές επίπεδο, τελευταία δεδομένα μελετών του Ιανουαρίου 2019 δείχνουν ότι οι δαπάνες για το ηλεκτρονικό εμπόριο έχουν αυξηθεί κατά 14% από το προηγούμενο έτος, ενώ μία στις επτά ηλεκτρονικές αγορές διενεργείται ήδη ως διασυνοριακή συναλλαγή. Κατά συνέπεια, το ηλεκτρονικό εμπόριο δημιουργεί δυνατότητες κατάχρησης από προμηθευτές εγκατεστημένους εκτός της ΕΕ, σε βάρος των εγκατεστημένων στην ΕΕ εμπόρων. Επιπλέον, στις ενδοενοσιακές ηλεκτρονικές συναλλαγές που υπόκεινται σε ΦΠΑ, εμφανίζονται φορολογικά «κενά» από τη δήλωση χαμηλότερης από την πραγματική δασμολογητέας αξίας των εμπορευμάτων στις ηλεκτρονικές συναλλαγές. Αυτά τα ποσά έρχονται να προστεθούν στο ήδη μεγάλο φορολογικό κενό που υφίσταται από την αδυναμία πάταξης της φοροδιαφυγής και του λαθρεμπορίου από τις εισπρακτικές αρχές, το οποίο σε επίπεδο ΕΕ αναμένεται να αγγίξει τα 164 δισεκατομμύρια ευρώ. Ο οικονομικός αντίκτυπος είναι μεγάλος δεδομένου ότι οι ετήσιες εισπράξεις του ΦΠΑ αντιστοιχούν στο 7% του ΑΕΠ της ΕΕ, ενώ για την Ελλάδα, αποτελούν το 40% των συνολικών τελωνειακών εσόδων.

Οι νέες προκλήσεις που έχουν αναδυθεί, συμπεριλαμβανομένης και της αποχώρησης του ΗΒ από την ΕΕ, επιτάσσουν την εφαρμογή περισσότερο έξυπνων και καινοτόμων τελωνειακών κανόνων και την αντιμετώπισή τους με μεγαλύτερη διορατικότητα. Οι τελωνειακές Αρχές, αρχικά σε ευρωπαϊκό επίπεδο και εν συνεχεία σε τοπικό επίπεδο έχουν δρομολογήσει μια σειρά πολιτικών και στρατηγικών σχεδίων για τη στήριξη των παραπάνω στόχων. Έτσι λοιπόν, υπήρξαν νομοθετικές ρυθμίσεις για τον εκσυγχρονισμό της καταβολής και είσπραξης του ΦΠΑ κατά το διασυνοριακό φυσικό και ηλεκτρονικό εμπόριο, που θα τεθούν σε ισχύ έως τον Ιούλιο του 2021. Ο στόχος των ρυθμίσεων αυτών είναι η δημιουργία ισότιμων όρων ανταγωνισμού μεταξύ των επιχειρήσεων εντός και εκτός ΕΕ, η

απλοποίηση των διατυπώσεων, η μείωση του κόστους συνοριακής συμμόρφωσης και η αντιμετώπιση της απάτης στον ΦΠΑ. Επίσης, καταρτίστηκε ο Πολυετής Στρατηγικός Σχεδιασμός (MASP) για την παροχή διαλειτουργικών ολοκληρωμένων τελωνειακών συστημάτων και προσβάσιμων από όλους τους οικονομικούς φορείς της ΕΕ, που θα ολοκληρωθούν έως το τέλος του 2025, γεγονός που θα διευκολύνει στο μέγιστο την ποιότητα και την αποδοτικότητα των τελωνειακών ελέγχων. Τέλος, το φθινόπωρο του 2020 καταρτίστηκε ένα νέο σχέδιο δράσης για την στήριξη των τελωνείων της ΕΕ, που ασχολείται: α) με τις σύγχρονες μεθόδους ανάλυσης κινδύνου σε όλο το κύκλωμα των αλυσίδων εφοδιασμού. Σκοπός είναι, τα συστήματα διαχείρισης κινδύνων να περιλαμβάνουν τεχνικές εξόρυξης δεδομένων (data mining) με ποσοστά ακρίβειας άνω του 90%, πολύ υψηλότερων από τα υφιστάμενα τελωνειακά συστήματα. Όπως είδαμε, στην Ελλάδα ο εντοπισμός παραβάσεων των ΕΛΥΤ δεν ξεπερνά ο 7,5% επί του συνόλου των ελέγχων, ενώ η αξιοποίηση περεταίρω δυνατοτήτων εξόρυξης δεδομένων, θα καθιστούσε την ανάλυση δεδομένων ένα ισχυρότατο εργαλείο καταπολέμησης της απάτης β) με την περαιτέρω διαχείριση του ηλεκτρονικού εμπορίου ώστε να υποστηριχθεί η καταπολέμηση της τελωνειακής και της φορολογικής απάτης και γ) με την προώθηση της «ενιαίας θυρίδας», ώστε αφενός να διευκολυνθούν οι νόμιμες επιχειρήσεις στη διεκπεραίωση των τελωνειακών διατυπώσεων και αφετέρου θα εξαλειφθούν οι ανισότητες τελωνειακού ελέγχου μεταξύ των κρατών μελών, που οδηγούν σε εκτροπή εμπορευμάτων προς τα πιο αδύναμα σημεία εισόδου και εξόδου της τελωνειακής επικράτειας της ΕΕ.

Η απόφαση του ΗΒ να εγκαταλείψει την ΕΕ αποτελεί μία ακόμη πρόκληση για τις κυβερνήσεις των χωρών και τις τελωνειακές Αρχές. Η έλλειψη παρόμοιων εμπειριών, καθώς επιφέρει πολυάριθμες και ποικίλες επιβαρύνσεις σε όλους τους τομείς της οικονομικής ζωής και από τις δύο πλευρές, προκάλεσε μια μακρόχρονη διαπραγματευτική διαδικασία. Σε όλο αυτό το χρονικό διάστημα δεν έλλειψαν οι στιγμές όπου μια άτακτη αποχώρηση θεωρούνταν σχεδόν βέβαιη. Καθ' όλη τη διαπραγματευτική περίοδο διεξάχθηκαν πολλές έρευνες σχετικές με τις πιθανές συνέπειες στις επιχειρήσεις, τα κράτη και τους πολίτες. Το εύρος των επιπτώσεων κυμάνθηκε ανάλογα με τις υποθέσεις που γίνονταν σχετικά με είδος της αποχώρησης του ΗΒ, δηλαδή, είτε με άτακτη αποχώρηση χωρίς συμφωνία, ή με ενδιάμεση λύση σύμβασης περί καθεστώτος κοινής διαμετακόμισης, ή με εύτακτη αποχώρηση με συμφωνία εμπορίου και συνεργασίας. Επίσης, επειδή η διαπραγματευτική περίοδος συνέπεσε αρχικά με την προσφυγική κρίση και στη συνέχεια με την πανδημία του κορονοϊού, υπήρξε μεγάλη αδυναμία σωστής πρόβλεψης των οικονομικών συνεπειών της συμφωνίας εξόδου. Τα όρια των οικονομικών επιπτώσεων μεταξύ του κορονοϊού και του Brexit συνεχίζουν να είναι ασαφή, καθώς η πανδημία συνεχίζεται και στο 2021, επισκιάζοντας επιμέρους γεγονότα.

Η τελική συμφωνία Συνεργασίας και Εμπορίου ΕΕ - ΗΒ που υπογράφηκε από τα δύο μέλη, αποτελεί την πρώτη νέας γενιάς Συμφωνία της ΕΕ με τρίτες χώρες για τρεις λόγους. Πρώτον, γιατί υπερβαίνει την κλασική ΣΕΣ που περιορίζεται στο εμπόριο αγαθών και υπηρεσιών. Η συγκεκριμένη συμφωνία καλύπτει ένα ευρύ φάσμα θεμάτων κοινού ενδιαφέροντος μεταξύ των δυο συμβαλλομένων, όπως είναι οι επενδύσεις, ο ανταγωνισμός, οι κρατικές ενισχύσεις, η φορολογική διαφάνεια, ο αεροπορικές και οδικές μεταφορές, η ενέργεια, η αλιεία, η προστασία των δεδομένων, κα. Δεύτερον,

δεν καλείται να ρυθμίσει τη σύγκλιση με την ΕΕ, αλλά αντίθετα να διαχειριστεί την απόκλιση, η οποία προκύπτει από την αποχώρηση ενός πρώην κράτους μέλους και τη συνεπαγόμενη απορρύθμιση της οικονομίας. Σαφώς δεν προσφέρει το ίδιο επίπεδο προστασίας που παρεχόταν στο πλαίσιο της Ενιαίας Αγοράς και αναμένεται ότι θα προκύψουν στο επόμενο διάστημα δυσκολίες, ιδίως στους τομείς του εμπορίου, των δασμών, των οδικών μεταφορών, των τελωνειακών διαδικασιών και των συνοριακών ελέγχων προσώπων και εμπορευμάτων, καθώς και σε θέματα φορολογικά, υγειονομικά και φυτοϋγειονομικά. Τρίτον διότι προβλέπει μηδενικούς δασμούς και μηδενικές ποσοστώσεις για όλα τα εμπορεύματα, κάτι που δεν συμβαίνει εξολοκλήρου με άλλες συμφωνίες, όπως λόγω χάρη με τον Καναδά και την Ιαπωνία. Έτσι οι επιχειρήσεις του ΗΒ και της ΕΕ επωφελούνται έναντι τρίτων χωρών από το προτιμησιακό αυτό καθεστώς, αρκεί να αποδεικνύουν την καταγωγή των προϊόντων τους. Επίσης, οι τελωνειακές διαδικασίες και για τα δύο μέρη απλοποιούνται, βάσει ιδιαίτερων διαδικασιών που έχουν συμφωνηθεί, όπως με την αμοιβαία αναγνώριση Εγκεκριμένων Οικονομικών Φορέων. Ακόμη, αποτρέπονται περιττοί τεχνικοί φραγμοί στο εμπόριο, όπως απλουστεύσεις διαδικασιών σε χαμηλού κινδύνου προϊόντα και αγαθά αμοιβαίου ενδιαφέροντος, στα οποία συμπεριλαμβάνονται τα αυτοκίνητα, τα κρασιά, τα φάρμακα, τα βιολογικά προϊόντα και τα χημικά προϊόντα.

Δεδομένης της αβεβαιότητας που περιέβαλλε τη συμφωνία αποχώρησης, η ΕΕ είχε λάβει μέτρα για να διασφαλίσει διάφορα θέματα τελωνειακής φύσεως, αλλά και γενικότερων πτυχών του οικονομικού βίου. Ανεξάρτητα λοιπόν από το είδος της αποχώρησης, διευθετήθηκαν τάχιστα ζητήματα που αφορούν: α) την ανακατανομή των δασμολογικών ποσοστώσεων στον πίνακα ΠΟΕ της ΕΕ και την ενημέρωση όλων των τελωνειακών Υπηρεσιών και των οικονομικών φορέων για τις διαδικασίες κατάταξης σε αντίστοιχο δασμολογικό συντελεστή των εισαγόμενων από το ΗΒ εμπορευμάτων, σύμφωνα με το Κοινό Δασμολόγιο της ΕΕ και το TARIC, σε περίπτωση άτακτης αποχώρησης, β) την μέριμνα για την προστασία των πολιτών της ΕΕ στο ΗΒ και αντιστρόφως, γ) την πολυεπίπεδη ενημέρωση των επιχειρήσεων για τις επιβαρύνσεις που θα υφίστατο, με τις αλλαγές στον ΦΠΑ και τις ενδεχόμενες αυξημένες διασυνοριακές διατυπώσεις στις εμπορευματικές συναλλαγές, καθώς από την επόμενη της αποχώρησης του ΗΒ, όλες οι άδειες εισαγωγής και εξαγωγής, οι άδειες για τελωνειακές απλουστεύσεις ή καθεστώτα και οι άδειες (ΑΕΟ) Εγκεκριμένου Οικονομικού Φορέα που είχαν εκδοθεί από το ΗΒ θα έπαυαν να ισχύουν άμεσα, δ) τη διασφάλιση της συμμόρφωσης με τους κανόνες της ΕΕ όλων των ιατροτεχνολογικών και χημικών προϊόντων και φαρμάκων, ε) την εξασφάλιση της βιώσιμης αλιείας σε επίμαχα ύδατα της περιοχής και στ) την μέριμνα για την ανεπηρέαστη εκτέλεση του Προϋπολογισμού της ΕΕ.

Κατά τη βιβλιογραφική επισκόπηση εντοπίστηκαν κάποια γενικά συμπεράσματα σχετικά με τον αντίκτυπο του Brexit. Βέβαια η προσέγγιση ήταν περισσότερο οικονομικού χαρακτήρα και δεν υπήρξαν ευρήματα σχετικά με την καθαυτή ελεγκτική διαδικασία που εφαρμόζεται από τις τελωνειακές Αρχές. Καταρχήν, σύμφωνα με όλα τα σενάρια αποχώρησης, το ΗΒ θα δεχόταν το μεγαλύτερο συνολικό πλήγμα από την επικείμενη αποχώρηση, λόγω του όγκου του εμπορίου που υπάρχει με την ΕΕ, που έχει παρόμοια τάξη μεγέθους με το διατλαντικό εμπόριο ΕΕ-ΗΠΑ. Από τη πλευρά της ΕΕ, κατά μέσο όρο οι ετήσιες εισαγωγές κάθε χώρας από το ΗΒ κυμαίνονται στο 1% του

ΑΕΠ τους, αλλά υπάρχουν χώρες που θα είχαν πληγεί περισσότερο γιατί εισάγουν περισσότερο από τη χώρα αυτή, όπως η Ελλάδα. Δεύτερον, σε περίπτωση εφαρμογής του δασμολογίου που είχε ανακοινώσει το ΗΒ τον Μάρτιο του 2019, όπου το 88% των εισαγωγών του θα ήταν με μηδενικό δασμό, αφενός θα εξασφάλιζε μειωμένες τιμές στους τελικούς καταναλωτές της χώρας, αφετέρου λόγω της απελευθέρωσης του εμπορίου υποστηρίχθηκε ότι θα καταστρεφόταν ο εγχώριος αγροτικός τομέας και θα δυσκολευόταν να συνάψει η χώρα ΣΕΣ με τις υπερδυνάμεις. Από την πλευρά της ΕΕ, η εφαρμογή του νέου δασμολογίου κατόπιν άτακτης αποχώρησης, θα επιβάρυνε τους παραγωγούς τροφίμων σε συγκεκριμένα προϊόντα όπως το κρασί, το τυρί και το κρέας, καθώς θα μειωνόταν στο μισό οι δασμοί τρίτων χωρών, δίνοντας σε αυτές τις χώρες συγκριτικό πλεονέκτημα σε σχέση με τις ευρωπαϊκές. Παρομοίως, οι ευρωπαϊκές επιχειρήσεις θα έχαναν ανταγωνιστικό πλεονέκτημα από τρίτες χώρες, σε προϊόντα που θα επιβάλλονταν δασμός, ενώ πριν ήταν μηδενικός. Ομοίως με το πρώτο συμπέρασμα, και στην περίπτωση εφαρμογής του δασμολογίου του ΠΟΕ, το ΗΒ θα αντιμετώπιζε μεγαλύτερη μείωση του συνολικού εμπορίου από την αντίστοιχη μείωση των χωρών της ΕΕ. Τρίτον, σχετικά με φλέγον ζήτημα των εφοδιαστικών αλυσίδων, βασικά διαπιστώθηκε ότι η Μ. Βρετανία επωφελήθηκε πολύ περισσότερο από κάθε άλλη χώρα κατά την παραμονή της στην ΕΕ, χρησιμοποιώντας τα παγκόσμια δίκτυα παραγωγής μέσα από τα κανάλια της ΕΕ, που αύξησαν τις εξαγωγές εγχώριων προϊόντων της. Έτσι δημιουργήθηκαν ισχυρές βρετανικές εξαγωγικές εταιρίες, που όμως ενδεχομένως να απειλούνταν στη συμμετοχή τους στις αλυσίδες με αναδυόμενες αγορές, όπως της Βόρειας Αμερικής και της Ανατολικής Ασίας. Τόσο από τη πλευρά του ΗΒ, όσο και από την πλευρά της ΕΕ, το πλήγμα στην εφοδιαστική αλυσίδα των τροφίμων θα ήταν τεράστιο καθώς θα αυξανόταν το ενδιάμεσο κόστος των καναλιών διανομής από την επιβολή του δασμολογίου, ενώ οι καθυστερήσεις στα σύνορα θα διέκοπταν την εφοδιαστική αλυσίδα.

Μετά τη Συμφωνία Εμπορίου και Συνεργασίας ΕΕ-ΗΒ, έχει αποφευχθεί η προσαύξηση του κόστους των προϊόντων από την επιβολή προτιμησιακού μηδενικού δασμολογίου, όμως λόγω των πρόσθετων τελωνειακών διατυπώσεων υπάρχουν ήδη από την 1.1.2021 καθυστερήσεις στην εφοδιαστική αλυσίδα και από τις δύο πλευρές. Να μην ξεχνάμε ότι ένας τεράστιος αριθμός προϊόντων από το ΗΒ αποτελούν ενδιάμεσες ύλες για την παραγωγή ενωσιακών προϊόντων. Η μεγαλύτερη επιβάρυνση αναμένεται στις εφοδιαστικές αλυσίδες άμεσης παράδοσης – just in time – που αφορούν τους κλάδους των αυτοκινήτων, των τροφίμων και των ποτών, ενώ η μικρότερη επιβάρυνση είναι αναμενόμενο να υπάρχει σε κλάδους με περιορισμένη συμμετοχή στις διεθνείς αλυσίδες προσφοράς.

Από την διερεύνηση των βασικών οικονομικών μεγεθών και του εμπορικού ισοζυγίου της ΕΕ και ιδιαίτερα του ΗΒ και της Ελλάδας, είμαστε σε θέση να εξάγουμε κάποια γενικά συμπεράσματα σχετικά με το διασυνοριακό εμπόριο, την σύστασή του και το μέγεθος των επιπτώσεων του Brexit στις δύο πλευρές:

Αρχικά είναι σημαντικό να αναφερθούμε στην έλευση της πανδημίας που επισκίασε την επικείμενη αποχώρηση του ΗΒ από την ΕΕ και υπέβαλλε την παγκόσμια οικονομία σε μια περίοδο οικονομικής ύφεσης, με μεγάλη συρρίκνωση του παγκόσμιου ΑΕΠ, αλλά ταυτόχρονα ώθησε τα κράτη να είναι περισσότερο υποστηρικτικά απέναντι στην κοινωνία και τις επιχειρήσεις.

Το ΗΒ είναι καθαρός εισαγωγέας, με σημαντικότερους εμπορικούς εταίρους εντός ΕΕ την Γερμανία, την Ολλανδία και τη Γαλλία, και εκτός ένωσης, την Κίνα και τις ΗΠΑ. Το 44% του συνόλου των εισαγωγών του ΗΒ προέρχεται από τις 5 παραπάνω χώρες και αφορά κυρίως μηχανολογικό εξοπλισμό, ηλεκτρονικά είδη, αυτοκίνητα, φάρμακα, πολύτιμα μέταλλα και ορυκτά καύσιμα, που με τη σειρά τους αντιπροσωπεύουν το 51% της αξίας των εισαγόμενων εμπορευμάτων. Η βαρύτητα της Ελλάδος στις παγκόσμιες εισαγωγές του ΗΒ είναι αμελητέα, καθώς είναι ο 47^{ος} προμηθευτής, καλύπτοντας το 0,2% των εισαγωγών του.

Οι εξαγωγές του ΗΒ είναι μικρότερες από τις εισαγωγές. Το 45% του συνόλου των εξαγωγών του ΗΒ αποστέλλεται με φθίνουσα ταξινόμηση κατά όγκο συναλλαγών, στις ΗΠΑ, στη Γερμανία, την Ιρλανδία, τη Γαλλία και την Ολλανδία, ενώ η σύσταση των περισσότερο εμπορεύσιμων προϊόντων είναι η ίδια, αλλά με διαφορετική διάταξη, αντιπροσωπεύοντας το 48% της αξίας των εξαγόμενων προϊόντων. Ομοίως με τις εισαγωγές, η Ελλάδα είναι παγκοσμίως ο 45^{ος} εξαγωγικός προορισμός του ΗΒ, κατέχοντας το 0,3% των εξαγωγών του. Σε επίπεδο ΕΕ-27 η αντίστοιχη κατάταξη εισαγωγών / εξαγωγών της Ελλάδας στο ΗΒ, τοποθετείται στην 19^η θέση.

Το ΗΒ είναι σημαντικός εμπορικός εταίρος για τη χώρα μας, καθώς είναι ο 14^{ος} προμηθευτής, καλύπτοντας το 2% του συνόλου των εισαγωγών μας, ενώ αντίστοιχα κατέχει τη 7^η θέση πελατών μας στο εξωτερικό. Το 35% περίπου των ελληνικών εξαγωγών στο ΗΒ ανήκει στον κλάδο των τροφίμων και ποτών, το 23% αποτελείται από φαρμακευτικά, πλαστικά και χημικά προϊόντα, περίπου το 16% από ορυκτά και μεταλλουργικά προϊόντα, το 8% από λοιπό εξοπλισμό και το 4% από κλωστοϋφαντουργικά προϊόντα.

Σύμφωνα με Έκθεση της ΤτΕ, οι κατηγορίες παραγωγής αγροτικών προϊόντων, μετάλλων και χημικών / πλαστικών, παρουσιάζουν συγκριτικό πλεονέκτημα για την χώρα μας. Τα ίδια αγαθά είναι περισσότερο εξαγώγιμα και παρουσιάζουν ανελαστική ζήτηση, με αποτέλεσμα η διάρθρωση των ελληνικών εξαγωγών να παρουσιάζει καλύτερους δείκτες ανταγωνιστικότητας στην ΕΕ από ότι παγκοσμίως. Επίσης, τα συγκεκριμένα αγαθά αποτελούν και το 75% των ελληνικών εξαγωγών στο ΗΒ. Σε αυτό το πλαίσιο συμπεραίνουμε ότι η στόχευση της χώρας είναι αποτελεσματική. Η εξασφάλιση μηδενικών δασμών και ποσοτώσεων μετά το Βrexit είναι ένα ενθαρρυντικό δεδομένο, καθώς δεν προκύπτουν επιπλέον δασμολογικές επιβαρύνσεις κατά την εισαγωγή των ελληνικών προϊόντων στα σύνορα του ΗΒ. Από τη άλλη πλευρά, η πρόσθεση τελωνειακών διατυπώσεων θα επιβαρύνει την εφοδιαστική αλυσίδα άμεσης παράδοσης τροφίμων και φαρμάκων, που αφορά το 50% των ελληνικών εξαγωγών στη χώρα αυτή. Αντίστροφα, ο αντίκτυπος στην Ελλάδα θα είναι μεγαλύτερος, καθώς εισάγει από το ΗΒ περισσότερα σε όγκο αγαθά, που κυρίως αφορούν βιομηχανικά είδη, μηχανήματα, χημικά και καύσιμα, τόσο ως τελικά προϊόντα, όσο και ως ενδιάμεσες ύλες.

Καθαρά θετικός αντίκτυπος στη χώρα μας από την αποχώρηση του ΗΒ εμφανίζεται στον τουριστικό τομέα. Οι Βρετανοί τουρίστες αποτελούν το 11% του εισερχόμενου τουρισμού στην Ελλάδα. Δεδομένου ότι το επίπεδο τιμών στη χώρα μας είναι χαμηλότερο και θα δικαιούνται τις tax

free αγορές με επιστροφή του ΦΠΑ, η αγοραστική τους δύναμη αναμένεται να αυξηθεί αισθητά, δημιουργώντας μια καλή ευκαιρία αύξησης κερδών για το ελληνικό λιανεμπόριο.

Αναφορικά με τις τελωνειακές διατυπώσεις, είναι γνωστό ότι η πληθώρα των μικρομεσαίων ελληνικών επιχειρήσεων που έχουν διασυνοριακό εμπόριο, κινούνται σε μικρή γεωγραφική εμβέλεια, κυρίως στη ζώνη της ΕΕ. Επομένως, έως σήμερα έχουν μικρή εμπειρία από συναλλαγές με τρίτες χώρες. Επειδή δεν έχουν εξοικειωθεί με τις διαδικασίες εισαγωγών / εξαγωγών που ισχύουν από την 1.1.2021, θα αντιμετωπίσουν προβλήματα που σχετίζονται με τις διασαφήσεις, με την έκδοση ειδικών αδειών και πιστοποιητικών που ενδεχομένως να απαιτούνται από την πλευρά του ΗΒ κατά το στάδιο του εκτελωνισμού, ενώ θα μάθουν να παρακρατούν και να αποδίδουν ΕΦΚ και ΦΠΑ με τις διαδικασίες που προβλέπονται για τις εισαγωγές / εξαγωγές. Ιδιαίτερη σημασία θα πρέπει να δοθεί και στο καθεστώς παρακράτησης και απόδοσης ΦΠΑ παροχής υπηρεσιών, καθώς το ηλεκτρονικό εμπόριο εντάσσεται σε αυτή την κατηγορία εμπορίου.

Αντίστοιχα και οι τελωνειακές Υπηρεσίες από την έναρξη των διαπραγματεύσεων έχουν επιβαρυνθεί με την τεχνική και συμβουλευτική υποστήριξη των Κυβερνήσεων για την διεξαγωγή των διαπραγματεύσεων. Σε κάθε ενδεχόμενο άτακτης ή μη αποχώρησης, οι αρμόδιες αρχές προετοιμαζόταν και πληροφορούσαν κάθε φορά με νέο υλικό τις επιχειρήσεις και τους πολίτες, ώστε την επόμενη της αποχώρησης να διασφαλιστεί μια τυπική αν μη τι άλλο ετοιμότητα.

Η επόμενη ημέρα για τις τελωνειακές Διοικήσεις, όπως και για τις επιχειρήσεις με διασυνοριακό εμπόριο με το ΗΒ, ξεκίνησε πιεστικά. Μπορεί να μην επιβάλλονται φόροι, δασμοί και ποσοτώσεις, αλλά επανήλθαν τελωνειακοί έλεγχοι, πιστοποιητικά και γενικά μια σειρά γραφειοκρατικών ρυθμίσεων στην ανταλλαγή εμπορευμάτων, με αναπόφευκτη συνέπεια την απώλεια χρόνου και την αύξηση του κόστους, η οποία τελικά θα μετακυλίσει στον καταναλωτή.

Η πρόωξη των ΤΠΕ στις τελωνειακές διαδικασίες θα διευκολύνει καταρχήν τις επιχειρήσεις να υποβάλουν γρήγορα, με χαμηλότερο κόστος και με απλουστευμένες διαδικασίες τα απαραίτητα δικαιολογητικά των διασαφήσεων, όπως επίσης να τα υποβάλλουν μία φορά από την έδρα τους. Ιδίως μετά την πρόσθεση του ΗΒ στη λίστα των τρίτων χωρών, ίσως διαπλαστεί ο όγκος των συνοριακών διατυπώσεων τομεακά, δεδομένου του μεγέθους των εμπορικών συναλλαγών με αυτή τη χώρα. Η ανάπτυξη όμως των ΤΠΕ είναι σημαντικότερη για τις τελωνειακές αρχές, διότι θα τις επιτρέψει να διαχειριστούν τον ολοένα αυξανόμενο όγκο διασυνοριακού εμπορίου, που οφείλεται στο Brexit αλλά και στην στροφή σε νέα οικονομικά μοντέλα, όπως το ηλεκτρονικό εμπόριο. Επίσης, θα διασφαλιστεί η ορθότερη είσπραξη των τελωνειακών εσόδων μέσα από καλύτερες μεθόδους επιλεξιμότητας και στόχευσης κινδύνου και μια κοινή από όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ προσέγγιση για τον έλεγχο των εμπορευμάτων για αποφυγή εκτροπής του εμπορίου σε περισσότερα αδύναμα σημεία εισόδου της ΕΕ.

Η παρούσα εργασία στο πρώτο μέρος επιχειρεί να παρουσιάσει περιεκτικά τις τελευταίες εξελίξεις στο οικονομικό περιβάλλον και τον τρόπο που η ευρωπαϊκή και η ελληνική τελωνειακή Υπηρεσία ανταποκρίνονται σε αυτές. Στο δεύτερο μέρος προχωρά σε αναλυτικότερη παρουσίαση της πορείας του Brexit έως και την τελική συμφωνία συνεργασίας και εμπορίου που απέτρεψε τις χειρότερες προβλέψεις. Μία πρόταση για μετέπειτα έρευνα θα ήταν η ποσοτική και ποιοτική μέτρηση των

συνεπειών από τη νέα σχέση της 1^{ης} Ιανουαρίου 2021, μετά από την παρέλευση ενός ικανού χρονικού διαστήματος για ασφαλή συμπεράσματα, όπως επίσης και η έρευνα εξειδικευμένα του αντικτύπου στις τελωνειακές Υπηρεσίες μετά τη συμφωνία, κάτι που δεν επιχειρήθηκε στην παρούσα εργασία, καθώς κατά την περίοδο της συγγραφής της δεν ήταν καν γνωστό το αποτέλεσμα των διαπραγματεύσεων μεταξύ ΗΒ και ΕΕ, που έλαβαν τέλος την 24^η Δεκεμβρίου 2021.

Βιβλιογραφία:

1. Belke, A. and Gros, D. (2017) 'The Economic Impact of Brexit: Evidence from Modelling Free Trade Agreements', *Atlantic Economic Journal*, 45(3), pp. 317–331. doi: 10.1007/s11293-017-9553-7.
2. Chang, W. W. (2018) 'Brexit and its economic consequences', *World Economy*, 41(9), pp. 2349–2373. doi: 10.1111/twec.12685.
3. Cheptea, A. and Huchet, M. (2019) 'Will a No-deal Brexit Disturb the EU-UK Agri-food Trade?', *EuroChoices*, 18(2), pp. 28–36. doi: 10.1111/1746-692X.12237.
4. Deglas, C. D. L. L. M. (2020) *UK announces post-Brexit customs tariff*. Available at: <https://saturn.etat.lu/arcticariff->
5. European Parliament and Council (2013) *Regulation (EU) No 1294/2013 of the European Parliament and of the Council of 11 December 2013 establishing an action programme for customs in the European Union for the period 2014-2020 (Customs 2020) and repealing Decision No 624/2007/EC*. Available at: https://ec.europa.eu/taxation_customs/sites/taxation/files/resources/documents/taxation/tax_cooperation/fiscalis_programme/legal_texts_docs/customs_2020_regulation.pdf (Accessed: 3 November 2020).
6. Eurostat (2019) *Στατιστικά στοιχεία ηλεκτρονικού εμπορίου - Eurostat*. Available at: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/E-commerce_statistics#E-sales_remain_stable_over_recent_years (Accessed: 18 December 2020).
7. GOV.UK (2017) *Speech The government's negotiating objectives for exiting the EU: PM speech*. Available at: <https://www.gov.uk/government/speeches/the-governments-negotiating-objectives-for-exiting-the-eu-pm-speech> (Accessed: 11 January 2021).
8. Ijtsma, P. et al. (2018) *The UK's Participation in Global Value Chains and Its Implications for Post-Brexit Trade Policy* *, *FISCAL STUDIES*.
9. INTOSAI (2014) *EUROSAI -INTOSAI COORDINATION AND COOPERATION BETWEEN SUPREME 2014 VERSION*. Available at: https://www.eurosai.org/handle/404?exporturi=/export/sites/eurosai/.content/documents/about-us/Implementation-INTOSAI-GOV-9150-IIA-2050_-EN.pdf (Accessed: 1 December 2020).
10. Kane, J. (2020) *Trade and regulation after Brexit*, *Institute for Government*. instituteforgovernment.org.uk. Available at: www.instituteforgovernment.org.uk.
11. Kirkos E.-Tachtsidou K. (2019) 'RISK ANALYSIS AND DECISION SUPPORT SYSTEMS WITH DATA MINING RISK ANALYSIS AND DECISION SUPPORT SYSTEMS WITH DATA', *3rd International Conference on Quantitative , Social, Biomedical & economic Issues 2019 -ICQSBEI*, (June, 2019), pp. 1–13.
12. Lawless, M. and Morgenroth, E. L. W. (2019) 'The product and sector level impact of a hard Brexit across the EU', *Contemporary Social Science*, 14(2), pp. 189–207. doi: 10.1080/21582041.2018.1558276.
13. Moschieri, C. and Blake, D. J. (2019) 'The organizational implications of Brexit', *Journal of Organization Design*, 8(1). doi: 10.1186/s41469-019-0047-8.
14. Stevović, M. (2018) 'Economic impacts of Brexit to EU27 and UK', *Industrija*, 46(2). doi: 10.5937/industrija46-16262.
15. Swinbank, A. (2019) 'Agriculture and Brexit Britain's "No-deal" Tariff Plans', *EuroChoices*, 18(3), pp. 4–9. doi: 10.1111/1746-692X.12244.
16. UK National Statistics (2020) *Στατιστικές για το εμπόριο αγαθών στο Ηνωμένο Βασίλειο_ Οκτώβριος 2020 - Πληροφορίες για το εμπόριο στο Ηνωμένο Βασίλειο, 2020*. Available at: <https://www.uktradeinfo.com/trade-data/> (Accessed: 15 January 2021).
17. University and College Union (2018) *What were the UK's main political party positions on Brexit?* Available at: <https://www.ucu.org.uk/article/7642/What-were-the-UKs-main-political-party-positions-on-Brexit>.
18. de Wit, W. (2020) 'The EU Customs Union after Brexit', *Erasmus Law Review*, 12(3), pp. 229–232. doi: 10.5553/elr.000146.
19. WTO (2014) *Trade Facilitation Agreement and Protocol of Ratification*. Available at: <https://docs.wto.org/dol2fe/Pages/SS/directdoc.aspx?filename=q:/WT/L/940.pdf&Open=True>.
20. ΑΑΔΕ (2014) *Αρ. Πρωτ.: Δ17Ε 5025699 ΕΞ 2014/27.10.2014-Διεξαγωγή εκ των υστέρων ελέγχων για τη δασμολογητέα αξία*. Available at: <https://www.e-foresimv.gr/details.asp?ID=27457&cat=32> (Accessed: 5 December 2020).
21. ΑΑΔΕ (2017a) *Αριθμ. ΔΕΦΚΦ 1116601 ΕΞ 2017 Καθορισμός όρων και προϋποθέσεων για τη χορήγηση άδειας εγκεκριμένου αποθηκευτή προϊόντων υποκειμένων σε Ειδικό Φόρο Κατανάλωσης*. Available at: <https://www.taxheaven.gr/circulars/26767/ariom-defkf-1116601-ex-2017> (Accessed: 4 December 2020).
22. ΑΑΔΕ (2017b) *ΕΚΘΕΣΗ ΓΕΝΙΚΗΣ ΔΙΕΥΘΥΝΤΡΙΑΣ ΤΕΛΩΝΕΙΩΝ & ΕΦΚ ΕΤΟΥΣ 2017*

- ΣΥΝΥΠΟΒΑΛΛΟΜΕΝΗ ΣΤΟΝ ΚΡΑΤΙΚΟ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟ (Άρθρα 58 & 75 του ν. 4270/2014), ΑΑΔΕ.*
Available at: <https://www.hellenicparliament.gr/UserFiles/c8827c35-4399-4fbb-8ea6-aebdc768f4f7/11137266.pdf>.
23. ΑΑΔΕ (2017c) *ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΑΑΔΕ 2017-2020*. Available at: https://aade.gr/sites/default/files/2017-06/strateg_anath_2017.pdf (Accessed: 23 November 2020).
  24. ΑΑΔΕ (2018a) *ΕΚΘΕΣΗ ΓΕΝΙΚΟΥ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗ ΤΕΛΩΝΕΙΩΝ & ΕΦΚ ΕΤΟΥΣ 2018 ΣΥΝΥΠΟΒΑΛΛΟΜΕΝΗ ΣΤΟΝ ΚΡΑΤΙΚΟ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟ (Άρθρα 58 & 75 του ν. 4270/2014)*. Available at: <https://www.hellenicparliament.gr/UserFiles/c8827c35-4399-4fbb-8ea6-aebdc768f4f7/11137266.pdf> (Accessed: 25 November 2020).
  25. ΑΑΔΕ (2018b) *Τελωνειακές Απλουστεύσεις - Αριθμ. ΔΤΔ Α 1024011 ΕΞ 2018 - Απλουστευμένη διασάφηση/Εγγραφή στις λογιστικές καταχωρήσεις του διασαφιστή*. Available at: <https://www.taxheaven.gr/circulars/28154/ariom-dtd-a-1024011-ex-2018> (Accessed: 5 December 2020).
  26. ΑΑΔΕ (2019a) *«Κανονισμός (ΕΕ) 2019/216 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 30ής Ιανουαρίου 2019, σχετικά με την κατανομή των δασμολογικών ποσοστώσεων που περιλαμβάνονται στον πίνακα ΠΟΕ της Ένωσης μετά την αποχώρηση του Ηνωμένου Βασιλείου από την Ένωση και την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 32/2000 του Συμβουλίου*. Available at <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/el/TXT/?uri=CELEX%3A32019R0216> (Accessed: 11 January 2021).
  27. ΑΑΔΕ (2019b) *«Οδηγίες σχετικά με την εισαγωγή εμπορευμάτων σε περίπτωση εξόδου του Ηνωμένου Βασιλείου από την Ε.Ε. χωρίς συμφωνία - Κοινό Δασμολόγιο και Δασμολογητέα Αξία εμπορευμάτων»*, ΑΑΔΕ. Αθήνα. Available at: https://aade.gr/sites/default/files/2019-04/Brexit_ODIGIES_EISAGOGI.pdf.
  28. ΑΑΔΕ (2019c) *ΕΚΘΕΣΗ ΓΕΝΙΚΟΥ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗ ΤΕΛΩΝΕΙΩΝ & Ε.Φ.Κ. ΕΤΟΥΣ 2019 (ΣΥΝΥΠΟΒΑΛΛΟΜΕΝΗ ΣΤΟΝ ΚΡΑΤΙΚΟ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟ)*. Available at: <https://www.hellenicparliament.gr/UserFiles/c8827c35-4399-4fbb-8ea6-aebdc768f4f7/11442594.pdf> (Accessed: 25 November 2020).
  29. ΑΑΔΕ (2019d) *‘ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΑΑΔΕ ΓΙΑ ΤΟ ΕΤΟΣ 2019’*, ΑΑΔΕ. Available at: www.aade.gr.
  30. ΑΑΔΕ (2019e) *‘ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΑΑΔΕ 2020-2024.pdf’*, ΑΑΔΕ. Αθήνα: ΑΑΔΕ, pp. 1–14. Available at: <https://aade.gr/sites/default/files/2020-03/ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΑΑΔΕ 2020-2024.pdf>.
  31. ΑΑΔΕ (2019f) *Τροποποίηση και συμπλήρωση της Δ.ΟΡΓ.Α. 1036960 ΕΞ 2017/10-03-2017 (Β’ 968 και 1238) απόφασης του Διοικητή της Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων (Α.Α.Δ.Ε.), ως προς τη σύσταση Ειδικής Αποκεντρωμένης Υπηρεσίας, επιπέδου Διεύθυνσης, στη Γενική Διεύθυνση*, ΑΑΔΕ.
  32. ΑΑΔΕ (2020a) *«Οργανισμός της Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων (Α.Α.Δ.Ε.)» ΑΠΘ. ΦΕΚ: Β’ 4738/26-10-2020*. Available at: <https://www.aade.gr/sites/default/files/2019-07/1091257.pdf> (Accessed: 5 December 2020).
  33. ΑΑΔΕ (2020b) *Αποστολή & αρμοδιότητες _ΑΑΔΕ*. Available at: <https://www.aade.gr/menoy/aade/apostoli-armodiotites> (Accessed: 13 November 2020).
  34. ΑΑΔΕ (2020c) *Ε.2063_2020 Υπαγωγή εμπορευμάτων σε καθεστώς τελωνειακής αποθήκευσης - Οδηγίες εφαρμογής της ΠΟΛ.1184_2018 απόφασης Διοικητή Α.Α.Δ.Ε.*. Available at: <https://www.taxheaven.gr/circulars/32998/e-2063-2020> (Accessed: 5 December 2020).
  35. ΑΑΔΕ (2020d) *Ε.2210_2020 Παροχή οδηγιών λόγω της αποχώρησης του ΗΒ από την ΕΕ την 01.01.2021 μετά τη λήξη στις 31.12.2020 της μεταβατικής περιόδου που προβλέπει η Συμφωνία Αποχώρησης - Εφαρμοστέοι κανόνες στη Β. Ιρλανδία Συμφωνία Εμπορίου και Συνεργασίας μεταξύ ΕΕ*. Available at: <https://www.taxheaven.gr/circulars/35235/e-2210-2020> (Accessed: 12 January 2021).
  36. ΑΑΔΕ (2020e) *Εγκριμένος Οικονομικός Φορέας - Γενικές Πληροφορίες*, ΑΑΔΕ. Available at: <https://portal.gsis.gr/portal/page/portal/ICISnet/services?serid=10370859&adreseID=10001980> (Accessed: 30 October 2020).
  37. ΑΑΔΕ (2020f) *Εγχειρίδιο των συνηθεστερων ερωτηματων που υποβαλλονται απο τους πολιτες και των αντιστοιχων απαντησεων σε τελωνειακα θεματα*, ΑΑΔΕ. Available at: <https://portal.gsis.gr/portal/page/portal/ICISnet/info/guideCustomServices?articleid=10658489>.
  38. ΑΑΔΕ (2020g) *ΕΚΘΕΣΗ ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΑΑΔΕ 2019*, ΑΑΔΕ. Available at: <https://www.aade.gr/epiheirisiakaschedia/apologistiki-ekthesi-aade-2019>.
  39. ΑΑΔΕ (2020h) *Έκθεση για την εξέλιξη και τη διακύμανση των εσόδων από φόρους - ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ 2020*. Available at: <https://www.aade.gr/sites/default/files/2020-12/Έκθεση για την εξέλιξη %26 διακύμανση εσόδων από φόρους Οκτ 2020.pdf> (Accessed: 4 January 2021).
  40. ΑΑΔΕ (2021) *ΔΙΕΥΚΡΙΝΙΣΕΙΣ ΓΙΑ ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ ΕΜΠΟΡΕΥΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΤΑΧΥΔΡΟΜΙΚΩΝ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΩΝ ΑΠΟ ΤΟ ΗΝΩΜΕΝΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟ - Ε.2017/21*. Available at: https://www.aade.gr/sites/default/files/2021-01/e2017_2021_0.pdf (Accessed: 28 January 2021).
  41. ΑΑΔΕ - ICISNET (2020a) *ICIS net - Ιστορικά στοιχεία*. Available at: <https://portal.gsis.gr/portal/page/portal/ICISnet/authority/history>.

42. ΑΑΔΕ - ICISNET (2020b) *ICIS net - Όραμα και αποστολή*. Available at: <https://portal.gsis.gr/portal/page/portal/ICISnet/authority/vision>.
43. Βασίλης Κρεμμυδάς (1980) *Συγκυρία και εμπόριο στην προεπαναστατική Πελοπόννησο 1793-1821*. Edited by Βασίλης Κρεμμυδάς. Αθήνα: Θεμέλιο.
44. Γενικός Επιθεωρητής ΔΔ (2007) *Εγχειρίδιο Ελέγχου για τα Ελεγκτικά Σώματα και τις Υπηρεσίες Επιθεώρησης και Ελέγχου*. Available at: https://www.gedd.gr/article_data/Linked_files/38/02EgxeiridioElegxou.pdf (Accessed: 30 November 2020).
45. Ελληνική Στατιστική Αρχή (2020) *ΔΕΛΤΙΟ ΤΥΠΟΥ ΕΜΠΟΡΕΥΜΑΤΙΚΕΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΕΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ : Οκτώβριος 2020*. Available at: https://www.statistics.gr/el/statistics?p_p_id=documents_WAR_publicationsportlet_INSTANCE_qDQ8fBKKo41N&p_p_lifecycle=2&p_p_state=normal&p_p_mode=view&p_p_cacheability=cacheLevelPage&p_p_col_id=column-2&p_p_col_count=4&p_p_col_pos=1&_documents_WAR_publicat (Accessed: 16 January 2021).
46. ΕΛΣΤΑΤ (2020) *Εμπορευματικές Συναλλαγές της Ελλάδος (Προσωρινά Στοιχεία) (Οκτώβριος 2020)*.
47. Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης (2020) *ΣΥΜΦΩΝΙΑ ΕΜΠΟΡΙΟΥ ΚΑΙ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ ΜΕΤΑΞΥ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ ΑΤΟΜΙΚΗΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ, ΑΦΕΝΟΣ, ΚΑΙ ΤΟΥ ΗΝΩΜΕΝΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΤΗΣ ΜΕΓΑΛΗΣ ΒΡΕΤΑΝΙΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΒΟΡΕΙΑΣ ΙΡΛΑΝΔΙΑΣ, ΑΦΕΤΕΡΟΥ*. Available at: [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:22020A1231\(01\)&from=EN](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:22020A1231(01)&from=EN) (Accessed: 11 January 2021).
48. Επίσημος ιστότοπος της ΕΕ (2020) *Πολιτικές της Τελωνειακής Ένωσης, Ευρωπαϊκή Επιτροπή*. Available at: https://ec.europa.eu/info/policies/customs_el.
49. Επιτροπή, Ε. (2016) *Ο τελωνειακός κώδικας της Ένωσης, Ευρωπαϊκή Επιτροπή*. Available at: https://ec.europa.eu/taxation_customs/business/union-customs-code/ucc-legislation_en.
50. Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2014) *ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ (ΕΟΚ) αριθ. 2913/92 ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ της 12ης Οκτωβρίου 1992 περί θεσπίσεως κοινοτικού τελωνειακού κώδικα*. Available at: <https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CONSLEG:1992R2913:20070101:el:PDF>.
51. Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2016a) *Ανακοίνωση της Ε. Επιτ. για την Ανάπτυξη της Τελωνειακής Ένωσης και της διακυβέρνησής της CELEX_52016DC0813_EL_TXT*. Available at: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52016DC0813&qid=1548538367973&from=EL>.
52. Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2016b) *Έκθεση της Επιτροπής προς το Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο - COM(2016) 476 final - 19.07.2016*. Available at: <https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2016:0476:FIN:EL:PDF>.
53. Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2018) *Έκθεση Επιτροπής προς το Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο - Δεύτερη έκθεση προόδου σχετικά με την εφαρμογή της στρατηγικής της ΕΕ και του σχεδίου δράσης για τη διαχείριση τελωνειακών κινδύνων - COM (2018) 549/final/27.08.2018*. Available at: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32018R1139&from=SK> (Accessed: 23 October 2020).
54. Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2019a) *Ειδικά καθεστώτα (εκτός από τη διαμετακόμιση) Σύντομες πληροφορίες*. Available at: https://ec.europa.eu/taxation_customs/business/union-customs-code/ucc-guidance-documents_en.
55. Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2019b) *Έτοιμότητα για το Brexit : η ΕΕ ολοκληρώνει τις εργασίες προετοιμασίας της για την πιθανότητα αποχώρησης χωρίς συμφωνία στις 12 Απριλίου*, *ΕΕ-Δελτίο Τύπου*, pp. 25–28. Available at: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/el/IP_19_1813.
56. Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2019c) *Καθορισμός δασμολογητέας αξίας Σύντομες πληροφορίες*. Available at: https://ec.europa.eu/taxation_customs/business/union-customs-code/ucc-guidance-documents_en.
57. Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2019d) *Καταγωγή Σύντομες πληροφορίες*. Available at: https://ec.europa.eu/taxation_customs/business/union-customs-code/ucc-guidance-d.
58. Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2019e) *Πολυετές στρατηγικό σχέδιο για τα ηλεκτρονικά τελωνεία - Electronic Customs Multi-Annual Strategic Plan 2014 REVISION MASP Rev . 2014*. Available at: https://ec.europa.eu/taxation_customs/sites/taxation/files/2019_masp_strategic_plan_en.pdf.
59. Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2019f) *Τελωνειακή οφειλή Σύντομες πληροφορίες*. Available at: https://ec.europa.eu/taxation_customs/business/union-customs-code/ucc-guidance-documents_en.
60. Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2019g) *Τελωνειακός χαρακτήρας των εμπορευμάτων ως ενωσιακά ή μη ενωσιακά*. Available at: https://ec.europa.eu/taxation_customs/business/union-customs-code/ucc-guidance-documents_en.
61. Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2020a) *Δεύτερη διετής έκθεση προόδου σχετικά με την ανάπτυξη της τελωνειακής ένωσης της ΕΕ και της διακυβέρνησής της EL, Ευρωπαϊκή Επιτροπή*. Βρ. Available at: <https://ec.europa.eu/transparency/regdoc/rep/10102/2020/EL/SWD-2020-213-F1-EL-MAIN-PART-1.PDF>.
62. Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2020b) *Έγκεκριμένος οικονομικός φορέας Σύντομες πληροφορίες*, *ΕΕ*, pp. 1–4.
63. Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2020c) *Σύστημα ελέγχου εισαγωγής 2 (ICS2), Ευρωπαϊκή Επιτροπή*. Available at: https://ec.europa.eu/taxation_customs/general-information-customs/customs-security/ics2_en.
64. Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2015) *CELEX_52015DC0192_EL_TXT Στρατηγική για την ψηφιακή ενιαία αγορά της*

- Ευρώπης. Available at: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52015DC0192&from=EN> (Accessed: 18 December 2020).
65. Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2016) *Κανονισμός (ΕΕ) 2019/ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 30ής Ιανουαρίου 2019, σχετικά με την κατανομή των δασμολογικών ποσοστώσεων που περιλαμβάνονται στον πίνακα ΠΟΕ της Ένωσης μετά την αποχώρηση του Ηνωμένου Βασιλείου από την Ένωση και την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 32/2000 του Συμβουλίου*. Available at: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32019R0216&from=el> (Accessed: 11 January 2021).
  66. Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2017) *ΑΠΛΟΥΣΤΕΥΣΕΙΣ – Τίτλος V UCC/«Οδηγίες για τα κράτη μέλη και τους συναλλασσόμενους»*. Available at: https://www.aade.gr/sites/default/files/2020-02/Εgxeiridio_odigion_gia_tis_aplousteumes_diadikasies.pdf (Accessed: 4 December 2020).
  67. Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2018) *78 (2018) final ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ σχετικά με τη στρατηγική ΤΠ για τα τελωνεία*. Available at: <http://www.ipex.eu/IPEXL-WEB/dossier/files/download/082dbcc562b1cac30162b5202ba3040a.do> (Accessed: 29 December 2020).
  68. Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2019a) *Accession of the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland to the Convention on a common transit procedure and to the Convention on simplification of formalities in trade in goods- TAXUD.A/PK/SA/MRA/AD/KSARES(2019)686599 COR.1*. Available at: https://ec.europa.eu/taxation_customs/sites/taxation/files/04-02-2019-convention-common-transit-procedure_en.pdf (Accessed: 7 November 2020).
  69. Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2019b) *Multi-Annual Strategic Plan for Customs-2019 Revision*. Available at: https://ec.europa.eu/taxation_customs/sites/taxation/files/2019_masp_strategic_plan_en.pdf (Accessed: 16 December 2020).
  70. Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2019c) *Ολοκλήρωση των προετοιμασιών για την αποχώρηση του ΗΒ από την ΕΕ - Com-2019-394-final*. Available at: https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/com-2019-394-final_en.pdf (Accessed: 8 January 2021).
  71. Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2020a) *Explanatory Notes on VAT e-commerce rules Council Directive (EU) 2017/2455 Council Directive (EU) 2019/1995 Council Implementing Regulation (EU) 2019/2026*. Available at: https://ec.europa.eu/taxation_customs/sites/taxation/files/vatecommerceexplanatory_notes_30092020.pdf (Accessed: 18 December 2020).
  72. Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2020b) *Study and Reports on the VAT Gap in the EU-28 Member States 2020 Final Report*. doi: 10.2778/2517.
  73. Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2020c) *Taking the Customs Union to the Next Level: a Plan for Action-COM(2020) 581 final*. Available at: https://ec.europa.eu/taxation_customs/sites/taxation/files/customs-action-plan-2020_en.pdf (Accessed: 16 December 2020).
  74. Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2020d) *The Customs 2020 Programme _ Taxation and Customs Union*. Available at: https://ec.europa.eu/taxation_customs/business/customs-cooperation-programmes/customs-2020-programme_en (Accessed: 3 November 2020).
  75. Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2020e) *ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΓΙΑ ΤΑ ΤΑΞΙΔΙΑ ΜΕΤΑΞΥ ΤΗΣ ΕΕ ΚΑΙ ΤΟΥ ΗΝΩΜΕΝΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΜΕΤΑ ΤΗ ΛΗΞΗ ΤΗΣ ΜΕΤΑΒΑΤΙΚΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ*. Available at: https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/file_import/travelling_el_7.pdf (Accessed: 13 January 2021).
  76. Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2020f) *ΑΠΟΧΩΡΗΣΗ ΤΟΥ ΗΝΩΜΕΝΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΚΑΙ ΚΑΝΟΝΕΣ ΤΗΣ ΕΕ ΣΤΟΝ ΤΟΜΕΑ ΤΟΥ ΦΟΡΟΥ ΠΡΟΣΤΙΘΕΜΕΝΗΣ ΑΞΙΑΣ (ΦΠΑ) ΓΙΑ ΤΑ ΑΓΑΘΑ*. Available at: https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/file_import/vat-goods_el.pdf (Accessed: 19 January 2021).
  77. Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2020g) *ΑΠΟΧΩΡΗΣΗ ΤΟΥ ΗΝΩΜΕΝΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΚΑΙ ΚΑΝΟΝΕΣ ΤΗΣ ΕΕ ΣΤΟΝ ΤΟΜΕΑ ΤΟΥ ΦΟΡΟΥ ΠΡΟΣΤΙΘΕΜΕΝΗΣ ΑΞΙΑΣ (ΦΠΑ) ΓΙΑ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ*. Available at: <https://ec.europa.eu/info/european-union-and-united-kingdom-forging-new-partnership/future->
  78. Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2020h) *ΑΠΟΧΩΡΗΣΗ ΤΟΥ ΗΝΩΜΕΝΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΚΑΙ ΚΑΝΟΝΕΣ ΤΗΣ ΕΕ ΣΤΟΝ ΤΟΜΕΑ ΤΩΝ ΕΙΔΙΚΩΝ ΦΟΡΩΝ ΚΑΤΑΝΑΛΩΣΗΣ*. Available at: https://https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/file_import/guidance-excise-ongoing-movements_el_1.pdf ec.europa.eu/info/sites/info/files/file_import/guidance-excise-ongoing-movements_el_1.pdf (Accessed: 19 January 2021).
  79. Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2020i) *ΕΚΤΕΛΕΣΤΙΚΟΣ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ (ΕΕ) 2020/194 ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ της 12ης Φεβρουαρίου 2020, για τον καθορισμό των λεπτομερών κανόνων εφαρμογής του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 904/2010 του Συμβουλίου όσον αφορά τα ειδικά καθεστώτα για υποκείμενους στον φόρο οι οποίοι παρέχουν*. Available at: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/HTML/?uri=CELEX:32020R0194&from=EN#d1e496-114-1> (Accessed: 18 December 2020).
  80. Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2020j) *Εμπορική διευκόλυνση _ Φορολογία και τελωνειακή ένωση*. Available at: https://ec.europa.eu/taxation_customs/general-information-customs/trade-facilitation_en (Accessed: 1

- November 2020).
81. Ευρωπαϊκό Ελεγκτικό Συνέδριο (2017) *Ειδική έκθεση αριθ. 19 / 2017 : Διαδικασίες εισαγωγής : οι αδυναμίες του νομικού πλαισίου και η αναποτελεσματική εφαρμογή έχουν αντίκτυπο στα οικονομικά συμφέροντα της ΕΕ*. Available at: <https://www.eca.europa.eu/el/Pages/DocItem.aspx?did=44169>.
  82. Ευρωπαϊκό Ελεγκτικό Συνέδριο (2019) *Ειδική έκθεση - Ηλεκτρονικό εμπόριο: πολλές από τις προκλήσεις που σχετίζονται με την είσπραξη του ΦΠΑ και των τελωνειακών δεσμών δεν έχουν αντιμετωπιστεί*. Available at: https://www.eca.europa.eu/Lists/ECADocuments/SR19_12/SR_E-COMMERCE_VULNERABILITY_TO_TAX_FRAUD_EL.pdf (Accessed: 18 December 2020).
  83. Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο & Συμβούλιο (2013) *ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ (ΕΕ) αριθ. 952/2013 ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ της 9ης Οκτωβρίου 2013 για τη θέσπιση του ενωσιακού τελωνειακού κώδικα*. Available at: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32013R0952&from=EL>.
  84. Ευρωπαϊκό Συμβούλιο (1987) *ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ (ΕΟΚ) αριθ. 2658/87 ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ της 23ης Ιουλίου 1987 για τη δασμολογική και στατιστική ονοματολογία και το κοινό δασμολόγιο (ΕΕ L 256 της 7.9.1987, σ. 1)*. Available at: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/HTML/?uri=CELEX:01987R2658-20160601&from=EL> (Accessed: 5 November 2020).
  85. ΚΙΟΤΟ (1973) *Διεθνής σύμβαση περί απλουστεύσεως και εναρμονίσεως των τελωνειακών καθεστώτων - Σύμβαση του Κιότο - Επίσημη Εφημερίδα αριθ. L 100 της 21/04/1975 σ. 0002 - 0017*. Available at: http://publications.europa.eu/resource/cellar/c178bf9d-418c-47d6-abd8-86decad0a770.0009.01/DOC_1 (Accessed: 1 November 2020).
  86. ΟΟΣΑ (2017) *Τεχνική Έκθεση για τον Εκσυγχρονισμό του Εσωτερικού Ελέγχου: Χαρτογράφηση και Ανάλυση Αποκλίσεων*. Available at: www.oecd.org.
  87. Πανελλήνια Ένωση Συνταξιούχων Τελωνειακών Υπαλλήλων (2016) *Π.Ε.Σ.Τ.Υ., 2016*. Available at: <https://www.pesty.gr/index.php/istoria>.
  88. Παρατηρητήριο ΣΕΒ & Deloitte (2020) *Ψηφιακή και τεχνολογική ωριμότητα οικονομίας και επιχειρήσεων*. Available at: https://www.sev.org.gr/Uploads/Documents/53335/Paratiritirio_sev_kentriki_meleti_2020_11_8_2020.pdf (Accessed: 21 December 2020).
  89. Πρεσβεία της Ελλάδος στο Λονδίνο (2019) *ΕΚΘΕΣΗ 2019 ΓΡΑΦΕΙΟΥ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΚΩΝ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ ΛΟΝΔΙΝΟΥ ΓΙΑ ΤΗΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΤΟΥ ΗΝΩΜΕΝΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΚΑΙ ΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ & ΕΜΠΟΡΙΚΩΝ ΣΧΕΣΕΩΝ ΕΛΛΑΔΑΣ-ΗΝΩΜΕΝΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ*.
  90. Πρεσβεία της Ελλάδος στο Λονδίνο (2020a) *ΟΔΗΓΟΣ ΕΠΙΧΕΙΡΕΙΝ ΣΤΟ ΗΝΩΜΕΝΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟ 2020- ΠΡΕΣΒΕΙΑ ΠΟΛΥ ΚΑΛΟ*. Available at: <https://agora.mfa.gr/infocfiles/Οδηγός Επιχειρείν στο Ηνωμένο Βασίλειο - 2020 gb.pdf> (Accessed: 20 January 2021).
  91. Πρεσβεία της Ελλάδος στο Λονδίνο (2020b) *Πορεία βρετανικής οικονομίας το γ' τρίμηνο 2020 Προβλέψεις της Τράπεζας της Αγγλίας*. Available at: <https://agora.mfa.gr/ta-grafeia-oikonomikon-emporikon-upotheseon/office/834> (Accessed: 16 January 2021).
  92. Πρεσβεία της Ελλάδος στο Λονδίνο (2021) *Διαδικασίες και προϋποθέσεις εισαγωγών στη Μεγάλη Βρετανία προϊόντων προέλευσης ΕΕ*. Available at: <https://www.gov.uk/government/publications/the-border-operating-model>.
  93. ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ (2008) *EUR-Lex - 32008D0070 (01) - Απόφαση αριθ. 70_2008 -ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 15ης Ιανουαρίου 2008, για ένα περιβάλλον χωρίς χαρτί για τα τελωνεία και το εμπόριο*. Available at: [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:32008D0070\(01\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:32008D0070(01)) (Accessed: 1 November 2020).
  94. Το Συμβούλιο της ΕΕ (1987) *Κανονισμός (ΕΟΚ) αριθ. 2658/87 του Συμβουλίου της 23ης Ιουλίου 1987 για τη δασμολογική και στατιστική ονοματολογία και το κοινό δασμολόγιο -Η ενοποιημένη ηλεκτρονική βάση δεδομένων του δασμολογίου (TARIC)*. Available at: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/LSU/?uri=CELEX:31987R2658>.
  95. Το Συμβούλιο της ΕΕ (2017) *ST_7586_2017_INIT_el-Σχέδιο συμπερασμάτων του Συμβουλίου για τη χρηματοδότηση του τελωνειακού τομέα*. Βρυξέλες. Available at: <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-7586-2017-INIT/el/pdf>.
  96. ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ (2019) *ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ (ΕΕ, Ευρατόμ) 2019/ 1197 ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ - της 9ης Ιουλίου 2019 - για τη λήψη μέτρων σχετικά με την εκτέλεση και τη χρηματοδότηση του γενικού προϋπολογισμού της Ένωσης για το 2019 σε σχέση με την αποχώρηση του Ηνωμένου Βασιλείου από την Ένωση*. Available at: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32019R1197&from=PT> (Accessed: 12 January 2021).
  97. Τράπεζα της Ελλάδος (2019) *Νομισματική Πολιτική 2018-2019*. Available at: www.bankofgreece.gr.
  98. Τράπεζα της Ελλάδος (2020a) *Νομισματική Πολιτική 2019-2020*. Available at: www.bankofgreece.gr.

99. Τράπεζα της Ελλάδος (2020b) *ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΝΔΙΑΜΕΣΗ ΕΚΘΕΣΗ 2020 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 2020*. Available at: <http://www.bankofgreece.gr>.
100. Τσακλάγκανος Α. (2005) *Ελεγκτική*. Θεσσαλονίκη: Αφοί Κυριακίδη.
101. ΥΠΟΙΟ (2012) *ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟ ΔΙΕΝΕΡΓΕΙΑΣ ΕΣΩΣΕΡΙΚΩΝ ΕΛΕΓΧΩΝ*. Available at: <https://www.taxheaven.gr/attachment/4864> (Accessed: 1 December 2020).
102. Υπουργεία Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών και Δικαιοσύνης (2001) *Ν.2960/2001 'Εθνικός Τελωνειακός Κώδικας'*. Ελλάδα.
103. Υπουργείο Εξωτερικών (2020a) *Νόμος 4652/2020 Ρυθμίσεις για την αποχώρηση του Ηνωμένου Βασιλείου από την Ευρωπαϊκή Ένωση και άλλες διατάξεις. , κωδικοποιημένος με τον 4764/2020*. Available at: <https://www.taxheaven.gr/law/4652/2020> (Accessed: 13 January 2021).
104. Υπουργείο Εξωτερικών (2020b) *Συμφωνία Αποχώρησης*. Available at: <https://brexit.gov.gr/withdrawal-agreement/>.
105. ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ-ΓΓΔΕ (2016) *ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ ΕΙΣΑΓΩΓΩΝ-ΕΞΑΓΩΓΩΝ, ΜΕ ΑΠΑΛΛΑΓΕΣ ΑΠΟ ΕΠΙΒΑΡΥΝΣΕΙΣ*. Available at: <https://www.lawspot.gr/sites/default/files/images/nea/misc/egxeiridio-eisagoges-exagoges.pdf> (Accessed: 1 November 2020).
106. Χρήστος Ι. Νεγκάκης και Παναγιώτης Δ. Ταχυνάκης. (2017) *Ελεγκτική - εσωτερικός έλεγχος : θεωρία και εφαρμογές*. Θεσσαλονίκη: Αειφόρος Λογιστική.